
3 1761 04569401 5

BIBLIOTECA CATALANA

DIRIGIDA Y PUBLICADA

PER

R. MIQUEL Y PLANAS

*

VITA CHRISTI

LLIBRE ANOMENAT

VITA CHRISTI

COMPOST PER

SOR ISABEL DE VILLENA

ABADESSA DE LA TRINITAT
DE VALENCIA

ARA NOVAMENT PUBLICAT
SEGONS L'EDICIÓ DE L'ANY 1497
PER

R. MIQUEL Y PLANAS

—

VOLUM I

—

BARCELONA
MCMXVI

FIGUEROLA

A LA BONA MEMORIA

DE L'IL·LUSTRÍSSIM Y REVERENDÍSSIM

SR. DR. D. JOSEP TORRAS Y BAGES

BISBE QUE FOU DE VICH

Y AUTOR EXIMI DE «LA TRADICIÓ CATALANA»

NOTA EDITORIAL

'erudit valencià Fra Hipòlit de Samper y Gordejuela, que visqué en la XVII[a] centuria, escrigué de l'autora del llibre que avui reimprimim els següents conceptes (1):

«La venerable y molt excel·lent senyora » Sor *Isabel de Villena* (nomenada en el segle » Donya Elionor de Villena) fou filla no lledesme de Don » Enric de Villena y Castella, vintiquatrè Mestre de Calatrava; néta de Don Pere de Villena y Arenos; besneta de » Don Alfons d'Aragó y Foix, primer Marquès de Villena, » Condestable de Castella y Duc de Gandía, anomenat *el* » *Real;* néta tercera de l'Infant d'Aragó y Nàpols; y néta » quarta del senyor En Jaume II d'Aragó, fundador de la » meva sagrada religió de Montesa. Nasqué l'any 1430; y en » el de 1445 prenguè l'hàbit de religiosa francesca, que » hom diu de Santa Clara, en el convent de la Santíssima » Trinitat de Valencia que acabava de fundar la senyora » Reina d'Aragó Donya María de Castella (altres li diuen » Donya María de Luna), muller del senyor Rei Don Alfons » V, que conquerí Nàpols.

» Fou nomenada abadessa del seu convent en 1463, càr» rec que exercí fins al dia 2 de juliol de 1490, en què » morí. Emperò esdevingué en la seva elecció uua cosa me» ravellosa:

» Algunes de les monges no volíen donar-li el vot, per-

---

(1) En un pròleg o carta que figura en les *Advertencias históricas* d'en Lluis de Salazar y Castro (Madrid, 1688).

» què no era llegítima; y una nit, quan la germana setmane-
» ra tocava a matines, oí en la sala capitular un gran soroll, » a l'indret dels ferros d'una reixa; y, arribant-se a veure lo » que era, passà per l'altar de Sant Miquel Arcàngel, on » aquest li digué així:

» — No temis, car jo só en ta guarda. Diràs a les monges » que Nostre Senyor està tant enujat del desordre que per » l'elecció d'abadessa hi ha dintre la Comunitat, que es pro- » posava castigar-vos. Mes, tenint jo cura de la guarda y » custodia d'aquest convent, he suplicat la Divina Majestat » que volgués suspendre el càstic. És, doncs, de servei de » l'Altisme que Sor Isabel de Villena sia eleta per aba- » dessa. —

» La religiosa respongué dient que obeiría, emperò que » no estava pas segura de què volguessin donar-li fe. A lo » qual l'Arcàngel tombà boca-avall la llantia que, tostemps » encesa, hi havía en la susdita sala. Y havent acudit les » monges a les matines, al veure el prodigi de què així cre- » més la llantia sense caure'n l'oli, y havent-los declarat la » setmanera ço que era ocorregut, totes unànimement vota- » ren per Sor Isabel de Villena.»

Dintre d'aquests termes, reproduits textualment pel primer dels bibliògrafs valencians del segle XVII (1) y copiats després pels tractadistes successius, pot dir-se que resta enclosa tota la biografía fins ara coneguda de la venerable claressa que s'anomenà en el segle Donya Elionor Manuel de Villena y a qui devem la narració valenciana del Vita Christi.

L'origen del seus cognoms ha de cercar-se en l'otorgament del marquesat de Villena, en 1366, pel Rei Don Enric de Castella al besavi de la nostra escriptora (2). El segón mar-

(1) Rodríguez: *Biblioteca Valentina*, (Valencia, 1747), pàg. 42.

(2) Comprenía el marquesat la que era anomenada *tierra de Don Juan* per haver pertangut a l'Infant Don Juan Manuel, nét de Ferràn el Sant, Rei de Castella; y ademés la terra de Alarcón, el senyoriu de Villena, les viles de Chinchilla, Escalona y Cifuentes, y altres molts llocs. Així, l'escut d'armes de Don Enric d'Aragó, dit Marquès de Villena

quès fou desposseit del títol, y per molt que reclamà el seu fill, no pogué obtenir la reposició. Se li concedí, per a compensar-lo, el comtat de Cangas y Tineo, al qual després renuncià Don Enric de Villena per a poder ésser elegit Mestre de Calatrava. Emperò, havent estat posteriorment anullada la seva elecció, se quedà sense res. El Rei Joan II li otorgà, per fi, el senyoriu d'Iniesta, en el bisbat de Cuenca, on visqué pobre y dedicat a l'estudi, morint incidentalment a Madrid en 1434, als cinquanta anys d'edat.

Aquest Don Enric de Villena hagué per muller una dama anomenada Donya María d'Albornoz, de la qual no obtingué successió, extingint-se així en ell la linia masculina dels Comtes de Barcelona. Fou home molt erudit en tota mena de ciencies; conreuà les lletres catalanes (1), emperò més les castellanes, en les quals conseguí una notorietat considerable, doblada d'una reputació de nigromàntic que ha fet popular el seu nom fins en els nostres temps (2).

No consta en quines circumstancies vingué al món la filla de Don Enric de Villena, ignorant-se, per lo tant, el nom de la mare y el lloc del naixement; emperò els biògrafs de Donya Elionor suposen que aquesta nasqué en el regne de Valencia, si és que no fou en la mateixa ciutat.

Orfena abans dels cinc anys, ne comptaría quinze tot just la filla de Don Enric quan ingressà en el convent de les cla-

---

(o sia el pare de Sor Isabel), porta els quatre pals d'Aragó, per sa linia varonil, flanquejats d'Anjou (com quasi tots els Infants descendents de Jaume II y de Blanca d'Anjou), partit de Manuel, pel marquesat de Villena, y tallat de Lleó, per sa mare, descendenta dels Reis de Castella y Lleó.

(1) Escrigué en nostra llengua l'exposició al·legòrica dels *Dotze treballs d'Hèrcules*, text conegut avui solament per la traducció castellana que el propri autor va fer-ne. Fou ademés el restaurador dels Jocs Florals a Barcelona, en temps del Rei Ferràn I (vegi's Torres Amat, *Diccionario de Escritores Catalanes*, pàg. 63).

(2) Sobre aquest singular personatge pot veure's el llibre completíssim del senyor Cotarelo y Mori: *Don Enrique de Villena, su vida y obras* (Madrid, 1896). També té interès l'edició de la *Arte cisoria de D. Enrique de Villena*, publicada ab diversos estudis y apèndix per Felip-Benici Navarro (Barcelona, 1879).

resses de Valencia en qualitat de novicia. Tenía trenta-dos anys a l'ésser promoguda, en la forma que hem vist, a la dignitat abacial. Morí als seixanta anys d'edat, víctima de l'epidemia que delmà la ciutat del Turia en 1390, segons declara la seva successora en el càrrec d'abadessa de la Trinitat, Sor Aldonça de Montsoriu. «E rebes en la eternal » patria complida retribució dels quaranta-cinch anys tan » ben despesos en lo present monestir, — aferma la susdita » Sor Aldonça en la suscripció final al llibre de Sor Isabel — » dels quals los vint-y-set meritament era stada prelada e » abbadessa.»

Aquests mateixos conceptes de respectuosa admiració per la seva santa vida y pietat religiosa resurten en diferents escrits deguts a autors valencians contemporanis de Sor Isabel de Villena. Són testimonis ja divulgats en estudis y bibliografíes, que no podem deixar de retreure aquí a major honrament de la nostra il·lustre escriptora.

Començant per en Miquel Perez, que li dedicà la seva galana traducció de la *Imitació de Jesuchrist*, impresa per primera vegada en 1482 (1); passant després per l'ofrena que el bisbe titular de Jerusalem, Fra Jaume Perez, li féu d'una exposició en llatí dels *Càntics* evangèlics, impresa primerament en 1485 (2); y acabant pels autors de *La Passió* en cobles, en Bernat Fenollar y en Pere Martínez, l'edició primera de la qual és de 1493; tots a qui més se desfàn en lloances de les virtuts de Sor Isabel de Villena, a la qual reten a l'hora respectuós homenatge per raó de la seva ascendencia reial.

Les cobles dels poetes de *La Passió* són molt expressives en aquest punt, y demostren prou com en la consideració de què fruí en vida la nostra escriptora no hi entrava en petita part el respecte degut al seu llinatge. Mossèn Fenollar se li dirigeix en aquests termes:

(1) Reimpresa en un volum de la «Biblioteca Catalana» (Barcelona, 1911).

(2) *Expositio super cantica evangelica;* vegi's Haebler, n.º 536, 4.

....

«D'aquella tan alta — tan fort y gran çoca
» del arbre real — dels reys d Arago,
» sou vos vna branca — ab virtut no poca,
» de fruyt tan poblada, — quel pes vos derroca
» tan baix, que a mans — se cull ab saho.
» A vos, donchs, excelsa — humil abadessa
» del sant monestir — de la Trinitat
» dreçam nostra tela — texida [a]b gran pressa;
» y, puix en lentendre — sou gran doctoressa,
» pinçaula vos tota, — per gran caritat.

» Seran vostres tochs — les perles triades
» quen tot nostre dir — sembrades iran;
» los mots quey metreu — seran estimades
» grans pedres y joyes. — que, ben engastades,
» lo pobre collar — nos enrequiran.
» Y, ab vostres sentencies, — les nostres tan baxes
» daran maior lustre — als mes entenents:
» obriu, donchs, lo be — de vostres grans caxes;
» y nostres parlars, — cenyits ab les faxes
» de vostre fin drap, — seran excellents.

» Sil nostre merexer — del tot no merita
» que vostra virtut — nos dega valer,
» la gran passio — que sols nos excita
» excite a vos, — puix sou tan confita
» daquella sanch pura — del Rey verdader,
» que, tota per tots — en larbre de vida,
» Ell, ver pellica, — dona per sos fills;
» donchs, mogas *la vostra — real sanch* finida
» per sanch dinfinit — que, morts, nos avida,
» preserua y delliura — de tots los perills.»

Per la seva part en Pere Martineç li diu a continuació:

« A vos que poblau — lo cel de fels pobles
» seguint en la terra — cami tan estret;
» a vos que la Sgleya — ornau de richs mobles
» y, essent capitana — de dones tan nobles,

» sou vos la bandera — del viure perfet;
» a vos que, tancada — dins casa tan santa,
» dangeliques obres — la regla brodau;
» a vos, terra fertil — hon molta fel planta
» per gran caritat — se cria y tresplanta
» ab fruyt de virtuts — que tant abundau;

» a vos, clara [a]ntorcha, — espill dexcellencia,
» confort y alegria — de tots los fels vlls;
» a vos quen la nau — de fort penitencia
» seruau lo timo — ab tanta prudencia
» que may dels set vicis — encontrals esculls;
» a vos que, dexant — les pompes mundanes,
» seguiu lumil trajo — del gran Rey del cel;
» a vos que [e]xcitau — les penses humanes
» a festes diuines — e molt sobiranes,
» seguint la doctrina — del orde tan fel;

» a vos que guardau — les vostres ouelles
» del lop quens acaça — ab furios tranch;
» a vos la pastora — tan digna daquelles,
» que tant conuersau — humilment ab elles
» *vestint rica porpra — de tan real sanch;*
» a vos que passau — la vida tan pobra
» tots jorns enriquintvos — de bens eternals;
» a vos per qui huy — virtut gran se obra:
» ab gran reuerencia — dreçam nostra obra,
» puix tant en vos obren — les mans diuinals.»

Les llargues anyades durant les quals Sor Isabel tingué sots sa abacial comanda el convent de la Santíssima Trinitat degueren deixar-li moltes hores de lleure per a entregar-se a la lectura y a la meditació. En aquestes circumstancies, la docta religiosa, que posseía una cultura literaria veritablement excepcional per al seu temps, hagué de concebre el propòsit d'escriure el VITA CHRISTI, a utilitat de les seves filles en religió; treball d'alta volada y de considerables proporcions, en el qual s'ocupava encara quan la mort vingué a posar fi a la seva virtuosa vida.

L'obra no fou impresa fins al cap de set anys de la mort de l'autora. Sor Aldonça de Montsoriu, successora seva en la dignitat d'abadessa, trobant-se en el compromís de satisfer a la Reina Catòlica, que havía enviat a demanar pel Batlle General de Valencia que li fessin un tresllat del llibre de Sor Isabel, determinà fer-lo estampar. En Lope de la Roca procedí urgentment a la impressió, la qual quedà enllestida el dia 22 d'agost de 1497.

Fou reimprès, a Valencia mateix, l'any 1513; fent-se'n encara una tercera edició, a Barcelona, en 1527. Emperò el llibre és avui una raresa bibliogràfica en qualsevulga de les tres estampacions apuntades; essent ben pocs segurament els catalans de la nostra època que hagin pogut tenir coneixença d'aital obra, si no és per les referencies dels bibliògrafs y dels tractadistes de la nostra literatura (1).

És quasi impossible, a l'entrar a estudiar el VITA CHRISTI de Sor Isabel de Villena, no seguir les petjades del nostre amic Mossèn Jaume Barrera, que és qui de primer ha tractat de la nostra mistica escriptora ab la necessaria detenció y posant-hi de sa part el seny crític d'una erudició segura y reposada (2).

El VITA CHRISTI és, com el seu nom ja ho indica, la narració dels actes de la vida de Nostre Senyor, començant per la miraculosa concepció de la seva Santa Mare, y acabant ab la gloriosa assumpció d'aquesta a les celestials regions. Té com a fonts històriques els escrits dels Evangelistes, els quals va seguint pas a pas, amplificant, més que glosant, quiscún dels episodis, y intercalant-hi escenes al·legòriques, pies consideracions y cites en llatí dels Profetes, dels Sants Pares y dels escriptors místics més considerats en el seu temps.

L'obra, per la mateixa profusió de passatges en llatí que

---

(1) Reservem per al final de l'obra la descripció bibliogràfica de les edicions del VITA CHRISTI.

(2) *La escriptora mística Sor Isabel de Villena, abadessa de la Trinitat de Valencia;* en la pàgina literaria de *El Correo Catalán* de Barcelona, de 14 de juliol de 1913.

presenta interpolats, podría ésser creguda bilingüe; emperò, realment, no és així, posat que les autoritats aduides són tot seguit esplanades en llengua vulgar y fins comentades extensament quan la doctrina que contenen ho requereix a juí de l'autora. Algunes vegades les breus frases en llatí tenen el valor de tòpics; y quan això ocorre y formen part de la construcció gramatical del passatge on apareixen com incrustades, no van seguides de la traducció: llur sentit pot deduir-se fàcilment, fins per als *no sabents latí*, del mateix context.

« Mes cal remarcar encara sobre aquest punt — escriu Mossèn Barrera — que Sor Isabel may cita el nom de cap » dels autors que a centenars de vegades posa a contribució » en la seva narració, y un se troba ab la cita patrística com » una perla caiguda de la ploma abadial de Sor de Villena: » la doctrina que entranya la cita sembla nada *ex visceribus* » *rei*, com volen els qui han estudiat preceptiva literaria en » l'escola del Quintilià. Aixís defugía el to doctoral de: » Diu Sant Bernat. ., recompta Huc de Sant Victor...; y el » llibre de la monja, sols per aquest motiu, descapdella ab » més naturalitat, ab menys èmfasi, el fil d'or de la seva » prosa mística.»

Y el mateix tractadista, a propòsit de la filiació doctrinal de l'autora del Vita Christi, escriu lo que segueix:

« Pertany per sa doctrina ascètica y mística a l'escola » francescana, de qual orde de fembres (o segona) és reli» giosa. L'ascessis del *Itinerarium mentis in Deum* és la de » Sor Isabel: rica y exuberant en els afectes, és encara bo» naventuriana en la seva mística. El no citar a Sant Tomàs » en qüestions de Cristología no és suficient a titllar-la d'an» titomista. No sé fins a quin punt els frapredicadors, Fra » Queralt (1) per exemple, tractaren en direcció espiritual » a l'escriptora abadessa: ella es del tot francescana per » hàbit de religió y d'esperit. El *rationabile obsequium fidei*

(1) Se refereix a Fra Pere Queralt, confessor de la Regina Donya María, tia de Sor Isabel, al servei de la qual passà aquesta la seva adolescencia fins que ingresà al convent.

» del Apòstol dels Gentils apareix en la seva obra esmor-
» tuit y velat; no en va es filla y fruit de l'Arbre de Filoso-
» fía d'amor y es nodreix en l'escola de santedat de l'autor
» tendríssim de l'*Himnus creaturarum*, del «Càntich a frare
» sol». L'erudició patrística (l'aspecte més sobrixent de la
» culta escriptora) és abundant y metòdica; no coneix les
» obres dels Sants Pares ab la vergonyosa segmentació dels
» qui saben trobar-les *ad hoc*, per l'objecte y especial pas-
» satge del discurs, en obres de recull o flors d'autoritats:
» al citar a Sant Bonaventura, a Gregori el Many, a Sant
» Agustí o a Sant Jeroni, sembla aportar en lo que diu en
» l'escoliació, tota la *mens* teològica de quiscún dels doctors
» Y en l'escoliació que acabem d'esmentar consisteix una
» de les gracies singularíssimes de la Mare Sor de Villena:
» tenint sapigut que l'escoliació es presta tant a la banal
» repetició d'idees ab mots consemblants, un hom s'admira
» al veure que la docta escriptora hi trenca els conceptes
» per fer-ne sortir, com d'una esclofolla, grills de fruit sa-
» borós per nodriment de la pia pensa qui la llegeix.»

Finalment Mossèn Barrera senyala la conexió que al seu entendre hi ha entre el misticisme al·legòric de Sor Isabel de Villena y el d'en Ramón Lull: «Altra de les belleses d'or-
» dre artístic de la monja claressa consisteix en l'al·legoría.
» Els seus personatges al·legòrics y llurs raonaments dis-
» cretíssims, com els de les donzelles Na Dolçor-de-contem-
» plació, Na Altesa-de-fervor y altres, recorden aquella fa-
» milia de personatges al·legòrics de la nostra literatura
» catalana antiga, com Madona Lausor del *Llibre de Santa
» María* del Lull y Na Coneixensa-d'enamorats del poema
» de Fra Huc de Rocaberti. Tot l'al·legorisme doctrinal de
» les donzelles creades per la fantasía de Sor Isabel es lulià
» de procedencia y per procediment d'ensenyança.»

A l'apreciació crítica — poc precisa per altra part — del P. Samper (1) de que el VITA CHRISTI està concebut «al modo
» de los libros que hoy corren con nombre de la Venerable
» Madre Sor María de Jesús, Abadesa del Convento de la

(1) Vegi's obra citada, y reproduit el passatge pel P. Rodríguez en la *Biblioteca Valentina*.

» Villa de Agreda», Mossèn Jaume Barrera hi oposa una opinió del tot contraria:

« Insistint encara — diu — sobre l'obra de Sor de Villena, » volem fer remarcar que tota ella està dictada sense el ca» ràcter revelantista que informa obres consemblants qui » també versen sobre la humanitat passible de Crist y els » passos de la seva vida; per ço el llibre de l'abadessa es» criptora, tot y essent una obra admirable de la nostra lite» ratura mística, no pot invocar títols d'indubtable inspira» ció querubínica o divina com els suaus deliquis y efluvis » d'amor de les *Revelacions* de Sor Angela de Foligno, de » les quals ne tenim una traducció clàssica catalana, inèdita » encara; contrasta el tò humà ab què parla la nostra cla» ressa ab les confessions de revelantisme que continua» ment fa la Mare María de Jesus, d'Agreda; la consellera » del Rei de Castella té en sa obra, apreciable des de més » d'un punt de vista teològic, l'explanament minuciós d'al» guns detalls qui, lluny d'ajudar a l'exercici de les poten» cies de l'ànima, satisfàn la pruïja del curiós, mes no l'en» celen; talment ressabis de bizantinismes escolàstics — no » de l'escolàstica pura; — més encara: la nota diferencial de » Sor d'Agreda y Sor de Villena consisteix en què aquella » no és artista y va escrivint sense plan proposat.»

Sembla indubtable, ademés, que Sor Isabel en el seu VITA CHRISTI no deixà de servir-se de les ensenyances que per a ella tenía el llibre, carregat de místiques al·legories, que escrigué sobre un tema consemblant en Felip de Malla, sots el títol de *Memorial del Peccador Remut*, y que resta encara avui inèdit en sa segona meitat (1). Emperò encara aquí pot dir-se que Sor Isabel superà de molt, en l'ordre literari, al seu model: el *Peccador Remut* és d'una lectura fatigosíssima fins per als habituats a les prolixitats metafísiques dels moralistes mig-evals.

Considerada en son aspecte literari, l'obra de la nostra

---

(1) Fou imprès el primer llibre del *Peccador Remut* per dues vegades: en 1483 y en 1495 (vegi's Haebler, n.os 389 y 390).

escriptora ha estat apreciada unànimement. Des del tantes vegades citat P. Samper, qui respecte del VITA CHRISTI escrigué, ab frase ingenua, que l'obra «está compuesta en len» gua valenciana, *pero* con estilo tan elegante, con clàusu» las tan doctas, y con tan pias vozes, que por divertido que » esté el que las lee, no puede dexar de enternecerse», tots els crítics qui s'han ocupat d'aital producció han coincidit en reconèixer-li grans mèrits.

En el nostre *Estudi històric y crític sobre l'antiga novela catalana* (1) dedicàrem uns quants paragrafs a l'obra de Sor Isabel de Villena, fent, això sí, totes les reserves necessaries per a què la inclusió d'aquest tan piadós llibre entre les produccions de caràcter novelesc no fos tinguda en menyscapte del seu fons doctrinal ni, sobre tot, de l'element històric en què s'inspira. Iguals protestes fem en aquesta ocasió: no pot ésser del domini de la crítica literaria aquella part de l'obra de Sor Isabel en què parlen per la seva ploma els Sagrats Textes (2), ni aquella altra part en què l'escriptora, seguint als seus sapientíssims predecessors, dedueix, dels fets que relata, benèfica doctrina espiritual. Emperò l'element humaníssim ab què procura fer reviure als nostres ulls aquelles escenes, l'art ab què les enriqueix, la visió personal ab que les projecta damunt les planes del seu llibre, tot això que és exclusivament literatura, y que romàn, pot dir-se, accidental y extern a la narració, no hi ha dubte que cau dintre l'esfera de les nostres funcions de crític.

Com ha observat molt justament el nostre predecessor a qui tantes vegades hem emprat conceptes, Sor Isabel veia el cel com un gran palau, ab totes les magnificencies reials

---

(1) Formant part del nostre *Novelari Català dels segles* XIV *a* XVIII (Barcelona, 1916); vol. I, pàg. 66. Reproduit en *Bibliofilia;* I, 217.

(2) El ja citat Mossèn Barrera senyala l'únic episodi del VITA CHRISTI de Sor Isabel de Villena en qué aquesta accepta una tradició apòcrifa relacionada ab la infantesa de Nostre Senyor Jesucrist. Se tracta del capítol LXXXVI, que duu per rúbrica: «Com lo filiet del capità dels ladres fon guarit per la Mare de Deu, la qual reuelà a Josep con aquell chiquet seria lo sanct ladre Dimas.»

a què ella mateixa, descendenta de Reis y formada en un ambient palatí al costat de la Regina muller d'Alfons V d'Aragó, degué estar prou habituada. Per això el ceremonial ab què es desenrotllen, per exemple, les presentacions de les ambaixades celestials a la Verge María, la mateixa fraseología emprada en aquells actes y l'atribució de càrrecs palatins als principals personatges que hi intervenen, ab tot y no ésser elements extemporanis a la concepció cristiana de la Divinitat, revelen per la part de Sor Isabel una certa complacencia en revestir aitals episodis de pompa y esplendor veritablement reials (1).

Contrastant ab lo que deixem dit, hi ha en l'obra de la nostra escriptora un element realista que té al nostre entendre una major importancia per a posar de manifest el temperament literari de Sor Isabel de Villena. Com ja s'ha fet notar a propòsit d'altres produccions novelístiques en catalá, com el *Tirant lo Blanch* y el *Curial y Guelfa*, els nostres escriptors semblen no poder deixar de preocupar-se del viure material de llurs personatges. A Sor Isabel li ocorre una cosa semblant: els detalls de la vida pràctica abunden en el seu llibre, constituint una mena de comentari humà als episodis en què els mateixos personatges sagrats actúen humanament. Així veiem com Santa Anna, «recordant se de la pobrea que hauia vist en casa de la sua Filla, tramesli un parell de flaçades e algunes eynes de casa» (I, 1923); y per l'estil en molts passatges més de l'obra, entre els quals podem esmentar els diversos episodis de la fugida a Egipte (I, 11235-54, 11367-76, 11440-47) y la permanencia en aquelles terres d'exil de la Sagrada Familia durant els anys d'infantesa de Jesús. Així, no manca en la narració de la nostra monja un capítol destinat a explicar «la alegría que la Senyora hagué com lo seu Fill comença a parlar» y un altre per a dir «com la Senyora cridà lo seu Spos Josep que hoys lo seu Fill», que ja el cridava *pare*. En forma semblant tenen lloc de manifestar-se els sentiments de dòna de Sor Isabel de Villena ab els delicats epítets

(1) Vegin-se tots els capítols, des del XXXIX al LX; y, per mostra solament, les primeres linies del L y del LX.

que aplica al divinal Infant, ab la tendresa dels col·loquis entre el Fill de Déu y la seva Mare, y en totes les ocasions en qué la sensibilitat femenina de l'autora té lloc d'esplaiar-se lliurement.

Podríem multiplicar els exemples d'aquesta manera de poetitzar Sor Isabel la seva visió humaníssima de la Vida de Jesús, en la primera meitat del llibre. La segona li procura, al revés d'això, ocasió de descriure ab tràgica minuciositat els sofriments físics del Redemptor de l'humanal llinatge: l'escena de la crucifixió, per exemple, està tractada ab una realitat quasi pictòrica, per a millor fer sentir al llegidor l'extrema crudeltat dels torments infligits a Jesucrist en la seva cruenta passió.

També, per moments, se'ns manifesta la nostra escriptora com una defensora de la missió social de la dòna, a la qual procura dignificar en diferents passatges del seu llibre. Aquest feminisme de la monja escriptora es basa exclusivament en la superioritat afectiva de la dòna y en la seva sensibilitat més afinada que no pas la de l'home.

Y, per últim, és de notar en molts passatges del llibre de Sor Isabel el concepte despectiu que li mereixen les multituts quan se mouen exaltades hàbilment per la malicia dels qui d'amagat les dirigeixen (II, 6137 y seg.; 6798-6804; 10909 y seg.). La seva manera d'apreciar els moviments populars correspòn bé a qui sempre degué permaneixer-ne molt allunyada, ocupant l'extrem oposat de la jerarquía social.

No acabarem aquesta part del nostre estudi sense fer remarcar algunes de les característiques de l'estil literari de Sor Isabel de Villena. Si es compara el seu Vita Christi ab les produccions en prosa dels escriptors valencians contemporanis, un hom remarca tot seguit que el llenguatge de Sor Isabel és d'una senzillesa y naturalitat que ja difícilment se troben en els Roiç de Corella, els Perez (2), etc., qui

---

(1) Cal reconèixer, d'acord ab Mossèn Jaume Barrera, la ploma d'en Miquel Perez en la dedicatoria, firmada per Sor Aldonça de Montsoriu, que aquesta fa del Vita Christi

s'eren entregats a un retoricisme ampulós y en excés carregat d'imatges. La prosa de la nostra monja, ab tot y la interpolació llatina que li dóna certa solemnitat, és precisa y transparent; presenta els seus períodes lluidament arrodonits, com escau a un artista de la ploma, emperò sens perjudici de la claretat; no defugint tan sols els tòpics familiars ni els popularismes, gracies als quals les frases adquireixen una plasticitat extraordinaria y una remarcable força d'expressió. En conjunt, l'estil de Sor Isabel és abundós y colorit, emperò no enfarfegat ni llampant. Tenint en compte l'època, que donava per la prolixitat narrativa, el VITA CHRISTI és encara un bon model de narració. Si el llibre resulta llarg, és a causa de l'extensió del tema. Comparada ab els quatre grans in-folis de Ludolf de Saxonia, l'obra de la monja claressa és encara d'unes proporcions molt discretes; y si, com ja hem indicat, se la posa al costat de l'obra d'en Felip de Malla, que sembla ésser el model més immediat de Sor Isabel, se veu la diferencia que hi ha entre la creació literaria de l'escriptora artista y les enfarfegades al·legoríes del canonge barceloní.

L'edició del VITA CHRISTI que avui oferim al públic català, prop de quatre centuries després d'haver-se'n feta l'anterior impressió, reprodueix puntualment el text de la *princeps,* o sia la feta a Valencia l'any 1497. Per la necessitat de distribuir l'obra en tres volums de la nostra «Biblioteca Catalana» hem trencat el curs del primer en el punt de l'arribada a Egipte de la Sagrada Familia (capítol LXXXVII). El segón volum comprèn fins a la mort de Jesús en la creu (capítol CLXXXVI). Y el tercer lo restant de l'obra, que, com s'ha dit, termina ab l'assumpció de la Mare de Déu (capítol CCLXXX). Així y tot aquests volums no són pas dels menys copiosos de la nostra col·lecció.

Hem puntuat el text, segons l'ús actual; hem posat en cursiva les abundants cites llatines; hem fet algunes correc-

---

a la Reina Isabel la Catòlica: el resultat de la comparació d'aquesta plana literaria ab l'endreça de l'*Imitació,* escrita d'en Perez, sembla concloent.

cions al text per fallides evidents de la impressió de 1497; y, atenent a la possibilitat de què el llibre de Sor Isabel sia objecte d'estudis lexicogràfics y gramaticals, hem numerat les linies del text en el marge de les planes, on hem indicat ademés el traspàs dels folis de l'edició original. No cal dir que tota la nostra atenció s'és aplicada a corretgir les proves d'impremta per a bandejar-ne, en lo possible, tota llei d'errades de caixa.

L'Abadessa de la Trinitat fent entrega del «Vita Christi» a les seves monges

(Estampa que decora l'edició de 1513)

VITA CHRISTI

DE LA

REUERENT ABBADESSA DE LA TRINITAT

(Valencia, 1497)

Vita christi de la Reuerent Abbadessa de la trinitat

MOLT ALTA, MOLT PODEROSA, CHRISTIANISSIMA REYNA E SENYORA : [*f. 1 v.*]

A resplandent lum de deuocio que dins vostra altesa clareja li ha descubert que en aquest seu monestir hi hauia vn deuot VITA CHRISTI, ordenat per la illustre dona Elionor, alies Sor Ysabel de Billena, Reuerend Abadessa e mare nostra; hi, per quant vostra Reyal Celsitut tota en la amor del gran Rey de paradis encesa, hauia scrit al Batle general de aquest seu regne de Valencia li trametes trellat de aquell, he pensat fer accepte seruey a vostra Magestat, per que mes prest a ses reyals mans pogues attenyer, fer aquell empremptar. Hy, perque en la fonda y plorosa vall de lagrimes de aquest mon miserable los qui ab ales de alguna mundana laor se alçen mes profundament en lo baix centre del penos infern deuallen, e los qui per les baixes sendes de simple humilitat acammen mes a la summitat de la Ciutat de paradis se acosten, la virtuosa e dignissima mare Abbadessa, predecessora mia, ab la lum del seu clar enteniment mirant los perills que la mundana laor porta, en tan baix centre de humilitat era deuallada, que no volgue scriure lo seu nom en alguna part de aquest libre. Tement que les

sues virtuoses obres, dins los archius de humilitat tanchades, per les iniques mans de vana gloria no poguessen esser assaltades, hi resplandint en ella les ençeses antorches de la claredat de son illustrissim linatge, axi com sos reals parents hauien sembrat innumerables actes de gloriosa fama per exaltacio de la sancta fe christiana, ella, deuotissima mare, ha volgut sembrar en lo blanch paper de aquest libre la lauor de la sua apurada consciencia, perque los quil legissen poguessen collir fruyt de profitosa doctrina, suplicant al gran Rey Jesus volgues esser lo naucher y pilot de la barcha de son entendre, perque segurament pogues nauegar en la gran mar de la sua benauenturada vida; hy los raigs del clar sol de iusticia, entrant per les finestres de la sua luminosa intelligencia, axi en encesa caritat la scalfaren, que volgue ab afanyos treball compondre aquest tant gran volum e libre. E, puix ella, humil religiosa, resta loada de hauer callat lo seu nom en la composicio de tant digne libre, yon crech attenyer no poch merit dauant Deu en publicar lo nom de tant singular mare, de immortal memoria digna: Sor Ysabel de Billena lo ha fet; Sor Ysabel de Billena la compost; Sor Ysabel de Billena ab elegant y dolç stil la ordenat, no solament per a les deuotes sors y filles de hobediencia que en la tanchada casa de aquest monestir habiten, mas encara per a tots los qui en aquesta breu, enugosa e transitoria vida viuen. Yo, serenissima e christianissima Senyora, lo tramet a sa altesa; en lo qual trobara tant profundes e altes sentencies, que clarament conexera que lo Sperit Sanct era lo regidor del enteniment e ploma de tant dignissima e reuerent Mare, qui era tant affectada al seruici de vostra Celsitut; lo stat y

vida de la qual exalce hi prospere la Sanctissima Trinitat. De la vostra ciutat de Valencia, a .xxviiij. del mes de marc, any Mil .cccc. lxxxxvij.

D. V. R. M.

Humil seruenta e oradora Sor Aldonça de Montsoriu, indigna Abbadessa del monestir de la Sancta Trinitat.

AÇI COMENÇA HUN *VITA CHRISTI* [f. 2 a] EN ROMANÇ, PER QUE LOS SIMPLES E IGNORANTS PUGUEN SABER E CONTEMPLAR LA VIDA E MORT DEL NOSTRE REDEMPTOR E SENYOR JESUS, AMADOR NOSTRE, AL QUAL SIA DONADA GLORIA E HONOR DE TOTES LES OBRES NOSTRES COM A FAEDOR E ORDENADOR DE AQUELLES.

CAPITOL PRIMER. COM PER HUN ANGEL FON DENUNCIADA A SANCT JOHACHIM LA MUNDISSIMA CONCEPCIO DE LA SUA SANCTISSIMA FILLA.

ECCE *jam venit plenitudo temporis.* Car venint e acostantse la plenitut del temps, per nostre senyor Deu ordenat, en lo qual sa magestat delliberaua entendre en la reparatio e salut de natura humana, e que, per a fer aquesta obra tan alta, era necessari sa clemencia deuallas en la terra de la captiuitat, hon eren exellats los miserables fills de Adam, e sabia molt cert que en tota la dita terra noy hauia posada decent per a sa altesa reposar; per que li plague manar * e ordenar [f. 2 b] que fos fabricada huna tal posada com a sa magestat pertanyia, obrada de tan excellent e singular obra, que semblant james no fos trobada, en tant que los miradors hajen a dir, admirats de la bellea de aquesta casa: *Non est hic aliud nisi domus Dei et porta celi;* volent dir: certament aquesta posada no es feta ni fabricada sino per a la magestat de nostre senyor Deu, e nengun altre

no deu aturar en ella. E per esta sacratissima posada sera trobada scala a pujar en les altees del regne de paradis, per los homens no conegut ni vist. E, per lo desempachament de la dita casa, mana la majestat diuina cridar hun gran princep angelical, lo aposentador major de la sua cort, e dix li: « Anau, aposentador, *in vallem lacrima-* » *rum*, e cerquau hun gran mestre de cases, per » los homens no conegut ni estimat, ans lançat e » menyspreat com a home infructuos, lo qual ha » nom Joachim, e per mi es molt amat, e reseruat » per aquesta singular obra de la posada mia. E » digau li, de part mia, que, ensemps ab la sua » sanctissima muller Anna, fabriquen la casa mia, » en la qual per excellencia yo vull posar la pri- » mera pedra del fonament. » E, informat largament lo aposentador de la magnificencia e bellea de la casa que nostre Senyor manaua esser feta, parti de aqui prestament per desempachar la sua embaxada. E venint en la terra, noy troba sino *labor et dolor*, car totes les gents eren posades en multitut de treballs e dolors no recomptables. E, [f. 2 c] hauent molta compassio * de aquella catiua gent, mira entre ells lo mestre que cerquaua, e trobal en les aspres muntanyes, ab los pastors del seu ganado, ab los quals se rahonaua de la congoxa e dolor sua : com axi era lançat del temple per la sterilitat sua, en la qual ja no speraua remey ; per que delliberaua finir sa vida en aquella solitut, absent de la sua muller Anna e de tots los parents e amichs seus. E los simples pastors ajudauen a planyer a son senyor la congoxa sua. E lo princep angelical, venint en forma humana, acostas a ells ; e, saludant a Joachim, dix li : « *Qui sunt hij ser-* » *mones quos confertis inter vos et estis tristes?* »

Volent dir : « O, senyor Joachim, ¿ y quines son les rahons tan congoxoses de que parlau, que axi es la vostra cara trista, e dels fels pastors vostres que la vostra dolor per propria prenen ? » E Joachim, ignorant que fos angel, respos li dient : « O, virtuos joue! pus veheu en lo meu gest la mia dolor esser inrecomptable, ¿ perque voleu dar a mi tanta pena que moltes vegades la haja ab la propia lengua a recitar ? Car a fe us jur, cascuna vegada *dolor meus renouatus est.* Axi deman vos de merce no vullau augmentar la dolor mia, puix diminuir no la podeu. Si tan ansios sou de sentir la angustia mia, *interroga eos qui audierunt me ;* placiaus interrogar aquestos seruidors meus qui son açi, car ells han hoyt de mi tota la causa de la dolor mia, la qual recomptar altra vegada ja no puch. » E langel, volent se manifestar a ell, diuli : « O, valent caualler, deuallant de aquell trib de Ju*da, de la verdadera [*f. 2 d*] linea real de la casa de Dauid, no sia desmayar. *Ego sum angelus Domini, et missus sum ad te loqui :* car yo so angel de nostre senyor Deu, trames per sa magestat a dir e comunicar a vos les grans e altes marauelles sues, que dellibera fer en la terra. Car vol e mana que vos, senyor Joachim, torneu a la muller vostra qui ab tanta dolor haueu dexada, la qual concebra de vos vna filla de tanta excellencia e dignitat, *quia nullus dicere possit aliquam ante eam similem ei fuisse nec post eam futuram ;* car podeu esser cert, Joachim senyor, que nenguna persona no pot dir que ans de aquesta Senyora y haja agut semblant a sa senyoria en tot lo vniuersal mon, ne apres, en lo esdeuenidor temps, egual a sa merce nenguna nos tro-

» bara. *Hec est illa lux quam dixit Deus vt fieret* » *de qua factus est sol*; car aquesta es la lum que » nostre Senyor manaua esser feta, de la qual es » fet lo sol; car nostre senyor Deu, que es verdader sol de justicia, naxera de aquesta senyora » filla vostra. Eternalment la ha elegida per temple » seu; de la qual se pot dir en ueritat: *Hoc est* » *templum Dei magnum et famosum, in quo malleus et ferreum non sunt audita cum hedificaret;* car aquest es lo sagrat temple de nostre » senyor Deu, gran e molt famos en la hedificacio; ço es: en la conceptio sua no vol sa magestat sia hoyt colp de martell ni de ferro, car » aquell fexuch e pesat carrech del original peccat » en sa merce no sera trobat, ni colp de martell » de nenguna culpa en ella no sera sentit. Car [f. 3 a] » aquesta es * la imperial Reyna, que no es entesa ni compresa en nenguna ley comuna; ans » li diu nostre senyor Deu: *Non pro te, sed pro* » *omnibus hec lex constituta est;* volent dir, parlant ab aquesta Senyora en la sua noua conceptio: no temau, temple meu, que ab tot vos » deualleu de la natura propria del linatge de » Adam, no sereu compresa en la ley per lo seu » peccat constituyda, ans sobre aquella priuilegiada per gracia mia en singular grau. *Quia ego* » *elegi te;* car yous he elegida per palau e repos » meu, e vull que siau lort dels meus delits. O, » Joachim, ¿que li pot fallir a aquesta Senyora, » que nostre senyor Deu la vulla crear delliberadament per a Mare sua? Car ensemps, ab dignitat maternal, aconseguira totes les excellencies » que, fora Deu, comunicar se poden a creatura » angelica ni humana; car, creant aquella anima » gloriosa, la vestira de la sua gracia, e larreara de

» tan altes e singulars joyes, que en sa senyoria » sera verificat lo parlar del Ecclesiastich, que » diu : *Ipse creauit eam in spiritu suo, vidit et* » *dinumerauit et mensurauit ;* volent dir : nostre » senyor Deu ha creat aquesta Senyora excellent, » segons son plaer e voler, e contentament del seu » sperit ; Ell la vista eternalment e della ses enamorat ; Ell sols sab comptar les magnificencies » sues, e mesurar la altea e dignitat sua. *Vere* » *templum est Spiritus Sancti et palacium filij* » *Dei, et sponsalis thalamus Patris eterni ;* car » verdaderament aquesta Senyora es lo excellent » temple del Sperit Sanct, e lo palau real del fill » de Deu, e lo gran thalem del spo*salici del Pare [*f. 3 b*] » eternal ; a la qual diu nostre senyor Deu per » boca de Dauid : *Eleuata est magnificencia tua* » *super celos ;* volent dir, que sa magestat la delliberaua exalçar e magnificar sobre tota natura » angelica. E, de continent que la gloriosa anima » sua sia creada e vnida al cors, la vol vestir e » arrear de la sua gracia en singular grau ; car » primerament posara vn excellent carboncle en lo » seu cap, ço es, la singular e ferma memoria de » sa senyoria, hon sera aposentat lo eternal Pare, » mostrant la sua infinida potencia *(e)* en aquesta » primera cambra per sa magestat tan dotada. La » segona cambra, qui es *(es)* lo enteniment de » aquesta Senyora, sera de tanta claredat, que en » la fosca nit de aquest mon clarejara e resplandira, passant en luminositat e altea de saber als » serafins e cherubins, e contemplara pus viuament » les altees e excellencies diuinals, e sentira mes » en aquelles que nenguna pura creatura ; en la » qual cambra sera aposentat lo fill de Deu omnipotent, empremtant en aquella la sauiesa diuinal

» sua en tan excellent grau, que pora dir a ella: » O, temple meu molt amat! *Dedi tibi cor sapiens » et intelligens in tantum vt nullus ante te similis » tui fuerit, nec post te surrecturus sit:* volent » dir lo fill de Deu a la Senyora nouament creada: » Vous he elegida temple per a mi, heus dat cor e » memoria sapientissim e molt intelligent, en tanta » habundancia e copia, que algu, ans de Vos, no » ses trobat semblant, ne apres Vos se trobara. » La terça cambra de aquesta diuinal casa sera [*f. 3 c*] » la voluntat de aquesta Sen*yora, tota inflamada; » e aqui saposentara lo Sperit Sanct, estrenant a » ella en la primera entrada los set dons seus, » segons es scrit: *Super quam septem dona Spiri- » tus Sancti plenissime requiescunt;* car sobre » esta Senyora reposaran plenament tots los dits » set dons del Sperit Sanct. En aquestes tres sa- » cratissimes cambres staran e habitaran les tres » persones diuines, cascuna en la sua, e totes tres » ensemps en cascuna. *Quia opera trinitatis non » sunt diuisa.* E vol nostre senyor Deu que, per- » que esta Sposa sua stiga ben acompanyada se- » gons lo stat seu, sien triades per tot lo imperi » seu set donzelles de singular excellencia, que » seruixquen e acompanyen sa senyoria dins lo » ventre de sa mare e en tot lo temps de la sua » vida, perque aquestes sien les primeres criades » e per sa merçe mes amades. Lo nom de la pri- » mera sera Ffe; aquesta li fara creure fermament » tot lo contengut en la ley e prophetes. La segona » haura nom Sperança; aquesta li fara sperar ab » gran desig veure complides totes les promissions » diuines. La terça haura nom excellent Caritat; » aquesta la ençendra tant en la amor de Deu e » de sos prohismes, que continuament treballara

» en reconciliar nostre senyor Deu ab natura humana. La quarta sera nomenada sancta Humilitat; aquesta li fara estimar e conexer les gracies singulars per nostre senyor Deu a ella donades, e de aquelles retreli continues lahors e gracies. La quinta haura nom ardent Deuocio; aquesta la tendra en vn inflamament continuu e desig insaciable * de orar. La sisena sera nomenada Misericordia; aquesta li fara tenir les entramenes vbertes a rebre los miserables e aiudar als freturosos. La setena ha nom Pietat; aquesta li fara hauer compassio dels tribulats e aiudar los prest en les necessitats sues. Veus açi, Joachim senyor, quina vol la magestat diuina sia la Filla vostra. E si alguns staran admirats de la sua gran excellencia, sials respost: *Dominus opus habet;* volent dir: tal la mester lo senyor Deu eternal, per a esser mare sua; Ell la ha pintada e deuisada tal com la hauia necessaria y a Ell era plaent. » E Joachim, hoydes estes rahons, ixque quasi fora si mateix, axi per grandissima admiratio com per singular goig; e no pogue parlar per vna gran peça. E recobrant esforç dix: « *Magnus est Deus noster super omnes deos! Quis ergo poterit preuidere vt hedificet ei dignam domum? Si celum et celi celorum capere eum non querunt: quantus ego sum vt possim ei hedificare domum.* » Volent dir: « O, angel! Gran es lo nostre Deu y senyor, e molt marauellos sobre tots los deus! ¿Qui es aquell de tanta prudencia e saber que a sa majestat hedifique digna casa? Lo cel ni tots los cels compendre a Ell no poden. ¿Qui so yo que haja a sa clemencia a hedificar casa? » E langel replicant diu li: « O Joachim senyor! ¿E nous acor-

[*f. 3 d*]

» dau del parlar del vostre aui Dauid, que diu : » *Nisi Dominus hedificauerit domum in vanum* » *laborauerunt qui hedificant eam ?* Car si lo » Senyor no tenia la ma en esta fahena, debades [*f. 4 a*] » o en va seria vostre * treballar. Car sa magestat » ha dit : *Sine me nichil potestis facere.* Veritat » es que plau a sa clemencia que apres sa senyo- » ria vos siau lo obrer de aquesta casa, e reporteu » la gloria de hauer hedificat lo temple de Deu » molt pus excellent sens comparacio que Salamo ; » e haureu aquesta prerogatiua singular entre tots » los sancts, que sereu dit pare de la Mare de » Deu, e per aquesta causa sobre tots honrat. » E, hoynt aço, Joachim prostras en terra e adora nos- tre senyor Deu, regraciant li les sues altes ma- rauelles, dient : « O saber infinit e potencia sens » terme! be es gran veritat lo que es scrit: *Quod est* » *impossibile apud homines, hoc est possibile apud* » *Deum*. Car lo que als homens paria impossible de » yo hauer fills, e per aquesta causa so stat tant vitu- » perat e menyspreat, e ab gran vituperi del tem- » ple lançat, com a vos, Senyor, ha plagut, es stat » possible e faedor. *Quia non est confusio spe-* » *rantibus in te ;* car no poden esser confusos » longament los qui de cor speren en Vos. Be » hauia esperimentada la dolçor de la vostra cle- » mencia lo meu aui Dauid, com dix : *Secundum* » *multitudinem dolorum meorum in corde meo,* » *consolationes tue letificauerunt animam meam ;* » car, segons les dolors portades ab paciencia per » los tribulats, Vos, Senyor, los donau les vostres » consolacions en molt major copia, segons en mi » veig per speriencia ; de que, Senyor, vos reste » mes obligat que tots los homens del mon, e us [*f. 4 b*] » faç infinides gracies de aquesta * misericordia a

» mi feta e a tota la casa mia. » E, volent sen partir langel, Joachim li diu : « O, princep glorios ! » si yo he trobat gracia dauant vos, feu me merce » vullau venir al meu tabernacle, qui sta molt » prop de açi, e aqui pendreu collacio. » E langel li respon : « Joachim senyor : per mi es accepta » e molt estimada la vostra caritatiua volentat, he » us faç infinides gracies del vostre conuit. *Quia » cibus meus inuisibilis est, et potus meus a nullo » mortali potest videri ;* car lo mengar meu inuisi» ble es, e lo meu beure per negu dels mortals no » pot esser vist. Axi, senyor Joachim, no us de» tingau, sino que aneu prest a la senyora muller » vostra, qui per la absencia vostra sta molt con» goxada ; e yo ire primer per consolar la e dir li » que us ixqua a recebir. » E, despedit langel, Joachim compta la visio als seus pastors, qui li eren molt fels, los quals li digueren : « Senyor, » sia de vostra merce anem prest, e sia per vos » hobeyt lo manament de nostre senyor Deu e del » seu angel. » E axi meteren se en cami e anaren per ses jornades.

CAPITOL .II. COM LO MATEIX ANGEL REUELA A LA GLORIOSA ANNA LA PRIUILEGIADA CONCEPCIO DE LA SUA EXCELLENT FILLA, A LA QUAL POSARIA NOM MARIA.* [*f. 4 c*]

langel soptosament fon a la posada de Anna, la qual troba en oracio ab molta dolor e plor, e dix li : « *Dominus » misit me ad te, quem dilexisti mente » et puro corde.* » Volent dir : « Anna, hajau goig » infinit, e dexau lo plorar ; car lo Senyor qui vos

» amau de pensa e cor, me tramet a vos, dient: *Tristicia vestra conuertetur in gaudium, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis;* car la tristicia vostra sera conuertida en singular goig, e lo goig vostre nengu nol tolra de vos. Car siau certa, senyora Anna, que de vos ha dit Salamo: *Inuenit gratiam coram occulis Domini;* car vos haueu trobada gracia en la presencia de nostre senyor Deu, e la vostra oracio es per sa magestat hoyda, e dellibera donar a vos molt mes que no haueu demanat. Car vos sols demanaueu fill o filla semblant als altres peccadors, e nostre senyor Deu vol que concebau huna Filla tan singular, que peccat original, venial ni mortal en ella james sera trobat. Pura de tota culpa la concebreu, e pura la criareu. E en puritat e nedea sera tota la sua vida, car de aquesta Senyora ha dit nostre senyor Deu, per boca de Salamo: *Pulcra es amica mea, et macula non est in te.* Vos, senyora Anna, desijau crexer lo poble vostre; aquesta excellent Filla vostra sera la lanterna qui portara lo lum diuinal per saluar tot lo mon generalment; e no perira sino per sa culpa pro-
[*f. 4 d*] pria. Vos haueu promes de offerir al temple, a * la seruitut diuina, lo que parrieu ara: siau certa, senyora, que la vostra Filla es lo verdader temple hon lo eternal Deu y Senyor sera vist e adorat. E de ella sera cantat: *Templum Dei sanctum est;* car aquest temple sera sanct de singular sanctedat. Vos, gloriosa Anna, no demanau filla bella corporalment, car sabieu la bellea esser a vegades gran perill en les dones; e nostre senyor Deu la us dara tan bella, que Eua, ni Rachel, ni Ester, ni nenguna altra, present ni esdeuenidora, a ella no sera acomparada. Car de

» aquesta sola es dit: *Ista est speciosa inter filias » Iherusalem;* car aquesta es la pus bella entre » totes les creades; e aquesta bellea sera acompanyada de tanta puritat, que als mirants la sua faç » dar a vera mundicia de cor e de pensa. Mana » nostre senyor Deu li poseu nom Maria, que vol » dir illuminada, car de la lum sua sera illuminat » tot lo mon. Aquesta sera la stela molt clara qui » guiara tots los nauegants per la mar tempestosa » de aquest mon, els portara a segur port. E aquest » nom Maria es de tanta virtut, *quia celum letatur, angeli gaudent, mundus exultat, demones » fugiunt, infernus contremiscit;* car cascuna » vegada que ab deuocio sera nomenat, tot lo cel » se alegra[ra], los angels hauran gran goig e alegria, » lo mon fara gran festa, los demonis fugiran per » gran terror, lo infern tremolara per temor de sa » senyoria. » E, hoynt Anna que lo seu desig seria complit tan largament, e ab tanta de gloria e exaltacio de la casa sua, * e que ella hauia de [*f. 5 a*] esser mare de vna tan excellent Filla, la dolor sua fon conuertida en sobtos e singular goig; e, alegrantse de gran alegria, regraciant a nostre senyor Deu de les sues misericordies immenses, dix: « *Sterilis eram, et genui exultacionem et » leticiam Israel.* » Volent dir: «O Senyor omnipotent; gracies infinides sien fetes a la vostra clemencia, car yo era steril, e plau a la vostra magestat que yo conceba e pareixca aquella qui ha » de esser goig e alegria de tot Israel. » E langel, despedint se de ella, dix li: « Senyora Anna; cuytau a la porta daurada, car lo vostre amat marit » es molt prop. » E ella, molt prest partint de la casa sua ab desig no recomptable de veure lo seu marit, vingue a la porta daurada; e aqui spera lo

marit, que ja era en vistà. E, plegant Joachim, fent li Anna reuerencia, abraçaranse ab molta amor; e, prenint la lo marit per lo braç, tornaren a sa posada; recomtant ab gran feruor e deuotio lo hu al altre la visio angelica. E molt alegres e aconsolats continuaran la sua virtuosa vida.

E per sos dies Anna sentint se prenyada, feu gran goig e festa; e axi passa los nou mesos, ab desig insatiable de veure aquella sancta Filla que en lo ventre portaua.

Aquesta festa gloriosa de la Concepcio deu esser per los crestians ab gran deuotio festiuada; car es estada començ de la nostra salut. *Quia* [*f. 5 b*] *non est verus amator vir*ginis Marie qui respuit colere diem eius conceptionis.* Car, certament, no es ver amador de la verge Maria, Senyora y Reyna nostra, qui no fa molta estima e no cura de colre lo dia de la sua sagrada Concepcio. Car sa senyoria ha mostrat, per diuersos miracles, plaure li molt lo seruir a ella fet en tal jornada.

CAPITOL .III. DE LA NATIUITAT DE LA SACRATISSIMA VERGE MARIA, E DE LES VIRTUTS TRAMESES PER NOSTRE SENYOR AL SERUICI DE AQUELLA.

OMPLITS los nou mesos, la gloriosa Anna pari aquella excellent Filla de la qual era dit: *Orietur stella ex Iacob;* car mostrar sa al mon aquella estela, clara mes quel sol, deuallant de la casa de Jacob, alegrant tota creatura. E, com la hagueren faxadeta, donarenla en los braços de la sua mare. La qual, veent aquella cara tant desijada, alegras de goig

inrecomptable; e, besant la ab gran delit, dix: « *O filia mea, super solem et lunam pulcherrima,* » *gratias ago Deo meo quia te video.* » Volent dir: « O filla mia, pus bella sens comparatio quell » sol ni la luna! graties infinides faç al meu Deu y » senyor, com vos he * mereixcut veure e tenir en [*f. 5 c*] » lo meu braç. » E, sabuda la noua del glorios part, *vicini et cognati eius congratulabantur ei, quia magnificauit Dominus misericordiam suam cum illa;* alegraren se molt ab ella los vehins y parents, car conexien que nostre senyor Deu hauia exalçada e magnificada la sua misericordia e gratia en ella, mostrant li singular amor, donant li vna tan excellent Filla; de la qual li deyen tots los que la visitauen: « *Erit tibi gaudium et exultacio,* » *et in natiuitate eius multi gaudebunt.* » Volent dir: « O, senyora Anna; gran prou vos faça la » sancta Filla, la qual sera a vos singular goig » e alegria; e molts en la natiuitat sua se alegraran, » fahent singular festa cascun any en semblant » iornada; car, certament, podeu esser certa *non* » *est ei similis nata in mundo;* car james naixque » ne naxera semblant a ella en tot lo vniuersal » mon. »

Estant sancta Anna en sa gran festa e consolatio, foren aqui iuntes cinch donzelles, per nostre Senyor trameses acompanyar e seruir la Senyora nouament nada, ensemps ab les altres qui iay eren en la seruitut de sa senyoria. E, feta gran reuerencia, acostaren se a besar la ma a sa alteza. E dix la primera, Benignitat nomenada: « *O pul-* » *cra ad intuendum, amabilis ad contemplandum,* » *delectabilis ad (aman) amandum.* » Volent dir: » O, Senyora; quant sou bella e graciosa als * vlls [*f. 5 d*] » quius miren! o, quant sou amable als quius con-

» templen! e, sobre tot, sou delectable als quius » amen! E yo, Senyora, sere ab vostra senyoria, » endolcint lo vostre real animo fent vos graciosa » e affable a tota creatura; que tal manament tinch » de nostre senyor Deu, qui al seruey de vostra » merce me ha tramesa. » E apres parla la segona, Pobretat nomenada, e dix: « *Tu es gloria mea,* » *tu es vita mea, tu lumen oculorum meorum,* » *et tu baculum senectutis mea.* » Volent dir: « O, Senyora excellent! la magestat de nostre senyor » Deu ma trames a vos, e yo qui y vinch de molta » bona voluntat; car fins a huy no he trobat james » persona qui de bon cor ne voluntariament maja » receptat, sino vostra senyoria; perque puch be » dir que sou la gloria mia, e la mia vida, e lum » dels meus vlls, e basto de la mia vellea; car en » lo temps esdeuenidor, com lo mon se refredara, » sols per lo exemple vostre sere sostenguda e » amada. E per ço, la mia Senyora, vos do la fe de » may partirme de vostra merce en tota la vida » vostra. » La terça donzella, Prudencia, dix: « *Conserua me, Domina, quoniam speraui in te.* » Volent dir: « O, ma Senyora! puix a nostre Senyor » ha plagut que yo sia en la seruitut vostra, suplich » vostra senyoria me vulle conseruar en la amor e » voluntat de les gents, car pochs son qui me co- » nexen; pra tinch esperança que, per lo mija de [*f. 6 a*] » la senyoria vostra, yo sere estimada, honrada * e » amada. » E, venint la quarta donzella, Paciencia, besa la ma a la Senyora, e dix: « *O, Domina,* » *conforta me; non auertas sacrum aspectum* » *tuum a me.* » Volent dir: « O, ma Senyora, quant » he yo desijat venir en tan bona posada! Vos, » Senyora, sereu lo confort e aiuda mia: suplich » vostra senyoria no aparteu de mi la vostra sagra-

» da e graciosa presencia. Car lo exercici meu ha » de esser entre los affligits e tribulats, e defalliria » la força mia si per vostra merce no era aiudada; » car vos, Senyora, sereu la regla e lo exemplar » dels pacients, e negu, seguint a Vos, no sapartara » de mi en les tribulacions sues. » E, acostant se a la Senyora la quinta donzella, Fermetat, besant la ma a sa senyoria, e dix: « *Ego in altissimis habi-* » *to, et tronus meus in columpna nubis.* » Volent dir: « Yo, Senyora, fins a huy no so deuallada en » la terra, ans es la habitacio mia en les altees del » cel, e la cadira mia se aposenta sobre les nuus. » Car en la dita terra noy ha res ferm; tot es sots- » mes a gran mutabilitat; seguretat negu no pot » hauer de son prohisme. Vos, ma Senyora, por- » tareu noua pratica en la terra, a exemple dels » qui seguir vos volran; car sereu ferma y constant » en totes les virtuts, e perseuerareu en elles fins a » la fi, augmentant continuament. » E les dites virtuts foren molt be acceptades per la Senyora.

E sancta Anna sentia continues consolacions en la sua anima tocant e tractant aquella excellent Filla. No las vol*guera may partir dels braços: [*f. 6 b*] com mamaua, mirauala tostemps en la cara ab dolçor no recomptable; com la posaua a dormir en lo lit, staua ab vna canella en la ma, mirant e contemplant aquella dolçor de cara a ella tan plaent de veure. E, complits los huytanta dies, la gloriosa Anna ana al temple, portant la sua amada Filla al braç, per fer gracies a nostre senyor Deu que lay hauia donada, e per offerir los sacrificis que la ley manaua. E, venint al temple, vehent la lo gran sacerdot ixque la a recebir ab gran goig, car sabia lo desig grandissim que tenia de hauer fills, car moltes vegades ab ell sen era rahonada,

comptant li ab moltes lagrimes la sua congoxa, demanant li de gracia quen pregas a Deu. E lo dit sacerdot, acostant se a ella, dix li : « O, Anna! » E gracies infinides sien fetes a nostre senyor » Deu, qui axi us ha volgut aconsolar e complir » vostre bon desig. Ara us dich que *multum valet* » *deprecacio iusti assidua ;* car en vos veig spe- » riencia certa que val molt la oracio continua de » la persona justa. Vos en la congoxa vostra haueu » lexat tots altres remeys, e sols haueu recorregut a » Aquell qui aiudar vos podia, ço es nostre senyor » Deu, suplicant lo ab feruent e continua oracio » donas remey en vostra dolor ; e sa magestat ha » us tan ben hoyda, e aconsolada e contentada la » voluntat vostra, que us ha donat vna tan exce- » llent filla, que *valet ad vos multo magis quam de-* [*f. 6 c*] » *cem filij ;* car mes val a * vos, sens comparacio, » aquesta Filla, que deu fills. Exemple gran lexareu » en lo mon als tribulats, que tot lo seu refugi sia » en oracio, si volen hauer presta y complida con- » solacio. » E Anna, molt alegra de les paraules del dit sacerdot, dins lo seu cor continuament feya gracies a nostre senyor Deu de la *mia* [merce] a ella feta. E axi rahonant anaren dauant laltar ; e aqui Anna offeri sa offerta ab molta deuocio ; e, acabat lo sacrifici, segons era per la ley manat, la gloriosa Anna, despedida del sacerdot, torna a la casa sua. E posa la sua dolça Filleta en lo breç per que reposas e dormis vn poquet. E ella staua li dauant, agenollada, besant li los peuets e manetes ab goig no recomptable. E la humilissima Senyora, no podent comportar que la sua mare li fes tals seruirs, ab tot no parlas, mostraua en la sua careta no li plahyien semblants coses. E la virtuosa mare, que en res no pensaua mes sino en complaure

aquella excellent Filla, conexent la voluntat sua, posa fi en lo seu propri plaer per contentar a ella; e daqui auant no li besaua peus ni mans, sino solament la boqueta, frontet e galtetes, ab grandissima amor e reuerencia, car sabia qui era; car molt mes lamaua per les multissimes virtuts sues, que per esser li filla.

CAPITOL .IIII. DEL SINGULAR EXCERCICI DE VIRTUTS EN QUE * LA SENYORA SE [*f. 6 d*] OCCUPAUA EN LA TENDRA EDAT DEL SEU MAMAR; E DEL INESTIMABLE GOIG DE SANCTA ANNA.

ja aquesta gloriosa Verge en aquella tan pocha edat tenia la vida axi ordenada, que era vna gran admiracio a qui la miraua: car certs dies de la setmana no mamaua sino vna vegada, sabent que la penitencia e dejuni eren vida de la anima, segons es scrit dient: *Ista est salus anime, restauracio virtutum, via iustorum, refectio bonorum.* Car la dita penitencia es salut de la anima, restauracio e conseruacio de les virtuts, cami real dels iusts, refectio e confort de tot be; e perço la nostra Senyora la ha presa e amada en lo començ de la vida sua, per donar exemple als seruents seus que seguissen la via sua, si pervenir volran al repos seu. Occupauas la dita Senyora en continua oracio, car souint la trobaua la sua mare ab les mans plegades, los vlls leuats al cel, mostrant en lo seu gest *quia in Domino delectabatur, et angelica fruebatur dulcedine;* car lo seu sperit se adelitaua tot en lo Senyor, e asaboria e sentia la dolçor diuina, qui es

repos e delit dels sancts angels. En les hores de [*f. 7 a*] mati e de vespre se exercitaua sa senyo*ria en la pus alta contemplacio, seguint lo consell del seu deuot aui Dauid, que diu: *Ad vesperum demorabitur fletus, et ad matutinum leticia;* car de vespre ella pensaua e contemplaua les miseries e dolors de natura humana, e com era cayguda de aquella altea de gracia e posada en ira del seu Creador, e quants mals e dans, axi corporals com spirituals, hauia encorregut per aquesta causa. E aço turmentaua tant la sua piadosa anima, que habundaua en tanta afluencia de lagremes que lo seu cor e cap fonia, tot demanant misericordia a nostre senyor Deu, que li plagues remeyar e guarir aquella cruel dolor e malaltia enfectionada, deuallant de Adam e comprenent tots los fills seus; la pudor de la qual infectio hauia tancades les portes de paradys, e no si trobaua en la terra qui obrir lals pogues ni lauar lo empaig de aquella, si la sua clemencia no aiudaua en esta fahena. Car, sens la potencia e sauiesa sua, res profitos a la salut dels homens nos podia fer. E en aquesta caritatiua pregaria staua la Senyora la major part de la nit, ab continues lagrimes secretes e molt amagades, hauent ferma fe de obtenir lo que demanaua; e aço li feya conuertir les sues lagrimes en grandissim delit e dolçor de la diuinal bonea. E axi, venint la matinada, trametia lo seu sperit en aquells delits de parahis; e aqui contemplaua les excellencies diuinals, e sentia tanta altea de secrets e immensitat de delits, que era forçada de dir: [*f. 7 b*] « *Parasti michi * cenaculum grande stratum, vt* » *faciam apud te pascha.* » Volent dir: « O, eternal » Deu e senyor! Vos maueu conuidat en aquesta » sala del vostre palau, arreada de la vostra diui-

» nal presencia qui glorifica e alegra a tots los » mirants e contemplants en Vos; e aqui, Senyor, » voleu que yo faça paschua ab Vos, comunicant » me los vostres delits e dolçors, dels quals, » Senyor, partir yo no volria sols vn moment. » E, pensant que aquell loch de tant sobiran delit era tancat e clos per lo peccat de Adam, habundaua en infinides lagrimes, suplicant la clemencia diuina donas fi en aquest exili de Adam e dels fills seus, els reduhis a la gracia e amor sua. E en aquesta peticio continua la Senyora, fins mereixque obtenir lo que demanaua. Perque podem dir que nostre senyor Deu la ha feta naxer en lo mon per esser aduocada de natura humana e refugi en totes les necessitats sues, a la qual cascu dels tribulats pot dir ab gran confiança: « *Potens est misericordia tua, gratiam desideratam michi prestare.* » Volent dir: « O, Senyora! tanta es la » potencia de la misericordia vostra, que podeu » donar a mi la gracia que desige; car de vostra » merçe nengu que fe haja no parteix fatigat. » E com mes crexia la Senyora, molt mes augmentaua lo goig de la sua sanctissima mare Anna, adelitantse infinidament en mirarla e contemplarla. E com comença sa senyoria anar, prenia la per les manetes, e aiudauali ab tanta amor e reuerencia, que li paria que en tocar la e mi*rar la [*f. 7 c*] rebia noua gracia cascuna vegada; e sentia tan gran delit en seruirla, que lo reposar li era pena; e per ço tostemps pensaua que li poria fer. E com comença a parlar la dita Senyora, Anna fon recomplida de singular goig; e, volent fer part al seu marit Joachim, cridal ab gran alegria, dient: « *Venite, audite, et viuet anima vestra.* » Volent dir: « Veniu, senyor Joachim, e hoyreu les rahone-

» tes de la vostra amada Filla, e viura la vostra » anima ab la consolacio inestimable que pendreu » hoyint la paraula sua. » E Joachim, venint ab singular goig, hoynt que la senyora Filla sua lo nomenaua pare ab aquella veu angelica, ixque quasi de si mateix per alegria inestimable, e corregue la abraçar; e, alçant la en alt, deya: « *Quis ad » fontem suauitatis accedens, non modicum sua- » uitatis inde reportat?* » Volent dir: « O, la mia » senyora e Filla! ¿y qui es que se acoste a Vos, » qui sou font de suauitat e dolçor, que no reporte » delit singular en la anima sua, segons yo ara » sent en hoyruos e veureus e teniruos en los meus » braços? Vos sou la alegria de la mia casa, repos » de la mia vellea. Ara partire en pau de aquesta » mortal vida, puys tan glorios nom reportare de » esser pare de vna tan excellent Filla. » E com la lexaua lo pare, prenia [la] la mare; e axi salegrauen los dos ab aquella benauenturada Filla. O, be son dignes de molta veneracio lo pare e mare que tal joya han al mon produyda! E podem dir, lohant e magnificant la nostra Senyora: « *Bene- » dicti sint pater et mater qui te genuerunt; quo-* [*f. 7 d*] » *rum memo**ria permanebit in eternum.* » Volent dir: « O, Senyora! y quant es lo mon obligat a » beneyr y lohar lo pare vostre e mare quius han » engenrat, la memoria dels quals immortal resta- » ra en totes les generacions presents e esdeueni- » dores! »

CAPITOL .V. COM JOACHIM E ANNA PORTAREN LA SUA EXCELLENT FILLA AL TEMPLE; E DE LES VIRTUTS QUE ACOMPANYAREN SA SENYORIA.

OMPLITS los tres anys, Anna leua la let a la sua excellent Filla. E, vehent la maturitat sua e honestissim gest, conegue no era digna cosa tal Senyora stigues en casa sua, ne pratiquas ab les gents del mon, que res no estimen familiar los sia, segons es scrit: *Quot nimia familiaritas parit contemptum;* car molta familiaritat engenra menyspreu. E, recordant se la dita Anna del vot que hauia fet ans que la concebes, dellibera offerir la al temple a nostre senyor Deu, e que ensemps ab les altres donzelles fos aqui separada e apartada de la pratica e vista de les gents, e sols occupada en lo seruici diuinal. E de aço Anna parla ab lo seu marit, dient li « com, en lo temps de la sua gran congoixa e per» secucio, ella hauia votat que si nostre senyor » Deu li donaua fill o filla, que aquell donaria al » seruici seu; e que nostre Senyor, per sa * cle- [*f. 8 a*] » mencia, los hauia donat aquella angelical filla, la » qual sens hauer ho votat li paria que la habitacio » sua no deuia esser sino en la casa de Deu; per» que li paria que tantost lay deuien portar, car, ab » tot la edat sua sia tan poca, la discrecio sua » e prudencia es en sobiran grau. » E Joachim, hoynt lo rahonament de sa muller, e conexent era raho se posas en obra, comença a plorar agrament, pensant que hauia apartar de la sua vista aquella Filla que ell tan carament amaua e era tota la alegria de la vida sua. E Anna, quel veu plorar, no pogue tenir que lo cor seu no rompes en moltissimes lagrimes. E axi stigueren gran peça, que la hu al altre nos pogueren parlar. E la senyora Filla, vehent los en aquell piados plor, e sabent la causa per que axi eren affligits, dix los:

« *Hec est voluntas Dei, vt ego vadam.* » Volent dir: « Senyor pare, e vos, senyora mare: nous » congoxeu, car aquesta es la voluntat de nostre » senyor Deu, que yo vaja him separe de vosaltres, » per donar exemple als esdeuenidors qui perfe- » tament volran Deu seruir, que de necessitat » coneguen ques han a separar e voluntariament » apartar de les coses pus cares que en aquesta » present vida tendran. ». E Joachim e Anna, certificats de la volentat diuina per boca de la sua sancta Filla, cessaren de plorar; e donaren orde de fer la sua piadosa offerta. E, volent exir de casa los dos portant per les manetes la sua gloriosa Filla, foren aqui quatre donzelles per nostre senyor Deu trameses per acompanyar sa Senyoria. [*f. 8 b*] E les dos primeres, qui ha*uien nom Virginitat e Desig-de-solitut, prengueren la Senyora per lo braç; e parla li Virginitat dient: « O, Senyora » Verge! consagrada vos sou huy, constituida ca- » pitana e guiadora de totes aquelles que en vera » puritat e virginitat volran seruir nostre senyor » Deu. E perço mana sa magestat que mostreu a » les dexebles vostres aquesta liço: *Fugere con- » sorcium hominum, et non concursare per alie- » nas edes, nec demorari in plateis.* Car es molt » necessari a les dites vergens fugir a tota familia- » ritat de homens, e no voler molt praticar per » cases estranyes, ne esser grans visitadores, ne » aturar molt en los lochs hon comunament multi- » tut de gent se aiusta. Perço, Senyora, vos qui » sou lo exemplar de virtuts, vos cloureu huy dins » lo temple, e aqui, stant en solitut, pendreu tanta » amor ab mi, que fareu vot solemne de may per- » dre la mia companyia. » E laltra donzella, qui era nomenada Amor-de-solitut, dix a sa Senyoria:

« O, ma Senyora! a nostre Senyor plau que yo sia » la companyia vostra en lo temple, car sab sa » magestat que qui ama solitut es molt dispost » a rebre los seus dons e gracies; e com sa clemencia dellibere comunicar a vostra merce » majors secrets e misteris que james a pura creatura haja comunicats, per que dic a vostra » Senyoria: *Obliuiscere populum tuum et domum* » *patris tui*; car necessari es als viuints en solitut, » no solament esser apartats corporalment de les » coses mundanes, ans han mester del tot oblidar » la generacio sua e la casa del propri pare. » E perço vostra Senyoria, qui * va *super semitas* [*f. 8 c*] » *justicie*, fa huy obra de gran exemplar lexant en » tan tendra edat la companyia tan amada de la » virtuosa mare e pare vostres. E ¿ques pensa vostra merce sen seguira de aço? *Quia concupiuit* » *rex speciem tuam*. Car lo Rey del cel, vehent » vos axi apartada de les gents, enamorars a de la » vostra bellea, e pendraus per sposa. Axi, Senyora, mirau si fareu bon cambi de lexar lo pare e » mare mortals, per hauer lo Rey de vida per » spos. » E les altres dos donzelles, qui hauien nom Dolçor-de-contemplacio, e laltra Diligencia-virtuosa, besaren la ma a la Senyora ab molta reuerencia e amor; e dixli Dolçor-de-contemplacio: « Excellent Senyora: nostre senyor Deu mana » que us porten al temple, *quia oportet vos semper* » *orare;* car Vos sou la vera contemplatiua que » en oracio haueu a occupar tota la vida vostra; e » en la dita oracio suplich vostra Senyoria no » vullau companyia nenguna, ans vos deman de » merçe que *cum oraueris intra cubiculum et* » *clauso hostio ora patrem tuum;* ço es, que com » volreu orar, que vostra altesa se retragua en la

» pus secreta celleta que trobareu en lo temple, e » aqui, tancada la porta, orareu al Pare vostre ce» lestial, qui sol ab Vos sola les sues amors e dol» çors vol comunicar. » E laltra donzella, nomenada Diligencia-virtuosa, dix a sa merçe: « O, ma » Senyora! sia certa vostra Senyoria *non cessat » orare qui non cessat bene operari;* car no cessa » de orar qui no cessa de be obrar. Aço dic, la » mia Senyora, per que ma germana sols vos ha [*f. 8 d*] » parlat de o*racio, e aqueix es son offici; e yo, » Senyora, tinch a entendre en tot lo exercici de » les virtuts. E la vida de vostra Senyoria no sola» ment ha de esser entesa en contemplar, ans » encara en les altres obres virtuoses, qui en son » cars no son de menys merit que la oracio. E lo » legir de vostra merçe, e la faena de mans, e les » altres obres, tot es vna pura oracio qui puja dret » al cel, *sicut incensum in conspectu Dei.* » E la Senyora rebe les dites donzelles ab molt plaer, mostrant esser li molt accepte lo rahonament de cascuna de elles. E axis posaren en cami, anant les dos primeres, e les altres dos portant la Senyora per lo braç, seguint la les altres criades sues qui della james se partien. E Joachim e Anna, admirats de la gloria e bella companyia de la sua sancta Filla, aturaren se vn poch detras, e anauen li de prop ab molta reuerencia. E, venint al temple, foren aqui en la entrada, hon hauia vna bella scala de pedra per hon pujauen a les altees del temple. E aqui la Senyora se gira per pendre comiat de son pare e de sa mare; e, besant los les mans ab molta amor, se despedi dells. Los quals ab grans lagrimes la besaren donant li largament cascu la sua benedictio, offerint la ab molta deuocio a nostre senyor Deu, comanant lay carament

CAPITOL .VI. COM, PUJANT LA SENYORA AL TEMPLE PER LA SCALA DELS .XV. GRAONS, INDUYDA PER LES VIRTUTS, DIX * LOS .V. PSALMS PRIMERS DEL *CANTICUM GRADUM*, SUPLICANT PER LA REDEMPCIO DE NATURA HUMANA. [*f. 9 a*]

E volent la Senyora pujar la scala, acostas a sa altesa la principal de ses donzelles, Caritat nomenada, e ficant lo genoll dix li a la orella : « Senyora, recort se vostra merce en aquest pujament de pregar estretament per natura humana ; car Vos sou la sua intercessora, e per ço tots los homens vos dien ab lo genoll per terra : *Spes nostra, salue ;* car vostra senyoria es la sperança e alegria de tots. » E sa altesa, inflamada en la amor de natura humana, pensant la sua miserable captiuitat, senti en si tanta compassio e dolor prenint aquella fahena per propria, dellibera de cridar e demanar a nostre senyor Deu aquesta gracia : que li plagues hauer merce de natura humana ; e no cessar de aquesta demanda fins plagues a sa clemencia atorgar lay. E, pujant lo primer scalo, dix ab vn gran sospir de cor : « *Ad Dominum cum tribularer clamaui, et exaudiuit me.* » Volent dir : « O, Senyor y Deu eternal! la mia anima es tribulada e turmentada per compassio de natura humana ; que la veig axi cayguda e perduda, e posada en ira vostra, e axi desfauorida, que totes les besties la persegueixen e no li guarden nenguna honor. Lo cors propri li es rebelle, no volent hobeyr al sperit ne regir se per raho, ans li diu

» cada dia en la cara ab gran vituperi : *Per ipsa* » *que pecaueris, per ipsa torqueris ;* car per desobediencia pecca lome, e per desobediencia es [*f. 9 b*] » perseguit e turmentat. Ha*jau li, Senyor, misericordia ; hoyu la mia clamor ; exaudiu la mia » demanda. » E, pujant sa senyoria lo segon scalo, la noble donzella Fe li fon a les spatles dient li : « Senyora : nous canseu, que vos obtendreu lo » que demanau. » E sa merce, alçant los vlls al cel ab gran confiança, dix : « *Leuaui occulos meos in* » *montes, vnde veniet auxilium mihi.* » Volent dir : « O, Majestat incomprehensible ! los meus » vlls son dreçats e fermats en aquella gran muntanya del consistori vostre diuinal ; car de aqui » te a deuallar lo adiutori que yo demane, lo qual » es, Senyor, la medulla del cedre qui eternalment » per Vos es engenrat, e dins lo si vostre te la sua » rayl fermada ; aquest es lo vostre vnigenit Fill, » qui per saluar lo humanal linatge ha a deuallar » en terra sens partir la rayl sua del si vostre, e, » mesclant se ab natura humana, per sa immensa » caritat se fara passible e mortal ; e la scorça de » aquest cedre glorios, ço es la humanitat asumpta » del Fill vostre, sera tan batuda e turmentada » fins lance tota la medulla que dins te amagada, » ço es la sua impreciable e diuinal sanch. Aquesta » sola medicina basta a guarir lome ; aquesta es » stada desijada e demanada del començament » del mon ença : placia a la vostra clemencia prestament donar la, e a mi atorgar la, pus a Vos ha » plagut donar me aquest offici de la procura de » natura humana. » E volent sa altesa pujar lo tercer scalo, acostas a sa senyoria vna gentil donzella molt alegra, qui hauia nom Sperança, e dix a sa merce : « O, ma Senyora ! siau certa que per

» la intercessio vostra lome bandejat recobrara » parais. » E sa senyoria molt alegra plegua les mans, e dix : « *Letatus sum in his que dicta sunt* » *michi: in domum Domini ibimus.* » * Volent dir : [*f. 9 c*] « O, Senyor ! e quanta alegria redunda en la mia » anima hoynt e legint lo que los prophetes han » dit e scrit de part de vostra magestat, certificant » nos que lo exili e bandeig dels fills de Adam » algun temps haura fi, e seran rebuts en la casa » vostra celestial ; e aqui habitaran en la vostra » gloriosa companyia, e reposaran de totes les » dolors e angusties sues, car en la terra noy ha » loch nengu de repos per al home ; tots los vents » de aquella li son contraris ; entre enemichs sta » e habita. E si alguna vegada los dits miserables » fills de Adam, oblidant se del loch hon son e de » la sua infelicitat e miserable cayguda, se volen » leuar en superbia, lo vent de mutabilitat los ve » al encontre els fa tan dura punta, que presta» ment los lança en la vall de aterrament, plena de » desonors e vituperis e minues continues, en » manera que james alça lo cap en tota la vida » sua. E si vol cercar repos, treballs e dolors, ma» lalties e infinits turments son ab ell continua» ment. E si alguna veguada se vol donar a delits » e plaers, angusties e tristicies e perdues lo cir» cuixen de tota part, en tant qũe de pura força » te a dir : *Angustie sunt michi vndique.* Per que » suplich, Senyor, la clemencia vostra haja pietat » de aquests miserables, axi aterrats e perseguits, » e vulla prestament delliurar los e portar los en » la heretat promesa. » E pujant la Senyora lo quart scalo, cuyta vna de les sues amades donzelles, Pietat nomenada, e dix li a la orella : « Con» tinuau, Senyora, per merçe les vostres pregua-

[*f. 9 d*] » ries, car sol Deu es lo qui pot remeyar les * » dolors de natura humana. » E la Senyora, moguda de molta compassio, leua los vlls en alt e dix: « *Ad te leuaui occulos meos, qui habitas in » celis.* » Volent dir: « O, Senyor omnipotent! » Vos qui habitau en lo cel, e aqui haueu posat la » vostra real cadira, placiaus inclinar los vostres » piadosos vlls e mirar en la terra, e veureu los » homens per Vos creats, los quals, per lo peccat » del seu pare, son stats venuts e catiuats en poder » de aquell gran tira cruel lo diable, qui nos delita » sino en la mort e destructio dels homens; e » nengu nols pot delliurar de la ma cruel de » aquest inich, sino Vos qui sou potencia e bonea » infinida. Hajau pietat, Senyor, de aquesta cap- » tiua gent, car sols en Vos speren, recordant se » de la promesa que a ells haueu feta parlant los » per Ysayes, qui diu: *Ego ante te ibo, et glorio- » sos terre humiliabo;* volent dir: Senyor, que » Vos, per vostra piadosa clemencia, vos fareu » capita dels fills de Adam els ireu dauant defen- » sant los dels seus enemichs. E ells, trobant se » sots la vostra bandera, no hauran temor de res. » E Vos, Senyor, ab lo braç de la vostra potencia » aterrareu e humiliareu los diables, que tan glo- » riosos se troben huy sobre la terra. O, Senyor, » cuytau lo temps! no pereixqua aquesta mes- » quina gent en tan dura captiuitat. » E volent sa altesa pujar lo quint scalo, acostas a sa merce la cortesa donzella Pobretat nomenada, e dix a sa senyoria: « O, ma Senyora! que besar vos vull la » ma per la gran solicitut que teniu de aquestos » pobres e miserables fills de Adam, qui de si ni
[*f. 10 a*] » per si res no * poden ni valen; ajudau los, Se- » nyora, car açi guanyareu totes les obres de mi-

» sericordia. » E la Senyora, pensant lo despoderament de natura humana, e quant poch podia fer si per Deu no era ajudada, dix: « *Nisi quia* » *Dominus erat in nobis dicat nunc Israel, nisi* » *quia Dominus erat in nobis.* » Volent dir: « O, » Senyor! tan manifest es a tots los que han seny » e raho que si lome per Vos no es ajudat e sos» tengut pereix la força e virtut sua, e los enemichs » seus lo vençen e lançen per terra sens neguna » resistencia, e a cascuna temptacio que los mise» rables fills de Adam tenen ne senten, son axi » espantats e aterrats que sens nengun contrast » se lançen tantost en mans dels seus persegui» dors e temptadors; perque us suplich, Senyor, » que us prenga pietat de tanta miseria e flaquea, » e socorreu aquesta gent, e no pereixquen axi les » creatures vostres. »

CAPITOL .VII. QUI CONTINUA LO DIT MARAUELLOS PUJAMENT DE LA SENYORA DIENT LOS ALTRES .V. PSALMS PER OBTENIR LA REDEMPCIO HUMANA.

la Senyora pujant lo sisen scalo, la sua donzella molt esforçada, Fermetat nomenada, fon aqui e dix li: « Senyora: » pus tan accepte sou a nostre senyor » Deu, que impetrau tot lo que voleu, treballau » sens çessar en reduhir prest lome en gracia e » amistat de son Creador, e axi cobrara força » e virtut; car lome, desfauorit e aterrat per son » Senyor, de tots es de*sestimat e menyspreat. » [*f. 10 b*] E la Senyora, vehent que tota la força e virtut del home venia de Deu, e que sens ell era no res, dix

ab gran feruor de cor: « *Qui confidunt in Domino* » *sicut mons Syon non commouebit in eternum qui* » *habitat in Iherusalem.*» Volent dir: «O, Senyor » dolç e clement! comunicau les vostres amors als » homens, car si vna vegada ells vos coneixen e » amen, posaran tota la sua confiança en Vos, » e seguirs a que lo que ara es tan flach e misera- » ble, sera lauors axi ferm e inexpugnable, que » nengun combat per fort que sia nol pora derro- » car, puix ell ab la amor vostra sia fermat. » E aquell que fins açi es stat vençut per lo diable, » ara sera vencedor e aterrador dels diables. » O, Senyor! y faças prest aquesta concordia entre » vostra magestat e natura humana, car infinits » bens sen seguiran. » E volent muntar sa senyoria lo seten scalo, fon aqui Misericordia, e ab vna gran familiaritat e amor pres la ma de sa altesa, e besant aquella dix li: «O, ma Senyora! Vos sou *lux* » *mundi;* car de Vos e per Vos vendra es mostra- » ra lo sol de justicia en la terra, e illuminara » *omnem hominem venientem in hunc mundum,* » car tots los homens venints en aquest mon seran » per ell illuminats, si la sua lum volran pendre e » acceptar. E sera apartada de ells la dura captiui- » tat en que huy son, posant los per sa clemencia » en franca libertat. » E la Senyora, molt alegra de les rahons de la sua donzella, dix ab vna gran alegria de cara, mirant al cel: « *In conuertendo* » *Dominus captiuitatem Syon facti sumus sicut* » *consolati.* » Volent dir: «O, pietat inmensa! quant » es la anima mia aconsolada e alegra, recordant [*f. 10 c*] » me de les* vostres infinides misericordies, per » les quals so molt certa vostra clemencia haura » merçe dels fills de Adam, e retornareu a tras la » miserable captiuitat sua. E aço, Senyor, volia dir

» Ose propheta quant li fon reuelat que vostra » magestat se mesclaria ab los homens es vestiria » de la sua lurea, prenint e ajustant a Vos la carn » humana. E mirant vos en sperit ab la dita vesti- » dura humana, dix vos ab gran confiança: *Tu quo-* » *que in sanguine testamenti extraxisti eos de* » *lacu vbi non erat aqua;* volent dir: Senyor, que » ab la sanch vostra, qui sera començ e fonament » del nouell testament, Vos delliurareu e traureu » los catius qui stan empresonats en aquella cija o » lach fosch e tenebros dels lims, hon son ara los » nostres pares. Aqui, Senyor, noy ha gens de aque- » lla aygua dulcissima de la vostra gracia, ans la se- » degen e la demanen ab fam insaciable, cridant a » Vos nit e dia dient: *Domine rex Deus Abraam,* » *dona nobis pluuiam super faciem terre vt discat* » *populus tuus quia tu es dominus Deus noster;* » volent dir: O, Senyor, Rey eternal, Deu verdader » del nostre pare Abraam! placiaus donar nos » sobre la terra aquella pluja tan desijada de la » gracia e amor vostra; e Vos, Senyor, deuallau » ensemps ab aquella; e vejaus, Senyor, lo vostre » poble e conegaus per son Deu y senyor. » O, Creador de tota creatura! placiaus inclinar » les vostres piadoses orelles al crit de aquesta » gent catiua, e delliurau los, per merce, de tanta » dolor. » E volent la Senyora muntar lo huyten scalo, fon aqui la sua amada * donzella, Pru- [*f. 10 d*] dencia nomenada, e dix a sa senyoria: « Excellent » Senyora: ja sab vostra altesa que, com nostre se- » nyor Deu creant lome, li dona aquella insigne » casa de parays terrenal, per posada a ell e a tots » sos fills, e lo dit Adam, no content de aquesta » bella posada, volgues metre en aquella que la » magestat diuina hauia hedificada sols per assi

» mateix, ço es la sciencia e saber seu diuinal, en » la qual casa no vol que nenguna creatura y entre, » e per aquesta gran presumpcio e deslealtat me- » reixque Adam perdre la casa propria e tota sa » heretat per a ell e a tots sos fills, e james de » lauors ença aquest home sa pogut hedificar casa » ni loch nengu hon pogues star segur ni reposat, » ans ha vixcut en la terra de les besties, tribulat » continuament; per ell e sos fills nuncha se son » millorats de res, ans se stan en la dita terra po- » bres e freturosos de la gracia diuina; e, morint » Adam, la millor cortesia que ha pogut hauer es » stada que lan mes en casa fosca, e aquis troba » huy, ab los millors de sos fills, cridant e supli- » cant a vostra merçe vulla pregar la clemencia di- » uina per ells, quels haja merçe. » E la Senyora, hauent molta compassio del desauenturat cars de Adam, alça los vlls al cel, e dix: « *Nisi Dominus* » *hedificauerit domum, in vanum laborauerunt qui* » *hedificant eam.* » Volent dir: «O, Senyor clement » e piados! si Vos no hedificau casa per a Adam » e als seus fills, en va seria tot lo seu treball. La » casa, Senyor, que Adam desija e demana ja es [*f. 11 a*] » fabricada. *Illa que sursum est Iherusalem;* * car » en aquella alta Jherusalem celestial volria ell star » e habitar, e com aço ell atenyer no pot per sos » propris treballs, es posat en gran angustia e tri- » bulacio; car al dit Adam es stat dit e ell ho te » per veritat infallible, *quia nemo ascendit in celum,* » *nisi qui de celo descendit;* car negu no pujara en » lo cel, fins Vos, clement Senyor, siau deuallat, e » prengau e ajusteu a Vos la carn humana, e aque- » lla vnida a la magestat vostra, la munteu e la fa- » çau seure *ad dexteram Dei patris omnipotentis.* » E lauors, Senyor, feta aquesta vnio, lome haura

» salconduit de entrar, e mercadejar, e habitar en » lo regne vostre, per los merits infinits de la magnificencia vostra. *Quia sine te nichil potest mortalis infirmitas;* car sens Vos, Senyor, res no sab » ni pot la mortal infirmitat humana. O, Senyor! » que aquesta reparacio humana ab la sanch vostra » propria se te a fer; car dit mes stat: *Nisi quis » renatus fuerit ex aqua et Spiritu Sancto non » potest introire in regnum Dei;* volent dir que » lome, caygut per peccat, hauia de renaxer altra » vegada per lauament de aygua consagrada per » virtut del Sanct Sperit. O, Senyor! que de tal aygua no sen troba font nenguna en tota la terra, » ni sen trobara fins Vos siau humanat; car aquell » vostre Cors obrat per lo Sanct Sperit sera la viua » font qui per cinch grifons lançara aquella aygua » de vida, ço es la vostra preciosa sanch, a guarir » e renouellar lome malalt e de Vos apartat. O, Senyor clement! sia de vostra merçe cuytar lo » temps; e o*briu les portes de la casa vostra, e [*f. 11 b*] » dau licencia als homens de entrar en aquella; » puix per a poseirla los haueu creats. » E volent sa senyoria muntar lo nouen scalo, acostas a sa merce vna loçana donzella, Benignitat nomenada, e dix a sa altesa: « O, excellent Senyora, y quant » me so alegrada de aquesta pau que començau a » menejar! Car certament, Senyora, si lome era en » gracia e amor de son Creador, obriria los vlls, e » conexeria e veuria los infinits mals que ha encorreguts per sa desobediencia, e tembria de offendre nostre senyor Deu, e ab gran diligencia » seruaria los seus manaments. Car temor sancta » es començ de tota virtut, car Salamo diu: *Timor » Domini principium sapientie,* e es gran veritat » que aquell qui verdaderament tem Deu te en si

» lo principi e la fi de vera sauiesa. » E la Senyora, hoynt aço, plega les mans e dix : « *Beati omnes qui* » *timent Dominum, qui ambulant in vijs eius.* » Volent dir : « O, Senyor ! y benauenturats seran » tots aquells qui atenyeran la temor vostra, car » aquells jran per les carreres vostres ymitant les » vostres petiades, leixant e auorrint totes coses » per amor vostra, als quals Vos, magnanim Senyor, direu : *Vos qui reliquistis omnia et secuti* » *estis me, centuplum accipietis et vitam eternam* » *possidebitis,* prometent a tots aquells qui per » amor vostra leixaran les coses terrenals, que per » la liberalitat vostra seran a cent doblaries satisfets e infinidament contentats dels seus treballs » e finalment posseiran la vida eterna. O, Senyor, [*f. 11 c*] » cle*ment ! y mostrau vos prestament als homens; » comunicau los les amors e dolçors vostres, per » queus seruixquen de tot lo lur cor e en hobeyr » vostra magestat sia tot lo seu delit ; acoman los » vos, Senyor, car sens Vos no poden atenyer la » beatitut desijada. » E muntant la Senyora lo dehen scalo, acostas a sa merce vna molt reposada donzella, Paciencia nomenada, e, besant la ma a sa altesa, mira la en la cara e dix : « O, refugi » dels peccadors ! no us canseu de pregar e demanar merçe per ells a nostre senyor Deu, car » infinits son los mals que han encorregut del » començ del mon ença. Car, peccant los primers » pares, lançaren los fills en molta dolor, e lo que » es pijor, que res del seu treball nols aprofita a » cobrar la heretat desijada, ans ab molta dolor » dien, trobant se cansats e fatigats : *Ambulauimus vias difficiles, viam Domini ignorauimus,* » car passejant per la mortal vida han soffert e » soffiren infinits mals, e van per vies molt diffi-

» cils, e lo cami real de parays james lan trobat. » E perço, ab los genolls ficats en terra, los dits » peccadors fills de Adam supliquen vostra senyoria dient: *Illumina nos, stella maris, quia in » manu tua salus et vita consistunt;* volent dir: » Illuminau nos, Senyora, Vos qui sou stela e lum » de aquesta mar tenebrosa hon nosaltres nauegam, car en la ma vostra sta la salut e vida nostra. E per Vos e per la intercessio vostra hauem » hauer lo Redemptor de natura humana, qui ab » los seus propris merits satisfara la nostra culpa.» E sa senyoria,* moguda de molta compassio, dix: [*f. 11 d*] « *Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea, dicat » nunc Israel.*» Volent dir: «O, Senyor piados! que » les grans e inestimables dolors que natura humana soffir, de la sua jouentut ença nengu no les » pot guarir sino Vos. E aço sera, Senyor, quant » ajustareu ab Vos natura humana, e pendreu » voluntariament en la humanitat vostra totes les » penalitats que segueixen la humana natura, » exceptat peccat e ignorancia. E manareu a les » dites penalitats queus turmenten heus afligisquen » per pagar e satisfer les culpes de natura humana; » les quals penalitats, hobeynt lo manament vostre, Vos procuraran tantes penes e dolors, que » james haureu repos tant com aturareu en esta » mortal vida. O, Senyor! que vos poreu be dir: » *Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores,* » car sobre les vostres espalles glorioses descarregaran los peccadors les sues culpes, e Vos, » clement Senyor, passareu la pena a ells deguda, » segons testifica Ysayes, parlant en persona de » tota natura humana, dient: *Dolores nostros ipse » portauit,* car Vos, Senyor, haueu a portar e » sentir en vostra real persona dolors infinides,

» per satisfer per tots los peccats comesos per los » homens, del començ del mon fins a la fi. E en » altra manera guarir no poden, segons diu lo » mateix Ysayes, parlant en persona de tots, dient: » *Disciplina pacis nostre super eum, et liuore » eius sanati sumus;* volent dir que los batiments » que als homens son justament deguts per los [f. 12 a] » peccats propris, Vos, misericordios * Senyor, » los pendreu en la humanitat vostra, qui sera sens » nenguna culpa; e axi sera feta pau entre vostra » magestat e natura humana, car soles les vostres » nafres e blauures basten a guarir les cruels malalties sues. Axi, Senyor, sia de vostra merçe fer » vos malalt, per donar vida als tribulats fills de » Adam. »

CAPITOL .VIII. COM, PUJANT LA SENYORA LOS .V. MES ALTS GRAONS, DIX LOS DARRES .V. PSALMS DEL *CANTICUM GRADUM,* CONTINUANT LA DITA SUPLICACIO.

muntant la Senyora lo onzen scalo, fon dauant ella la sua amada donzella Humilitat; e, ficant lo genoll, dix a sa altesa: « O, ma Senyora! escoltau y » hoyreu los dolorosos crits de aquells qui a Vos » reclamen e dien: *Exules filij Eue ad te suspiramus gementes et flentes in hac lacrimarum » valle;* car los fills de Eua, exellats e lançats en » aquesta vall de lagrimes, ab plors e ab gemechs » suspiren e demanen lo adjutori vostre. Socorreu » los, Senyora, car aquell Senyor qui ses irat contra los homens per sa superbia e desconexença

» que en ells ha trobat, se adelita e reposa en lo » lit de humilitat, lo qual dins lo vostre benigne » cor li haueu preparat. Car de * vostra merce es [*f. 12 b*] » dit : *Eris quasi ortus irriguus, et sicut fons* » *aquarum cuius non deficient aque ;* car per la » humilitat vostra sou dauant nostre senyor Deu » axi com vn delitos ort habundosament regat de » aquella aygua de la gracia diuinal qui fa florir e » verdejar les obres vostres. E sou, Senyora, axi » com vna font gloriosa de misericordiosa aygua, » en la qual james defalliran aygues de piadoses » obres. E com aquesta fahena de reconciliar Deu » ab natura humana sia pus alta e pus singular » que obrar se pugua, vol nostre senyor Deu que » vostra merçe sia la tractadora e menejadora de » aquestes paus. Axi, Senyora, ab gran esforç aju- » dau e redreçau aquells qui, cayguts per peccat, » leuar nos poden sens lo adjutori vostre, lo qual » infatigablement demanen. » E, hoynt aço la Senyora, moguda de molta compassio, dix : « *De profundis clamaui ad te, Domine ; Domine,* » *exaudi vocem meam*. » Volent dir : « O, Magestat » immensa ! los miserables catius, fills de Adam, » cayguts en la profunda vall de peccats, de alli » criden e demanen a Vos, Senyor, e dien : *Veni* » *ad redimendum nos in brachio excelso ;* volent » dir que placia a la vostra alta potencia deuallar a » rembre los peccadors ab lo vostre poder celes- » tial ; car res terrenal no basta a traure a ells de » dolor e pena. O, clement Senyor ! obriu les ore- » lles vostres, e exaudiu la clamor de aquesta tri- » bulada gent, car nengun remey sens Vos hauer » no poden. Del tresor infinit de la vostra miseri- » *cordia, Senyor, te a venir la copiosa redempcio [*f. 12 c*] » que ells desigen e han mester. No tardeu, Senyor

» magnifich, de dar a aquests catius lo que demanen, car yo no cessare de suplicar la magestat » vostra de aquesta fahena fins a fi la haja portada. » E, muntant la Senyora lo dotzen scalo, fon aqui vna gentil donzella, Deuocio nomenada, e, besant la ma a sa senyoria, dix : « O, ma Senyora! » si Vos nom sosteniu, yo so perduda ; car la superbia es huy tant encarnada en lo mon, que » nengu nos coneix ne estima los seus propris » defalliments ; e ab tals persones, Senyora, yo no » puch aturar, car la primera cosa que yo demane » a les persones que volen hauer familiaritat ab mi, » es que coneguen Deu y si mateixes ; e com aço » no trobe, yo ature molt poch ab elles. Per que » suplich vostra senyoria vulla treballar que deualle del cel aquell spill sens macula, e, mirant en » ell los homens, conexeran la sua propria miseria » e la gran altea diuina ; e, haguda aquesta verdadera lum, amaran lo sobiran be, qui es nostre » senyor Deu, e auorriran tota superbia, com » aquella qui es principal causa del decayiment » dels angels e dels homens, segons es scrit dient : » *Superbia de celis gloriam deiecit angelicam, et* » *ipsa superbia Adam de paradiso repulit;* car » la superbia ha lançat los angels de la gloria celestial, e la mateixa superbia ha fet perdre a » Adam la heretat de parays. Perque Vos, excellent Senyora, qui sou doctoressa de la gent, [*f. 12 d*] » mostrau los lo cami de humilitat perque anant* » per aquell troben lo que per superbia han perdut. » E, hoynt aço la Senyora, dolent se molt de la çeguedat humana, dix : « *Domine, non est exaltatum cor meus, neque elati sunt occuli mei.* » Volent dir : « O, sauiesa sens terme ! ja sab vostra » clemencia que natura humana es malalta e çega,

» e no sab ne pot dir res accepte a la vostra magestat; perque yo, Senyor, com a procuradora » de aquella, vull rahonar a Vos la sua causa; car, » ab tot ella se trobe huy tan ignorant de la sua » infelicitat, ques guosa ensuperbır e exalçar de no » res, venint, Senyor, la vostra magestat en terra e » comunicant als homens la vostra amor e gracia, » seran axi mudats e apartats dels apetits de » superbia, e coneixeran là vanitat humana quant » es de poca fermetat; per que los seruents vostres, vehent esser no res la gloria mundana, diran » de cor e de boca: Senyor! lo meu cor, illuminat » per Vos, no troba raho dins mi ne fora mi de » exalçament, ans de molta humiliacio; ne los » meus vlls no son licenciats de mirar vanitat nenguna ne apetir exaltacio, car totes les coses de » aquest mon me son vanitat e afflictio de sperit, » segons testifica Salamo dient: « *Vanitas vanitatum et omnia vanitas et afflictio spiritus.* » » O, Senyor! que aquesta coneixença e molts » altres benificis aconseguira lo home per la vostra » venguda, car la vostra diuinal gracia *humanum* » *cor subito illustrat et immutat, abnegat homo* » *repente quod erat et exhibet repente quod non** [*f. 13 a*] » *erat;* infinides son, Senyor, e seran les obres de » la vostra potencia e clemencia, car illuminareu e » mudareu sobtosament lo cor huma, e fareu que » lome abnegara e leixara prestament ço que amar » solia, e pendra e abraçara ab gran plaer lo que » auorrir solia. O, clement Senyor! faças prestament aquesta concordia; no pereixquen axi los » homens freturosos de la vostra gracia. » E, volent muntar sa senyoria lo trezen scalo, acostas a sa altesa vna de ses amades donzelles, Diligencia-virtuosa nomenada, e dix a sa merce: « O, ma

» Senyora, filla de Dauid! mirau lo poble vostre en » quanta desolacio es posat, que no te rey deuallant de la linea real de la casa de Dauid; per » tirans es regit e senyorejat. Vos, Senyora, haueu » a redreçar aquesta casa del vostre pare Dauid, » com a hereua verdadera de aquell. » E, hoynt la Senyora aquesta raho, fon moguda tota la sanch sua; e, alçant los vlls al cel, dix: « *Memento, Domine, Dauid et omnis mansuetudinis eius.* » Volent dir: « O, misericordios Senyor! y placia a » la vostra clemencia recordarse de aquell seruent » vostre tan amat, Dauid rey, lo qual era mansuet e » benigne de cor; e reparau, Senyor, la casa sua, » segons li haueu promes quant li digues: *De fructu ventris tui ponam super sedem tuam.* » O, Senyor! que aço encara no es complit, car ab » tot, apres la mort de Dauid, Salamo e molts daltres hagen seyt en la cadira sua e regnat apres » ell, nengu empero, Senyor, no es stat tan potent [*f. 13 b*] » que haja pujat sobre la sua cadira; car qui* » sobre la cadira de Dauid siura, en lo cel regnara. E aquest, Senyor, no pot esser altri sino Vos » mateix, qui sou lo gran Monarcha e Rey general » del cel e de la terra, reparador encara no solament de la casa de Dauid, ans encara de tot lo » mon vniuersal. O, veritat infallible! compliu lo » que haueu promes; mostrauvos als vlls dels » homens en forma de home, per reparar lome; » car los pares nostres, fiant de la vostra paraula, » ab ferma fe canten e dien: *Ecce venit Deus et homo de domo Dauid sedere in throno;* volent » dir, certificant la gent que Vos venreu, he us » mostrareu al mon Deu e home verdader, exireu » de la casa de Dauid, quant a la humanitat vostra, » e siureu en lo tro de misericordia, mostrant la

» vostra clemencia y dolçor largament als homens. » Aço es, Senyor, lo que yo deman, e de aço, » Senyor, vos suplique de part de tota natura » humana. » E, muntant la Senyora lo quatorzen scalo, acostas a sa senyoria la sua molt familiar donzella, Dolçor-de-contemplacio nomenada, e, besant la ma de sa merçe, dix: « O, ma Senyora » excellent, y quant me so adelitada en vostra con» tinua pregaria e deuota supplicacio! Fe tinch que » Vos vençreu lo inuencible, e portareu a fi lo que » demanau, e yo veure lo que desije, ço es la con» cordia dels angels ab los homens, e que seran » tots ajustats en la patria celestial. E aqui habita» ran ab delits infinits, comunicantse los vns ab » los altres ab singular amor e dolçor, glorificant » aquell * Senyor quels haura concordats. » E la [*f. 13 c*] Senyora hoynt aço, lo sperit seu se alegra de singular goig; e, plegant les mans, alça los vlls al cel e dix: « *Ecce quam bonum et quam jocundum* » *habitare fratres in vnum.* » Volent dir: «O, ma» geştat infinida! quant sera bona cosa e de gran » alegria veure aquella germandat de sperits ange» licals e humans star e habitar en lo regne vostre » ab tanta pau e concordia, glorificant la clemen» cia vostra, que axils ha vnits e aiustats per los » infinits merits vostres. O, Senyor! que les noran» ta e nou ouelles ja les teniu Vos en la alta mun» tanya del cel; la vna soleta, que va exerrada e » fugitiua per la vall de miseria de aquesta mortal » vida, nengu no la pot tornar al ramat si Vos » mateix no deuallau per ella, e, posant la als vos» tres muscles, la retorneu en la gracia e amor » vostra, aiustant la ab les que ja teniu, e sera lo » nombre perfet de les cent ouelles. Car de vostra » clemencia sera dit: *Ut perfecta summa ouium*

» *reintegraretur in celo homo perditus querebatur in terra*; volent dir que vostra magestat, per » reintegrar perfetament lo nombre de les ouelles » en lo cel, sou vengut a cercar lome perdut en la » terra, peregrinant en aquella fins lo hajau cobrat. » O, magnanim Senyor! pus ho haueu a fer, feu ho » prest; car aço desija e demana natura angelica » e humana del començ del mon ença. E yo, » Senyor, vos ne soplique carament, com aduocada de tots. Placiaus donar a mi lo que demane, » puix sab vostra infinida sauiesa que james yo no » cessare de ma demanda, fins la haja obtenguda. »

[*f. 13 d*] E,* muntant la Senyora lo quinzen e derrer scalo, la sua molt amada donzella Virginitat, qui li anaua molt prop, fica lo genoll dauant sa senyoria e dix: « O, ma Senyora! gracies infinides faç a » nostre senyor Deu, com vos ha portada en la sua » casa; car aci us desijaua yo tenir; aquest es, » Senyora, lo loch propri de les vergens a la seruitut diuina consagrades, perque aqui, apartades » de tot brogit e turbatio, entenguen en lohar e » beneyr nostre senyor Deu, segons es dit: *Mulier » virgo cogitat que Domini sunt vt sint sancta » corpore et spiritu*; volent dir que la dona verge, » apartada de la solicitut del mon, tostemps pensa » en les coses que son al seruir de nostre senyor » Deu, e com pora esser sancta e venir en stament » de perfectio axi de cors com de anima. » E la Senyora, pensant que virginitat e totes les altres virtuts hauien a pendre sa vera perfectio e fonament virtuos en la persona del Redemptor de humana natura, desijosa de veurel, dix: « *Ecce » nunc benedicite Dominum omnes serui Domini.* » Volent dir: « O, Senyor! y llauors sera la alegria » complida e la concordia fermada entre los ser-

» uents vostres e totes les virtuts, quant Vos, » Senyor, deuallareu en terra heus mostrareu a » aquells quius desijen e famegen; e lauors los » seruents vostres, de cor e de boca daran a Vos » lahors e benedictions, a Vos plaents e acceptes. » O, Senyor! y sia de vostra merce no tardeu, car » infinit es lo desig que tinch de veure la vostra » cara; e puch dir ab lo psalmista: *Tibi dixit cor* » *meum: exquisiuit te facies mea, faciem tuam,* » *Domine, re*quiram;* car a Vos, Senyor, parla lo [*f. 14 a*] » meu cor e les mies entramenes, dient a la ma» gestat vostra que sols a Vos cerca la mia anima; » a Vos demana; la vostra cara es aquella que yo » cerque e famege. E aço demana tota natura » humana: placiaus hoyir lo crit doloros de » aquella. »

CAPITOL .IX. COM, VIST LO ADMIRABLE PUIAMENT DE LA SENYORA PER LO SOBIRAN SACERDOT, FON PER ELL BENEYDA E MOLT REUERIDA, E COMANADA A LA SANCTA MATRONA ANNA, PROPHETISSA; E DEL EXCELLENT ORDE DE VIDA QUE TINGUE STANT EN LO TEMPLE.

havent la Senyora acabat de pujar la scala, fon dauant lo gran sacerdot, qui la speraua al cap de la dita scala, ab molts daltres sacerdots. Los quals, vist lo marauellos pujament de la Senyora en tant poca edat, *stupor aprehendit omnes, et repleti sunt timore, dicentes: «Quia vidimus mirabilia hodie.»* Car gran admiracio caygue sobre tots, e foren plens de grandissima temor, e digueren: «Huy

» hauem vist gran e asenyalada marauella en » aquesta Senyora. » E lo sacerdot, apres que la hague beneyda solemnament, segons lo costum judaych, pres la ab molta reuerencia, e mes la dins [*f. 14 b*] hon stauen les donzelles qui aturauen en * lo temple, les quals eren regides per vna sancta matrona qui hauia nom Anna, filla de Phanuel, la qual enuiuda joue, e, desijosa de ben seruir Deu, clogues dins lo temple, e aqui staua en continues oracions e dejunis, seruint nostre senyor Deu; a la qual era donat do de prophetia en singular grau. A aquesta fon acomanada la gloriosa Verge, per seruir la e criarla. La qual, coneixent en lo seu sperit que aquesta seria Senyora e Reyna de totes les vergens e religioses esdeuenidores, amaua aquella de singular amor, e seruiala ab gran delit. E, coneixent la grandissima sanctedat sua, e que ja en aquella tendra edat vsaua de perfeta discrecio, asignali vna celleta molt apartada hon sa senyoria pogues orar secretament. E, portant la alli, dix a sa merce: « Ma filla! aquest sera lo » retret dels vostres secrets; açi stareu en solitut, » orant continuament al Pare celestial qui tala us » ha creada per delit e gloria sua. Que com pus » sola stareu de companyia humana, pus acompa» nyada sereu de consolacions diuines e visita» cions angelicals. » E, restant sa senyoria sola, partida la virtuosa Anna, sa merçe tanca la porta, e, agenollant se dauant vna finestra qui miraua al cel, e dix ab moltes lagrimes e singular deuocio: « *Pater meus et mater mea dereliquerunt me* » *Dominus autem assumpsit me.* » Volent dir: « Lo meu pare e mare man leixat e son partits de » mi, e lo Senyor glorios ma pres en los seus bra» ços e ma fet muntar a sentir e asaborir los grans

» secrets seus. Per que ja de açi auant no vull » amor ne companyia de pare ne * de mare, ans [*f. 14 c*] » cridare e dire en feruor de amor al meu Senyor: « *Pater meus, consolator meus, dulcedo mea: tu* » *michi cor tene: mentem rege, intellectum dirige,* » *animum suspende;* » volent dir: « Vos, Senyor, » sou lo meu pare, e lo meu consolador, e la dol- » çor de la mia anima: a Vos, Senyor, offir lo meu » cor, que siau sols posseyidor de aquell e regidor » e gouernador de la mia pensa, endreçador del » meu enteniment, eleuacio e delit de la mia » anima. » E aquests rahonaments e molts daltres hauia la Senyora ab lo seu Creador, occupant la sua vida continuament en obres virtuoses. La qual partia en esta manera: car ella se leuaua a mija nit, segons lo consell de Dauid qui diu: « *Media nocte* » *surgebam ad confitendum tibi.* » E en aquella hora ella eleuaua lo seu sperit en la gloria de parays; e aqui sentia consolacions tantes, que no basta lengua a recomptar les. E en aquesta contemplacio de la gloria e excellencia diuina staua fins al alba. E de aqui fins a hora de tercia se occupaua en les oracions vocals, qui per lo gran sacerdot eren ordenades a dir a les donzelles qui eren en lo temple. E de tercia fins a nona feya fahena de mans, ab les altres donzelles, inflamant les en la amor diuina dient los que fossen molt feruents en orar e lohar nostre senyor Deu, e ques guardassen de perdre temps e de molt parlar, car aço apartaua molt la anima de vera deuocio. Totes aquelles donzelles la amauen tant, que james se volgueren partir della, e no li deyen sino « la nostra Reyna ». E sa senyoria aturaua molt poch* [*f. 14 d*] ab elles, car la solitut li era molt cara. E, venint la hora de nona, tornauas a cloure dins la sua celleta,

e aqui oraua e legia les Sanctes Scriptures, fins que langel li portaua vianda per a dinar, a ella tramesa per nostre senyor Deu, la qual ella menjaua ab grandissima deuocio. E, apres son dinar, feya gracies a nostre senyor Deu dels grans e asenyalats benificis que continuament li feya. E suplicaua li hagues pietat dels pobres e freturosos, e inspiras als richs quels ajudassen en ses necessitats. E apres tornaua a la fahena ab les altres donzelles, fins a hora de vespres. E, venint la dita hora de vespres, tornaua a la sua celleta, e aqui staua en contemplacio fins a la nit; e apres posauas a dormir. E en aquesta vida continua la Senyora lo temps que fon en lo temple. E aqui, inspirada e inflamada per nostre Senyor, feu vot de virginitat. E en aço instruya moltes altres donzelles. Era exemple e regla de totes virtuts: com degu la saludaua, ella responia « Deo gracias », perque en totes coses fos lohat nostre senyor Deu, lo qual ella amaua, e desijaua continuament per ella e per tota creatura fos lohat e magnificat. E deya continuament dins lo seu feruentissim cor: « *Benedicam Dominum* » *in omni tempore, semper laus eius in ore meo.* » Volent dir: « Yo beneyre lo meu Senyor tostemps, » e la sua lahor nos partira james de la mia boca. »

CAPITOL .X. COM, PER MANAMENT DIUINAL, [*f. 15 a*] FON LA SEN*YORA SPOSADA AB LO SANCT PROHOM JOSEPH; E COM VINGUE EN NAZARET HON ERA LA SUA MARE SANCTA ANNA; E DE LA STREMA POBREA SUA.

OM la excellent Senyora fos peruenguda a la edat que acostumauen traure les vergens del temple e collocarles en matremoni, fon vn dia amonestada, ensemps ab les altres donzelles, per lo gran sacerdot, dient los que lo temps era vengut que elles deuien tornar a les posades de sos pares per fermar matremoni. E les altres donzelles foren prestes de hobeyr al manament del gran sacerdot. Sola la Verge gloriosa, ab molta vergonya e maturitat dient que a ella no era possible exir del temple per dos rahons: La primera, car son pare e mare, moguts de molta deuocio, la hauien promesa al seruir de nostre senyor Deu per tot lo temps de la sua vida; e que perço la hauien offerta de edat de tres anys al dit temple; e que ella, trobant se de edat, li playia molt lo que sos parents hauien promes, e volia perseuerar en lo seruici e lahor diuina tot lo temps de la sua vida. La segona raho era que ella, des que era en lo temple, coneixent la virtut de virginitat quant era accepta a nostre senyor Deu, hauia fet vot de seruar aquella tota la vida sua; e, puix ho hauia promes, ella delliberaua tenir son vot, e no enten*dre en res que de ma- [*f. 15 b*] tremoni fos, ne escampar lo seu enteniment en pensament nengu temporal; sols volia occupar lo seu cors e anima en lo seruir de nostre senyor Deu. E lo gran sacerdot, hoynt la raho de la gloriosa Verge, fon posat en tanta admiracio, que de vna gran peça no pogue dir res. E apres, tornant a cobrar esforç, dix a la Senyora: « O, Verge excellent! ja sabeu *quia Deus in filiis colitur et in posteris adoratur, sicut semper fuit apud filios Israel.* Car nostre senyor Deu es seruit en

» multiplicacio de fills, e en largues generacions es » adorat e conegut; e aço es stat tostemps lohat e » aprouat dauant los fills de Israel. » Respos la Senyora dient: « Veritat es, reuerent pare, lo que » vos dieu de ley comuna; empero vostra reueren- » cia no ignora que nostre senyor Deu no haja » priuilegiat moltes de les leys comunes, *quia ante* » *Abel iustum, nullus fuit iustus;* car, ans de » Abel just, la Scriptura no posa nengun altre just » primer que ell, e aquest fon verge e pur, per » ques mostra clarament *quia Deus in castitate et* » *virginitate primo colitur et adoratur;* car nos » tre senyor Deu en castedat e virginitat fon pri- » merament seruit, honrat e adorat. Axi mateix » hauem exemple del gran propheta Elies, del qual » se diu: *Helias cum esset in carne assumpsit* » *eum in paradisum, cuius carnem virginem* » *custodiuit;* volent dir que ab tot que Elies fos en » la carn mortal, per nostre senyor Deu fon leuat » en parays terrenal, e aqui conseruat sens mort; » e aquesta gracia aconsegui perço que la sua carn [*f. 15 c*] » *hauia conseruada en virginitat e puritat. E yo, » hoynt e legint aquestes coses, des que so açi en » lo temple, inspirada per la clemencia diuina he » fet lo dit vot, ab proposit ferm, dins lo meu cor, » *ut virum penitus non cognoscam.* E axi, reue- » rent senyor, deman vos de gracia de açi auant » nom vullau parlar de marit. » E lo gran sacerdot, vehent la gran constancia de la Senyora, no vol- gue mes replicar; ans li dix: « Donzella: tornau a » la vostra cella, e aqui pregau la diuina magestat » quens conselle en aquesta fahena; car cosa es » inaudita e de gran importancia lo vot que vos » haueu fet, e yo dellibere proceyr en aço ab gran » consell e maturitat. » E la Senyora, ab los vlls

baxos e molta vergonya, feu reuerencia al sobiran sacerdot, e saluda a tots los altres; e partis de aqui e tanquas en la sua cambra. E lo sobiran sacerdot, congoxat de la gran difficultat que en aquesta fahena veya, ajusta consell de tots los doctors e homens discrets que en Jherusalem se trobauen, e dix los: « *Audite me, filij Israel, et* » *auribus percipite verba oris mei.* » Volent dir: « Placiaus, senyors fills de Israel, star atents a les » paraules mies; car cosa us vull dir de gran nouitat e molta admiracio. Car vostres reuerencies » saben que, des que aquest present temple es » hedificat, son açi criades moltes donzelles, filles » de Reys, e de prophetes, e de grans sacerdots e » de molts altres; e, venint a edat de matremoni, » prenien sos marits e seguien les ordinations de » sos majors. *Nunc autem a sola Maria nouus* » *ordo inuentus est: que Deo se spopon*dit* [*f. 15 d*] » *virginem permanere;* e ara de present ses trobat » vn nouell orde per sola aquella excellent donze» lla Maria, filla de Joachim, la qual se es promesa » a nostre senyor Deu seruarli virginitat per tos» temps. De que yo stich en gran agonia, car » recort me del que Dauid diu: *Vouete et reddite* » *domino Deo vestro;* volent dir, que cascu que » ha votat guarde be que fara, car necessari li es » donar e seruar a nostre senyor Deu lo que ha » promes. E si yo conselle a aquesta virtuosa verge » que serue lo que ha votat, tem me no vinga con» tra la ley qui mana lo poble de Deu sia multi» plicat. E recort me que Ysayes ha dit: *Ecce vir-* » *go concipiet.* Perque stich ab gran pensament si » nostre Senyor volra fer alguna gran marauella en » aquesta sancta verge, la vida de la qual es de » tanta perfectio e singularitat, que james ses tro-

» bada a ella semblant. Per que us deman, senyors, » me vullau consellar lo que dech fer. » E, apres que cascu hague respost sa intencio, la concordia de tots fon que esta fahena era mes del cel que de la terra, e que per homens terrenals no podia esser sufficientment consellat, sino quels paria deuien recorrer a nostre senyor Deu, per dejuni e oracio, suplichant la clemencia sua volgues reuelar lo seu beneplacit al sobiran sacerdot, perque aquell proceys en aquesta obra segons la voluntat de la magestat sua. E, hagut lo consell, fon de continent posat en obra. E, passats tres dies, nostre Senyor reuela que fossen ajustats tots [*f. 16 a*] los dotze trips de Israel, e que lançassen sorts de* qual trip seria lo tan digne que hagues la Senyora per sposa, e fos custodi de la virginitat sua. E, lançades les dites sorts, caygue la sort sobre lo real trip de Juda. E lauors mana nostre Senyor que lo cendema fossen ajustats tots los de aquell trip quis trobauen sens muller, e cascu portas vna verga en la ma; e axi fon fet. Entre los altres quey vengueren fon lo glorios patriarcha Joseph, de edat de sexanta anys, no per desig de muller, ans per sola hobediencia, car ell hauia fins aqui seruada virginitat, e delliberaua continuar en aquella fins a la fi de sa vida; e de aço hauia fet special vot. Lo qual staua aqui, ab sa verga en la ma, dauant laltar, ab los altres jouens, mes empeguit que preat. E, venint lo gran sacerdot, pres la verga de la ma de cascu de ells, e entra dins la *sancta sanctorum*, e presenta aquelles dauant nostre Senyor, offerint li sacrifici, suplicant la magestat sua volgues declarar aquesta fahena per manifest miracle. E nostre Senyor mana al dit sacerdot que prengues les vergues que hauia posat sobre laltar,

e que ixques defora, e publicament, dauant tot lo poble, fes venir los de qui eren les vergues e tornas a cascu la sua; e aquell en la ma del qual floriria la verga, e aparria vna coloma al cap de aquella, aquell era lo que sa Magestat hauia elegit en spos e custodi de Maria, verge sanctissima.

E lo sacerdot compli prestament lo manament de nostre senyor Deu, e torna les dites vergues; e nenguna no flori sino sols la de Joseph, sobre la qual aparegue la coloma, segons nostre Se*nyor [*f. 16 b*] hauia promes. E, vista per tots, sen munta al cel; e tots restaren molt aconsolats del miracle tan euident, e loharen e magnificaren nostre senyor Deu de les obres sues. E tantost delliberaren fer les sposalles de la Senyora, la qual staua dins la sua cambra, orant e pregant nostre senyor Deu li fes seruar lo que promes hauia, dient a sa clemencia: «*Offero tibi, Domine, totum cordis mei affec-* » *tum, et virginitatem meam tibi comendo.*» Volent dir: « O, Senyor meu! a Vos offir tota la affectio e » desig del meu cor, qui es de seruir a Vos, e la » virginitat mia a Vos, Senyor, la coman, que siau » sols poseydor de aquella. » E stant la Senyora en aquesta feruent oracio, foren dauant sa senyoria dos donzelles per nostre senyor Deu trameses, lo nom de les quals era Hobediencia e Fortalea. E dix Hobediencia a sa altesa: « Senyora exce- » llent: a nostre Senyor plau siau sposada, fent vos » segura la virginitat vostra restara tostemps san- » cera. » Apres li dix laltra donzella, Fortalea nomenada: « Ma Senyora: la magestat de nostre » senyor Deu vol que ixchau del temple, e siau » casada, he us manifesteu al mon viuint en vostra » casa, hon passareu molta pobrea e altres treballs. » E per ço nos tramet açi sa clemencia, que siam

» tostemps en la companyia e seruir de vostra merçe, esforçant vos a esser constant e ferma en totes les virtuts, car exemplar general haueu a esser de tots los staments. Açi stant en lo temple, haueu donat lum a les donzelles vergens; ara, Senyora, dareu regla de sanctedat a les [*f. 16 c*] maridades e a tots los viuints en * lo mon. » E sa senyoria, hoynt aço, fon contenta de hobeyr a nostre senyor Deu, e consentir en lo matrimoni, puix a sa magestat playia. E com lo gran sacerdot hagues asignada la hora per a fer les dites sposalles, e la gent fos aplegada, ell mateix ana a la cambra de la Senyora, portant ab si aquella matrona virtuosa qui tenia cura de les donzelles. E los dos li comptaren lo miracle ques era seguit, e com nostre Senyor hauia mostrat clarament volia ella fos sposada ab vn virtuos vell de sexanta anys, parent seu molt acostat, que hauia nom Joseph. E la Senyora, qui ja de aço era largament informada per nostre senyor Deu, e asegurada de no perdre la virginitat que tan carament amaua, respos ab molta maturitat e vergonya, que puix a nostre Senyor axi playia, e a ells dos que tenia per pare e mare, que ella era contenta del dit matremoni. E lauors, hoynt aço lo sacerdot, sen torna al loch hon la gent staua, e dix los que tantost seria aqui la Senyora sposada: ques metessen en orde. E la reuerent matrona Anna feu vestir a la Senyora les millors robes que tenia; ab tot fossen pobrelletes, eren honestissimes e molt netes; e estesli los cabells sobre les spatles, que li donauen tanta bellea e ornament, *quia nunquam fuit tam bene coopertus Salamon in omni gloria sua;* car nunqua fon tan ben abillat Salamo en tota la gloria sua, com aquesta Senyora ab la sua natural bellea

e composicio virtuosa. E, axi arreada sa altesa e molt ben acompanyada, portant aquella virtuosa Anna al costat* e moltes donzelles que la seguien, [*f. 16 d*] vingue alla hon la speraua tota la gent ab lo sposat Joseph. E tots, admirats de la sua bellea, loharen nostre senyor Deu que tal lauia creada. E lo gran sacerdot feu les dites sposalles ab gran solemnitat, segons costum dels juheus. E, acabada aquesta fahena, ab molta consolacio e alegria, tots molt hedificats de la honestat de la Senyora sposada, prengueren comiat e tornaren a ses posades. E Joseph parti per a Natzaret per aparellar la pobreta casa sua. E porta letres del gran sacerdot per a la gloriosa Anna, mare de la Senyora, car lo pare seu Joachim ja era mort; dient en les dites letres com la virtuosa Filla sua era sposada ab lo portador de la present, e que de aço no la hauia auisada ans del sposar, perque nostre senyor Deu hauia mostrat tan asenyalat miracle que fora stat careguos sperar consell huma de nenguna creatura, puix sa magestat manifestaua esser aquesta la voluntat sua. E la virtuosa Anna, legides les letres, fon molt aconsolada del que de la sua amada Filla li era dit, car de tan *(a)* sancta Filla ella no speraua hoyr sino miracles e marauelles; e festeja molt lo virtuos gendre, e ana ab ell a casa sua per posar la en orde per la venguda de la sua excellent Filla. E la Senyora, apres la partida de Joseph, atura tres dies en lo temple, per pendre comiat de aquella venerable matrona Anna, qui ab tanta amor la hauia criada, e restaua tan desolada de la sua absencia; e de les altres donzelles, qui cuydauen morir hauent se a separar de tan dolça com*panyia. E, passats los tres dies, la Senyora parti [*f. 17 a*] molt ben acompanyada; e, anant a Natzaret, des-

caualca en casa de la senyora sa mare; la qual hague infinit goig de veure vna tal Filla. E la Senyora ab molta reuerencia besali la ma, e apres en la boca; e sigueren se vn poch, e compta li la Senyora tot lorde del seu sposalici, e com era certificada per nostre senyor Deu de la sanctedat de Joseph; e que abduy hauien fet vot de virginitat, e aquella seruarien continuament en lo seu matremoni. E Anna, escoltant les rahons de la sua Filla, continuament ploraua per habundancia de goig, no fartant se de mirarla. E comptali la mort del seu pare Joachim; e com apres ella hauia pres dos marits per inspiracio diuina; e que hauia agut dos filles, a les quals hauia posat nom Maria a cascuna per amor della; e que la vna encara staua en casa de la dida, e laltra no era en casa. E Joseph, sentint que la Senyora sa sposada era venguda, ana prest a la posada de la senyora sa sogra; e aqui parlaren molt los tres de tota sanctedat. E les donzelles que hauien acompanyat la Senyora prengueren comiat de sa merçe, e de Anna e de Joseph, e ab grans lagrimes e enyorament partiren de aqui, e tornaren al temple. E Anna acompanya la senyora sa Filla a casa de Joseph, la qual staua molt neta e sols de pobrea arreada. Hauiay dos cambretes: en la millor staua vn litet per a la Senyora, ab poca roba; e en laltra vn altre per a Joseph, molt pobrellet. E la cortesa Senyora no volgue en [f. 17 b] nenguna manera la millor cam*bra, ans elegi per a si la pus chica e mes pobra, com amadora de tota virtut. E la senyora sa mare, dexant la en casa, torna a la sua; e recordant se de la pobrea que hauia vist en casa de la sua Filla, tramesli vn parell de flaçades e algunes ayines de casa; e la Senyora ho prengue, mes per amor de Joseph que de si

mateixa, e feu moltes gracies a la senyora sa mare. E axi la Senyora e Joseph stauen en sa caseta, viuint ab molta caritat e puritat, guanyant la vida ab lo treball de ses mans. E la Senyora feruentissima, stant tota la nit e la major part del dia tancada dins la sua cambreta, orant e filant, demanaua ab continues pregaries e lagrimes la redempcio de natura humana.

CAPITOL .XI. COM LO PARE ADAM E LA SUA MULLER EUA, INSPIRATS PER LA DIUINAL CLEMENCIA, SUPLICAREN AQUELLA PER LUR DELLIURACIO ENSEMPS AB TOTS LOS PARES DEL LIM.

ESSENT ja la Senyora excellent de la edat disposta per al misteri que la sauiesa diuina la hauia creada, sa Magestat volgue entendre e mirar sobre la miseria e captiuitat de Adam e de la generacio sua; de que li deuem fer infinides gracies, segons diu Dauid: *Beatus qui intelligit super egenum et pauperem*; car aquell qui es beatitut eterna deu esser lohat e ma*gnificat, e infinidament regraciat, perque li ha [*f. 17 c*] plagut entendre ab efficacia sobre la pobrea extrema e captiuitat dolorosa del home per Ell creat. E, volent lo retornar assi, inspira sa clemencia lo pare Adam, que regonegues agudament quants dans hauia encorreguts per lo seu peccat. E, sentint se axi tocat lo venerable pare Adam, recordas que ja eren passats cinch milia anys de la sua creacio, e que, per sa propria culpa, ell e los fills seus stauen de aquell temps ença en tan dura captiuitat, acompanyats de tantes dolors e miseries, e

que tan larch temps hauia que duraua la dita pena a ell iustament donada per la desobediencia sua. Perque Adam e los que ab ell eren tingueren consell dins los lims hon se trobauen. E dix lo pare Adam als fills seus: « *Filij mei, quid facie- » mus quia conturbant me cogitationes mee, et non » est hic locus quietus.* » Volent dir: « O, fills meus » molt amats! y que farem? Car les cogitacions e » pensaments meus me donen molta dolor e tur- » bacio, com me recort hauer perduda la heretat » de parays per lo peccat meu, em veig exellat, » ensemps ab vosaltres, en aquest loch de tene- » bres, hon noy ha consolacio nenguna ne repos.» E, hoyda la raho de Adam per los fills seus, traüessats de molta dolor per la gran desauentura e perdua sua, com tan poch los hauia durat lo stat tan preminent de innocencia en que nostre senyor Deu los hauia creat, no pogueren respondre al pare seu, sino que romperen en gran e doloros plor. E la mare Eua, que veu lo seu marit e fills en [*f. 17 d*] tanta do*lor e pena, atendrien se les entramenes de aquella, com a mare piadosa, e dix: « O, Adam » senyor! aquesta dolor mia es principalment, car » yo he lançat a vos y als fills meus en tanta dolor » e pena, e en cascu de vosaltres yo so turmenta- » da. Si a nostre Senyor plahia, yo volria passar la » pena per tots, puix so causa del peccat; e vos, » senyor Adam, e los fills meus, fosseu deliures de » captiuitat, e cobrasseu la heretat vostra, qui per » la errada mia haueu perduda. Lo Senyor ma » creada pus amable per natura, e molt pus piado- » sa que al home, perque yo pus viuament senta » la dolor dels fills meus. E perço, Adam senyor, » puix vos per lo mal consell meu fes aquella tan » gran erra de desobeyr nostre senyor Deu e

» trencar lo manament seu, placiaus ara per merce » escoltar la dolorosa paraula mia, qui continuament pense e fabrique en la reparacio vostra e » mia e dels fills meus. *Et audi consilium meum* » *et recuperabis sanitatem;* car, si a la senyoria » vostra plaura hoyr lo consell meu, yo he ferma » fe vos recobrareu salut a tota la natura vostra.» E Adam, sabent que era scrit *ut vnde mors oriebatur, inde vita resurgeret,* no volgue desestimar lo consell de sa virtuosa muller; ans li dix: « Digau, Eua, lo queus parra bo; car tota cosa » fare per recobrar la amistat e gracia del meu » Creador, lo qual ma auorrit e lançat per la » desobediencia mia. » E lauors Eua, ab molta amor, dix: « *Ignoras quoniam benignitas Dei ad* » *penitentiam te adducit?* » Volent dir: « Senyor » meu Adam; ¿ignora la discrecio vostra com, » apres lo vostre* peccat, la benignitat del Senyor, [*f. 18 a*] » creador nostre, vos tira a penitencia? E, com » sab la merce vostra, penitencia vera deu esser » acompanyada ab sperança de venia. Donchs, » senyor, puix la penitencia haueu feta tan largament, confiar deueu la misericordia diuina nous » sera negada. Acordaus, senyor, de aquell dormir » tan dolç que vos, senyor, fes stant en lo stat de » ignocencia, en lo qual, segons la merçe vostra » moltes vegades ma recitat, vos fon reuelat que » nostre senyor Deu vostra carn pendria, e ques » faria home. E siau cert que, ab tot per lo nostre » peccat aço sia differit, la clemencia sua fara lo » que promes vos hauia, car sa Magestat ha dit: » *Celum et terra transibunt, verba autem mea non* » *preteribunt;* car lo cel e la terra passaran, e la » sua paraula restara ferma; e per la iniquitat nostra no cessara la misericordia sua de manifestar

» se als homens. E a mi, senyor, acorda que aquell
» dia doloros que fom lançats de la heretat nostra,
» quis deya parays terrenal, nostre senyor Deu,
» jrat contra la serpent qui a mi hauia decebut, dix
» a ella: *Ipsa conteret caput tuum;* volent dir al
» diable, qui, prenint forma de serpent me hauia
» enganat, que per dona li seria trencat lo cap.
» Aço no ignore yo que de mi nos pot entendre,
» car yo, per ma desauentura, no he trencat lo
» cap al diable, ans ell ha vençut a mi e lançat tota
» la generacio mia en la captiuitat dolorosa que
» ara som. E perço hauem a creure que altra dona
[*f. 18 b*] » te a venir, que sera causa e prin*cipi de la repa-
» racio nostra, e trencara lo cap al diable, leuant
» li la tirannica potestat e senyoria que te sobre
» nosaltres. E de aquesta Senyora e filla nostra
» foren a mi reuelades grans coses en lo començ
» de les mies dolors; e tota la mia vida la he
» reclamada e desijada, e no la he mereixcuda veure
» en los dies meus. E ara so certa, segons la rela-
» cio que a vos, senyor, e a mi es stada feta, que
» en la terra de Judea es nada vna donzella de
» tanta excellencia, que jas canta publicament de
» ella: *Nec primam similem visa est, nec habere*
» *sequentem;* e aço es cosa molt certa, que des-
» que lo mon es creat, ab tot que en la generacio
» nostra haja agut moltes virtuoses dones, noy ha
» agut james semblant a aquesta en excellencia e
» virtuts. La qual so molt certa es stada preseruada
» per la potencia diuina de aquella ley comuna que
» fon imposada per lo nostre peccat, *de qua cantat*
» *gemens Dauid: Ego in iniquitatibus conceptus*
» *sum, et in peccatis mater mea in vtero me aluit.*
» Car totes les gracies e prerogatiues que son sta-
» des partides en totes les creatures angeliques

» e humanes, en ella sola son trobades iustades.
» E si yo, en la mia creacio, fuy neta de tacha ori-
» ginal, quant mes deueu creure, senyor Adam,
» que es stada neta en pus singular grau aquesta
» filla e Senyora nostra, de la qual diu Dauid:
» *Non fecit taliter omni nationi;* volent dir, que
» no ha fet nostre senyor Deu tanta singularitat de
» gracies a nenguna nacio passada, present* ni [*f. 18 c*]
» esdeuenidora, com a aquesta sola Senyora.
» E perço, en la natiuitat sua, han cantat los angels
» en presencia sua: *Natiuitas tua gaudium*
» *annunciauit in vniuerso mundo;* car, per la
» presencia sua, tot lo mon sera alegrat. E dien
» que la dita Senyora se es criada en lo temple de
» Deu, e es stada tant amada y reuerida per los
» habitadors del dit temple, que tots, *vna voce*
» *dicentes,* dien de sa excellent senyoria: *Non*
» *est talis mulier super terram;* volent dir, que
» tal dona com aquesta james naixque sobre la
» terra. E ja, senyor Adam, es aquesta donzella de
» edat de matremoni, car, segons lo compte que
» yo tinch, ja passa los dotze anys: aram par a mi
» que es hora de cridar e demanar al nostre Crea-
» dor e Senyor misericordia e perdo. Car, si a sa
» Magestat plaura hauer nos merce, e humiliarse
» tant ques vulla vnir ab la natura nostra, offerir li
» em aquesta excellent Senyora e filla nostra; si
» plaura a sa clemencia pendre la per sposa, puix
» sa Magestat la ha tant dignificada e de singulars
» dons dotada, que dona atreuiment a nosaltres de
» pensar en aquest matremoni; ab tot no haja nen-
» guna comparacio del Creador a la creatura, sa
» clemencia egualara aquests estrems, per mija de
» aquesta Senyora, en tant que lome peccador
» gosara acostar se a la magestat del seu Creador.»

E Adam, hauent be atentament escoltat tot lo rahonament de sa discreta muller, fon tan alegre que dix: « O Eua! hoyt lo que dit maueu de [*f. 18 d*] » aquesta Senyora, *factum est cor * meum tan-* » *quam cera liquescens in medio ventris mei.* » Volent dir: « Lo cor meu, per extrem goig, es axi » regalat com cera calenta dins les entramenes » mies; car crech, certament, ara es vengut lo » temps en lo qual la clemencia diuina remediara » les dolors mies, per mija de aquesta Senyora, » sanctissima filla nostra. » E, agenollantse lo pare Adam en terra, ab grandissima feruor e deuocio comença a reclamar la clemencia diuina, dient: « *O rex gentium et desideratus earum! veni, salua* » *hominem quem de limo formasti.* » Volent dir: « O Rey e princep de tota creatura! en vostra sola » clemencia es lo desig e sperança mia e de tots » los fills meus. A Vos, Senyor, demanam que us » placia deuallar e saluar lo miserable home, que » del lim de la terra haueu format. Vos, Senyor, » sabeu quanta es la miseria humana: hajau pietat » de la errada mia, car sens Vos, ajudador meu, » nom puch leuar. *Adiuua me, Domine, quia in te* » *confidit anima mea.* » E la venerable mare Eua, que la dolor de tots los seus fills molt tendrament sentia, ab feruor no recomptable comenca a cridar vn crit molt piados, dient: « *Domine! si vis potes* » *me munda(da)re.* » Volent dir: « O Senyor y vida » mia! la dolor e dan dels fills meus, propria pena » mia es. » E, prostrantse en terra, deya: « *Domi-* » *ne, salua nos quia perimus.* » Volent dir: « O, Senyor, qui sou pietat immensa! saluau nos, » que del tot perim sens lo auxili e multissima [*f. 19 a*] » clemencia e ad*iutori vostre. » E apres deya: « *O Domine clementissime! veni et noli tardare*

» *relaxa façinora plebi tue.* » Volent dir: « O, cle- » mencia infinida! cuytau la venguda vostra, car » ja defallen los fills meus per longa sperança. » *Miserere nostri Deus omnium et respice nos,* » *et ostende nobis lucem miserationum tuarum.* » O, senyor! y hajau merçe de la longa dolor mia! » delliure, la vostra clemencia, aquests fills de tan » dura captiuitat! mirau, Senyor, sobre nosaltres, » e mostrau nos la lum resplandent de les infinides » misericordies vostres. » E, leuant se la amable mare, giras als fills seus, dient los: « O fills! cridau » e no cesseu; nomenauvos fills meus, perque la » piadosa dolor de la mare vostra pus facilment » moga la clemencia diuina a hauer merçe de » vosaltres. Yo, trista mare, qui us deuia guardar, » per tendrea de amor, de tot dan e perill, vos he » lançats en tanta dolor e miseries; yo quius deuia » conseruar la heretat vostra, vos he procurat cap- » tiuitat trista e penosa; e ara, fills, ajudar no us » puch; recorreu ab gran fiança a Aquell qui aju- » dar vos pot, lo qual ha dit: *Sine me nichil po-* » *testis facere.* » E los atribulats fills, hoyda la amonestacio de la senyora mare sua, començaren a reclamar e cridar la misericordia diuina, dient: « O clement e piados Senyor! veus açi los exellats » fills de Eua, qui, per manament de vostra Mages- » tat, son stats bandejats del regne vostre per lo » peccat dels primers parents; quantes penes e » angusties hauem soffert en la dolorosa peregri- » nacio nostra, no basta lengua humana a esplicar » la menor part; ara, ab do*lor e gemechs, supli- [*f. 19 b*] » cam la merçe vostra vulla donar fi al exili nostre. » *O Domine! aspice de sede sancta tua, et cogita* » *de nobis; inclina, Deus meus, aurem tuam et* » *audi. Aperi occulos tuos et vide tribulationem*

» *nostram*. O, Senyor! rompeu los cels e deuallau, » car sens Vos perim; ajudau nos, Creador nostre, » car de vostra magestat es dit: *Nichil odisti* » *eorum que fecisti;* volent dir que no auorriu les » coses que fetes haueu. E perço, Senyor, no » pereixca la obra de les vostres mans per la ini» quitat nostra; treballats som, sens repos; e » podem dir: *Lassati sumus in via iniquitatis et* » *perditionis, et ambulauimus vias difficiles;* » *viam autem Domini ignoramus*. O, senyor! tan » cansats e lassats som en la via miserable de » aquest mon, hon y ha infinits laços de perdicio! » Anam per vies difficils: la via vostra, Senyor, » ignoram. E perço suplicam la pietat vostra, dient » cascu per si: *Vias tuas, Domine, demonstra* » *michi et semitas tuas edoce me;* volent dir: » O, Senyor! illuminau nos; que vejam e conegam » lo cami dels vostres manaments e les estretes » vies de perfectio, perque prestament pugam » venir a Vos y atenyer la gracia vostra tan desi» jada. » E aquests miserables fills de Adam, vehent se en tanta necessitat, començaren a reclamar en ajuda sua los ciutadans de parays, qui son los sancts angels, dient a ells: « *O gloriosi* » *principes qui statis in domo Domini, in atrijs* » *domus Dei nostri*, suplicau la clemencia diuina [*f. 19 c*] » que li placia hauer pietat de nosaltres, e * que » done fi al exili nostre; e pugam peruenir al loch » hon vosaltres sou, car les animes nostres han set » insaciable de veure lo nostre Creador, qui es » vida y amor nostra. » E, continuant aquestos crits, *resonabat terra in voces eorum*. E entra aquell crit tan piados per la ciutat de parays; e los ciutadans de aquella, moguts de gran caritat, desijosos de la reparacio humana, leuaren se de les

cadires e vingueren tots justats dauant lo trono de la alta Magestat diuina, *et ceciderunt in conspectu throni, in facies suas et benedixerunt viuentem in secula seculorum.* E, dreçant se ab gran reuerencia, digueren: « O potencia infinida! *Dimitte eos quia clamant post nos.* Volent dir: Sia de vostra diuina clemencia atorgar a aquests miserables fills de Adam la peticio sua, e que ixquen de aquella dura captiuitat, e vinguen a lohar la magestat vostra e a possehir estes cadires qui stan buydes per lo cayment de aquells superbos angels, qui a la justa ordinacio de vostra clemencia no sotsmeteren la voluntat sua. » E lo misericordios Senyor, responent als angels, dix que acceptaua la peticio sua, e que prestament ell trametria vn princep en la terra de aquests catius per veure de ques clamen, ne que demanen, ne si tenen res per a pagar lo rescat.

CAPITOL .XII. COM NOSTRE SENYOR, HOYNT LOS CRITS DELS PARES, TRAMETE SANCT * MIQUEL EN LA TERRA; LO QUAL, DEUALLANT ALS LIMS, DENUNCIA A ADAM LES GRANS MISERIES DELS HABITANTS EN LO MON, E LES MOLTES EXCELLENCIES DE LA VERGE MARIA, PER LA QUAL OBTENDRIEN LA REDEMPCIO QUE DEMANAUEN. [*f. 19 d*]

lauors sa Magestat mana cridar lo seu lochtinent general lo princep sent Miquel; lo qual venint, fica lo genoll dauant sa clemencia, stant prest de obeyr lo que manat li seria. E lo Senyor li dix:

« *Clamor filiorum advenit ad me, vidique afflic-* » *tionem eorum, sed veni mittam te ad eos.* » Volent dir: « O Miquel! la dolorosa clamor dels » fills de Adam es venguda en la presencia mia; » he vist la gran afflictio que passen; so mogut » hauer pietat de ells. Per que he delliberat de » trametre vos a ells per que vejau que fan ne que » han mester. » E sent Miquel, molt content de la comissio que donada li era per la Magestat diuina, parti molt prest per executar lo que manat li era; car era molt affectat a natura humana, e desijaua la reparacio de aquella. E, deuallant lo glorios princep Miquel, mira e regonegue tota la terra. E apres vingue als lims, hon era lo antich e venerable pare, e dix a ell: « O Adam! *gaudium tibi* » *semper sit!* » Lo qual hoynt lo princep sant
[*f. 20 a*] Miquel, lança vn gran sospir e dix: « *O Domine!* * » *quale michi gaudium erit, que in tenebris sedeo* » *et lumen celi non video.* » Volent dir: « O senyor » Miquel! y quin goig pot esser a mi, ne quina » alegria pora pendre loch en mi, car en tenebres » stich, e la lum del cel no veig! » E respos sent Miquel: « O Adam! no sia desmayar: *Constantes* » *stote, videbitis auxilium Domini super vos;* » car la Magestat diuina me tramet per sentir les » dolors vostres, e veure de que us clamau, ne » que demanau. E yo, deuallant del cel, ans sia ven- » gut a vos he regonegut la terra e los fills vostres » habitadors de aquella: he la vista tota corrum- » puda, plena de iniquitats; tots dies pijora; noy » ha ley ni veritat; *et cuncta cogitacio cordis* » *humani intenta est ad malum omni tempore,* » car les cogitacions e pensaments dels fills vos- » tres, que en lo mon viuen, totes son girades a » mal; nengu no ama son prohisme de verdader

» cor; les coses males e noibles desigen, e les » bones auorreixen. No es marauella, Adam, si us » es doloros veure vostres fills en tanta miseria, » car dich vos que en la terra noy ha loch que no » sia ple de infinits perills. Be la hauia deuisada » aquell excellent home, qui hauia lo saber an- » gelich, lo qual dix: *Periculis fluminum, pericu-* » *lis latronum, periculis ex genere, periculis* » *ex gentibus, periculis in ciuitate, periculis* » *in solitudine, periculis in mari, periculis in* » *falsis fratribus, in labore et erumpna, in vigi-* » *lijs multis, in fame et siti, in ieiunijs multis, in* » *frigore et nuditate.* »* E, hoynt aço Adam, dix: [*f. 20 b*] « O princep Miquel! tots aquests dans ha encorre- » gut lo mon per la desobediencia mia: placiaus » espondrem al spiritual com sentenen aquests tants » perills, ne que signifiquen.» E sent Miquel respos: « Adam: so molt content de dir vos lo que dema- » nau. En los perills dels flums son aquells qui en » la present vida son en grans e continues occupa- » cions, sens james hauer repos; e nenguna bona » inspiracio en ells no pot aturar, ans corren » tostemps, sens may reposar, e axi venen a la » mort no sabent donar nenguna raho de la vida » sua. Los qui son en perills de ladres son los qui » viuen negligentment en la present vida; car, per » sa fluxea e poca virtut, donen atreuiment de » furtar a qui robarlos vulla; e lo diable sen porta » los bons preposits y desigs virtuosos, no leixant » los james posar res en obra; lo cors propri li » furta les consolacions spirituals, volent entendre » tostemps en sos plaers; lo dormir e reposar li » furta lo temps; e axi, robat per aquestos ladres, » ve nuu e despullat a la mort. Los qui son en los » perills de la generacio sua son aquells qui se-

» gueixen los apetits sensuals, e volen posar per
» obra tots los mals desigs e apetits a que natura
» los inclina, no hauent nengun fre en la sensuali-
» tat sua. Los qui son en los perills de multitut de
» gents son los presumptuosos, que crehen esser
» sufficients a totes coses, e continuament jutgen
» e roseguen les obres dels altres; e lo cor de
[*f. 20 c*] » aquests * axi presumptuos sta continuament ple
» de pensaments infructuosos e de diuerses mane-
» res, axi com lo mercat sta ple de diuersitat de
» gents. Los qui son en los perills de la ciutat son
» aquells qui tenen la sua anima desordenada; car
» aquesta ciutat ha fundat nostre senyor Deu per
» posada sua, e los ciutadans de aquesta ciutat
» son Enteniment, Memoria e Voluntat, e lo gouer-
» nador de ella es la Raho; e si aquests nos regei-
» xen segons la voluntat del Senyor, seruant les
» sues leys e manaments, e entre si son discordants
» e breguegen tots dies, dich vos que esta ciutat es
» en gran perill. Los qui cahen en los perills de
» solitut son los superbiosos, quels par sols esser
» en lo mon en saber e poder, e que nengu nos
» deu egualar ab ells, ne poden regoneixer majori-
» tat ni senyoria a nengu; la sola voluntat sua han
» per ley; no amen res sino la honor propria, car
» lo qui verdaderament ama tem lo amat e desija-
» li comunicar tot lo be que posseix, e lo super-
» bios no ha temor a Deu ne a les creatures sues,
» los bens de les quals se volria apropriar; e perço
» en tales persones nengu no pot conseruar vera
» amicicia. Los qui son en los perills de mar son
» aquells ques troben en les honors e fauors mun-
» danes; e van sobre les ones del vent de la vani-
» tat, axi alegres e segurs com si fos cosa ferma;
» e sobtosament prenen de grans mutacions e

» perilloses caygudes. Los qui son en los perills » dels falsos germans son aquells qui han a con- » tribuir ab persones enuejoses, que, sots color de » amicicia, vol*rien a sos germans robar la fama e [*f. 20 d*] » la vida; e tot lo be e prosperitat de sos prohis- » mes los es turment e pena; e no perdonen a » nengu, per acostat quels sia en deute, ne regone- » xen nengun benefactor. En los perills dels molt » treballants son los auariciosos, que no han vn » dia de repos en la present vida; car, ab pena e » infinits treballs, adquirixen les riquees, e ab » molta dolor les conseruen; no guosen pendre vn » sols plaer, per profitos quels sia, si diners te a » costar; la vida e la anima abandonen, per no » perdre la roba; axi viuen en treball, sens remey, » e moren ab dolor inestimable. Lo perill que es » en les grans vigilies es entes per les persones » que son massa sollicites en veure e saber los » mals e peccats de sos prohismes, e jutjar aquells; » aquests son molt vigils en la nit, car no vehen ni » senten sino mal, e dormen de dia, car les virtuts » de sos prohismes no conexen ne estimen. » Los perills altres ques seguexen, que son de fam, » e set, e molta abstinencia, e fret e nuditat, son » tots en los jpocrits, los quals son martirs del dia- » ble, que fan desmesurades penitencies per sola » lahor humana; e tostemps tenen la anima freda » y nua, car no senten james la calor de vera cari- » tat, ni deuocio sancera en ells nuncha es troba- » da. » E Adam, hoyda la exposicio de aquests perills, dix: « O Miquel glorios! ¿e que faran los » meus fills, posats en tantes maneres de perills, si » per lo meu Senyor no son aiudats? Aço es lo » que yo cride; aço es lo que reclame. O princep » Miquel! siau vos * aduocat meu; recaptau me [*f. 21 a*]

» misericordia ab lo Senyor e Creador meu; con-
» sellau me que fare per placcar la pietat diuina,
» puix sou trames per sa clemencia a veure la
» miseria mia. » E sent Miquel, mirant Adam e
hoynt les sues doloroses rahons, fon mogut a
molta compassio, e dix li: « O patriarcha venera-
» ble! siau cert que yo fare per vos tot lo quem
» sia possible en suplicar la clemencia diuina vulla
» remediar en les dolors vostres. E prench ab
» gran plaer la aduocacio vostra, e rahonare la vos-
» tra causa dauanț sa Magestat ab molta affectio.
» Lo que a mi par vos deueu fer es humiliar vos
» tostemps, e cridar misericordia dauant la cle-
» mencia sua. Car sa excellencia ha dit: *Qui venit*
» *ad me, non ejiciam foras;* volent dir, que qui
» vendra e recorrera a la dolçor sua, nol lançara
» fora, ans lo acullira dins les entramenes de la
» pietat sua. E sa Magestat diu: *Qui se humiliat*
» *exaltabitur,* fent vos molt cert que si us humiliau
» sereu exalçat. E perço, Adam, entrau dins la
» profunditat de la vostra miseria, e regonexeu de
» hon sou caygut: car de la altea de gracia sou
» deuallat a la captiuitat del peccat, de la qual
» sola la bonea de nostre senyor Deu vos pot de-
» lliurar: aquesta reclamau, e sereu exaudit; e, si
» teniu cosa alguna que digna fos per a offerir
» dauant la Magestat sua, que li fesseu vn present,
» trametent alguna persona de part vostra en com-
» panyia mia. Car de sa clemencia es dit: *Ut de-*
» *sideratam nobis tue propiciationis habundan-*
» *tiam multiplicatis intercessoribus largiaris.* »
[*f. 21 b*] E re*spos Adam, e dix: « O Miquel! ¿que puch
» yo offerir al Creador meu? Car, perdent la sua
» gracia, fuy despullat de tot be. No trobe en mi
» sino pecat e infinides miseries; los fills meus tots

son nats en lo temps de la captiuitat mia: no puch fer de ells offerta. Veritat es que la bonea diuina ma donat vna filla de tanta singularitat, que ja en la sua concepcio li ha mostrat nostre senyor Deu tanta fauor e amor, que es stada apartada e separada de tota la culpa mia, e de ella sola es cantat: *Pulcra es, amica mea, et macula non est in te.* Aquesta Senyora e filla mia, lo temps de la edat sua son tretze anys, poch mes: *Puella decora nimis virgo pulcherrima et incognita viro.* ¿Si aquesta us par, Miquel glorios, que per mi dega esser offerta dauant la Magestat diuina, com a filla mia e de la propria natura e carn mia?» E lo princep Miquel, alegrant se molt, dix: «O Adam! ¿de quim parlau? ¿de la senyora Maria de Natzaret? Si sabieu quant li so seruidor! No cregau que la excellencia e virtuts de aquesta Senyora puga esser coneguda, sino sols per Aquell que tan singular la ha creada. Yo deualle moltes vegades del cel per visitar sa senyoria; car so cert nostre senyor Deu la ama tant, que lo seruir a ella fet la magestat sua ho estima molt. E perço dich yo a la dita Senyora, cascuna vegada que faç reuerencia a sa altesa: *Pax multa diligentibus te Domina anima eorum non videbit mortem in eternum.* Car siau cert, Adam, que los seruidors e leals amadors de aquesta Senyora no poden perir eternalment.* [*f. 21 c*] Congoxes e dolors poden passar per algun temps, empero a la final los sera feta misericordia per intercessio sua. E perço*(m)* vos, Adam, haueu molt bon acort de presentar aquesta Senyora, filla vostra, a la Magestat diuina, e fer scut de ella a cobrir e reparar les errades vostres. Car de sa senyoria es entesa aque-

» lla visio profetica que veu lo vostre animos fill » Daniel profeta, com li fon mostrat aquell arbre » tan excellent, que en bellea e granea no hauia a » ell semblant; la sumitat sua tocaua en lo cel, la » amplea sua cobria la terra: *Subter eam habita-* » *bant animalia et bestie et in ramis eius conuer-* » *sabantur volucres celi, et ex ea vescebatur* » *omnis caro.* O, Adam! e tan gran e tan bell pu- » jador teniu vos per aquest arbre que figura la » Senyora filla vostra! Car, anant per les rames » sues, peruendreu a la altea del cel; sots la ombra » de aquest glorios arbre habiten e stan los ani- » mals, ço es los peccadors, dels quals diu Dauid: » *Comparatus est iumentis insipientibus, et simi-* » *lis factus est illis.* O, Adam! ¿y que faria lo mi- » serable peccador? ¿qual terra lo sostendria, si la » ombra desta Senyora nol cobris? Siau cert tots » los elements lo perseguirien, e no li darien vida » ni repos, si sa senyoria nol fauorejaua. Car de sa » merçe pot esser dit: *Et lux in tenebris lucet;* » car entre les tenebres dels peccadors la sua lum » resplandira, tirant a ells a venia, e recaptant los » misericordia e perdo. Entre los rams de aquest » precios arbre, ço es les virtuts de aquesta » Senyora, se nodriran e habitaran los ocells del [f. 21 d] » cel, qui seran * les animes virtuoses; les quals, » coneguda la vanitat mundana, menysprearan » aquella, e, oblidant les coses terrenals, volaran, » e la sua pensa posaran en les altees celestials, » amant e desijant aquelles, seguint la olor de » aquest precios arbre, que tirara axi les animes » per la dolçor e suauitat sua, que diran los serui- » dors de aquesta Senyora: *In odorem curremus* » *vnguentorum tuorum;* car la olor e flagrancia » de les virtuoses obres sues se stendra per lo

» vniuersal mon; e del fruyt de ella menjara » tota la generacio humana, car, per lo mija » de sa senyoria, vos, Adam, e la generacio » vostra, atenyereu aquell fruyt tan desijat de » la gracia e amor diuina, e poreu dir, glorifi» cant aquesta senyora: *Benedicta filia tua,* » *Domino, quia per te fructum vite comunicaui*» *mus*. Axi, Adam, desempachau: faças aquesta » offerta; e yo retornare al Senyor quim ha tra» mes, e recomptar li he totes les miseries vostres, » e quant sou desijos de recobrar la amistat e » gracia de sa magestat. Vejau qui ordenau que » vaja ab mi, de part vostra, per menejar aquesta » fahena. »

CAPITOL .XIII. COM LO VENERABLE PARE ADAM TRAMES DE PART SUA MISERICORDIA E PIETAT, PER RAONAR LA SUA CAUSA, ENSEMPS AB LO PRINCEP MIQUEL.

Erespos Adam: « O, Miquel senyor! ¿ y » a qui puch yo trametre dauant tanta » mage*stat? Car so cert que, offenent [*f. 22 a*] » lo meu Senyor e Creador, he offeses » totes les creatures sues e les he constituydes ene» migues mies; e so cert que totes demanen ven» jança de mi e punicio del meu peccat. Veritat es, » Miquel, que en totes les dolors e perdues mies » dos donzelles man molt aconsolat e aiudat, e » nunca son de mi partides en totes les angusties » mies, e man offert de james desempararme fins » sia reconsiliat ab Aquell qui ma creat. Si aques» tes senyores volran anar a rahonar la causa mia, » molt sere yo content, car fie molt delles, e tot

» me pose en los seus braços.» E dix sent Miquel: « O, Adam! ¿y qui son les donzelles de qui tanta » fe teniu? » E respos Adam: « La vna es Miseri» cordia, e laltra Pietat; e ab aquestes es tot lo » meu descanç, espay e deport, car sens elles fora » yo perit quant me viu lançat, ab tanta furia, de » parahis terrenal per lo meu peccat. » E sent Miquel, hoynt lo nom de aquestes donzelles, alegras molt, e dix: « O, patriarcha glorios! quant » haueu ben delliberat en comanar la fahena vos» tra a aquestes virtuoses donzelles! Car siau cert » son tan fauorides en la cort del meu Senyor, que » tot lo que demanen á la magestat sua impetren » complidament. Axi, desempachau: suplicau les » nous falguen en esta jornada. » E Adam, anant cuytadament a les amades consoladores sues, dix los: « O, senyores mies! venguda es la hora que » vosaltres me podeu molt ajudar; car lo Senyor e » Creador meu, hoint lo doloros crit meu, ha trames » lo gran princep Miquel a veure e sentir les dolors [f. 22 b] » e mise*ries mies, e dels fills meus que en lo mon » son: ha les vistes, e, mogut de compassio, ham » offert de treballar, ensemps ab tots los altres an» gels, en la delliuracio mia. E te per bo vaja ab ell » alguna persona, de part mia, qui porte procura » bastant de tota natura humana, perque, si algunes » questions se mouen contra mi e los fills meus, nos » puga rahonar. E, com yo no tinga de qui fiarme » puga sino de vosaltres, amigues mies, deman » vos de merçe vullau empendre aquesta empre» sa. » E Misericordia, ab cara molt affable, abraça Adam e dix li: « O, patriarcha! no temau, que yo » ni la companyona mia no podem fallir als atri» bulats. E com vos siau posat en tanta dolor e » angustia, nous fallirem james. Digau, Adam:

» *Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, » vt non misereatur filio vteri sui, et si illa oblita » fuerit ego tamen non obliuiscar tui;* volent dir: » no es cosa crehedora que la dona, qui tan amable e piadosa es per natura, puga oblidar lo fill » seu, e que no vse de molta misericordia ab aquell » qui del seu ventre es exit; e si ella, reuessant sa » natura, se oblida la amor de mare, ja yo nom » oblidare de vos, Adam, que pus car me sou que » fill; e hon volreu que vaja ire, car aparellada so » de pujar al cel e deuallar en la terra infinides » vegades per amor vostra. » E Adam, molt alegre e content de la resposta de Misericordia, feu li infinides gracies. E apres leuas Pietat, e prengue lo dit Adam per la ma, e dix: « *Noli timere, confortare et esto robustus ego autem protector tuus » sum.* » Volent dir: « No * temau, Adam; siau [*f. 22 c*] » confortats e molt esforçat, que yous do la fe de » esser vos protectora e aiudadora, tostemps quem » hajau mester. » E Adam, regraciant a les donzelles animoses, a cascuna per si e abduy ensemps, la valença que offerta li hauien, supplicant les desempachasen, de metres apunt per que prestament partissen. E, retornant a sent Miquel, dix li com les donzelles, aduocades sues, eren prestes de partir tota hora que a ell plagues. E, dient aço, foren aqui junctes ab ells les dites virtuts. E Misericordia se era vestida de brocat carmesi, per mostrar la gran feruor de amor que portaua. E Pietat portaua la roba sua de brocat vert, per mostrar la gran sperança ab que anaua de obtenir la sua demanda. E, vehent les sent Miguel, saludales ab molta alegria; e elles feren li gran reuerencia, dient volien anar en companyia sua, per treballar que fos feta pau entre la magestat de nostre senyor Deu e na-

tura humana. E ell respos que era molt content de la anada de elles, car sabia que eren tant animoses, que la fahena que elles emprenien la portauen a deguda fi.

CAPITOL .XIIII. COM SENT MIQUEL, E MISERICORDIA E PIETAT, DESPEDITS DE ADAM, VINGUEREN DAUANT LA MAGESTAT DIUINAL E OFERIREN A AQUELLA, PER PART DE NATURA HUMANA, LA HUMIL [*f.* 22 *d*] VER*GE MARIA, PER LA QUAL OBTINGUEREN QUE LA CAUSA SE VES PER JUSTICIA.

despedint se lo princep sent Miquel e les donzelles de Adam, per fer son viatge, lo dit glorios Miquel prengue Misericordia per lo braç, e hu dels angels que ab ell eren prengue laltra donzella; e axi partiren. E Misericordia, girant se a Adam e als fills seus, qui restauen en la terra, dix los: « *Ecce ascendimus Ierosolimam, et consumabuntur omnia que scripta sunt per prophetas.* » Volent dir: « Ara siau alegre, e restau content, vos Adam » e tota la generacio vostra, car veus que pujam a » Jherusalem celestial, e seran complides totes les » coses que scrites son per los prophetes de la » reparacio vostra. » E, hoynt aço Adam e tots los fills seus, se prostraren en terra, e cridaren ab gran deuocio, dient a nostre senyor Deu: « *Exaudi nos, Domine, in gemitibus nostris quia humiles sumus in vniuersa terra propter peccata nostra, et nunc sequimur in toto corde et timemus te, et querimus faciem tuam, ne confundas*

» *nos, sed fac nobiscum secundum multitudinem* » *misericordie tue.* » Volent dir: « O, Senyor cle- » ment! placia a la vostra alta senyoria voler hoyr » los nostres gemechs, e acceptar aquesta misat- » geria que a la magestad vostra trametem. E pren- » gaus, Senyor, pietat de nosaltres, car humiliats e » aterrats som per tota la vniuersal terra per los » peccats nostres. *E ara, senyor, volem seguir a [*f. 23 a*] » vos de tot lo nostre cor, e tembre e hobeyr a » vos, Senyor e Deu nostre, y cercar ab gran dili- » gencia de poder veure la vostra cara e atenyer » la vostra desijada gracia. O, Senyor! no vullau » siam confusos, ans vos placia fer a nosaltres se- » gons la multitut de les vostres misericordies. »

E axi Adam e los fills seus continuant les sues clamors e pregaries ab molta feruor e deuocio, sent Miquel e les donzelles foren aplegats molt prestament al cel. E, venint dauant la Magestat diuina, feta adoracio, dix sent Miquel a sa cle- mencia: « O, omnipotent Deu e Senyor! yo so » deuallat en aquella vall de miseria, segons vostra » Magestat mauia manat, per visitar aquells catius » que axi piadosament criden e demanen merçe a » la clemencia vostra; hels trobat en tanta dolor, » que es vna grandissima compassio: *omnes decli-* » *nauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui* » *faciat bonum;* tota la terra es dissipada, les bes- » ties els altres animals son rebelles al home, fan » lo viure en molta temor e recel; los homens ab » si matexos stan en continues bregues; pau ni » repos no es conegut entre ells; infinits son, » Senyor, los mals que sofiren; en tot lo verger de » natura humana no si troba flor odorifera, ni gra- » ciosa, ne plaent de veure; tot es sech, sino sola » vna excellent viola, qui, per la profunda humili-

» tat sua, te totes les fulles sues esteses per terra:
» la olor e suauetat e dolçor sua puja fins açi a la
» Magestat vostra. Aquesta, Senyor, vos presenta
[*f.* 23 *b*] » e offir Adam, com a filla na*tural sua e nada
» entre les spines del seu ort, sens lesio nenguna
» del original peccat, suplicant la clemencia vostra,
» dient per si e per tots los fills seus: *Ut eius in-*
» *teruentione tue circa nos pietatis semper viscera*
» *sentiamus;* volent dir: Seyor, placia a la infi-
» nida clemencia vostra, per lo mija e intercessio
» de aquesta Senyora e filla mia, la pietat visceral
» de la Magestat vostra sia vberta, e manifesta als
» fills mens e a mi, e resplandexca tostemps la
» heficacia sua sobre la generacio nostra. » E nos-
tre senyor Deu, responent a sent Miquel, diu li:
» O, Visrey! vos siau molt be vengut. Lo present
» quem portau de part de natura humana es a mi
» tan accepte, que no es cosa nenguna creada en
» lo cel ni en la terra que tan plaent me sia. De
» aquesta preciosissima flor es dit: *Dulcis est me-*
» *moria eius super mel et fauum, et odor eius*
» *super omnia aromata.* E siau cert, Visrey, que
» les coses per amor de ella demanades yo so molt
» prompte a donarles. Veritat es que aquesta fa-
» hena de natura humana es obra molt ardua, per
» quey ha interes de part e contrarietat entre les
» principals virtuts: car Iusticia vol e demana quel
» home sia punit de la culpa sua; e la virtut de
» Fortalea crida e demana que la sentencia per mi
» donada reste ferma, sens mutacio; e Misericor-
» dia vol e desija que sia remesa la culpa del
» peccador. E, per ço que les parts sien concor-
» dades, vull que façau aiustar lo meu consell real,
» e ques dispute aquesta causa de natura humana
» en la audiencia; e vejen ques deu fer per justi-

» cia. » E respos lo Vi*srey dient: « O, Senyor! [*f. 23 c*] » per merce! nos haja de veure aquesta fahena » per justicia; si no, lo home es perdut. Car si testi- » monis son demanats, no es nengu que no faça » testimoni contra ell: totes les creatures lo con- » dampnaran digne de mort eternal. E perço, Se- » nyor, Adam vos suplica per la boca de Dauid, » fill seu, dient: *Non intres in iudicium cum seruo* » *tuo, Domine, quia non iustificabitur in conspectu* » *tuo omnis viuens*; volent dir que no es mester » al home que vos, Senyor, entreu en juhi ab ell, » car nenguna creatura no es justificada dauant la » rectitud de la vostra alta justicia. E perço, Senyor, » la clemencia vostra sola te a delliurar lo home; » car totes les altres coses li son contraries. » E respos lo Senyor dient: « O, princep Miquel! ¿no » sabeu les obres mies quant son justificades, e » que justicia va dauant la mia cara axi com a » mestre sala, segons testifica Dauid: *Justicia* » *ante eum ambulabit:* e que yo vull que totes les » coses se façen segons orde de justicia? » E res- pos sent Miquel e dix: « O, Senyor! que molt » rahonable cosa es les obres de vostra Magestat » sien eguals, car infinit es lo vostre poder e saber, » e podeu contentar axi Misericordia com Justicia. » Car Dauid, Senyor, molts mestres sales conexia » en la vostra cort, car ell mateix dix: *Misericor-* » *dia et veritas precedent faciem tuam;* car axi » be, Senyor, serueix vostra Magestat eus va da- » uant Misericordia com Justicia: sia de vostra » merçe que elles abduys elegeixcan cascuna vna » persona per si, per disputar aquesta fahena, per- » que * pus facilment sien reduides a pau e no [*f. 23 d*] » vingua la disputa a molts, sino seria proces infi- » nit. » E la Magestat diuina, contenta del que lo

Visrey dit hauia, mana cridar Justicia e dix li com Misericordia era venguda dauant sa clemencia per demanar la reparacio del home, e « com sia interes vostre, vull que doneu vna persona de part vostra, e altra que sia per la part de Misericordia, perque prestament sen vega de aço la raho. » E Justicia, responent a sa Magestat, dix que « era molt contenta de fer lo que sa clemencia manaua, e que acomanaua la sua causa a Veritat, car ella podia molt be disputar e deffensar aquesta fahena, la cual sabia largament e molt clara de quant era deutor lo home e com justa era la pena sua. » E Misericordia dix a la Magestat diuina: « Eternal Deu e Senyor: yo done de part mia a la disputa aquesta gentil donzella qui es venguda ab mi, la qual ha nom Pietat, e porta procura de toda natura humana. E crech yo que ella dara tanta raho a Justicia e a Veritat, que elles no li poran contradir, ans se hauran acordar ab ella, fauorejant tostemps vostra Magestat la part mia, segons de vostra clemencia confie. »

CAPITOL .XV. DE LA DISPUTA FETA PER VERITAT E PIETAT SOBRE LA REDEMPCIO DE NATURA HUMANA.

feta la electio per aquestes dos senyores [f. 24 a] de aquelles que hauien a dispu*tar e a clarir aquesta fahena, lo glorios Miquel, per manament de nostre senyor Deu, feu portar dos cadires en que siguessen les dos principals parts de qui era lo interes. E lo dit sanct Miquel, sabent la voluntat de la Magestat diuina com volia fossen graduades, colloca Mise-

ricordia a la part dreta e Justicia a la esquerra; e dauant elles, en vn banch, seyen Veritat e Pietat. E fon enterrogada per Justicia Veritat que sabia en aquesta fahena de natura humana. La qual respongue e dix « que era molt certa com nostre » senyor Deu, per sola bonea, hauia creat lo home » a ymatge e semblança sua, dotant lo de aquella » justicia original quil conseruaua en gracia e » amor sua; e feu lo senyor general e monarca del » mon; sotsmes a la hobediencia sua totes les » coses que creades hauia en la terra; donali per » posada aquell alcaçer tan singular, nomenat » Parays Terrenal; armal e guarnil de totes les » armes necessaries a vençre los seus enemichs, e » per nengu no podia esser sobrat si primer no » era vençut per si mateix; posal en hobediencia » molt laugera, solament perque regonegues nostre » senyor Deu esser son creador e factor, dient li: » *De ligno quod est in medio paradisi ne come-* » *das*, *in quaqumque enim die comederis ex eo,* » *morte morieris*; volent dir: Guardau, Adam, » nous desconegau, car ab tot yo us haja fet senyor » de totes les coses per mi creades, yo vull esser » senyor vostre e darvos ley. La qual sera aquesta: » Que del arbre que sta en mig de parays no vull » que per res ne mengeu; car siau cert * que en [*f. 24 b*] » aquella jornada que lo manament meu trespassa- » reu, de mort spiritual morreu, e sereu obligat a » la mort corporal, de la qual acampar no poreu; » car perço us dic la pena que encorrereu, per- » que siau pus cautelos a guardaruos de la caygu- » da; de mort vos he menaçat, que es la major » punicio que en la natura vostra se pot donar, » perque conegau quant seria offensiu de la ma- » gestat mia lo criminos peccat vostre. E lome,

axi auisat per nostre senyor Deu, no ignorant res, ans hauent clara conexença de totes coses, en aquell mateix dia que fon creat desestima lo manament del Creador seu, e oblida tots los benificis que de sa Magestat rebuts hauia; e dellibera menjar lo fruyt que sa muller li offeria, ab tot no ignoras que era aquell mateix del qual nostre senyor Deu manaua fes singular abstinencia. E que lome sia axi caygut voluntariament en lo que tant deguera esquiuar, me par li pot esser dit per quisuulla quil veja congoxar: *Gratis venundati estis;* volent dir: O, Adam! ¿de que us congoxau vos ni los fills vostres, puix de bon grat e voluntariament vos sou venuts e donats als enemichs vostres? Ab paciencia deueu pendre tots los dans que seguits vos son, puix vosaltres mateixos los vos haueu procurats.» E justicia demana molta raho, volent que infinidament dure la punicio del home, puix ha gosat offendre la clemencia diuina qui es bonea sens terme; e que, hoynt Pietat lo parlar de Veritat esser tan exut, leuas de peus e dix li: « O, Veritat! [*f. 24 c*] com parlau curt! Be par que no * sou amiga de natura humana, com axi la abandonau. No cregau ne faça tan bon mercat lo seu Creador, car de sa Magestat ha dit aquella valent dona, mare de Samuel, en lo seu cantich: *Dominus mortificat et viuificat, deducit ad inferos et reducit;* volent dir: lo Senyor que ha donat al home sentencia de mort per lo peccat seu, ell mateix lo pot reduir a vida, per sola clemencia sua; e aquell qui es deuallat fins a les portes de infern, ço es en los lims, hon aras troba Adam, de aqui pot esser relleuat per la diuinal potencia, e pujat en aquell loch hon es tot repos. Car nostre

» senyor Deu no es axicom los homens mortals, » que tot lo que han menaçat volen tantost posar » per obra, si poder los basta; ni sençen a jra, » axicom los miserables fills dels homens. E de » aço fa testimoni aquella singular viuda Judich, » parlant ab aquella gent de la ciutat de Betulia, » quant los dix: *Non enim quasi homo Deus sic* » *comminabitur, neque sicut filius hominis ad* » *iracundiam inflamabitur*. E nostre Senyor Deu, » per sa sola bonea, ha fet tantes demostracions » de molt amar al home, en tant que li ha donat » gran atreuiment de gosar demanar misericordia » sens cessar. E perço dix Barut en persona de » Adam: *Ego enim speraui in eternum saluato-* » *rem nostrum, quia veni et michi gaudium a* » *sancto super misericordiam que veniet nobis* » *cito;* volent dir que Adam els fills seus no hauien » raho nenguna de perdre la sperança en nostre » senyor Deu, ans confiar ab gran fe de les pro- » missions su*es; que encara que lo temps tardas, [*f. 24 d*] » la misericordia sua los recompliria de goig, » trahent los prestament de captiuitat: E perço yo » dich quel home no deu cessar de cridar a nostre » senyor Deu, *precibus importunis*, fins sa cle- » mencia se vulla inclinar a ferli misericordia. » E de mi siau certa, Veritat senyora, que nun- » quam cansare de aduocar e ajudar a Adam e als » seus fills fins los veja delliures de les tantes » penes que sofiren. Car a mim par que Justicia » deu esser contenta de les dolors e tribulacions » quel home ha sofert per son peccat tant larch » temps; e deu cessar de perseguir lo, puix lo veu » axi aterrat e caygut; e no demanar de ell tanta » venjança ni satisfaccio, puix sab en quanta mise- » ria es huy lome constituit, que de nenguna cosa

» ajudar nos pot, si la sola bonea de nostre senyor » Deu no li aiuda, releuant lo de la pena en que » es, per sa infinida clemencia. » E Veritat, que hoy parlar Pietat ab tanta feruor en ajuda de natura humana, dreças de peus e dix: « O, Pietat! » be par que teniu lo cor dolç e ple de clemencia, » e ab vnes poques de lagremes sou vençuda; e no » voleu pus punicio, ans totes coses remeteu, e » perdonau ab sola misericordia. Guardau, senyo-» ra, que Justicia no acorda ab la qualitat vostra: » ans vol que los mals sien rigorosament punits, e » continuament crida dient: *Secundum mensu-» ram delicti erit plagarum modus;* car, segons » la mesura e quantitat del delicte, vol que sia la » pena donada, e res no vol reste impunit. E sab » que nostre Senyor ha dit per Ezechiel propheta: [*f. 25 a*] » *Ani***ma que peccauerit ipsa morietur.* E puix » lome voluntariament ha sotsmesa la anima sua » a la sentencia de mort eternal, Justicia vol que » en aquella stiga tostemps. E puix acordadament » e sens nenguna resistencia se es deixat vençre e » sobrar a son enemich lo diable, justa cosa es sia » seruent seu e catiu eternalment; car scrit es: » *A quo quis superatus est, huius et seruus est;* » volent dir que cascu es catiu e servent de aquell » qui en batalla la sobrat e vençut. E que vos, » Pietat senyora, sapiau tot aço clarament, no se » perque voleu fatigaruos en esta fahena: deman » vos de gracia dexeu star lome, puix ell mateix sa » cercat tot lo mal que te. » E Pietat, qui res impiados hoyr no pot, dix ab molta dolor: « O, Veritat senyora! ¿y com parlau axi? ¿no sabeu » que diu nostre senyor Deu, per lo mateix pro-» pheta per vos allegat: *Si autem impius egerit* » *penitentiam ab omnibus peccatis suis que opera-*

» *tus est vita viuet et non morietur?* ¿E no sabeu » quanta es la penitencia quel home ha fet del seu » peccat? ¿qui pot duptar nostre Senyor no tinga » la sua promesa de reduyr lo a venia e darli vida » per sa infinida clemencia?» E Veritat respos: « O, Pietat! ¿e vos no haueu lest lo que dix lo » Senyor, com la malicia dels homens fon multi» plicada, ço es: *Penitet enim me fecisse eos?* » E si penedit sen es de hauer lo fet vista la tanta » desconexença e malicia sua, ¿com podeu vos » pensar, Pietat germa[na], que altra vegada se » vulla concordar ab ells, puix vna vegada los ha » lançat e apartat de la gratia sua? Car grans son » los mals quel home * ha encorregut per lo seu [*f. 25 b*] » pecat, e tots dies afig a les sues malicies; e » perço dix Jeremies: *Prauum est cor hominis et* » *inscrutabilis quis cognoscet illud;* volent dir » que es molt peruers lo cor del home, e tan fosch, » que no es nengu qui entendrel puga, sino nostre » senyor Deu qui sab la profunditat de les sues » malicies. E perço justament lo ha lunyat de sa » clemencia, no volent lo acullir en lo seu regne » de gloria. E puix lome miserable ha desconegut » e oblidat nostre senyor Deu, qui tant lo hauia » exalçat, raho es que sa Magestat lo lexe per a » tostemps en la dura captiuitat que sa percaçat. » E daciauant me par, Pietat virtuosa, que us deueu » dexar de aquesta empresa que haueu acceptat » per amor de natura humana, car yous do la fe » que Justicia no renunciara james lo seu clam, si » ja natura humana no li satisfa complidament tot » lo seu deute; ço que es impossible, segons vos » matexa sabeu, car tota natura no basta a satisfer » la minima part de la culpa de Adam, qui fon tan » temerari que guosa offendre la magestat infinida

de nostre senyor Deu, condampnant si mateix e tota la generacio sua a pena infinida e eterna. » E Pietat, hoynt lo rahonament de la Veritat, respos ab gran animo dient: « O, Veritat amiga! Si tant teniu en recort lo parlar de nostre senyor Deu que feu ab Noe, quant li dix hauer se penedit de hauer fet lome, ¿perque nous recordau del que diu sa Magestat per la boca de Salamo, dient: *Delicie mee esse cum filijs hominum?* E si sa clemencia confessa esser li molt delitos [*f. 25 c*] lo star ab * los fills dels homens, senyal dona manifest que pau vol ab ells e no guerra; car ab sos enemichs nengu no desija fer longa habitacio. E perço yo no perdre may la sperança de portar a fi la dita pau, puix so certa que lo Senyor, qui es offes, la vol e la demana, conuidant los peccadors ques tornen a ell dient los per Jeremies: *Conuertimini, filij reuerentes, et sanabo aduersiones vestras;* volent dir: tornau a mi, fills fugitius, e yous guarre de la cruel malaltia que haueu encorregut per lo vostre fugir. E quel home se vega axi cridat per lo seü Senyor e Redemptor ¿nol tendrieu vos, senyora, per orat, si per por de justicia ell se dexaua de demanar misericordia e perdo? Nou fara, certament, si creu mon consell; ans cridara incessantment, e yo per ell, fins la clemencia del Senyor nos haja hoyt. Del que dieu, senyora, que lo cor del home es tan maluat e ple de tots mals, ja per axo nol menysprea la bonea de nostre senyor Deu; ans vol elegir aquell en posada sua, demanant lo a tota sa requesta, com a cosa a sa Magestat molt plaent, dient per Salamo a cascu dels homens: *Fili, prebe michi cor tuum;* volent mostrar sa Magestat que de tot lome res no esti-

»ma ni vol sino lo cor. E de nenguna de quantes » coses ha creades nos mostra tan recelos com » del cor del home, no volent que altri y ature ni » stiga sino ell. E perço dix sa Magestat a Moyses: » *Altare de terra facietis michi, et offeretis » super illud holocausta pacifica vestra.* E aquest » altar de terra, senyora, no es altre sino lo cor » del home, qui es pols e * cendra, en lo qual vol [*f. 25 d*] » lo Senyor li sia fet sacrifici agradable de pura » amor, car noy a offerta a sa clemencia tan » plaent; car certament se pot dir: *Nunquam est » Dei amor ociosus: operatur, et enim magna si » est; si vero operari renuit, amor non est.* » E perço vol lo senyor esser seruit de amor, car » lo cor hon la dita amor es nuncha sta ocios, ans » fa continuament grans e asenyalades obres. E lo » cor fret en les operacions sues, senyal mostra » manifest que es apartat de la amor diuina. E si » lome per sa malicia se es tant lunyat de Deu » com vos, senyora, dieu, yo crec que per sola » amor de cor placara la clemencia sua; car a » aquells qui verdaderament amen e confien en la » misericordia diuina promet Ysayes, en persona » de nostre senyor Deu, dient: *Orietur in tene- » bris lux tua, et tenebre tue erunt sicut meridies » et requiem dabit tibi dominus Deus tuus sem- » per, et implebit splendoribus animam tuam, et » ossa tua liberabit*; volent dir que entre les tene- » bres de la miseria humana resplandira la lum » clara de la misericordia diuina, e la foscura de » la anima del peccador clarejaria axicom lo sol » en lo mig dia, e lauors nostre senyor Deu daria » repos al home per a tostemps, e veuria la clare- » dat diuina dins la anima sua, e los ossos de » aquell, ço es les virtuoses obres sues, serien

» delliures de la captiuitat del peccat. Axi, senyora, sil home pot atenyer aquesta feruor de vera amor, yo so certa res no li sera negat; car de aquells qui de cor se giren al Senyor e reclamen [*f.* 26 *a*] la merçe sua, diu lo Eclesiastich: *Quam ma*gna misericordia Dei et propitiatio illius conuertentibus ad se;* volent dir que nengu no pot rahonar ne estimar quant es gran la misericordia e perdo que troben en nostre senyor Deu los qui a ell se conuertexen. Al que dieu, Veritat senyora, que Justicia vol esser contenta e que natura humana no basta a fer nenguna satisfactio, vos vull atorgar que es axi, e so molt mes que certa de la flaquea e poch poder de la dita natura humana. E ja per axo yo no pert les forçes, car se be [que] *quod impossibile est hominibus, possibile est apud Deum.* E so molt certa sa Magestat vol totes les coses que son scrites sien complides, e vinguen a perfectio, e vna sola letra no falga, segons es scrit: *Jota vnum aut vnus apex non preteribit a lege donech omnia fiant.* E si totes les coses se han a complir que son scrites, segons dit vos he, vos sabeu molt be, senyora, que ha scrit lo gran propheta Ysayes, ab lo qual nostre senyor Deu se es molt secretejat, dient en les profecies sues, parlant en persona de tota natura humana: *Paruulus enim natus est nobis et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerum eius, et vocabitur nomen eius admirabilis, et consiliarius Deus fortis pater futuri seculi princeps pacis;* dient aço ab tanta certinitat, que ja li paria esser stat fet. E perço diu: hun infant en la generacio nostra es nat, e fill nos es donat. E de aquest senyor diu lo dit propheta que haura

» lo principat seu sobre los propis muscles; e açò » crech yo ques enten que aquest Senyor deliurara » lo poble seu ab multissims treballs. E diu que lo » nom seu sera admirable e conseller Deu fort; e » si Deu es lo dit senyor, omnipotent sera e de » aqui sortira la * gran admiracio del seu nom, [*f.* *26 b*] » que sera Deu e hom en vna natura; e aquest » sera verdader conseller, car en quant home » sabra per esperiencia les passions humanes, e, en » quant Deu, pora reparar aquelles ab lo excellent » saber diuinal. E segueixse en la dita prophecia » que sera pare del segle esdeuenidor: lo segle » que huy es, es tot ple de tenebres e foscura de » peccat; lo esdeuenidor crech yo sera ple de » gracia e de repos e infinida alegria, e de aquest » sera princep e senyor aquest Rey pacifich, e » lauors sera verificat lo parlar del mateix prophe- » ta, qui diu: *Qui sedebant in regione vmbre mor-* » *tis lux orta est eis.* » E Veritat, hoint lo parlar de Pietat, stigue molt contenta e dix: « O, senyora » Pietat! de vos se pot justament dir: *Magna est* » *fides tua;* car yo crech que vos bastau tant, que » fareu enclinar la clemencia diuina a prestament » complir la prophecia per vos allegada e molt » ben entesa; e us do paraula que, en lo punt que » aço sera fet, aquestes senyores seran contentes » e molt concordes, e noy calra pus disputar. » Respos Pietat e dix: « O, senyora Veritat! vos no » dubteu que tot sera complit, car ja sabeu que » diu Salamo en lo Ecclesiastich: *Quia tempus* » *habent, tempus flendi et tempus ridendi, tem-* » *pus occidendi et tempus sanandi, tempus dilec-* » *tionis et tempus odij, tempus belli et tempus* » *pacis;* volent dir que cascuna cosa ha son » temps: temps de plor e temps de riure. Ja sabeu

» vos, senyora, quant ha que dura lo plor e dolor
» en tota la generacio humana; donchs ¿no es
» molta raho que vinga lo temps de goig e alegria?
» E puix lo temps de mort ha regnat fins ara,
[*f. 26 c*] » creure podeu que lo temps de salut es molt*
» prop; lo temps de inimicicia e de cruel guerra
» ha cinch milia anys que dura: ara la bonea diui-
» na, per sa sola clemencia, portara lo temps de
» vera amicicia e pau. E en aço yo no pose nen-
» gun dupte; ans vos dich que stich tant inflama-
» da en lo sols pensar de aquestes misericordies
» diuines, que puch dir ab lo psalmista: *Concaluit*
» *cor meum intra me et in meditatione mea exar-*
» *descet ignis*. Car yo he lest en lo mateix prophe-
» ta Dauid, que diu, parlant de la miserable capti-
» uitat del home, confortant lo que hagues gran
» sperança que lo Senyor lo deliuraria de aquella,
» dient axi: *Et saluauit eos propter nomen*
» *suum, vt notam faceret potentiam suam, et*
» *eduxit populum suum in exultatione et electos*
» *suos in leticia*. Perque us deman de merce, senyo-
» ra, dexem la disputa, e retornem a la font de la
» clemencia diuina, car aquella sola basta a con-
» tentar e fartar los apetits nostres; que tostemps
» he hoit dir: *Qui recedit a fonte sitit, qui rece-*
» *dit a thesauro eget, qui recedit a sapientia*
» *hebetatur, qui recedit a virtute disoluitur;*
» ço es, que qui se aparta de la font, pereix de
» set; qui desestima lo tresor, de necessitat te a
» empobrir; quis lunya de sauiesa, torna ignorant;
» qui se aparta de virtut, defall en tot be.» E res-
pos Veritat dient: «Pietat senyora: so molt con-
» tenta del que dieu, que recorregam a la clemen-
» cia diuina; car tant desije la concordia de
» aquestes senyores com vos matexa.»

CAPITOL .XVI. COM PIETAT E VERITAT, PROSTRANT SE DAUANT LA MAGESTAT DIUINA, SUPLICAREN * PER LA REDEMPCIO HUMANA. [f. 26 d]

leuant se les virtuts de la disputa, prostraren se totes ab profunda humilitat dauant la real cadira de la Magestat diuina; e feta adoracio, dreçaren se stan agenollades. Parla Pietat per totes, e dix: « *O » immense magestatis Deus, aqua bona cuncta » procedunt, omnia tibi possibilia sunt: ostende » nobis, Domine, misericordiam tuam et salutare » tuum da nobis;* » volent dir: « O, magestat sens » terme! a la qual es natural e molt propi vsar de » clemencia; car de la vostra infinida bonea, Se- » nyor, proceeix tota virtut e be, res no us es difi- » cil, ans certament totes coses vos son possibles; » e en aço termena la fi de la nostra disputa: que » sola la potencia e sauiesa vostra pot fer aquesta » reparacio de natura humana, ab concordia de » Justicia e Misericordia, a les quals vostra Mages- » tat no delibera descomplaure. E trobam en molts » lochs de la Sancta Scriptura que vostra Magestat » ha promes trametrels vn reparador e redemptor, » per saluar aquests miserables catius fills de » Adam, qui continuament criden e demanen aju- » da a la clemencia vostra. Entre los altres parla » de aço molt clarament lo gran propheta Ysayes, » dient: *Clamabunt enim ad domum afacie tribu- » lantis et mittet eis saluatorem et propugnato- » rem quem liberet eos;* volent dir que trobant se » lome circuit de tantes tribulacions, ab multitut

» de enemichs dins si e fora si, no te altre recors » sino a la clemencia vostra, de la qual spera re- » mey, e, cridant e demanant aquella, vostra Ma- » jestat li trametria lo saluador qui, pugnant per » ells, los deliuraria dels mals infinits que sofiren. » Aquesta, Senyor, es la misericordia que dema- [*f. 27 a*] » nem: * aquest que te a venir, del qual es dit: » *Ipse erit expectatio gentium, et desideratus* » *earum;* car aquest Senyor spera e desija tota » natura humana. No tardeu, Senyor! rompeu los » cels e deuallau, car aquesta obra de tanta excel- » lencia a vostra Magestat solas pertany hauer la » gloria de aquella, e no a nengun altre; e perço » ha dit Ysayes, en persona de vostra clemencia: » *Gloriam meam alteri non dabo.* E lo home, Se- » nyor, ques veura axi tirat e per vos deliurat e » tant amat, girar sa de tot son cor e forçes a » amar e seruir vostra Magestat, regonexent esser » a aquella obligat per infinides vies. E aço volia » dir lo dit Ysayes quant dix: *In die illa incli-* » *nabitur homo ad factorem suum, et occuli eius* » *ad sanctum Israel respitient;* volent dir que » aquell dia que vos, Senyor, fareu aquesta gran » e asenyalada misericordia a la natura humana, » lome se inclinara e adorara la magestat vostra, » regonexent vos per Senyor e Creador seu, e re- » parador de les culpes sues. E los vlls dels dits » miserables homens contemplaran ab gran delit » la sanctedat e magnificencia vostra. E, ab tot » siam molt certes, aquestes senyores e yo, a vos- » tra real majestat esser totes coses manifestes e » molt clares, deliberam recitar a vostra clemencia » les rahons allegades, dient entre nosaltres: *Nun-* » *ciare debemus regi omnes sermones istos;* desi- » joses de inclinar la senyoria vostra a fer prest

» aquesta misericordissima obra, de la qual ab » grandissima fe suplicam vostra clemencia, de » part de tota natura humana. »

CAPITOL .XVII. DE LA RES*POSTA FETA [*f. 27 b*] PER LO FILL DE DEU A LES VIRTUTS, E DE LA CONCORDIA DE AQUELLES.

E hoyda aquesta supplicacio per la Sanctissima Trinitat, parla lo Fill de Deu, qui es sauiesa infinida, e dix al seu Pare: «*Pater mi, propter me orta est hec tem-* » *pestas, mitte me in mare, et cessabit tempestas;*» volent dir: « O, clementissim Pare meu! tots » aquests crits e grans tempestes de natura humana » per mi se son leuats, a mi criden e a mi dema- » nen: sia de vostra merçe lançar a mi en la mar » de la miseria humana, e cessara tota la tempesta » e brogit de aquella. » E lo Pare, molt content quel Fill seu prengues aquesta legacio, puix axi li playia, dix que « ell mateix tornas resposta, mos- » trant lo seu valent animo e la gran amor que » hauia a natura humana, per la qual emprenia tal » empresa. » E responent lo Fill de Deu a les virtuts e a tota natura angelica, qui ab gran atencio la dita resposta sperauen, e dix: « *Expedit vobis* » *vt ego vadam;*» volent dir: « O, princeps angeli- » cals, e vosaltres, virtuts per mi molt amades! » dich vos que noy ha modo tant expedient a fer » la redempcio de natura humana, e que vosaltres » resteu concordes e contentes, sino que yo vaja » e deualle en la vall de miseria, vestint me de carn » humana, fent me passible e mortal; e satisfare ab » los merits infinits meus la culpa infinida de

» Adam. E Justicia sera contenta, e veura lo que » desija, ço es, que res no reste impunit; e Misericordia e Pietat seran exalçades e ma*gnificades [f. 27 c] per totes les generacions, car per amor de » elles yo he hagut merçe de natura humana, e dellibere ligarme inseparablement ab ella. » E hoyda aquesta gloriosa e plaent resposta per aquells sperits angelicals e virtuts excellents, prostraren se tots ensemps ab goig infinit, regraciant a la clemencia e bonea de nostre senyor Deu que tan largament hauia satisfet a la peticio de natura humana, per la qual tots hauien suplicat; e, lohant les misericordies diuines, digueren: « *Magnus* » *Dominus noster et magna virtus eius, et sapientie* » *eius non est numerus.* » E, animant se los vns als altres a lohar e molt estimar la tanta clemencia e gracia singular feta a totes les creatures, car reparat lome totes eren reparades, digueren: «[*Lau*]*date* » *magnificentiam Deo nostro; Dei perfecta sunt* » *opera, et omnes vie eius iudicia.* » E dit aço, fon aqui juncta ab les virtuts aquella gran senyora, Pau nomenada, vestida de vellut blau, mostrant se tota celestial; e acostas a la senyora Justicia, e besala; e, prenint la sua ma, ferma pau perpetua entre ella e la excellent senyora Misericordia. E lauors fon complit lo parlar de Dauid, que diu: « *Justitia et pax obsculate sunt.* » E stant axi aquestes senyores, molt alegres de la marauellosa concordia e pau que entre elles era, fon aqui tantost aquella reyna e senyora de virtuts, ço es, sancta Caritat, la qual portauen per lo braç Fe e Sperança. La vestidura sua era tota dor molt singular, sembrada de infinides pedres precioses; car en ella se han a engastar totes les obres meritories, per a esser a Deu plaents e gracioses. E les

altres virtuts ve*hent la, feren li gran reuerencia, [*f. 27 d*] regonexent li majoritat e senyoria. E ella, venint dauant la cadira de la diuinal clemencia, adora sa Magestat e dix: « *Benedicta sit Sancta Trinitas, atque indiuisa vnitas: confitebimur ei qui fecit nobiscum misericordiam suam;* » volent dir: « O, Senyor! e lahor infinida sia donada a la Magestat vostra per mi e per aquestes virtuts que açi son, de la gran misericordia que a nosaltres haueu comunicada; car, reparant lome, haueu donat a nosaltres nom e fama inmortal, car no erem conegudes ni estimades entre les gents. Ara, Senyor, deuallarem en companyia de vostra Magestat, e manifestar nos em al mon, e serem per los homens conegudes, e yo preycare continuament a les gents dient: *Propter nimiam caritatem suam qua dilexit vos Deus filium suum misit in similitudinem carnis peccati;* volent dir: O, fills de Adam! no siau desconexents a nostre senyor Deu, creador vostre; car per la gran caritat sua vos ha tan carament amats, que tramet lo Fill seu en la terra ab vestidura humanal semblant a vosaltres peccadors. E, animant los molt a estimar e recordar aquest tan alt e tan singular benefici, pendre per tema en tots los meus sermons: *Obsecro vos ne inuacuum gratiam Dei recipiatis.* Car no volria per res, Senyor, que us fossen desconexents; car peccat me es molt odios, e abhominable la dita desconexença. E perço delibere dir los souint: *Confiteantur domino misericordie eius et mirabilia eius filijs hominum.* » E lo Senyor, mirant la dita Caritat ab gran*dissim plaer, adelitant se en [*f. 28 a*] les sues amables rahons, dix li: « O, Caritat, per mi singularment amada! ab vos he fet liga inse-

» parable; la amor vostra me fa deuallar en lo » mon per tirar a mi lo cor del home, segons en » persona mia los ha dit Jeremies, dient: *In cari- » tate perpetua dilexi te miserans tui.* E vos sereu » la companyia mia en totes estes fahenes, e ma- » judareu a portar totes les penes e dolors que he » a soferir per la redempcio humana; vos me ten- » dreu abraçat e ferm en la creu e en los altres » turments, car no bastarien altres ligams sino sola » lamor vostra. Car de vos sera dit que haueu ligat » lo omnipotent e vençut lo inuencible. » E Caritat respos: « O, excellent Senyor! puix axi plau a la » magnificencia vostra queus acompanye en aques- » ta vostra legacio, placia a la clemencia vostra des- » empachar: car yo tinch lanimo tan feruent, que » no he repos nem cans james en la fahena que » comence fins la he portada a fi. E de açous su- » plicaua Dauid, contemplant aquesta jornada, » quant dix: *Tu exsurgens misereberis Syon, quia » tempus miserendi eius, quia venit tempus.* » E respos lo Senyor: « O, Caritat! que so content » de executar lo que he promes! car la feruor » vostra me tira em fa deuallar en la vall de mise- » ria, per deliurar lo linatge humanal del qual vos » sou aduocada. »

CAPITOL .XVIII. COM LO SENYOR MANI- [*f. 98 b*] FESTA A LES VIRTUTS * LA POSADA HON LO SEU FILL SERIA RECEPTAT; E VOLGUE PER ELLES FOS ELEGIT DIGNE EMBAXADOR DE TAN ALT MISTERI; LES QUALS ELEGIREN LO GRAN ARCHANGEL SANCT GABRIEL.

finit lo parlament del Fill de Deu ab la amada sua Caritat, dix la magestat del Pare eternal a totes les virtuts: « Excel- » lents donzelles: puix en lo consistori » meu es deliberat yo trameta lo meu vnigenit Fill » en lo mon, per deliurar los catius fills de Adam, » vull vos comunicar qual sera la posada hon sera » receptat. *Mulier quedam Martha nomine exce-* » *pit illum in domum suam.* Car aquexa Senyora » de qui vosaltres sou criades, ab tot lo seu nom » propri sia Maria, a ella sola son apropiats tots » los noms que a virtuts son interpretats. E com » Martha vulla dir *solicitut,* siau certes que aquesta » es vera Martha, car es stada molt solicita e an- » siosa de la salut humana; car, del instant de la » concepcio sua, tostemps ha demanat e suplicat » per la redempcio humana. Aquesta he yo elegida » eternalment pera sposa mia e mare del meu Fill; » aquesta sera dita mare de misericordia, car ella » la comunicara a totes les creatures e ella sola » complira totes les obres de misericordia en la » persona del meu amat * Fill: car ella lo aposen- [*f. 28 c*] » tara dins les entramenes sues, el vestira daquell » carmesi singular de les sues preciosissimes » sanchs, e li fara vna vestidura de tanta excellen- » cia que en bellea e valor nos trobara ja mes » semblant en natura. La let sua sera vianda e no- » driment del meu Fill en la sua tendra edat; ellal » seruira e acompanyara, ab grandissima amor, en » totes les peregrinacions e necessitats sues; fins » al sepulcre lo seguira, ab dolor inrecomptable. » En mans de aquesta vull comanar lo meu Fill, e » que li sia obedient com a verdader e natural Fill. » Empero vull que vosaltres, donzelles molt virtuo-

» ses, me digau lo parer vostre: ¿Qui sera lo em» baxador que yo dech trametre per menejar e » tractar aquest matrimoni e portar a fi aquesta » fahena? Car yo vull predonar gloria e singular » honor a aquesta Verge ab qui dellibere fermar lo » dit matrimoni, que tot se faça ab volentat e plaer » seu; e si ella no volra prestar consentiment, que » noy haja res fet, per que los homens li resten de » mes obligats, regonexent per lo mija de aquesta » natura humana esser reparada e ajudada en totes » les necessitats sues. E cantaran de ella los fills » de Adam ab gran melodia, dient: *Cantate ei, » habitatores terre, et laudem ei in populis annun» ciate: Ipsa enim est solatium vite nostre: et in » laboribus subuentio optima.* Car yo vull que a » ella regoneguen senyoria totes les creatures; » puix yo la prench per sposa mia e mare del meu » amat Fill. E per ella sien administrades totes les [*f. 28 d*] » gracies que dellibere fer a natura hu*mana. » E les donzelles, hoyt lo parlament del Pare eternal, tingueren consell entre si matexes que respondrien a sa alta Magestat; e, apres moltes rahons, totes foren de acort que Misericordia e Pietat responguessen per totes, car elles eren aqui principalment per natura humana. E aquestes, ensemps ab les altres, prostrades dauant la presencia diuina, feta adoracio profunda, dreçant se Misericordia e Pietat, conuidaren se largament quala primer parlaria. E dix Pietat a Misericordia: « O, senyora! » no stigau en cortesies; car a vos es donada » aquesta dignitat de parlar e respondre a la Ma» gestat diuina, car ja sabeu que, ab tot a sa cle» mencia sien molt acceptes totes les virtuts, vos » principalment li sou propria e natural; que de la » magestat del Pare eternal es dit: *Pater celestis*

» *misericors est cui proprium est misereri semper et parcere.* » Respos Misericordia a Pietat, dient: « O, germana mia! ¿e no sabeu que entre » vos e mi noy ha res partit, *et omnia mea tua sunt,* » *et tua mea?* E perço parlant vos parle yo; car de » les persones que molt se amen e han les voluntats vnides, lo parlar nuncha discorda » E replica Pietat dient: « Misericordia senyora: vos dieu gran » veritat; que ni les obres ni paraules mies no » poden discordar de la obediencia vostra. Perço » us deman de merce, regonexent a vos majoritat, » queus placia parlar e dar resposta a la Majestat » diuina; e yo callant confirmare les paraules vostres. » E lauors Misericordia, sens mes replicar, fe*ta reuerencia comença a dir: « *O immensa Pie-* [*f. 29 a*] » *tas, Deus pater omnipotens!* Vostra Majestat » mana e vol que nosaltres digam quins par dega » esser lo embaxador que vostra clemencia deu » trametre en aquesta insigne embaxada: aço, » Senyor omnipotent, remetem nosaltres a la increada sauiesa vostra, qui regeix e gouerna totes » coses ab sobirana egualtat; de la qual es dit: » *Omnis sapientia a domino Deo est, et cum illo* » *fuit semper: et est ante euum, altitudinem celi* » *et latitudinem terre et profundum abissi quis* » *dimensus est.* Car vos, Senyor, sou aquell qui » totes coses sabeu e podeu, e en les obres vostres » erra no si pot trobar, e nengu sens vos obrar ni » parlar virtuosament no pot. E los homens mortals vehen be per speriencia que sola vna bona » cogitacio sens ajuda vostra sentir no poden; e » perço los discrets e virtuosos, regonexent la fragilitat sua, continuament dien: *Non sufficientes* » *sumus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis* » *seu suffitientia nostra ex Deo est.* E vos, Ma-

» géstat infinida, no freturau res de les creatures
» vostres; e perço dix Dauid: *Bonorum meorum*
» *non indiges*. Ni menys podeu esser consellat,
» car en la profunditat e altea dels secrets vostres
» nengu atenyer no pot, segons testifica Ysayes
» dient: *Quis enim cognouit sensum Domini aut*
» *quis consiliarius eius fuit?* Ab tot, Senyor, que
» obediencia no consent ni admet rahons, ans vol
» que la voluntat del manant sia prestament com-
» plida, perço dire a la real Magestat vostra lo pa-
» rer de aquestes donzelles e meu sobre aquesta
[*f. 29 b*] » emba*xada, puix vostra excellencia o vol eu
» mana. Ya sab vostra clemencia com totes les
» obres que per la potencia de aquella son stades
» fetes y obrades del començament del mon ença,
» totes son stades executades per lo gran Visrey e
» lochtinent de vostra Magestat, lo glorios princep
» Miquel, lo qual largament e ab gran zel ha des-
» empachada la justicia per vos, Senyor, a ell
» comanada, donant gran terror als homens fent
» los conexer la immensitat de la potencia vostra.
» Car de aquest valeros princep es dit: *Hic est*
» *Michael archangelus princeps militie angelo-*
» *rum, qui fortis in prelio fecit victoriam.* Ara,
» Senyor, que vostra Magestat delibera fer aquesta
» obra de tanta pietat e clemencia, volent rembre
» lome ab tanta de amor e beniuolencia, a nosal-
» tres par que lo embaxador e tractador de aques-
» ta fahena deu esser lo gran princep dels serafins
» Gabriel: car aquest ab tot lo seu orde no tracten
» sino de les amors e dolçors de vostra clemencia;
» e aquest es molt dispost a denunciar e preycar
» la caritat e amor que vostra real senyoria ha als
» homens; la qual fins açi no es stada coneguda,
» ans era a tots manifest vostra Magestat esser

» molt irada contra los fills de Adam, per lo peccat » del pare seu, e no voler comunicar a ells la gra» cia e clemencia vostra, del començ del mon » ença. E perço, Senyor, aquesta noua tan gloriosa » de la nouella pau de vostra magestat ab los ho» mens, nouell missatger ha menester; e lo dit » Gabriel me par esser lo pus dispost entre tota la » caualleria de vostra real cort. * Aquest, Senyor, [*f. 29 c*] » sabra induir ab sa dolçor de paraules la Verge » ma senyora al consentiment; car tant es ella » pura e de vergonya acompanyada, que haura » mester esser per lo missatger molt confortada.» E lo Senyor, hoit lo parlar de Misericordia, fon tant content, que ab molt gran plaer respongue a ella dient: « O, Misericordia! tant sou conforme » ab la voluntat mia, que les paraules vostres tos» temps me son acceptes, e no poden discordar » del que yo vull. E dich vos, certament, que » aqueix princep que vos haueu nomenat, he deli» berat yo elegir en secretari meu; e vull que per » ell se meneje tota aquesta fahena de la redempcio » humana, e los homens lo hajen en singular vene» racio, vehent que per lo mija seu han aconse» guir salut e repos.» E Misericordia e Pietat, e les altres virtuts, molt alegres de la resposta de la Magestat diuina, començaren a cantar, magnificant e lohant lo glorios missatger dient: « *Ga» brielem veneremur summi regis nuncium, per » quem Deus delegauit suum ministerium: te so» lum Deus elegit suum secretarium.* » E vehent les dites virtuts que ja lo Senyor manaua cridar lo embaxador per desempacharlo, suplicaren sa Magestat dient: « O, clemencia infinida! ja sab vostra » altesa com nosaltres totes som donzelles e cria» des de aquesta Senyora que vostra Magestat

» dellibera pendre per sposa : placia a la alta senyoria vostra manar nos dar licencia que anem » primeres per acompanyar la Senyora nostra, » perque nons trobem absents de sa senyoria en » tal jornada. » E lo Senyor dix : « Donzelles : anau [f. 29 d] » * en bon ora, e acompanyau la vostra Senyora ; » car seruint a ella seruiu a mi ; e aquest es lo » plaer meu, que nous partixcau may de ella, car » siau certes que per ella sereu exalçades e molt » dignificades en lo cel e en la terra. »

CAPITOL .XIX. COM LES VIRTUTS, PARTINT DEL CEL, PASSAREN PER LOS LIMS PER PORTAR LA BONA NOUA A ADAM ; E VENINT A LA HUMILISSIMA VERGE MARIA TROBAREN AQUELLA EN ORACIO SUPLICANT QUE FOS DIGNA DE ESSER SERUENTA DE AQUELLA QUE DEUIA ESSER MARE DEL FILL DE DEU.

Eaxi despedides les dites donzelles, feta profunda adoracio e gran reuerencia a la Magestat diuina, partirense de aqui per tornar a la sua Senyora, de qui eren criades. E anant per lo cami, digueren Misericordia e Pietat a les altres donzelles : « Nosaltres dos » de necessitat hauem a passar per los lims, per » alegrar Adam e als fills seus dient los en quin » punt sta esta fahena. » E totes digueren que ab elles volien anar. E hauent aço delliberat, tiraren la via dels lims, e entrant per aquell loch tenebros, dix Misericordia al pare Adam : « *Gaude et letare, exaudita est deprecatio tua ;* » [f. 30 a] * volent dir : « Alegrau vos, senyor Adam, e hajau singular goig:

» car la oracio vostra es stada hoyda per la cle- » mencia diuina, e dellibera sa Magestat trametre » lo Fill seu en terra, per reparar la natura vostra.» E Adam, recomplit de gran goig, giras als seus fills e dix los: « *Leuate capita vestra; ecce apro-* » *pinquabit redemptio nostra, tempus enim prope* » *est;* » volent dir: « O, fills meus! leuau los vos- » tres caps, los quals tan largament haueu tengut » inclinats per vergonya e confusio del peccat e » cayment de vostre pare; car siau certs se acosta » ja la redempcio nostra, e lo temps es molt prop.» E dix Misericordia a Adam e a Eua: « Ara es » hora que reclameu de bon cor la senyora filla » vostra, Maria de Natzaret; car en mans de sa » senyoria sta la redempcio vostra, que certament » podeu creure lo Senyor la ama tant, que delibera » pendre la per sposa e que sia vera mare del seu » Fill, si ella volra consentir. » E lauors Adam y Eua ab tots los seus fills, admirats de la diuinal clemencia, suplicaren aquella dient: « *Adonay* » *domine Deus magne et mirabilis, qui dedisti* » *salutem in manu femine, exaudi preces seruo-* » *rum tuorum;* » volent dir: « O, eternal Deu e » Senyor gran e marauellos! Puix a la vostra cle- » mencia ha plagut posar la salut nostra en mans » de aquesta singular dona, placiaus exaudir la » pregaria nostra per amor sua, e inspirar a ella » que, sens triga, preste consentiment en esta » fahena, perque la redempcio nostra sia presta- » ment desempachada; puix a vostra Magestat » plau exalçar tant aquesta Senyora e filla nostra, » que * tots los vlls humans miren e contemplen [*f. 30 b*] » en ella, sperant reparo e merçe per mija de sa » senyoria, dient ab gran confiança: *Venite ad* » *eam omnes qui laboratis et tribulati estis et*

» *dabit refrigerium et solatium animabus vestris.* » E inflamant se Adam en la amor e deuocio de aquesta Senyora, contemplant en sperit la bellea e magnificencia sua, deyali: « *Benedicta* » *tu et beatus vir qui diligit nomen tuum, virgo* » *Maria vniuersas feminas vincis pulcritudine* » *carnis, superas angelos et archangelos excellentia sanctitatis.* » E les virtuoses donzelles, per la molta cuyta que tenien de esser ab la Senyora sua ans que lo missatger vingues, despediren se de Adam. Lo qual les suplica dient: « O, inclites » donzelles! placiaus comanar me en gracia e » merçe de la Senyora filla mia, besant li la ma de » ma part, demanantli de molta merçe vulla recaptar gracia a mi e a tots los que açi som; com sa » senyoria haura concebut lo Fill de Deu, sa » Magestat dispense ab nosaltres que anem adorar » sa clemencia, tancada dins lo ventre de la dita » senyora, e que puga besar la ma de la Filla tan » amada, per la qual spere esser de aquest carcer » tenebros relleuat. » Al qual respos Misericordia e totes les altres donzelles « que eren molt contentes de reportar a la Senyora les paraules sues. » E la dita Misericordia, que era pus familiar a Adam que totes les altres, pres lo per la ma ab gran amor, dient: « O, Adam senyor! stau ab gran » confiança que aquell Senyor que per amor vostra se vol tant humiliar, vestint se de carn huma-[*f. 30 c*] » na, fent*se passible e mortal, nous negara lo » vostre virtuos desig, puig ab ferma fe loy demanau, crehent totes coses son possibles a sa » Magestat, e que molt facilment comunica la clemencia e gracia sua als crehents; e perço es » scrit: *Omnia possibilia sunt credenti.* E yous do » la fe, Adam senyor, de tornar açi ab totes estes

» donzelles per acompanyar vos, com lo Senyor » manara que aneu a fer reuerencia a la senyora » Mare sua. » E Adam, molt alegre, feu los gran reuerencia e infinides gracies. E elles partiren se tirant son cami; e vingueren prest a la posada de la Senyora sua. E entrant per la cambra, trobaren sa senyoria sola de companyia humana, legint en la Biblia segons son costum; e venint en aquell capitol de Ysayes, hon diu: *Ecce virgo concipiet et pariet filium*, la anima sua fon tant eleuada y enflamada en lo desig de la redempcio humana e en amor de aquella excellent Verge que hauia a esser mare del Redemptor, que per gran abundancia de lagrimes no pogue continuar lo legir; ans, tancant lo libre, se agenolla suplicant la Magestat diuina, dient lo parlar del mateix propheta Ysayes, que diu: « *Emitte agnum Domine domina-* » *torem terre et erit sicut auis fugiens et pulli de* » *nido uolantes;* » volent dir: « O, eternal Deu e » Senyor! placia a la clement Magestat vostra » trametre lo anyell sens macula que haueu pro- » mes que ha de esser sacrificat per la redempcio » del poble vostre. Aquest senyorejara la terra per » lo seu saber e poder infinit; car sera fill vostre » natural, per * [*f. 30 d*] la qual natura li es propi tota per- » fectio e bondat, segons es scrit: *Nemo bonus* » *nisi solus Deus*. Aquest Senyor sera axicom lo » ocell que fuig e va a peregrinar en stranyes sil- » ues; car deuallant lo vostre Fill, Senyor, de les » altees celestials, peregrinara ab la ploma de la » vestidura de la carn humana, ab la qual volara » sobre tota natura de penes per lo desert de » aquest mon; e sera axicom ocell petit, que » comença a exir del niu hon staua ab sobiran » repos, pobrellet de ploma per la sua tendra edat.

» Car en pobrea extrema crech yo se mostrara al mon; e perço ha dit Dauid, parlant de sa senyoria: *Simul in vnum diues et pauper;* car, segons la natura diuina, abundara en infinides riquees, e per la natura humana sera seruit de multitut de dolors e penes, acompanyat de molta pobrea, segons lo mateix Dauid testifica, dient en persona de aquest Redemptor: *Pauper sum ego et in laboribus a iuuentute mea;* volent dir que sera pobrissim e molt dolorat, de la jouentut sua fins a la fi. O, Senyor clementissim! y dona verge te a concebre e parir aquest Senyor fill vostre! O, pietat e clemencia infinida! y alargau la vida mia, que yo puga véure lo temps que aquesta Senyora vendra en lo mon, e tota la mia persona sia dedicada al seruici seu, car los meus vlls desije puguen veure e contemplar aquella virginal cara de tanta excellencia e bellea. La boca mia, Senyor, sia continuament occupada, sens cessar lohant e magnificant aquella Senyora. Les mies mans no entenguen [*f. 31 a*] en altra cosa sino en la seruitut de la mia * Senyora. Los genolls meus ab gran plaer staran ficats en terra en la presencia de aquesta Senyora, per seruir e reuerir la merce sua. Los meus peus seran molt promptes en seguir e acompanyar sa senyoria, no partint me de sa merce vn sol moment. O, Senyor! y quant sere yo gloriosa trobant me seruenta de tal Senyora! car, seruint a ella, so certa seruire la Magestat vostra, puix sposa sera de la clemencia vostra e mare del vostre vnigenit Fill. » E, stant la Senyora humil en esta deuota contemplacio, les donzelles virtuoses sues mirauen ab gran plaer sa senyoria; sabent molt cert que sa altesa era aquella excellent

Verge e senyora, de la qual sa merce desijaua esser humil seruenta.

CAPITOL .XX. COM LO GRAN EMBAXADOR GABRIEL, SALUDANT LA SENYORA, LI ESPLICA ALTAMENT LA DIUINAL EMBAXADA.

VENINT lo excellent embaxador sanct Gabriel, trames per lo Pare eternal, entra dins la cambra hon la Senyora era sola ab totes les virtuts donzelles sues. E, sens obrir nenguna tancadura, se mostra a sa senyoria en forma humana, ab infinida multitut de angels en companyia sua, segons a tal missatgeria se pertanyia. E, ficant los genolls lo dit Gabriel dauant la excellent Senyora, dix a sa altesa ab grandissima reuerencia : « *Aue, gratia plena, Dominus tecum ;* » volent dir : * [*f. 31 b*] « A vos, Reyna clement, sia donada lahor e gloria, car plena sou » de gracia, e lo Senyor es ab vos, lo qual me tra» met açi ab noua embaxada. » E la excellent Senyora, que veu la gran magnificencia del missatger a ella trames per nostre senyor Deu, volgues leuar per fer honor a tan solempne embaxador. Lo qual ab gran reuerencia li dix : « O, Senyora ! » sia de vostra merçe voler se tornar a seure ; car » a vos sola, apres nostre senyor Deu, es deguda » honor e reuerencia, car Senyora e Reyna gene» ral vos ha huy constituyda la Magestat diuina » sobre angels e homens. » E la Senyora humillisima, acompanyada de molta vergonya, *cum audisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio ;* car, stant ab los vlls baxos, la cara sua algun poch mudada de color

per sobirana vergonya, ab gest prudentissim recogitaua, dins lo secret del seu virtuos cor, quina salutacio podia esser aquesta; car ella, fundada en aquella gran virtut de humilitat, no estimaua esser digna de tanta honor e gloria. E langel, mirant ab gran plaer la humilissima Senyora, confortala dient: « *Ne timeas, Maria; inuenisti enim gra-* » *tiam apud Dominum;* » volent dir: « O, sere- » nissima Senyora! no temau res; car vos haueu » trobat gracia dauant la diuinal presencia, e vos » sola haueu attes aquella gracia tan desijada e » cerquada per tota natura humana. Adam, Senyo- » ra, la perde per consell de sa muller, desobeint » al Creador seu; perque posa en grandissima [f. 31 c] » dolor la generacio sua, trobant se desere*tats de » aquella gracia diuina; la qual ab molta angustia » e treball han desijat recobrar los pares antichs, » e per aço moltes lagrimes han escampat e, fins a » huy, res que aconsolar los puga no han trobat. » Car certament puch dir a vostra senyoria: *Quam* » *omnis creatura ingemiscit et parturit vsque* » *adhuc.* Ara, Senyora, per intercessio de vostra » merçe es plegada la hora que natura humana ha » trobat lo que desijaua e cerquaua; e ab gran- » dissim goig poran cantar: *Gaudeamus omnes in* » *Domino quia fecit nobiscum mirabilia quoniam* » *translati sumus de morte in vitam.* Ara, Senyo- » ra, vull explicar a vostra altesa lo perque so » trames: *Ecce concipies in vtero et paries filium* » *et vocabis nomen eius Ihesum;* car la volentat » de nostre senyor Deu es aquesta: que vostra » senyoria, si consentir volra al que per part de sa » Magestat yo dire, concebra dins lo propi ventre; » e, passats los nou mesos que comunament les » dones acostumen portar los fills seus, vostra

» excellencia pareixca vn Fill, lo qual sia nomenat » Jesus, que vol dir *saluador*, car aquest Senyor » saluara altament lo poble seu. E per esta causa » dellibera sa Magestat deuallar en terra, per delliurar los catius que son en ella. O, Senyora! no » basta lengua angelica, ne menys humana, a » esplicar la altea e magnitut de aquest Senyor » qui sera fill vostre; car certa sia vostra senyoria » *hic erit magnus et filius Altissimi vocabitur;* » car aquell qui es Fill de Deu sera verdader fill » vostre, trobant se en lo cel sens mare e en la » terra sens pare. E, no partint*se del loch hon es, [*f. 31 d*] » deuallara e clouras dins lo vostre glorios ventre; » car de sa Magestat es scrit: *Terrena visitans et* » *celestia non relinquens.* E, sens desemparar les » coses altes, deuallara a cerquar les baixes, visitant los homens posats en dolor e miseria; car » de aquest Senyor es dit que *in celo sunt conseruans et que in terra sunt saluans;* car la » misericordia diuina se vol tan largament estendre sobre la terra, que en ella sera vista vna tan » gran nouitat, que may es stada vista ne hoyda » semblant: que lo Creador se faça creatura; e lo » Deu eternal e inuisible, vestit de humana carn se » mostrara visible; e lo immens sera compres, » perque de sa Magestat puga esser dit: *Factus* » *est Deus homo vt homo fieret Deus;* car Deu se » fara home perque lo home sia Deu. O, Senyora! » dir vos he gran marauella de la bonea de nostre » senyor Deu; car qui es stat tant offes per los » homens, vol a tota sa requesta fermar ab ells » amistat e pau, e fer liga tan estreta, que Deu » e home sien ensemps vna matexa persona; en » tant, que sera dit: *Perfectus Deus, perfectus* » *homo ex anima rationali et humana carne*

» *subsistens.* E entre aquestes dos natures de pri-
» mer tant enemigues, sera lo pus sobiran grau de
» amor que trobarse puga. E sia certa vostra
» senyoria, que aquesta amicicia james pora esser
» separada puix dins lo vostre sagrat ventre sia
» vna vegada fermada; car vostra merce pora dir:
» *Porta facta sum celi, ianua facta sum filio*
» *Dei;* car vos sereu la porta per hon lo Fill de
[*f. 32 a*] » Deu entrara en lom, e per lo * mija de vostra
» senyoria sera vberta la porta del cel. Car aquell
» Senyor que cel e terra nol pot compendre, vos,
» excellent Senyora, lo tancareu e cloureu dins lo
» vostre ventre; e sera cantat de la senyoria vostra
» per tota natura angelica e humana: *Virgo Dei*
» *genitrix quem totus non capit orbis in tua se*
» *clausit viscera factus homo.* E de aquesta
» maternitat aconseguira vostra altesa tanta honor
» e gloria, que no pot esser estimada; car mare
» sereu dita del Fill de Deu, e per Ell hobeyda
» com a vera mare sua; Reyna sereu general,
» sobre angels e homens exalçada, e per tots dig-
» nament magnificada. E sera dit a vostra senyoria
» per tota creatura, ab lo genoll per terra, regone-
» xent vos senyoria: *Domina in celo, misericordia*
» *tua et gratia tua diffusa est super terram;*
» *benedictum sit imperium tuum super celos et*
» *benedicta magnificentia tua super terram.*
» Veritat es, Senyora, que a les grans honors se
» seguexen infinides dolors; e, com vostra senyo-
» ria entre les creatures pures sia la pus dignifica-
» da, en tant que sobre vos noy ha sino Deu del
» qual prestament sereu mare, e totes les altres
» coses vos son sotsmeses; e perço, Senyora, siau
» molt certa que les dolors e angusties vostres
» seran sens mesura, e us acompanyaran fins al

vltim de la vida vostra. Fins açi, Senyora, en la tendra edat vostra no haueu sentit congoxes; ara que sereu mare de vn tal Fill, al qual infinidament amareu, mes que mare james amas fill; e perço esperimentareu dolors sens nombre, les quals explicar nos poden; * car qui mes ama [*f. 32 b*] mes se dol; e qui te causa de amar, te causa de plorar. O, Senyora! que sola sereu en plenitut de virtuts e gracies; e sola en habundancia de dolors e penes. »

CAPITOL .XXI. QUI CONTINUA LO PARLAR DEL EMBAXADOR AB LA SENYORA VERGE DENUNCIANT LI LES SUES GRANS DOLORS E LA CAUSA DE AQUELLES.

ARA, Senyora, vull declarar a vostra merçe la causa de les dolors vostres, segons tinch manament de la Magestat diuina, perque ab mes esforç les pugau passar quant vendra la jornada; car scrit es: *Minus iacula feriunt quam preuidentur;* car les coses preuistes e ja ans del temps sabudes menys nafra fan en lo cor huma que no aquelles que venen sobtosament. E vol nostre Senyor sia vostra merçe largament informada de aquestes coses perque lo consentir de vostra senyoria sia pus excellent e molt pus meritori, puix ensemps ab lo Fill accepteu tantes e tan extremes dolors. Car aquest Senyor qui sera Fill vostre nomena Ysaies en les sues profecies: *Virum dolorum et scientem infirmitatem;* car en lo instant que vostra senyoria haura donat lo consentiment, home perfet sera trobat dins les entramenes vos-

[*f. 32 c*] » tres en forma molt * chiqua. E aquesta es la » gran nouitat que Jeremies vist hauia quant dix: » *Creauit Dominus nouum super terram femina* » *circumdabit virum.* E axi tanchat dins vostra » senyoria haura perfet sabere sciencia, e dins la » sua sanctissima anima veura clarament tots los » peccats de natura humana passats, presents e » esdeuenidors, per los quals ell te a satisfer lar- » gament per infinides dolors quel turmentaran tan » agudament dins la sua sanctissima anima e de- » fora en lo seu delicatissim cors, que pot creure » vostra merce que ja dins lo vostre ventre sera » crucificat per continues dolors, en tant ques pot » dir que ans sera crucificat que nat. E axi sera » abeurat en dolors, que be sera dit home dolorat, » sentint en sa persona largament les infirmitats » humanes, aquelles que sens peccat se poden sen- » tir, car peccat ni culpa a sa Magestat acostar » nos poran, ans per destrohir los peccats dels » homens dara si mateix a mort. En aquestes do- » lors, Senyora, lo acompanyareu vos continua- » ment; e tant com pus alegra sereu sentint dins » vos Deu humanat, tant coltell de dolor trauessara » la anima de vostra piadosa senyoria sentint lo » vostre Fill axi de dolors acompanyat, les quals » continuaran e augmentaran crexent la edat sua, » car naxent del vostre ventre e venint en lo mise- » rable mon sera tan poch conegut ni estimat que » posada ni loch de repos no trobara. Les creatu- » res sues lo perseguiran continuament, e, com » mes se manifestara e majors miracles e gracies [*f. 32 d*] » als homens comunicara, mes sera per ells * des- » conegut e perseguit, afegint li penes a penes e » turments a turments fins que porten a fi la vida » sua, la qual termenara en la edat de trenta y tres

» anys e tres mesos comptant de la natiuitat sua
» fins al vltim dia, en lo qual vostra senyoria veura
» complida aquella prophecia de Esdras, qui diu,
» parlant en persona del Pare eternal: *Post annos*
» *hos morietur Filius meus Ihesus et conuertetur*
» *seculum;* car, apres de aquets anys que dit he
» a vostra senyoria, morra lo Fill de Deu e Fill
» vostre nomenat Jesus, e sera conuertit e saluat
» lo vniuersal mon. La manera de aquesta mort,
» Senyora, es tan agra e tan fort de hoir que no la
» recitare a vostra senyoria estesament, car aques-
» ta dolor sobrepujara a totes altres que dir ni
» estimar se puguen. E ara, Senyora, les entrame-
» nes de vostra altesa stan tendres e no acostuma-
» des en dolors, e perço no porien hoir tan cruels
» penes sens gran perill de la delicada persona
» vostra. Veritat es, Senyora, que de aço sera
» vostra merçe molt largament informada per lo
» mateix senyor Fill vostre, car en tota la vida sua
» moltes e diuerses vegades parlareu e practicareu
» los dos de aquella vltima e dolorosa jornada, e
» de les penes, dolors e turments que vostra merce
» te a veure e contemplar en aquella persona sua
» a vos tan cara y tan amada. Ara, Senyora, basta
» al present a vostra senyoria saber que tot lo curs
» de la vida del senyor Fill vostre ha esser en
» moltes dolors e penes, en les quals vos partici-
» pareu molt largament; e la mort sua ha de esser
» infinidament * penosa e vituperosa e de tota [*f. 33 a*]
» specia de penes acompanyada, e per vos, Se-
» nyora, molt dolguda e plorada. » E hauent hoit
la gloriosa Verge lo parlar de Gabriel, que li de-
nunciaua com aquell excellent Fill que ella hauia
a concebre e parir hauia a sotsmetre la persona
sua a tantes penes e dolors, alteras tota e muda

de color, axi com aquella que jal amaua de cor ans quel hagues concebut. E perço es dit de sa merçe: *Prius concepit mente quam corpore;* car primer lo concebe en la pensa, per feruent amor, que no en lo corporal ventre. E Gabriel, qui ab singular deuocio staua contemplant lo humil e virginal gest de la Senyora, vehent la alteracio e mudament de la sua cara e les lagrimes habundoses que regauen aquella, dix a sa altesa, ab molta reuerencia: « O, excellent Senyora! No sia desma» yar, car, ab tot que de aquest Fill vostra merce » haja de veure tantes dolors com dit vos he, infi» nits seran los goigs que de sa clemencia haureu; » e sia certa vostra senyoria que les dites dolors » finiran algun temsps e los goigs james no hau» ran fi. »

CAPITOL .XXII. COM LO EMBAXADOR RECITA A LA SENYORA LOS SINGULARS GOIGS E ALEGRIES QUE PER LA CONCEPCIO DEL FILL DE DEU HAURIA EN LA TERRA E FINALMENT EN LO CEL IMPE-
[*f. 33 b*] RIAL. *

excellent Senyora! ¿Qui pot dir ne es» timar quanta sera la alegria e consola» cio de vostra senyoria trobant se Mare » de vn tal Fill, car per ell sereu Reyna » de Parays e dispensadora e tresorera dels tresors » diuinals? O, magnanima Senyora! Com sera lo » vostre cor alegre e content com vos veureu tan » richa e tan habundosa de dons e gracies, e po» reu distribuir e donar largament als miserables, » e lo tresor vostre, Senyora, per molt quen doneu

» james no minuara, e nengu no partira de vostra merçe sens habundancia de gracies, e poran dir tots aquells qui hauran experimentat les misericordies vostres: *Quis sufficiet enarrare opera tua Domina: aut quis inuestigabit thesauros misericordie tue?;* volent dir: ¿Qui sera sufficient, Senyora, a recomptar les piadoses obres vostres, ni qui pora conexer ne cerquar los tresors amagats de la misericordia vostra? la qual exampla e obre lo cor dels peccadors, los quals diran a vostra senyoria: *Cucurri cum dilatasti cor meum;* volent dir cascu dels dits peccadors: O, excellent Senyora! Yo he corregut e so vengut a la clemencia vostra per veure e fartarme de la font viua de la vostra dolçor, car la pietat de vostra merce m ha tan examplat lo cor que no dupte obtenir tot lo que a la senyoria vostra demanare. O, Senyora! Inrecomptable sera la alegria e goig de vostra senyoria com veureu lo senyor Fill vostre, apres de aquella tan dolorosa mort, resucitat e glorificat e apartat de tota dolor e pe*na. E restara algun temps en la terra per [*f. 33 c*] consolacio vostra, e apres, Senyora, en presencia vostre e de molts seruents seus, sa Magestat, ab infinida gloria e triumpho, pujara a regnar en lo seu celestial regne. *Et dabit illi Dominus Deus sedem Dauid patris eius et regnabit in domo Jacob in eternum et regni eius non erit finis.* E alli li sera donada per la Magestat de nostre Senyor Deu la cadira triumphal de misericordia com a Redemptor glorios de natura humana; la qual cadira justament li sera deguda com a Fill de Dauid, ço es, de vostra senyoria, qui deuallau de la propria linea del misericordios Rey Dauid, e regnara en la casa de Jacob eter-

» nalment, ço es, en lo regne del seu Pare eternal, » ab lo qual ell sera egual en potencia e gloria, e » sera Senyor e regidor sobre tots los elets del » regne seu, lo qual regne james haura fi. E vos, » Senyora, aquell dia sereu molt gloriosa e alegra » de la inestimable gloria del vostre tan amat Fill. » E lo Senyor, volent mes alegrar vostra merçe, » apres pochs dies del seu pujament trametra lo » Sanct Sperit sobre tots los del vostre collegi; de » que vos, Senyora, haureu inestimable goig vehent los dexebles e criats del vostre Fill axi plens » de la sciencia diuina e de la gracia del Sanct » Sperit. E apres, Senyora, que sera finit lo temps » que la Magestat diuina ha constituit vostra merce » ature en aquesta mortal vida, pujareu en lo regne » del Cel ab gloria no recomptable, abraçada ab » lo vostre excellent Fill, qui per vos deuallara ab » tota la cort del Cel, e sereu altament receptada [*f. 33 d*] » per * tota la sancta Trinitat e dignament collocada en aquella cadira real que a Mare de Deu » se pertany. O, Senyora! Alegres vostra merçe, » car pot esser molt certa que aquell dia finiran » totes les dolors vostres e hauran complida perfectio los vostres goigs, car eternalment sereu » ajustada ab aquell del qual huy sereu Mare, e » tot lo que huy es promes a vostra altesa aquell » dia us sera donat. Perço, Senyora, suplich vostra » merce no tema ni se espante de les dolors temporals, puix los goigs seran sens fi. Sia de vostra » senyoria no tardeu lo consentiment, car grans » e innumerables son los bens que de aquest misteri se han a seguir. » E vehent Gabriel que la Senyora Verge staua tota pensosa e recollegida dins si mateixa, e conexent que pensaua estretament en lo que ell de part de la diuina Magestat

li hauia dit, e ja tenia consell ab si mateixa sobre lo delliber de aquest consentiment, crida lo dit Gabriel hun angel de aquells quil hauien acompanyat, e dix li: « Cuytau als Lims e digau a Adam » e als fills seus que ara es hora de cridar e demanar merçe a aquesta Senyora, car la fahena de » la sua redempcio sta per cloure. » E, anant langel molt cuytadament, denuncia a Adam lo que manat li era; e, hoint la dita missatgeria, Adam se prostra ab tots los fills seus, e comença a cridar ab gran fe e deuocio reclamant a la Senyora, e deya: « *In te, Domina, speraui: non confundar in eternum: in tua misericordia libera nos;* » volent dir: « O, Senyora e Filla mia! Ja sab vostra merçe que » en vos, apres Deu, es tota la speran*ça mia: no [*f. 34 a*] » sia yo confus, Senyora, ne reste eternalment en » la dolor que ara so; ans, clement, vos placia » obrir les entramenes de la vostra misericordia » e hauer pietat dels dolorats fills meus e de mi, e » voler nos deliurar de tanta pena per lo vostre » gracios consentiment. » E en aquesta pregaria e crit continua Adam els fills seus fins mereixqueren esser hoits.

CAPITOL .XXIIII. COM LO MISSATGER GABRIEL SUPPLICA LA SENYORA PER PART DE NATURA HUMANA PRESTAS CONSENTIMENT, E SA MERÇE VOLGUE SABER COM SE FARIA QUE ELLA CONCEBES VERGE.

vehent lo missatger animos que la Senyora no responia, dix li: « O, piadosa Senyora! ¿No sentiu lo crit de » natura humana? Hajau los merçe,

» Senyora, que en vostra ma sta la salut sua, e » perço, Senyora, lo vostre pare Adam, en persona » de tots, diu a la senyoria vostra: *Miserere mei,* » *Domina, et sana infirmitatem meam: tolle dolo-* » *rem et angustiam cordis mei: conuerte luctum* » *nostrum in gaudium et tribulationem nostram* [f. 34 b] » *in iubilationem;* suplicant vos, Senyora, hajau * » merçe de ell e de la generacio sua, e que us » placia guarir la infirmitat e cruel malaltia sua » e leuar de ell la dolor e angustia del seu cor, e » conuertir lo dol e tristicia de tots ells en goig e » alegria. O, Senyora! Vsau de clemencia, puix » teniu lo poder.» E la prudentissima Senyora, com hague largament escoltat lo missatger diuinal, no duptant en res del que dit li era, volent se informar de la manera, dix al angel: « *Quomodo* » *fiet istud quoniam virum non cognosco?;*» volent dir: «O, missatger glorios! ¿Com se fara esta » fahena? Car yo, moguda per diuinal inspiracio, » he fet vot de virginitat ab volentat deliberada de » no hauer james ajustament de hom.» E respos lo missatger ab gran plaer a sa senyoria dient: « O, purissima Senyora! Siau certa que tal vos vol » aquell Senyor que per Sposa vos ha elegit: Mare » sereu, Senyora, del seu Fill sens rompre virginitat. De aquesta singular dignitat vostra merce » sola se pot alegrar, car haureu goig inestimable » trobant vos Mare e Verge de excellent puritat. » Car sia certa vostra senyoria: *Qui fecit virgam* » *sine folijs germinare, ipse faciet filiam Dauid* » *sine semine generare;* car aquell clement Senyor » qui ha fet la verga sequa lançar fulles e fruyt, » aquell mateix fara que vostra senyoria, qui sou » Filla de Dauid, sens sement engenrareu. Aquesta » obra tan excellent, Senyora, nos ha de fer per

» via humana, ¿ans sabeu com? *Spiritus Sanctus superueniet in te: et virtus altissimi hobumbrabit tibi;* car lo Sperit Sanct sobreuendra en vostra sen*yoria e la virtut del Altisme vos abrigara [*f. 34c*] tota. *Effitieris grauida et eris mater semper intacta;* car restareu prenyada del dit abrigament, e sereu Mare del Fill de Deu sens james perdre vostra excellent virginitat: *Paries quidem filium et virginitatis non patieris detrimentum;* car vostra merce, Senyora, parra Fill sens nenguna lesio de la purissima virginitat vostra. *Ut benedicta dicaris inter omnes mulieres;* e perço sereu beneyda e singularment lohada entre totes les dones, e pora dir vostra senyoria: *Ego Mater pulcre dilectionis et timoris et magnitudinis et sancte spei: in me omnis spes vite et virtutis;* car vostra altesa sera huy Mare de tanta bellea que egual a vostra merce nos trobara en lo Cel ni en la terra. Car sobre vos sol Deu es: sots vos, Senyora, son totes les coses creades. Sou e sereu la pus amable creatura que Deu haja creat, car viuint en la present vida sentireu mes de la amor diuina que tots los serafins. Sereu, Senyora, molt temerosa als diables, car hoint lo vostre excellent nom Maria nomenar, tots fugiran; que de vostra senyoria sera dit: *Terribilis vt castrorum acies ordinata;* car axi sereu terrible y espantosa als diables com vna batalla ben guarnida e molt ordenada de valents cauallers, car per lo vostre poder e força seran destroydes totes les guarnicions e forçes sues e li leuareu la presa de les mans, dient a ell ab gran vituperi: *Noli extolli de casu mulieris: quia * mulier conteret caput tuum;* [*f. 34d*] volent dir: O, diable maluat qui stas amagat

» en lo boscatge de aquesta mortal vida per robar e matar los caminants per aquella! Not vulles ensuperbir de la victoria que haguist de la primera dona, la qual de la gran altea de gracia deroquist e en lo laç de peccat la catiuist; car per mi, qui so dona, te sera trencat lo cap e la força, e leuada la tirannica senyoria. O, Senyora! Quant sereu magnanima e gran donadora de gracies als hobedients y deuots a vostra alta senyoria! No sera negû certament freturos de misericordia e gracia que a vostra merçe se comane, car Mare sereu de sancta sperança, car en vos, Senyora, se trobara tota manera de sperança de vida virtuosa, e poran dir de vostra senyoria totes les gents de la terra: *Ipsa est porta ac semita salutis et via nostre reconciliationis;* car vos sou porta e carrera de la salut humana, e via de la sua reconciliacio. *Ideoque et quod nascetur ex te sanctum vocabitur Filius Dei;* e perço, Senyora, lo que de vos naxera sera Sanct dels sancts, nomenat Fill de Deu, car aquell mateix qui es Fill de Deu eternal sera Fill vostre natural. E de aquest Senyor parlaua Daniel auisant als juheus del temps del aduenimen seu per quel coneguessen e dignament lo rebessen; ço que ells no faran, ans tot lo contrari. E deyals: *Cum venerit Sanctus sanctorum tunch cessabit vnctio vestra;* volent dir: Guar-
[*f. 35 a*] dau, juheus: teniu los vlls vberts; * quant veureu que Rey vnctat ni de vostra nacio no regnara sobre vosaltres, siau certs que lauors vendra lo Sanct dels sancts, aquell per lo qual tots los sancts son sanctificats. Aquest sera Rey eternal vnctat de la vnctio diuina, car de la Magestat sua es dit: *Super solium Dauid et super reg-*

» *num eius sedebit in eternum*. Car vos, excellent » Senyora, sou la real cadira de la casa de Dauid, » sobre la qual vol seure e reposar lo Rey eternal, » lo qual se adelitara molt de hauer vostra altesa » per Mare, e vos, Senyora, no menys de hauer sa » Magestat per Fill. E perço ha dit Ysayes : *Pre-» parabitur in misericordia solium et sedebit » super eum in veritate;* volent dir: que la cle-» mencia diuina, quant deliberaria manifestar la » misericordia sua als homens, prepararia vna » cadira de singular excellencia, en la qual mostra-» ria lo seu alt saber e poder, e en aquella seuria » en veritat. Aquesta cadira, Senyora, sou vos, car » eternalment vos ha sa Magestat preparada y ele-» gida per a repos y delit seu : atorgau li, Senyora, » la posada, puix sou certa quant la desija. *Quia » concupiuit Rex speciem tuam;* car lo Rey del » Cel es tant enamorat de la singular bellea vostra » que delibera deuallar en terra e cloures dins lo » vostre virginal ventre. E, com aqui sera huma-» nat, ab gran plaer dira : *Hec requies mea : hic » habitabo quoniam elegi eam ;* volent dir : Aquest » es lo loch del meu repos : açi habitare per spay » de nou mesos, car aquest sanct * retret he yo [*f. 35 b*] » per a mi elegit. »

CAPITOL .XXIIII. COM LO EMBAXADOR DIX A LA SENYORA LO CONCEBIMENT DE ELISABETH E INDUHI SA MERÇE A TORNAR RESPOSTA.

Senyora ! Perque vostra merçe veja es » alegre de les marauelloses obres diui-» nes, recomptare a vostra merce vna » noua marauella, la qual es aquesta :

» *Ecce Elisabeth cognata tua: et ipsa concepit filium in senectute sua: et hic mensis est sextus illi que vocatur sterilis: quia non erit impossibile apud Deum omne verbum;* car sia certa vostra senyoria que aquella tan amada cosina germana vostra Elisabeth, muller de Zacaries, ha concebut vn fill en la antiga edat sua, e es ja de sis mesos prenyada aquella que del tot era steril per natura e per edat, car nenguna cosa no es imposible a nostre Seyor Deu de quantes dir ni rahonar se poden. Ara, Senyora, vostra merce ha hoit largãment tot lo fet de aquest misteri, e lo modo e la manera. *Jocundare, filia Syon: et exulta satis, filia Iherusalem, etc., quoniam auditui tuo datum est gaudium et leticia.* Alegrau vos, senyora Filla de Syon; feu gran festa, filla de Jerusalem; car a la hoyda vostra es donat gran goig e alegria. E perço, Senyora, suplican* [f. 35 c] ara a vostra merçe tota natura angelica e humana, dient: *Audiamus et nos a te responsum leticie quod desideramus: vt iam exultent ossa humiliata;* volent dir: que sia de vostra merce hojam aximateix nosaltres resposta de alegria segons desijam, perques puguen adelitar e hauer goig los ossos humiliats e aterrats de Adam e dels fills seus, los quals, Senyor, speren ab grandissim desig lo consentiment vostre, e dien: *Expectamus et nos, o Domina, verbum miserationis: quos miserabiliter premit sententia dampnationis;* volent dir: O, Senyora! E nosaltres ab gran fam speram la paraula de clemencia e miseracio, los quals ab tanta miseria som opremuts per sentencia de dampnacio. *Et ecce offertur tibi precium nostre salutis: statim liberabimur si consentis.* E veus, excellent Senyora, que

» a vos es offert lo preu de nostra salut: acceptau » lo, Senyora, per merce, car tantost serem deliu- » res si consentiu. *In sempiterno Dei verbo facti* » *sumus omnes: et ecce morimur: in tuo breui* » *responso sumus reficiendi: vt ad vitam reuoce-* » *mur;* car per la paraula de Deu eternal som fets » homens, e veu, Senyora, que ara morim, e per la » vostra breu resposta serem reforçats e a vida » retornats. *Hec suplicat a te, o pia Virgo, flebilis* » *Adam cum misera sobole sua exul de Paradiso.* » O, piadosa Verge, que de aço suplica a vostra » merce lo ploros e dolorat Adam ab tota la mise- » rable generacio sua, trobant se exellats de Pa- » ra*his! *Hec Abraam, hec Dauid, hec ceteri* [*f. 35 d*] » *flagitant sancti patres tui: qui et ipsi habitant* » *in regione vmbre mortis;* car aço, Senyora, de- » mana e desija Abraam e Dauid e tots los sancts » pares vostres, los quals stan e habiten en aquella » dolorosa regio apartada de tot delit, acompa- » nyada de hombra de mort. *Hoc totus mundus* » *tuis genibus prouolutus expectat.* O, Senyora » excellent! que aço spera e demana tot lo mon ab » los genolls ficats dauant vostra alta senyoria, e » no sens molta raho. *Quia ex ore tuo pendent* » *consolatio miserorum et salus denique vniuer-* » *sorum filiorum Adam totius generis tui;* car en » vostra altesa e en la vostra boca graciosa sta e » penja la consolacio dels miserables; la salut axi- » mateix vniuersal dels fills de Adam e de tota la » generacio vostra. *Da, Virgo, responsum festinan-* » *ter: o Domina, responde verbum: quod terra,* » *quod inferi, quod expectant et superi:* O, Verge » Senyora! Donau prest resposta. O, excellent Se- » nyora! Placiaus dar paraula, car tota la terra la » spera: los que son en los lims de infern infatiga-

» blement la demanen e la desijen, e los ciutadans
» de la sobirana ciutat no ab menys desig la spe-
» ren. *Ipse quoque omnium Rex et Dominus*
» *quantum concupiuit de corem tuum: tantum*
» *desiderat et responsionis assensum: in qua ni-*
» *mirum proposuit saluare mundum;* car aquell
» Rey e Senyor de tots, tant com mes ama la
» bellea de vostra senyoria, ab major desig spera
[*f. 36 a*] » la * resposta del consentiment vostre, per mija
» de la qual delibera saluar lo mon. *Et cui pla-*
» *cuisti in silentio: iam magis placebis ex verbo:*
» *cum ipse tibi clamete Celo, o pulcra inter*
» *mulieres, fac me audire vocem tuam;* car aquell
» Senyor a qui tant haueu plagut per virtuos si-
» lenci, ara, Senyora, li plaureu molt mes ab la
» dolçor del vostre parlament; car ell mateix a vos,
» Senyora, crida del Cel, dient: « O, bella entre
» totes les dones! Feu me hoir la vostra desijada
» veu. » O, Senyora! ¿Que sperau? *Responde ver-*
» *bum, et suscipe verbum: profer tuum, et con-*
» *cipe diuinum.* Sia de vostra merçe, Senyora,
» respondre paraula, e rebreu paraula; donau,
» Senyora, ço que vostre es, e concebreu lo que
» es diuinal. *Emitte transitorium, et amplectere*
» *sempiternum.* Trameteu, Senyora, e donau ço
» que es transitori, e abraçareu e pendreu lo que
» es sens fi. *Aperi, Virgo beata, cor fidei, labia*
» *confessioni, viscera Creatori.* Obriu, Verge be-
» nauenturada, lo cor vostre a la fe e crehença de
» aquest diuinal misteri; la boca vostra confesse e
» manifeste lo que fermament creheu; les entra-
» menes vostres sien vbertes al Creador. *Ecce*
» *desideratus cunctis gentibus foris pulsat ad*
» *hostium.* Veu, Senyora, que lo desijat de totes
» les gents sta defora, e toca a la porta. *O site*

» *morante pertransierit: et rursus incipies do-* » *lens querere: quem diligit anima tua*. O, Senyo- » ra! Guardau que, si molt lo feu sperar, partir sa » de aqui, e lauors començareu a dolorar e congo- » xar, cerquant ab molta an*sia aquell qui ama la [*f. 36 b*] » vostra anima. *Surge, curre, aperi: surge per* » *fidem*, *curre per deutionem*, *aperi per confessio-* » *nem*. Leuau vos, Senyora, e correu e obriu: lo » vostre leuar, excellent Senyora, sera per fe, e lo » correr per deuocio, e lauors obrireu per con- » fessio. »

CAPITOL .XXV. COM LO MISSATGER GABRIEL PREGA E RECLAMA LES VIRTUTS INDUHISSEN LA SANCTISSIMA VERGE AL CONSENTIMENT, E LA EXCELLENT REYNA CARITAT FON LA PRIMERA QUI AB GRAN INSTANCIA SUPLICA LA SENYORA.

hauent dit lo missatger totes les sobredites rahons a la Senyora, e vehent que sa merce no responia, ans staua tota eleuada en contemplacio diuina, giras a les donzelles de sa senyoria, que stauen aqui en seruey de sa altesa, e dix los: « O, donzelles ex- » cellents! Vosaltres, qui sou tan acceptes a nostra » Senyora, ajudaume a suplicar sa real clemencia » vulla donar conclusio en esta fahena. *Tempus* » *est vt reuertar ad eum qui misit me;* car temps » es que yo torne a aquell quim ha trames. » E leuant se les donzelles molt prest, les quals totes * [*f. 36 c*] guardauen molta cortesia e reuerencia a la sancta Caritat, car era la pus preminent de totes, e perço, ella anant primera, totes la seguiren. E venint da-

uant la Senyora, feta gran reuerencia e ficant los genolls dauant sa altesa, la dita Caritat, qui staua primera, pres les mans de sa senyoria, besant aquelles moltes vegades, dient li: « O, magnanima » Senyora! Y ¿no sou vos la que tant haueu de» sijat e demanat la redempcio de natura humana? » Veu que ara sta en vostres mans: ¿perque tar» dau aquella? E ¿no sab vostra senyoria que es » scrit: *Ylarem enim datorem diligit Deus;* car lo » alegre e desempachat donador ama nostre Se» nyor Deu? O, Senyora! Y ¿no sab vostra merce » que la porta de Paradis es tanquada, e que la » Magestat de nostre Senyor Deu no delibera do» nar la clau a nengu sino sols al Fill vostre, segons » diu Ysayes parlant en persona del seu diuinal » Pare, lo qual diu: *Dabo clauem domus Dauid* » *super humerum eius: et aperiet et non erit qui* » *claudat: claudet et non erit qui aperiat;* volent » dir: com lo meu vnigenit Fill sera humanat yo » li dare la clau de la casa de Dauid, la qual por» tara sobre sos muscles; e obrira e no sera nengu » qui puga tanquar, e si ell tanqua nengu no pora » obrir? O, ma Senyora, que aquesta clau me par » a mi significa la mort preciosa del Fill de Deu, » lo qual, en quant Deu, no la pot hauer, car es » impassible e inmortal! per vos, Senyora, la te [*f. 36 d*] » hauer, car mortal e passible lo haueu a con*cebre » e parir. E sera vberta aquella real casa de Dauid, » ço es, la gloria de Paradis, hon regnara lo dit » Senyor, Fill vostre, com a Rey pacifich e infini» dament misericordios, e sera cantat a gloria » sua: *Rex pacificus magnificatus est: qui aperuit* » *credentibus regna Celorum;* volent dir: Gloria » e magnificencia sia donada al Rey pacifich, qui » ab la impreciable clau de la sua mort ha vbert

» als crehents en ell lo regne del Cel! O, Senyora! » ¿Sabeu quant se posara lo Fill vostre aquesta » clau sobre los seus muscles? En lo darrer dia de » la vida sua; car portara la creu, en que deu morir, » publicament sobre les sues spatles per la ciutat » de Jherusalem, mostrant que ab ella te a obrir » Parays. Aquesta clau, Senyora, fins açi es stada » molt auorrida e menyspreada, plena de rouell de » peccats, car no ses acostumat fins a la present » jornada posar en creu sino criminosos e pecca» dors. Ara, Senyora, sera mudada la sort de aques» ta creu, car per la preciosa mort del senyor » Fill vostre, qui en ella sera celebrada, perdra » tot rouell e sera molt ben daurada e singular» ment esmaltada de aquella sanch purissima del » vostre Fill, e sera per tot lo mon molt exalçada » e lohada e digna de esser clau de Parays, e per » ella sera lome remut e saluat. E tot aço aconse» guira natura humana per lo vostre consentiment. » No tardeu, Senyora: *Quia occuli hominum in te » sperant, Domina: vt tu des escam illorum in » tempore oportuno;* car * los vlls de tots los ho- [*f. 37 a*] » mens en vos, Senyora, miren e speren, suplicant » vostra clemencia los vullau donar lo pa de vida, » puix lo temps oportu es vengut que la pietat di» uina ha posat esta fahena tota en poder vostre, » e vol sa Magestat que aquest pa qui te a fartar » la fam insaciable dels homens vos sola lo hajau » a pastar dins lo vostre insigne ventre, car de » vostra merce es dit per Salamo: *Facta est quasi » nauis de longe portans panem;* volent dir: que » sou feta axi com a nau portant de molt luny lo » pa als famejants, car del Cel lo fareu deuallar » inuisible e immortal, e, pastat per vos visible e » palpable e mortal, als homens lo comunicareu;

» e yo, Senyora, lo coure en aquella fornal de la creu, ab lo ardent foch meu, perque sia pus dolç e pus saboros, e conuidare als homens que vinguen en mengen e tasten la suauitat de aquest pa de vida. E dire a ells: *Accipite et manducate, hic est panis de Celo descendens: si quis ex ipso manducauerit non morietur in eternum;* dient los ab gran plaer que prenguen e mengen de aquest pa celestial, qui es vianda dels benauenturats, e nengu que de ell menjara dignament no morra eternalment. O, Senyora! Ab quant plaer fare yo aquesta cena o conuit a tota natura humana! Mes ja sab vostra senyoria que sens vos no puch fer res: vos, ma Senyora, sou la que haueu a rebre lo tresor, e apres comunicar leu a mi, e yol despendre largament ab feruor de amor. Sia de vostra merce no tardeu de pendre ço que ab tanta liberalitat vos es offert. » E,
[*f. 37 b*] apres que * la sancta donzella Caritat nomenada hague de tot son poder inflamada la Senyora en la amor de natura humana suplicant sa merçe que consentis per la salut e reparo de aquella, torna a besar les mans de sa senyoria, donant fi en son parlar, e apartas per fer loch a les altres nobles donzelles que volien sa merce de aço mateix supplicar.

CAPITOL .XXVI. COM LES MAGNANIMES SENYORES MISERICORDIA E PIETAT SUPLICAREN LA SENYORA PRESTAS CONSENTIMENT PER AMOR DE NATURA HUMANA.

venint les dos amables germanes qui separar nos poden, les quals son nomenades Misericordia e Pietat, e les dos ensemps prostrades als peus de la Senyora, besant aquells ab profunda humilitat, e dreçant se abduy, parla Misericordia e dix: « O, ma » Senyora! ¿E no sab vostra merce que apres » de aquella cayguda dolorosa de Adam, trobant » se lançat de Parays en jra de son Creador, per- » seguit per totes les creatures, fora del tot perit si » ma germana Pietat e yo nol haguessem emparat, » e ab la sperança mia passa tota la dolorosa vida » sua e mori ab aquesta sperança, e, en los lims » hon ara es, ja*mes la ha perduda, perque yo, [f. 37 c] » Senyora, de aquell temps ença so stada procu- » radora e aduocada de natura humana? E, sabent » que per dona hauia a començar la reparacio sua, » so stada molt familiar a les dones, e, venint » vostra altesa en lo mon, tantost en la marauello- » sa e singular concepcio vostra conegui que vos » ereu aquella qui tots sperauem, e ab gran goig » digui: *Tu es illa promissa, illa expectata, illa* » *desiderata;* volent dir: Vos, Senyora, sou aquella » que la clemencia diuina ha promes al hom per » reparacio y delit seu; vos sou aquella que tots » desijam e speram. E, en lo instant, Senyora, que » us hagui coneguda, me doni al seruir vostre, e de » vostra merce james me so partida. E, com vostra » senyoria es stada de edat de matremoni, al Cel » so pujada per inclinar la Magestat diuina que » volgues pendre vostra altesa per Sposa, e ab los » crits e suplicacions mies venci lo inuencible, e » fon content de deuallar en terra e fer lo dit » matremoni ab vostra merce, dient que eternal-

» ment vos hauia elegida per a celebrar aquest » misteri, dins les entramenes vostres, de la vnio » diuina e humana. ¿ E ara, Senyora, tardau de » acceptar ço que us es offert ? Guardau, Senyora, » que aquest infinit tresor nengu nol pot rebre » sino sola vos. O, Senyora ! Alegrau vos de aquesta dignitat tan immensa, que sola meritau rebre » aquest impreciable tresor : vostra merce sera la » dispensera, e comunicar leu a natura humana, » e en la distribucio de aquest be infinit yo sere » ab vostra senyoria tostemps. Vos, Senyora, [*f. 37 d*] » mafilla*reu, e per vostra merce sere amada, e » coneguda e estimada per les gents ; e vostra » altesa sera intitulada Mare de misericordia, e » diran a vostra senyoria tots los homens, justs » e peccadors : *O Maria, Mater gratie, Mater misericordie : de tuo vtero misericordia est nata : » in tuo vtero fuit plantata : ideo merito Mater » misericordie es nuncupata ;* volent dir : O, Maria, Senyora ! Vos sou Mare de gracia, car per » vos la hauem rebuda ; e Mare de misericordia, » car per lo mija vostre la hauem vista e coneguda. Del vostre ventre purissim misericordia es » nada : dins ell es stada plantada, e perço dignament sou *Mare de misericordia* nomenada. » O, la mia Senyora, que aço nos pora dir fins » hajau concebut e parit ! No tardeu, vida mia ! » Puix me sou mare, nom façau penar : contentau » prestament lo meu desig. *In hac sola re ne » timeas, prudens Virgo, presumptionem : quia » et signata in silentio vere cum dia : magis » tamen nunc in verbo pietas necessaria ;* car en » aquesta cosa nous cal tembre de presumpcio, » Verge prudentissima ; que molt largament haueu » mostrada la vostra humil vergonya ab lo callar

» que fins açi haueu fet: ara, Senyora, es molt mes » necessari que mostreu pietat en vostra paraula. » O, ma Senyora! Socorreu a la necessitat mia, car » sens vos yo reste pobra e no tinch que donar. » E ja sab vostra senyoria quant so yo animosa e » larga de cor, desijosa de tostemps donar, e ara » no tinch ni puch donar sino bens temporals, e » aço Senyora, no farta ni contenta la voluntat » mia: bens infi*nits he mester, Senyora, perque [*f.* 38 *a*] » puga destribuir sens cessar, los quals en lo mon » nos troben: del Cel han a deuallar. Obriu, » Senyora, la vostra boca e sera vbert lo Cel; aparellau les entramenes vostres e rebreu lo Fill de » Deu; car aquest es lo tresor que yo cerque » e demane del començament del mon ença, e no » he trobat james quil maja donat: perque ara » suplique vostra merce quel prengau ell me » doneu, car yo, Senyora, tinch a destribuir aquest » Fill vostre. E dire a vostra altesa com la sanch » sua dare tota per la redempcio de natura » humana; la anima sua fare partir del cors per » mort e trametre la als lims per deliurar los catius » que aqui son; lo seu cors glorios e inmortal, apres » la sua mort, fare que reste en lo mon sagramentalment en refectio e vianda de les animes deuotes perque, rebent a ell e sentint la dolçor sua, » hajen molta raho de dir: *vere tu es dilectus* » *meus, electus ex milibus: in quo complacuit* » *anime mee habitare omnibus diebus vite sue;* » volent dir: verdaderament, Senyor, vos sou lo » meu amat elegit entre mil, ço es, entre tots los » creats, en lo qual se adelitara la anima mia tots » los dies de la vida sua; los merits infinits de » aquest Senyor Fill vostre dare als freturosos, » e axi enriquire los pobres, fartare los famejants,

» a tots dare vianda: nengu que a mi reclame nos » partira sens gracia, puix lo tresor es abundos, e » so certa que per molt que done nunqua minua- » ra. O, Senyora! Y, a qui tal riquea spera, tota » tarda li es pena: sia de vostra merce desempa- [f. 38 b] » chau la resposta, car la cle*mencia diuina es » presta de contentar mon desig donant se als » homens, vnint se ab la sua natura si vostra » senyoria consent, perque yo per ells sia conegu- » da, lohada e magnificada. Per que la mia germa- » na Pietat e yo suplicam vostra senyoria dient: » *Aperiantur nobis ianue sempiterne: vt enarre-* » *mus in eternum mirabilia tua;* volent dir: que » sia de vostra merçe obrir a nosaltres la porta de » la vostra deliberada volentat e rebrem aquell » qui es Deu eternal, perque recomptem eternal- » ment les marauelles e gracies vostres. »

CAPITOL .XXVII. COM LA NOBLE E GENTIL DONZELLA SPERANÇA INDUHI LA SENYORA AL CONSENTIMENT.

acabant Misericordia e Pietat de animar la Senyora al consentiment, sobreuingue altra donzella, Sperança nomenada, e dix: « O, Senyora! Y ¿tan largament he » yo sostenguts los homens ab paraules, e ara que » som a les obres vostra senyoria se dete? Yo, Se- » nyora, so del tot perduda si vostra merçe mes » tarda a consentir, car ja defall la força humana » de tant sperar. Ajudau los, Senyora: no pereix- » quen al port, car a vostra senyoria criden, dient: » *Spes nostra tu es;* car la sperança dels nauegants » per la mortal vida vos sou. Mostrau los, Senyora,

aquella claredat diuina qui en vos se vol humanar. Aparellau li la vestidura, puix de carn se [*f. 38 c*] vol arre*(r)*ar: no tardeu, Senyora, car aço es lo que spera e desija natura humana. O, Senyora! Quant sera de aci auant la dita natura inclinada a amar lo Creador seu e a sperar en la clemencia sua contemplant la gran bonea e larguea de la Majestat diuina! E pora dir: ***O diuini amoris immensitas: diuine pietatis superhabundantia: diuine affluentia largitatis, quam singularis et admiranda liberalitas vbi donator venit in donum et est idem penitus cum datore;*** volent dir: O, diuina amor! Y quant sou immensa e incomprehensible! O, inestimable pietat de la habundosa larguea e liberalitat diuina! Quant es singular e admirable aquesta liberal clemencia hon lo donador ve ab lo do e dona si mateix ab la cosa donada! *O quam larga et prodiga largitas tanto plenius adimpleta; quanto copiosius est effusa.* O, Senyora! Y quant es larga y habundosa aquesta largitat diuina! E tant resta pus plena quant pus copiosament se dona. E tot aquest be infinit vol la potencia diuina sia tancat e clos dins lo vostre ventre, segons diu lo Ecclesiastich: *Deus in terram respexit: et impleuit illam bonis suis;* volent dir: que la gran clemencia de nostre Senyor Deu ha mirat la terra sancta del vostre virginal ventre, e delibera vmplir aquella dels seus diuinals bens e donarse a vos en Fill, e que vostra merce lo comunique a natura humana. E perço, Senyora, no us marauelleu si los homens criden sens cessar e si us son tan importuns, car cinch milia anys ha que speren lo que ara los haueu a * do- [*f. 38 d*] nar, e tant com mes se acosta lo temps, mes pena los es lo sperar, e perço han recorregut a

» totes nosaltres, donzelles de la cort de vostra altesa, que continuament supliquem vostra excellent senyoria desempache aquesta fahena en que sta tota la salut sua. E de aço, Senyora, importunen specialment a mi perque he agut gran familiaritat ab Adam e ab tots sos fills, els he molt ajudat en totes les dolors sues, prometen los la venguda de aquest Senyor que dins vostra merce se vol aposentar. Sia de vostra senyoria no li negueu la posada, car en tot lo vniuersal mon noy ha loch digne ni a sa Magestat accepte a posar, sino sols lo vostre ventre. Donau loy, Senyora, sens tardar: ajudau per merce aquesta gent, que tot son be de vos spera. *Quia magna est clementia et benignitas tua, domina: et nunquam deseris sperantes in te*; car gran es la clemencia e benignitat vostra, Senyora excellent, e nunqua falliu ni lexau als sperants en vos. E aço sols, Senyora, soste natura humana: la sperança ferma que te en vostra merce; e continuament criden a vostra altesa tots los fills de Adam, dient: *Inueniant peccatores gratiam apud Deum per te inuentricem gratie et salutis*; volent dir: O, Senyora! A vos suplicam troben los peccadors gracia dauant nostre Senyor Deu per lo mija vostre, qui sou inuentora de gracia tan alta, per la qual tots los reclamants a vostra merce aconseguirem salut. O, Senyora! Placiaus hoir aquestos clams: socorreu als qui, ab tanta dolor, ajuda a vostra [*f. 39 a*] merce demanen,* car longa sperança parenta es de mort.» E, dit aço, aquella gentil donzella Sperança besa la ma a la Senyora, despedint se de sa merçe per fer loch a sa jermana Fe, qui ab gran feruor venia a supplicar la Senyora prestament consentis.

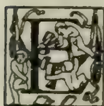
CAPITOL .XXVIII. COM LA EXCELLENT E INCLITA DONZELLA FE SUPPLICA LA SENYORA LI PLAGUES DIR DE BOCA LO QUE EN LO COR FERMAMENT CREYA.

ENINT aquella excellent donzella Fe nomenada, fica lo genoll dauant la sua Senyora e dix: « O, ma Senyora! Yo so » molt certa que vostra merce ha cregut » tot lo quel Angel ha dit a vostra senyoria de » part de la Magestat diuina; e de vostra senyoria » se pot molt be dir: *Beata que credidisti quoniam » prefitientur in te: que dicta sunt tibi a Domino;* » volent dir: que benauenturada sou vos Senyora, » que haueu cregut, car en vos seran perfetament » complides totes les coses que us son dites de » part de nostre Senyor Deu. E perço, clement » Senyora, puix fermament creheu, mostrau foranament la crehença vostra: responeu, Senyora, » al missatger; car, si la fe de Abraam fou lohada, » molt mes o sera la de vostra merce. *Quia qualis » fueris in factis, talis comprobaris in verbis;* car, » tal com sou en obres virtuoses, tal sereu trobada » en paraules: no temau, Senyora,* lo parlar, car [*f. 39 b*] » gran es lo be que del parlar de vostra senyoria » se spera. *O quam sanctum est os vnde semper celestia erumpunt eloquia.* O, Senyora! E quant es » sancta la boca de la qual tostemps ixen paraules » celestials! E de la vostra, Senyora, no solament » exiran paraules celestials, ans ab vostre dolç » parlar fareu obrir lo Cel e deuallara lo Fill de » Deu: no tardeu, Senyora, per merce, vn parlar » tan meritori, car en la boca vostra es huy la salut

» de natura humana e per lo parlar de vostra senyoria han hauer perfectio totes les scriptures e prophecies. Senyora, puix les creeu e sabeu lo seny de aquelles, dau manera sien prestament complides, car la fe no ha sa perfectio fins se segueixen les obres. O, Senyora! De quant vos restara obligada natura humana que per lo mija vostre haja tot lo que li es promes de la redempcio sua! Be poran dir a vostra senyoria los homens remuts: *Quid retribuam immenso benefitio tuo: transcendit omnem affectum dulcedo tue benignitatis: vincit omnem retributionem magnitudo tui benefitij*; volent dir: O. Senyora! Y ¿qui pora retribuir a vostra merce tantes gracies e lahors com vostra senyoria mereix per la granea dels beneficis vostres? Tota amor e caritat trespassa la affectio e obres de la vostra dolçor e benignitat que als homens haueu mostrada reconciliant los ab lo seu Creador: no basta retribucio nenguna a la singularitat e granea del vostre benefici. De aquest misteri, Senyora, de la sancta incarnacio del Fill de Deu exira la vera deuocio [*f. 39 c*] de les gents, * e seran moguts e inflamats los homens amar e seruir aquell Senyor qui tant los ha amats, car veuran e conexeran son Rey e Senyor vestit de la sua natura, e per esta causa esser los homens tant exalçats que los angels, que fins açi los hauien menyspreat, tenint los per indignes de la sua companyia, ara ab gran plaer sagermanaran ab los dits homens, e diran a ells: *Jam non estis hospites et aduene, sed estis ciues sanctorum et domestici Dei*; volent dir: O, vosaltres, fills de Adam! No us tingau ja per estranys de la ciutat nostra de Parays, ans siau certs que sou ciutadans e companyons dels

» sancts e molt familiars de Nostre Senyor Deu, qui es Rey e Senyor nostre e vostre. E los homens, molt alegres de hauer cobrat la amistat angelica, diran: *Sic, quia nos cognouimus Regem nostrum et cognouerunt angeli ciues suos*; volent dir: Perço com nosaltres hauem conegut nostre Rey e Senyor, han conegut a nosaltres los angels per ciutadans e germans seus. O, Senyora! No tardeu de recebir aquest Rey de vida per quel pugau manifestar als seus vassals, qui ab tan gran desig lo speren! O, Senyora excellent! que vos sou aquell stel clar qui haueu a manifestar lo diuinal sol, del qual es dit: *Cum ortus fuerit sol de celo, videbitis regem regum!* Car en aquell punct, Senyora, que lo Fill de Deu, qui es verdader sol, deuallara del Cel e en lo vostre ventre sera fet home, a tot lo mon sera manifestat e mostrat lo Rey dels Reys, e coneixeran les gents esser complit tot lo que los profetes han scrit, * [*f. 39 d*] e diran: *Sicut audivimus, sic vidimus*; volent dir: Tot lo que hauem hoit als pares nostres e fins açi hauem sperat e cregut, tot ho vehem complit en esta sancta incarnacio. O, Senyora clement! Y nols tardeu tan gran benefici! Confermau los homens en la crehença de aquest singular misteri, car vostra merce es la lanterna hon se estojara aquesta diuinal lum, e de vostra senyoria lan a pendre les creatures sues: preniu, excellentissima Senyora, lo dit lum e comunicaulo largament als homens. Car yo faç certa a vostra merce que lo Senyor no spera sino vostra resposta: sia de vostra senyoria donar lay prest. » E la sancta e constant donzella Fe, acabant son rahonament, ab molta reuerencia besa la ma de la Senyora, partint se de aqui per fer loch a la que venia.

CAPITOL .XXIX. COM LA NOBLE E INUENCIBLE PACIENCIA SUPLICA LA SENYORA VOLGUES ACCEPTAR LA HONOR DE ESSER MARE DE DEU E NO TEMBRE LES GRANS DOLORS QUE PER AÇO HAUIA DE SENTIR.

venint aquella noble donzella, e molt reposada per la sua auançada edat, ab ligaça e vestidura molt honesta, la qual hauia nom sancta Paciencia, e feta gran reuerencia a la Senyora, dix a sa altesa: « O, ma [*f. 40 a*] » Senyora! Y ¿que * es aço que tant tarda vostra » merce de cloure aquesta fahena? Si per ventura » redupta vostra senyoria les dolors grans e infinides que lo Fill que te a concebre ha a passar » e vostra altesa ensemps ab ell, o, Senyora serenissima, per merce no us espanten passions ni » tribulacions, que yo us do la fe de no partirme » james de vostra senyoria en totes les dites dolors, e, com mes penes passareu, yo mes vos » abraçare. Acceptau, la mia Senyora, les honors » ab les dolors, car en aquesta vida, ab tot siau » molt exalçada e digna Mare de Deu nomenada, » tambe, Senyora, sereu molt dolorada, e la paciencia vostra sera admirable e regla de vida als » esdeuenidors seruents de Deu. O, Senyora! » Que per vos sere yo estimada entre les gents, » car sabent que lo senyor Fill vostre e vostra senyoria me haueu aguda tan familiar e accepta » en tota la vida vostra, no sera nengu quem gose » fer mala cara ne lançar de sa casa, vist que lo » Fill de Deu e la Mare sua man aposentada e

» tenguda en sa companyia tan largament. O, Se- » nyora! que vos sou aquella muntanya ferma e » habundosa de tot be en la qual lo Senyor nostre » vol habitar e reposar, segons diu Dauid mostrant » vostra senyoria a les gents, dient: *Mons in quo* » *beneplacitum est Deo habitare in eo*; volent dir: » Veu açi la singular muntanya axi ferma per pa- » ciencia que per nenguna natura de tribulacions » no sera moguda: aquesta ha elegida lo Senyor » per habitacio sua! *O spes sanctorum et turris* » *fortitudinis eorum: tu non confundis: seu te expec-* » *tantibus gratiam infundis:* * *non cecas, sed illu-* [*f. 40 b*] » *minas*. O, Senyora! que en totes coses pendran » de vostra merçe lum los elets, car vos sou la » sperança dels sancts e la torre de la sua fortalea. » Vos, Senyora, no permeteu que nengu sia con- » fus, ans als sperants en vos donau gracia e » misericordia: no ençegau nengu, Senyora cle- » ment, ans certament illuminau los cechs. Axi, » Senyora, preparau vos ab animo valent a entrar » en la mar de dolors, perque la paciencia vostra » sia vista y coneguda per tots los nauegants de » aquesta mortal vida, e sapien la riquea que per » ella se ateny. Car ja sab vostra senyoria que yo » en les tribulacions so molt coneguda, e perço » es dit: *In fornace tribulationis patientia exercetur,* » *fortitudo roboratur, constantia solidatur;* car en » la fornal de les tribulacions yo, Senyora, vixch, » e aqui es lo exercici meu, e la fortalea de les » persones virtuoses de aqui pren força e virtut, e » la vera constancia e fermetat per les dites tribu- » lacions es refermada. E perço, Senyora, vol la » clemencia diuina que de aquestes tribulacions e » dolors vostra merce ne senta mes que nenguna » altra dona, perque ab les vostres dolors sien

» conuidats a amar a mi tots los dolorats e posats » en angustia. Vos, Senyora, haueu a esser confort » e remey a tots los tribulats: acceptau, Senyora, » lo Fill que us es offert, car de la impreciable » sanch sua sa de fer lo restaurant a guarir natura » humana, e altra medecina nenguna noy es bas- » tant. E perço supliquen e criden a vostra merçe [*f. 40 c*] » tots los homens: nols vullau tardar pus * aquesta » singular medecina, en la qual sta tota la salut » sua, e dien a vostra altesa ab multissima deuo- » cio: *Exaudi gemitus suspirantium ad te: et ne* » *spernas vota inuocantium nomen tuum*; volent dir, » Senyora, que sia de vostra merce hoir los ge- » mechs e sospirs de aquells qui la ajuda vostra » demanen, e que no vullau menysprear les supli- » cacions de aquells qui, posats en tanta angustia, » inuoquen lo nom de vostra senyoria, dient: » *Curramus ergo carissimi ad nobilem et dulcissi-* » *mam Virginem Mariam: salutemus eam: vt in sue* » *dulcedinis gremio quiescamus*; car ab gran con- » fiança se conuiden los vns als altres de anar e » recorrer a vostra senyoria, e dien: Corregam, » jermans, a la noble e dulcissima Verge Maria: » saludem la ab gran reuerencia perque meritem » reposar en la dolçor de la sua falda, car aqui te » a rebre lo tresor de nostra redempcio. O, Se- » nyora! Hajau pietat de aquesta fatigada gent! » Fartau la sua insaciable fam, la qual sens les » penes e dolors del Fill vostre fartar nos pot! » E, hauent axi supplicada la Senyora, la noble Paciencia besa la ma a sa senyoria, despedint se de sa merce; e, leuant se, crida a sa germana Fortalea que vingues prest per suplicar la Senyora e inflamarla vulla consentir en aquesta tan dificultosa obra; la qual vingue molt prest.

CAPITOL .XXX. COM LA INSIGNE FORTALEA ANIMA LA SACTISSIMA VERGE A CON*SENTIR EN AQUESTA TAN ALTA E DIFFICIL OBRA. [*f. 40 d*]

agenollant se la sancta Fortalea, ab gran esforç dix a la excellent Senyora: « O, Reyna clement! Nostre Senyor Deu » vos ha creat axi animosa e valent que » vol les grans coses e difficils se hajen a fer per » vostres mans. O, Senyora! que la major e pus » singular obra e de major admiracio que nostre » Senyor james haja fet, es aquesta: que sa Mages» tat se vulla fer home! E aquesta a vos sola la » remet, volent ques haja de fer ab consentiment » ȩ beneplacit vostre. Executaula, Senyora, ab » animo feruent; preste vostra merce lo desijat » consentiment: recort se vostra senyoria dels » grans bens que de aquesta excellent obra san a » seguir. O, Reyna insigna! E, si aquella valent e » virtuosa viuda Judich es tant lohada e magnifica» da per hauer leuat lo cap a Holofernes e deliu» rada la ciutat de opressio de enemichs, quant » mes o sereu vos, Senyora excellent(*at*), que huy » ab dolçor de la vostra paraula deliurareu de » mort e de captiuitat tota natura humana, e dar » los eu Senyor e capita qui posara la vida gene» ralment per tots! Aterrareu e destroyreu lo dia» ble, qui es Rey de superbia, leuant li tota la sua » tyrannica senyoria. O, Senyora! Ab quant de » plaer dignament sera de vostra merce cantat per » tots los homens remuts e dit: *Quia fecisti virili-* » *ter et confortatum est cor tuum: ideo et manus*

[*f. 41 a*] » *Domini confortauit te et eris benedicta in eter**-
» *num*; volent dir: O, Senyora excellent! lo vos-
» tre animos cor es stat axi confortat e esforçat
» que haueu feta obra tan alta que enteniment no
» basta a compendre la, ço es, vnir Deu ab natura
» humana; e perço, Senyora, la ma de nostre
» Senyor vos confortara e exalçara *super choros*
» *angelorum*, e sereu beneyta eternalment. O, Se-
» nyora! Que lo vostre virtuos aui, Rey Dauid, con-
» templant e desijant aquesta jornada en la qual
» haueu a mostrar la vostra virtuosa e singular
» fortalea e animositat, parlant ab vostra senyoria,
» diu vos: *Ego autem cantabo fortitudinem tuam et*
» *exultabo mane misericordiam tuam*; volent dir:
» O, Filla mia e Senyora! Yo cantare em alegrare
» de la gran fortalea vostra, car ab ma robusta
» e ferma nos haueu deliurat *de lacu miserie et de*
» *luto fecis*, ço es, del lach miserable de infern e
» del fanch de nostres peccats e miseries; e perço
» en aquell desijat dia que sereu constituyda Mare
» de Deu saltara lo meu sperit ensemps ab tots los
» fills de Adam, confiant ab gran goig e seguretat
» en les misericordies vostres, puix sereu destri-
» buydora dels dons e gracies diuinals! O, Senyo-
» ra! No spereu hora ni punct, car temps es que
» contenteu a tots los que us suppliquen, e a mi,
» Senyora, que no cessare de cridar fins hajau
» consentit, dient a vostra senyoria: *Vide, Domina*
» *mea, quoniam tribulor: in manu tua, Domina, salus*
» *et vita consistunt.* Mirau, Senyora mia, quant
» so atribulada per desig de socorrer a natura
» humana que veig tan turmentada, e no puch fer
[*f. 41 b*] » res sens vostra merçe, car en ma * de vostra
» senyoria sta la salut e vida de aquesta miserable
» gent! Ajudau los, Senyora, e traeu los de pena:

» carament vos ne soplich, la mia Senyora, besant » peus e mans de vostra altesa.»

CAPITOL .XXXI. COM LA GENTIL DONZELLA PRUDENCIA SUPPLICA LA SENYORA PRESTAMENT CONSENTIS E DELIURAS NATURA HUMANA.

leuant se Fortalea de dauant la Senyora, molt prestament se agenolla als peus de sa senyoria vna altra donzella molt loçana, vestida molt apunt, Prudencia nomenada; e prenint les mans de sa altesa, besant aquelles moltes vegades ab amor no recomptable, diu li: «*O Virgo prudentissima, quo progrederis?*» Volent dir: «O, Verge prudentissima! ¿Hon caminen los vostres pensaments? ¿Perque retardau » aquesta resposta, car ja haueu prou pensat e » examinat aquesta fahena? No us detinga la » simplicitat de la coloma, car la prudencia de la » serpent es necessaria, segons consell de la sauiesa diuina, qui diu: *Estote prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbe:* volent dir, » que aquells que volen anar per la via dreta » deuen hauer ensemps sancta prudencia e sancta » simplicitat. E com vostra senyoria de totes les » virtuts sia copiosament seruida, e si la sancta » benignitat e simplicitat vos fan pensar no esser » digna de esser mare de * Deu, yo us vull supplicar [*f. 41 c*] que penseu *quia hobedire oportet Deo in omnibus,* car necessari es hobeir a Deu en totes » coses. E, puix vostra senyoria es largament » informada que aquesta es la voluntat e ordinacio » de nostre Senyor Deu que vos siau mare sua,

» acceptau ho, Senyora: no tardeu. *Ponas ergo te*
» *in Dei voluntate et relinque sibi omnia*. Posau
» vos, Senyora, tota en la voluntat e ordinacio de
» nostre Senyor Deu, e remeteu a ell tot lo restant.
» Aparellau vos, prudent Senyora, a pendre aques-
» ta prelacio singular que lo eternal Pare vol a
» vostra merce acomanar, ço es, que hajau cura
» de la persona del seu Fill. Collocaulo, Senyora,
» dins les entramenes vostres, e yo sere ab vos en
» totes les necessitats de la seruitut sua: a tot pro-
» uehirem ab temps, no passara res impensat; car,
» tantost com lo haureu concebut, yo, Senyora, us
» ajudare a filar e texir los bolquerets e aparellar
» totes les coses necessaries a la persona sua; com
» lo haureu parit, nom partire de vostra senyoria
» nit ni dia. O, Senyora! Ab quanta solicitut lo
» seruireu, aquell Fill de Deu e vostre, en tota la
» vida sua! Be pora esser dit de vostra senyoria:
» *O filix et vere felix qui prudens inuenitur!*;
» volent dir que benauenturada sou vos, Senyora,
» e certament digna de tota lahor, car prudentissi-
» ma sou trobada en la seruitut del vostre Fill Deu
» e Senyor. O, Senyora prudent! No tardeu en lo
» que fer se te: hajau pietat de natura humana,
» puix a vostra merce se es comanada! Senyora
» sou general de tots: dau los lo que us demanen,
[*f. 41 d*] » car continuament* criden dient a vostra altesa:
» *Miserere, pia, miserere nobis: fiat misericordia*
» *tua magna nobiscum: quia in te, Maria, spera-*
» *mus et confidimus vt nos defendas in eternum;*
» volent dir: O, piadosa Senyora! Mirau la nos-
» tra miseria! Hajau merce de nosaltres! Sia feta
» la misericordia vostra gran a nosaltres, ço es,
» quens doneu lo be infinit que us demanam; e de
» aço us supplicam, car en vos, Maria, Senyora,

» speram e confiam quens deffendreu e ajudareu » eternalment. O, Senyora piadosa! Puix podeu » ajudar a aquesta gent, nols façau mes cridar: » obriu a ells les entramenes de la vostra pietat, e » acceptau lo fill de Deu, que aço es lo que ells » demanen e desijen; car altri sino ell no pot » fartar ni contentar la volentat humana, sia de » vostra merce fartar aquesta insaciable fam!» E, acabant Prudencia la suplicacio sua, besa la ma a la Senyora e despedis de ella.

CAPITOL .XXXII. COM LA EXCELLENT DONZELLA VIRGINITAT FEU GRACIES A LA SENYORA DE LA AMOR QUE LI MOSTRAUA, SUPPLICANT SA MERÇE CONSENTIS SENS TEMOR DE PERDRE LA COMPANYIA SUA.

venint altra donzella molt joue, vestida tota de blanch, Virginitat nomenada, la qual, ab molt alegra cara, * besa la ma [f. 42 a] de la Senyora, dient: « O, ma Senyora! » Y grans merces a vostra real senyoria de la gran » amor y fauor quem haueu mostrada, car, essent » certificada per lo missatger de la Magestat diui» na que haueu a esser Mare de Deu, protestas » que no deliberaueu per res perdre lamistat e » companyia mia, ni yo, ma Senyora, que no vull » perdre la vostra, ans vos supplich que consentau » sens nengun dupte, donant a vostra merce la fe » de james partirme de vostra senyoria, ni ans del » part, ni en lo part, ni apres lo part; ans vol nos» tre Senyor Deu fer aquesta nouella marauella » per amor vostra, que Verge e Mare siau ensemps,

» ço que ans de vostra merce no es stat, ne sera james apres. *O Virgo dulcis speciosa a Deo Patre Sponsa electa: a Deo verbo Mater preelecta: a Spiritu Sancto protecta.* O, Senyora dulcissima e singularment bella! Grans e incomprensibles son les dignitats vostres; car Deu lo Pare vos ha elegit per Sposa, lo Fill vos ha triada per Mare, lo Sperit Sanct vol esser protector e guardador de la vostra purissima virginitat. *Tu es enim vas auri solidum omni lapide pretioso ornatum: in quo Rex angelorum placidum inuenit vmbraculum et reclinatorium amorosum.* O, ma Senyora! Que vos sou vn vexell dor maciç per la vostra puritat ornat y embellit de tota natura de pedres precioses, ço es, de totes les virtuts les quals embellexen singularment la vostra* [*f.* 42 *b*] virginitat, e en vos, Senyora, lo Rey dels angels vol pendre posada e cubert, e lo vostre virginal ventre ha elet per lit de repos a ell molt amoros e plaent! O, Senyora excellent! Que lo Fill de Deu dellibera esser malalt per amor de natura humana, segons diu Ysayes parlant en persona de tots los fills de Adam, dient: *Vere langores nostros ipse tulit: et dolores nostros ipse portauit: cuius liuore sanati sumus;* volent dir: Verdaderament, aquest Senyor clement e piados ses mes en lo lit per mostrarse malalt, prenint en sa diuinal persona totes nostres infirmitats e dolors, perço que per les nafres sues siam guarits. O, Senyora! Y ab quant repos stara lo Fill vostre en lo dit lit gitat e tancat per spay de nou mesos continuus sens mostrarse al mon! E, passat lo dit temps, exint de aqui sens rompre la cortina virginal, la falda vostra li sera strado e cadira e lit

» de repos: aqui, Senyora, se nodrira e criara, e tot lo seu repos en la present vida sera ab vostra merce. Veritat es, Senyora, que a la mort mudara de lit, car la darrera dormicio sua no sera en la falda vostra, ans en vna aspra e dura e molt estreta creu, en la qual ab infinides dolors finara la vida sua. E de aqui, mort deuallat, retornara en son propri lit, ço es, en la vostra falda, mostrant que vostra senyoria ha de esser la distribuydora e dispensera dels infinits merits de la sua gloriosa passio. E perço, Senyora, tots * los [*f. 42 c*] peccadors, genolls ficats, suppliquen vostra altesa, dient: *O Mater orphanorum: consolatio afflictorum: pietatis latitudo: peccatores te rogamus, audi nos!*; volent dir: O, Mare e Senyora dels orfens, consolacio dels affligits, pietat sens terme! A vostra merce, Senyora, reclamam nosaltres, peccadors: placiaus hoir nos e darnos lo que us demanam, ço es, que consentau, Senyora, car en la paraula vostra sta tota la salut humana. O, Senyora, que aquesta gent, sabent que vostra senyoria me dona molt credit, han me pregada importunament acabe esta fahena ab vostra merce, puix yo no pert res, ans reste gloriosa, que lo Fill de Deu se encarne en dona Verge e de aquella naixca leixant la ab entegra puritat! Per que us supplich, Senyora, no us detingau mes: aconsolau aquesta gent: preniu lo Fill de Deu, car lo seu Pare lo us tramet. *Quia tu es sancte Trinitatis nobile triclinium: pretiosumque tabernaculum tante Magestati amabile et gratiosum;* car vos, insigna Senyora, sou lestrado real e molt noble hon la sancta Trinitat vol mostrar la gloria sua, volent que siau tabernacle amable e molt gracios de la

» inmensa Magestat sua: dau li entrada, Senyora, » francament, car yo sere la portera del vostre » castell. *Et Dominus solus transibit per eam et » clausa erit in eternum.* E guardare tan diligent» ment la porta, que sols lo senyor Fill de Deu [*f.* 42 *d*] » passara per a*quella, e restara tancada e closa » axi com se sta eternalment. Axi, la mia Senyora, » sens nenguna temor podeu consentir, car yo so » e sere ab vostra merce tostemps. » E, acabant Virginitat les sues dolces rahons, besa la ma a la Senyora e feu loch a la que venia.

CAPITOL .XXXIII. COM LA FERUENTISSIMA DONZELLA DEUOCIO INFLAMA MOLT LA SENYORA AL CONSENTIMENT PER REMBRE LA MISERABLE CAPTIUITAT DE NATURA HUMANA.

ficant lo genoll altra feruentissima donzella, qui venia molt apunct, vestida de carmesi mostrant lo seu inflamat desig: tenia los cabells molt rossos e stesos per les espatles, significant les sues areglades intencions. Lo nom de la dita donzella era Deuocio; la qual, prenint les mans de la Senyora e besant aquelles ab multissima dolçor, dix a sa senyoria: « *Tu es qui extraxisti me de ventre: spes mea ab vbe» ribus Matris mee: in te proiecta sum ex vtero.* » Volent dir: « O, serenissima Senyora e Mare mia! Be [*f.* 43 *a*] » sab vostra merce que, * apres de aquell doloros » decayment dels primers pares, per la çeguedat » dels homens yo fuy perduda, morta e soterrada » en la profunditat de la terra. Vos, la mia Senyo» ra, sou aquella quem haueu tret del ventre de la

» dita terra. E perço, Senyora, puch dir que vos sou la sperança e vida mia, car de mamella so venguda en vostre poder e no he coneguda altra mare ne nodriça sino vostra senyoria; car, del ventre de la mia mare Eua treta, he donat en vostres mans, car la dita Eua, ans quem hagues coneguda, me perde per lo peccat, e vos, Senyora, per los merits e gracia vostra me haueu cobrada en molt pus singular grau, e de vostra merce james me so partida. En lo temple ab vostra altesa me so criada e nodrida: yo us fiu votar virginitat, desijosa de molt acostar vos a Deu; tostemps vos he acompanyada de nit e de dia; per vostra senyoria man conegut les donzelles del temple, seguint los exemples de la feruor vostra. Yo, ma Senyora, segons vostra merce sab, so aquell foch que mana nostre Senyor Deu que creme tostemps en lo seu altar, dient: *Ignis autem in altari meo semper ardebit, quem nutriet sacerdos;* lo qual foch te a esser nodrit e conseruat per lo sacerdot. Aquest sacerdot, Senyora, sera lo Fill de Deu, del qual diu Dauid: *Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech.* O, Senyora! Que vostra merce li ha a fer la vestidura sacerdotal de les vostres purissimes sanchs * perque puga offerir lo sacrifici agradable [*f. 43 b*] per la salut humana, car lo dit Fill de Deu es tot foch diuinal, e ab la calor sua tinch yo a esser inflamada e conseruada! La lenya ab ques nodrira aquest foch seran les obres humils e de excessiua caritat que lo Senyor Fill de Deu fara ab la humanitat que de vostra senyoria pendra, ab la qual se mostrara als homens e conuersara ab ells ab molta familiaritat, inflamant los amar a mi, fent los auorrir tota natura de delit tempo-

» ral per sentir la dolçor mia. O, Senyora! Que yo
» no puch per nenguna altra via esser coneguda ni
» estimada per los homens sino per lo mija del se-
» nyor Fill vostre! Acceptau lo, Senyora: mostrau
» a natura humana aquesta antorcha gloriosa, feta
» de aquella purissima e molt blancha cera, ço es,
» de la vostra mundissima carn, ab aquella excel-
» lentissima metxa, ço es, la anima sagrada, qui
» nouament sera creada, vos consentint, e infusa
» dins aquell petit cors, e vnida ab la persona
» diuina, qui es lo foch antich, que no ha comen-
» çament ni fi. O, Senyora, que aquesta es la lum
» tan desijada que ha de illuminar lo vniuersal
» mon, car de aquest senyor Fill de Deu e vostre
» sera dit: *Erat lux vera que illuminat omnem ho-*
» *minem venientem in hunc mundum:* car ell sols es
» la vera e clara lum que foscura no pot pendre,
» e de sa Magestat pendran lum totes les creatu-
» res! O, serenissima Senyora, que aquesta claror
[*f. 43 c*] » e lum * per vos la te hauer natura humana! No
» sens molta raho crida e demana ajuda a vostra
» senyoria trobant se exellada de la terra propria
» e posada en tan cruel bandeig, *in loco horroris*
» *et vaste solitudinis*: car ja sab vostra senyoria
» que per lo peccat es lome lançat en aquesta terra
» miserable, qui fon feta sols per habitacio de les
» besties. Per que sia de vostra merce dar fi en
» aquest doloros exili, car de vostra altesa han
» hauer lo guiatge per a tornar en la terra propia
» de Parays. *Vt gaudentes reuerterentur ad propria*:
» *qui flentes venerant ad patriam alienam;* perque
» ab goig e alegria peruinguen a la desijada patria
» sua los desolats fills de Adam, que ab tanta
» dolor e plors son venguts en la terra estranya,
» los quals suppliquen vostra senyoria dient: *Illu-*

» *mina splendore tuo cecitatem nostram: sis nobis* » *solatium in tribulatione: captiuis liberationem im-* » *petrare digneris;* volent dir: O, Senyora! Sia » illuminada la çeguedat nostra per la resplandor » que de vos speram, ço es, lo Fill vostre; siau » nos, Senyora, confort e solaç en les tribulacions » nostres; vullau, Senyora excellent, impetrar li- » bertat e franquea a nosaltres catius, qui a vostra » merçe reclamam. O, Senyora piadosa! hoydes » estes clamors, no vullau mes deteniruos; consen- » tiu, yo us ne supplique: coneguen les gents que » yo he tant ab vostra merce, que tot lo que us sera » demanat per lo mija meu obtendran. » E, donant fi * en son parlar, la excellent donzella De- [*f. 43 d*] uocio besa la ma de sa altesa, tornant a recomanar a sa merce la miserable natura humana.

CAPITOL .XXXIIII. COM LA CORTESA E FAUORIDA DONZELLA HUMILITAT SUPPLICA LA SENYORA LI PLAGUES CONSENTIR E ACCEPTAR TAN ALTA DIGNITAT.

fon aqui molt prest vna altra fauorida donzella, Humilitat nomenada, e, acostant se a la Senyora ab molta familiaritat, besant la ma de sa senyoria, dix li: « *O Domina mea, scio quia semper me audis.* » Volent dir: « O, Senyora mia! Yo so certa que vos tostemps me hoyu e creheu los consells meus. Perço, » Senyora, vull dir e supplicar a vostra senyoria » no vulla mes tardar ne pensar en esta fahena, » sino sols pendre e acceptar la dignitat que la » Magestat diuina us vol donar, car delibera siau » Mare de Deu e Reyna de Parays. Be so certa,

» Senyora, que la humilissima pensa vostra se al-
» tera de pujar en tan gran e inestimable grau.
» Senyora, no temau res: consentiu prestament,
» car yo james me partire de vostra senyoria, e
» fare tal companyia a vostra merce, que nostre
[f. 44 a] » Senyor se delitara continuament * en la profun-
» dissima humiliacio vostra, en tant que vostra
» altesa mateixa dira: *Quia respexit humilitatem*
» *ancille sue: ecce enim ex hoc beatam me dicent*
» *omnes generationes;* volent dir: Car, perço com
» lo Senyor ha mirat la humilitat de la sua seruenta,
» sere yo dita beneyta per totes les generacions.
» O, Senyora! Sens nombre seran les excellencies
» que aconseguireu per lo gran amor quem teniu.
» Yo, Senyora, quim trobe axi ligada e vnida ab
» la voluntat e pensaments vostres, que no basta
» nenguna cosa creada a separar la liga vostra e
» mia, yo, Senyora, so la scala per hon vostra
» merce es pujada a meritar esser Mare de Deu, e
» totes les persones que per amor mia se baixen
» son per Deu exalçades. E, com vostra senyoria
» haja mes en mi que nenguna altra pura creatura
» haja agut james ne haura, dignament sobre totes
» sereu exalçada, car sou vos posada sobre tan
» ferma pedra que, per molt que munteu en gran
» altea, no haueu perill de caure. Car de vostra
» senyoria es dit: *Bene fundata est domus Do-*
» *mini supra firmam petram;* volent dir: que
» vostra altesa, qui sou la casa eleta per posada
» del Fill de Deu, sou axi ben fundada e fermada
» sobre mi que nengun vent de superbia a les pa-
» rets vostres acostar nos pora james. Axi, Senyora,
» acceptau la excellencia de la dignitat maternal,
» car ab molta seguretat la posseyreu; car tant
[f. 44 b] » com mes pujareu en graus de di*gnitat, tant sereu

» a mi pus affixa e acostada; e alla hon yo so, Senyora, superbia no saposenta, ans fuig de totes les encontrades mies, car guerra mortal y [ha] hagut entre la dita superbia e mi del començament del mon ença, e nostre Senyor Deu ha fauorejat tostemps la mia part, e tots los que han seguit e amat superbia, per la potencia diuina son stats atterrats e confusos, e los amichs meus per la sua clemencia molt exalçats e dignificats, segons vostra senyoria ha lest en les histories antigues: *Quia superbia Nabugodonosor in bestiam muntauit: sed humilitas Ioseph Principem Israel constituit;* car la superbia de Nabugodonosor lo feu tornar bestia, mes la humilitat de Joseph lo constitui Princep de Israel. E axi mateix: *Superbia Pharaonem summersit: sed humilitas Moysen exaltauit;* car superbia feu perir Pharaho en la Mar Roja, e sola humilitat exalça e prospera a Moyses. Infinits son, Senyora, los exemples que de aços porien donar, perque puch dir ab veritat: *Qui me inuenerit, inueniet vitam et hauriet salutem a Domino;* car certament, Senyora, qui a mi trobara em haura en deuocio pora dir que ha trobat vida a la sua anima e ha poat la salut de la profunda font de la gracia diuina. Per que vos, la mia Senyora, hauent en mi tan plena senyoria, no deueu duptar que la gloria vostra sia vista e coneguda per tot lo * [*f. 44 c*] mon, car tots los que us preycaran e confessaran Mare de Deu tambes diran de vostra senyoria: *Benedicta tu, Virga Iesse, sub limis: quia propter humilitatem tuam vsquem ad sedentem in throno dilatasti;* volent dir: O, beneyta sou vos, Senyora, verga de Jesse molt alta! car per la vostra profundissima humilitat vos sou tant

» estesa e dilatada que fins a la Magestat diuina,
» sient en lo tro e cadira sua, sou plegada, e de
» aqui lo Fill de Deu feu deuallar. O, Senyora!
» Puix tanta potencia us es donada per excellencia
» de la humilitat vostra, sia de vostra merce exe-
» cutarla. *Luceat lux vestra coram hominibus.*
» Mostres, Senyora, la lum de la vostra potencia, e
» clareje en presencia de tots los homens perque
» ab gran admiracio lohen e glorifiquen lo Pare
» eternal, qui tant vos ha dignificada e exalçada
» per la singular humilitat vostra. O, Senyora in-
» signa! Placia a vostra senyoria conuidar presta-
» ment lo Fill de Deu que vinga a la posada vostra,
» car yo se certament que sa Magestat no spera
» sino quel crideu. O, Senyora! Y quant es excel-
» lent e singular la casa vostra, que lo Rey e Senyor
» del Cel desija retraures en la humil sala del vostre
» glorios ventre e aqui pendre conuit molt amoros!
» Nol detingau, Senyora, que ja es venguda la
» hora, per la sauiesa diuina ordenada, en la qual
» se deu celebrar aquest misteri, segons scriu Sa-
» lamo dient: *Dum medium silentium tenerent*
» *omnia: et nox in suo cursu medium iter pera-*
[*f. 44 d*] » *geret: omnipotens sermo tuus Domine a rega*li-*
» *bus sedibus venit;* car lo dit Salamo, vehent
» aquesta jornada en sperit, alegrant se molt, dix,
» dreçant son parlar al Pare eternal: O, Senyor
» clement! Com totes les coses del mon reposaran
» e callaran en gran silenci, e la nit acabara son
» curs e sera peruenguda a la mijania sua, ço es a
» les dotze hores, la paraula omnipotent, qui es lo
» Fill vostre, deuallara de la real cadira de la Ma-
» gestat vostra, e, restant ab vos egual, enclouras
» dins les entramenes de vna gloriosa Verge. O,
» ma Senyora, que vos sou aquesta Verge! E non

» spereu altra, car vos sou la per Deu tant amada » e desijada. No prengau, Senyora, tant carrech » de fer sperar aquest Senyor, que ab desig e molt » plaer sta escoltant quant hoyra la vostra graciosa » paraula. Ja, Senyora, stan molt prop de tocar » les dotze hores: metas vostra merce a punct. » Obriu les entramenes vostres, car molt es prop » lo Rey de gloria qui dins elles vol pendre carn » humana. »

CAPITOL .XXXV. COM, ANS QUE LA SANCTA DONZELLA HUMILITAT SE DESPEDIS DE LA SENYORA, FON AQUI LA INCLITA GERMANA SUA OBEDIENCIA, QUI EN PRESENCIA DE AQUELLA SUPLICA LA SENYORA LI PLAGUES OBEYR A LA VOLUNTAT DE NOSTRE SEN*YOR DEU E TORNAR [*f. 45 a*] RESPOSTA AL MISSATGER.

Estant axi rahonant se la sancta donzella Humilitat ab la sua Senyora, sobreuengue altra donzella de singular reuerencia, Hobediencia nomenada, e dix a la dita Humilitat: « Aturau, germana, car dauant vos » vull parlar ab nostra Senyora, e nons partirem » les dos de sa altesa fins haja contentat lo nostre » desig. » E, agenollant se Hobediencia dauant la Senyora com a molt priuada e amada per sa senyoria e fauorida singularment entre totes les donzelles de la cort de sa altesa, acostas molt a sa merçe e mira la ab huna cara tota alegra e molt plaent, e ab vn amoros atreuiment prengue sa senyoria per la ma, dient: « *Consurge, consurge,* » *induere vestimentis glorie tue: quia ecce jam*

» *venit plenitudo temporis in quo misit Deus Fi-*
» *lium suum in terris.*» Volent dir: «Leuau, leuau,
» Senyora: vestiu vos les excellents robes de hu-
» militat ab les quals vos acostumau de arrear en
» les grans solemnitats vostres, en les quals vesti-
» dures sta brodada e deuisada tota la gloria vostra.
» Ab aquesta vestidura vos contemplaua Dauid
» mirant vostra altesa en sperit, e perço dix: *As-*
» *titit Regina a dextris tuis in vestitu deaurato*
» *circundata varietate;* volent dir: O, Senyor! E
» com sta gloriosa aquesta Reyna per vostra Ma-
» gestat elegida en Mare del vnigenit Fill vostre,
[*f. 45 b*] » ab la vestidura dau*rada de aquell tan singular
» or de profunda humilitat, embellida e circuyda
» de totes les virtuts! Aquesta roba, Senyora, es
» molt propria per a la present jornada, car sia
» certa vostra merçe que ja es venguda la plenitut
» del temps tan desijat en lo qual lo Pare eternal,
» nostre Senyor Deu, dellibera trametre lo Fill seu
» en la terra. Dau li posada, Senyora: no stigau
» en cortesies; car en vostra senyoria sola se vol
» fiar, e metres en mans de vostra merce, e que
» per vostra altesa lo hajen a veure e conexer los
» homens e pendre de ell vida e salut. Acceptau lo,
» Senyora, alegrament, obeint prestament a la vo-
» luntat de nostre Senyor Deu, car aquesta sera la
» pus alta e pus meritoria hobediencia que vostra
» senyoria james haja feta, e mereixereu per ella
» totes les dignitats e excellencies que apres vos
» seguiran, les quals son inrecomptables. E nos-
» altres, totes les donzelles de la cort de vostra
» senyoria, alegres e joyoses de la exaltacio vostra,
» hauem largament supplicat vostra altesa, cascuna
» per si, de aquest consentiment, e ara totes en-
» semps demanam a vostra senyoria aquesta merce:

» que placia a vostra altesa tornar resposta al ex» cellent missatger, que altra cosa no spera sino » hoir lo consentiment de vostra gloriosa boca. » E la Senyora, escoltant ab molt plaer les rahons de la sua amada donzella Hobediencia, afranqui li la cara, mostrant que deliberaua contentar a ella e a totes les altres donzelles e posar en obra lo que elles tant desijauen e demanauen.

* CAPITOL .XXXVI. COM LA SENYORA, AJUDADA PER LES VIRTUTS, PRUDENTISSIMAMENT RESPONGUE AL MISSATGER, E TANTOST CONCEBE LO FILL DE DEU, E LANGEL SE DESPEDI DE SA ALTESA. [*f. 45 c*]

leuant se la Senyora de peus, prengueren la per lo braç Hobediencia e Humilitat, e sa merce, tota recolzada sobre elles, fica los genolls en terra: plegant les mans, alçant los vlls al Cel, ab lo sperit tot eleuat, stigue axi, tota composta e recollegida dins si mateixa, mostrant que ab gran maturitat procehia en aquell diuinal misteri. E, mirant la Gabriel axi aparellada, ab goig infinit se prengue a cantar ensemps ab totes les donzelles de la Senyora, dient: «*Ecce aduenit dominator Dominus et reg*» *num in manu eius et potestas et imperium.*» Volent dir: « Alegres lo Cel e la terra e totes les » coses creades, car veus que ja ve lo Senyor dels » senyors portant lo regne en la ma sua e la potestat » del imperi. » E, acabada la dita canço ab gran melodia, stant Gabriel e les donzelles agenollats e molt atents mirant la faç de la excellentissima Senyora; e la senyoria sua obri aquella prudentissima

boca sua, plena de singular dolçor; e dreçant son parlar al missatger de nostre Senyor Deu, dix ab [f. 45 d] grandissima deuo*cio e reuerencia: «*Ecce ancilla* » *Domini: fiat michi secundum verbum tuum.*» Volent dir: « O, angel glorios! Veus açi la seruenta » humil del Senyor e Creador meu: sia fet en mi » lo que per vostra paraula maueu recitat de part » de sa Magestat: yo li offir lo cor, e lo cors, e la » anima, e tot quant en mi es a la hobediencia e » voluntat sua. » E, dites aquestes paraules, la Senyora senti dins si lo Fill de Deu format home perfet en quantitat molt chiqua; e, coneixent sa senyoria que ja era Mare verdadera de vn Fill tan excellent, hague goig infinit, e, baixant los vlls, mira lo seu propri ventre, adorant aquell com a tabernacle diuinal. E Gabriel els altres angels qui ab ell eren, coneixent ja la Senyora esser prenyada, e lo Fill de Deu, vestit de carn humana, dins les sues entramenes tancat, prostrats en terra adoraren sa Magestat dient: «*Gloria, laus et honor tibi* » *sit, Rex Regum et Domine dominantium, quia* » *pacem inter angelos et homines firmasti et stabi*- » *listi.*» Volent dir: « Gloria e lahor sens fi sia do- » nada a vos, Senyor, Rey dels Reys e Senyor dels » senyors, car vos ara haueu stablida e fermada » pau entre angels e homens. » E, finida sa adoracio, Gabriel, ab gran alegria, besa la ma a la Senyora com a Reyna de Parays, dient a sa senyoria: « *O reclinatorium aureum: tu Regis glorie thala*- » *mus: tu Paradisi ianua: tu angelorum Domina:* » *tu refugium peccatoris, tu es Mater Saluatoris.*» Volent dir: « O, Senyora! Que vos sou lo glorios » llit daurat e molt resplandent hon lo Fill de Deu » reposa, e vos, Senyora excellent, sou lo thalem [f. 46 a] » singular del * Rey de gloria! Vos sou, Senyora,

» la fortissima porta de Parays, car per vos e per » lo fruyt del vostre ventre sera vberta als homens » la dita porta. Vos, humilissima Senyora, sou feta » huy Senyora dels angels e refugi molt segur de » tots los peccadors, car trobau vos Mare del Saluador e Redemptor de humana natura. » Apres dix lo dit Gabriel: « Yo, Senyora, me vull despedir » de vostra merce e tornar a la Magestat del Pare » eternal, quim ha trames a la alta senyoria vostra: » tornare, Senyora, molt alegre de hauer tan be » desempachada la mia legacio e missatgeria, e » vostra senyoria restara molt ben acompanyada » del clement Fill de Deu e vostre. » E, besant Gabriel la ma a sa altesa, parti de aqui molt prest, deixant sa merce molt joyosa e alegra de son prenyat, acompanyada de ses donzelles.

CAPITOL .XXXVII. COM LO MISSATGER FEU RELACIO DE SA EMBAXADA A DEU LO PARE, E SA MAGESTAT MANA CRIDAR LA PAU DE NATURA HUMANA E FER SINGULARS FESTES EN LO CEL; E LA SENYORA DENUNCIA LES DITES FESTES A LAS SUES AMADES DONZELLES.

ESSENT lo missatger junt en lo Cel, ixque lo a recebir lo gran Princep Miquel ab tot lo exercit angelical, e a*companyaren lo ab triumpho e gloria, portant lo [f. 46 b] dauant la presencia de la diuina Magestat. E, aqui feta adoracio deguda a sa infinida clemencia, Gabriel, en presencia de tots los angels, torna resposta al Pare eternal de tot lo que tractat e menejat hauia ab la sua gloriosa Sposa, la qual

restaua ja prenyada del Fill seu. E, nostre Senyor molt content del finament de aquest matremoni, mana sa Magestat fossen fetes festes singulars en tota la cort del Cel, e que cridassen la pau general esser fermada entre sa clemencia e natura humana. E los angels, molt alegres de aço, començaren a cantar ab gran melodia: « *Letentur Celi et exultet* » *terra: quia hodie de Celo pax vera descendit.* » Volent dir: « Alegres lo Cel et haja goig infinit la » terra e los habitadors de aquella, car huy es de» uallada del Cel la verdadera pau, per los homens » tant desijada. » E aquestes festes ques feyen en lo Cel sentia la Senyora dins lo seu sperit sanct en lo seu retret hon lauia leixada Gabriel, lo gran missatger; e, volent comunicar sa senyoria la alegria e plaer seu ab les sues amades donzelles, cridales a totes, dient a elles ab infinit goig: « Donzelles mies, bona noua! *Qui creauit me re*» *quieuit in tabernaculo meo;* car siau certes que » aquell Senyor quem ha creada reposa dins lo » meu ventre. E de aço se fan ara grans festes en » lo Cel, e yo les vull fer açi ab vosaltres, car ja » sabeu quant vos he amades e tostemps tengudes » en la companyia mia. Veritat es que, per la gran [*f. 46 c*] » pobrea de la terra, yo no us he po*gudes col» locar en matremoni fins avuy, car noy hauia res » sufficient en lo mon per a vosaltres: ara, mes » filles, vos vull pendre per nores e dignament » collocar, car delibere que les set principals hajau » per Marit e Senyor aquest Emperador celestial » que huy ses fet Fill meu, e sera verificada la pro» phecia de Ysayes que diu: *Aprehendent septem* » *mulieres virum vnum in die illa;* volent dir » que, en aquesta jornada gloriosa que Deu ses fet » home, set dones pendran vn Marit; e sereu vos-

» altres qui us ajustareu huy ab aquest Senyor » inseparablement. Car siau certes que, per moltes » tribulacions e angusties que lo meu Fill e Senyor » passe en aquest mon per la gran desconeixença » dels homens, nunquas partira de vosaltres, ne » menys vos desamara, ans poreu dir ab veritat: » *Quod Deus coniunxit, homo non separet;* car » lo matremoni que la Magestat diuina ha fermat » entre lo seu Fill e vosaltres, per furia ne crueltat » de homens no sera james separat, ans com mes » sera perseguit, mes se estrenyera ab vosaltres: » aquest vos glorificara e us fara estimar e nome- » nar en lo mon, hon no sou conegudes. A sa » senyoria poreu dir: *Inuocetur nomen tuum su-* » *per nos: aufer opprobrium nostrum;* volent dir: » Senyor: sols que lo vostre nom sia inuocat sobre » nosaltres e siam dites sposes vostres, tantost » cessara en nosaltres tot opprobri e menyspreu; » car fins que vostra Magestat nos ha fauorides les » gents fugien de nosaltres, car donauense vergo- » nya de esser pacients, humils e pobres, e de » se*guir les nostres obres, en tant que no gosauen [*f. 46 d*] » apareixer dauant nengu: ara, Senyor, perque » som libertades e honrades, e nengu nons pot fer » vergonya, ans seran confusos los qui ab nosal- » tres no faran companyia. O, donzelles mies! » Totes estes rahons e moltes daltres poreu dir » vosaltres trobant vos ennoblides de vn tal excel- » lent Spos e Senyor. »

CAPITOL .XXXVIII. COM LA PRUDENTISSIMA VERGE DIX A LES SUES DONZELLES EN QUIN TEMPS CASCUNA DE ELLES FARIA MATREMONI AB LO SEU DIUINAL

FILL, E DE LES GRANDISSIMES ALEGRIES E FESTES DE AQUELLES.

RA, filles mies, yo us vull manifestar com » ni en quin temps sereu ab lo meu Fill » collocades. Car vos, Caritat, qui sou » la primera e per mi tant amada, vull » que façau matremoni ab Ell ara stant dins lo meu » ventre, e aqui siau molt estreta ab la amor sua, » ajudant li a portar les dolors de la redempcio » humana, car ja les sent agudament. Vos, ma » filla, lo acompanyareu en aquelles fins a la fi de » la vida sua: carament lo us acoman: no us par- » tixcau de Ell nit ni dia. Car vos poreu be dir: » *Ego primogenita ante omnem creaturam;* car » vos sereu la primogenita sobre totes amada. »
[*f. 47 a*] E la sancta * donzella Caritat, molt contenta del dit matremoni, besa la ma a la Senyora, regraciant a sa senyoria com tan be la hauia collocada; e sa merce besa la en la boca, acceptant la per filla, e feu la seure molt prop de si. E, dreçant son parlar a laltra donzella que hauia nom sancta Pobrea, dix li: « Veniu, ma filla, que yo a vos no us tinch » oblidada, ans vull façau matremoni ab lo meu » Fill lo dia de la natiuitat sua: en vostres mans » lo posare exint del meu ventre. *Quia non erat ei* » *locus in diuersorio;* car en lo porchet hon lo » parre noy haura llit ni strado per a la Magestat » sua, ans lo haure a posar en vn pesebre, e aqui » sereu vos ab Ell el afalagareu ab la vostra dolçor, » fent li passar alegrament aquella tanta penuria » per amor vostra. E de aqui passejareu ab Ell tota » la vida sua, sens james partir lit ni taula: ab Ell » yreu en totes les peregrinacions sues. En la mort » sua li sereu tan acostada, que, per mostrar quant

» vos ama, volra tot nuu penjar en la creu; e poran be dir los miradors: *Quomodo in vita sua dilexerunt se, ita et in morte non sunt separati;* volent dir: Mirau aquest Senyor, ab la sua sposa sancta Pobrea, quant se son amats en la vida sua, que en la mort no son separats, ans lo ha acompanyat fins al estrem. Ni us partireu de Ell apres la mort, car en strany sepulcre lo fareu soterrar. Vos, ma filla, li poreu dir: *Ego tecum sum vbicumque ambulasti;* volent dir: Yo, Senyor meu, so ab vos hon se vulla que aneu. » E Pobretat, molt alegra del que la Senyora li hauia dit, besa la ma a sa al*tesa, donant li la fe [*f. 47 b*] de james desemparar lo seu Fill ne a ella en la present vida; e sa senyoria la besa ab molta amor com a filla molt cara. E, girant se sa merce a laltra donzella, dix li: « O, Paciencia, amada mia! Vos haureu lo meu Fill per Marit en edat molt tendra, car, sols que haja complit huyt dies de la natiuitat sua, tantost lo posare en poder vostre, car aquell dia començara a sentir les cruels dolors que per los homens te a passar prenint circumcisio, e escampara aquella impreciable sanch sua en tan tendra edat. O, ma filla! Y quant vos haura mester lo meu Fill! Car les dolors sues, de aquest dia auant, tostemps creixeran e augmentaran, e en aquelles yo so certa no volra altra companyia sino la vostra. Souint se rahonara ab vos en la plenitut de les angusties sues, e us dira: *Tu es refugium meum in tribulatione mea;* volent dir: que vos sou lo refugi e descans en les tribulacions sues. O, Paciencia, filla mia! Y carament vos coman aquest vostre Spos en tota la vida sua, e molt mes en la mort, car com sera en la creu clauat yo nol pore tocar:

» vos lo haureu a tenir en los vostres braços; e » aquell mirare yo el contemplare ab molta dolor, » e dire a vos, ab infinides lagremes: *Redde michi* » *hominum sanctum, iustum, mansuetum et* » *pium;* volent dir: Tornau a mi, Mare dolorosa, » lo Fill meu, qui es home sanct e sens nenguna » culpa, just, mansuet e piados. » E respos Paciencia a la senyora sa Mare, e dix: « O, ma » Senyora! Yo us offir que com vos lom demanareu yol vos tornare, mes * no viu, car mort sera » posat en la vostra falda. Aquil tendreu ab molta » dolor, e poreu mirar e comptar les nafres de la » sua persona; e yo, Senyora, sere aqui ab vos, » axi com sere stada ab lo vostre Fill, e us fare » portar aquelles dolors ab tant gran modo e prudencia que los miradors, molt marauellats, diran: » *Quomodo amabat eam;* volent dir: Mirau esta » Senyora quant ama la sua nora, que per amor » sua passa les dolors del seu Fill ab sobirana » temprança! » E, hoint la Senyora les rahons de Paciencia, sa cara filla, e sabent que axis hauia a seguir com ella deya, no li pogue tornar paraula, ans besantla lança vn gran sospir e, abraçantla molt estret, dix: « O, ma filla, que en les dolors » del meu Fill vos e yo tostemps serem vnides! » Carament lo us acoman. » E Paciencia, besant la ma a sa senyoria, dix: « Senyora: deixau les » ansies a mi, que james lo perdre de vista. » E, cridant la Senyora laltra donzella molt amada, dix li: « Veniu, ma filla Humilitat, car no us tinch » yo en oblit, ans vos vull collocar e sposar ab lo » Fill meu en lo temps que començaran les persecucions sues, car vos lo fareu fugir de Herodes e » passar tantes dolors e necessitats en Egipte, » e tota la jouentut sua sera de vos acompanyada,

[*f. 47 c*]

» e lo restant de la vida sua nos partira de vos, car singularment vos amara e per ligarse ab vos es deuallat del Cel en la terra; car de vos es dit: *Perfecta inuenta est; videns eam Rex exinaniuit;* volent dir: que, entre les altres donzelles mies, vos sou perfectissima trobada, e, mirant vos lo Rey de glo*ria, se es tant baixat per amor [*f*. 47 *d*] vostra que se es fet home mortal e passible per hauer a vos per sposa, e nengun loch no li es plaent si a vos no y troba. E perço vull quel seguixcau en tota la vida sua, e molt mes en la mort, car aqui creixeran les persecucions e dolors sues, e haura be mester la companyia vostra. » E respos Humilitat dient: « O, ma Senyora! Que a mi es molta gracia que lo Fill de Deu e vostre sia tan content de la companyia mia, yo, Senyora, que us do la fe de no partirme de sa senyoria en chiquea ni en granea, e molt menys en la mort, e ab vos, Senyora, aturare tant com restareu en la present vida. » E la Senyora, besant la ab molt plaer, accepta la sua bona offerta, e Humilitat li besa la ma, prenint la per Mare e Senyora. E apres sa senyoria dix a vna altra donzella: « O, Penitencia! ¿Sabeu vos quant fareu matremoni ab lo meu Fill? En lo trente any de la edat sua. E sereu per ell tant amada que de la companyia mia se apartara per seguir a vos: en lo desert lo tendreu quaranta dies e quaranta nits sols de vos acompanyat; en tota la vida sua james vos deixara, ans volra que tots los amichs seus façen gran festa de vos, e los peccadors que no li vinguen dauant sens vos, e a tots los que us hauran en sa companyia dara guiatge molt segur, car de vos, ma filla, es dit: *Non inuenitur propitiatio sine illa: per illam*

» *peccata purgantur, et per illam fit vera remis-* » *sio de peccatis;* volent dir: que sens vos lome » peccador no trobara merce, car per vos son los [*f.* 48 *a*] » peccats purgats, e per * la intercessio vostra es » feta vera remissio de peccats. *Magnificentia tua* » *predicatur in seculum;* car la magnificencia » vostra sera preycada per tot lo vniuersal mon. » Axi, ma filla, puix sou tan potent e us trobau » amada muller del Fill de Deu e per ell tant esti- » mada, coman vos los peccadors quels siau aduo- » cada. » E Penitencia, besant la ma de la Senyo- ra, dix a sa altesa: « En hobeir vostra senyoria es » tot mon desig, e so presta de ajudar als pecca- » dors si ells se volran amprar de mi. » E la Se- nyora, contenta de sa resposta, besant la com a cara filla, feu la seure prop de si. E crida altra donzella, Pietat nomenada, e dix li: « Veniu ença, » ma filla, car vull que us dispongau a esser muller » del meu Fill en lo temps que sa clemencia se » manifestara al mon e començara a preycar: vos, » ma filla, lo moureu tostemps a compassio de » natura humana, en tant que per informar e ins- » truir los homens en la Ley euangelica li fareu » passar infinits treballs e fatigues, anant e acami- » nant de nit e de dia per contentar a vos, qui us » veura molt ansiosa dels miserables; vos, ma » filla, li fareu guarir los malalts que a sa Magestat » se presentaran; ferli eu resucitar los morts, e » comportar ab molta dolçor los peccadors e ti- » rarlos a venia. *Sit eloquium tuum dulce coram* » *eo;* car lo vostre parlar sera tan dolç e tan plaent » al Fill meu, que res que vos demaneu no us sera » negat. Les entramenes del meu Fill seran axi » atendrides per la amor vostra, que, en les perse- » cucions sues e congoixes a ell donades, tot si

» mateix da*ra per amor de vos en deliuracio dels [*f.* 48 *b*] » peccadors. » E Pietat, hoint aço, fon molt alegra, e dix: « O, ma Senyora! Y be sab vostra merce » que tostemps lo desig meu es ençes en ajudar » als peccadors e miserables, perque reste molt » obligada a vostra senyoria com me vol collocar » en temps que pore largament complir lo desig » meu; e de aço, Senyora, bese la ma a vostra » altesa per mi e per tots los peccadors, dels quals » so aduocada. » E la Senyora, besant la, dix li: « Axo es lo meu plaer, ma filla: que penseu tos- » temps en ajudar e abraçar als miserables; e » perço sereu singularment amada per lo meu Fill » e per mi. » E, sient se Pietat ab ses jermanes, la Senyora crida la amada donzella Misericordia, dient a ella: «O, ma filla! No siau descontenta com » delibere collocar primer vostres germanes que » a vos, car faç ho perque so certa teniu lanimo » tan generos que en lo temps de la pobrea e de » les persecucions del meu Fill vos starieu molt » enyorada no podent manifestar la magnificencia » vostra tan largament com volrieu, e perço vull » detenir lo matremoni vostre ab lo Fill meu fins » en aquell dia que finara la penosa vida sua e » siura en aquella ricosa taula de cambi, ço es, la » sancta creu, en la qual estendra la sua moneda » impreciable en tanta habundancia que per terra » ni haura gran copia e sera calcigada per los » seus enemichs, per mostrar ab quanta liberalitat » e plaer la donara a sos amichs aquell magnanim » Senyor, qui axi la leixa calcigar a sos enemichs. » Aquell dia fareu vos tan grans e tan asenyalades* [*f.* 48 *c*] » obres per la habundosa riquea del Spos vostre » a vos comunicada, que coneixeran les gents que » a vos se endreça lo parlar de Salamo que diu:

» *Consumatus in breui expleuit tempora multa;* car en poch temps fareu fahena infinida e per molt temps desijada. E perço es dit als homens viuint en aquest mon: *Non enim curandum est quam diu viuatur, sed quam bene viuatur;* car nengu no deu estimar ni pensar quant durara la vida sua, mas solament com sera despesa. E perço, ma filla, haueu vos molta raho de alegrar vos, car en aquell sols dia de les vostres noces desempachareu e acabareu totes les ardues fahenes de la redempcio humana, e fareu dir al vostre Spos, ab gran crit: *Consumatum est;* volent dir e manifestar als homens que tot lo que vos haueu demanat e volgut ha complit e acabat per amor vostra, fent vos destribuidora dels seus merits, ab los quals vos, ma filla, fareu aquell dia lo general pagament de la redempcio humana. Afranquireu los catius fills de Adam: darlos eu seguretat de hauer Parays si anarhi volran, alegrant se de aquells infinits merits dels quals vos sereu partidora; car tota la riquea del Spos vostre sera posada en vostres mans, la qual es tanta que estimar nos pot. *Quia hic est naturalis Dei Filius et a Patre Deo genitus ab eterno: hic est temporaliter factus homo: in quo omnes thesauri paterni sunt diuine scientie et sapientie abscondite copiose;* car aquest Senyor es natural Fill de Deu, eternalment engendrat per lo omni- [*f. 48 d*] potent Pa*re seu, e aquest mateix temporalment ses fet home, en lo qual reposen tots los tresors del seu Pare, ço es, diuinal sciencia e sauiesa amagada e apartada de la coneixença dels homens en gran copia e infinida habundancia. O, ma filla! Que com mes despendreu dels tresors seus, pus richa restareu. Vos li fareu, en aquell

» dia, donar molt francament vn do, lo major que » demanar se pot, car dara Paradis a vn ladre po- » brellet que li demanara merçe; e, per mostrar » pus largament quant vos vol contentar donant se » tot als pecadors, obrira lo seu costat, mostrant » als homens lo cor e les entramenes, trahent de » aqui dos rius: lo hu de aygua en lauament dels » peccats, e laltre de sanch en remissio de les cul- » pes. *Gratiam infundit: perdita bona, restituit* » *etiam cum vsura;* car continuament la clemen- » cia sua per amor vostra dara e infundira gracia » als homens, e los bens per ells perduts restituira » ab continuat millorament. A tots los qui ab vos » se afferraran haura merce: de la sola bona vo- » luntat dels peccadors sera content si no han » temps de fer les obres bones que desijen, segons » es scrit: *Si desit facultas: non queritur nisi* » *voluntas;* car si defall la facultat de be obrar, no » vol sino la voluntat. Aquestes gracies e moltes » daltres hauran los peccadors per intercessio vos- » tra; e, finida la peregrinacio del vostre Spos, » ensemps ab ell pujareu al Cel, car la terra no es » loch dispost a la dolça qualitat vostra. *Quia in* » *terra non est requies, sed labor et dolor et* » *afflictio spiritus;* * car en la terra noy ha repos [*f. 49 a*] » nengu, ans infinits treballs e dolors e molta » afflictio de sperit, e perço lo aturat repos vostre » sera en lo Cel e no en la terra, e de aqui conti- » nuament trametreu dons e gracies als homens » habitants en la terra. » E Misericordia, molt alegra, respos a la Senyora e Mare sua dient: « O, » excellent Reyna e Senyora! Yo no he raho de » esser descontenta, ans molt mes que contenta, » car vostra senyoria spera la collocacio mia en » temps a mi tan plaent que la tarda es a mi aug-

» ment de gloria, puix vendre en temps habundos » e pore fartar e contentar a tots los que demana» ran la ajuda mia. Yo, ma Senyora, sere ab lo » Fill vostre e de vos nom partire: en lo Cel o en » la terra, hon se uulla que siau los dos, tostemps » vos seguire; e dire a vos, la mia Senyora, conti» nuament: *Magnifica nomen tuum multiplicatione » gratiarum: et ne sina a seruos tuos periculis » subiacere;* volent dir: Senyora: magnificau e » exalçau lo vostre glorios nom donant multiplica» cio de gracies per mans mies, car yo, Senyora, » nunquam cansare de anar alla hon vostra merce » me trametra, puix vaja ab les mans plenes. E » perço supplique vostra senyoria no vulla perme» tre los seruents vostres cayguen en los perills » mundanals: mane vostra altesa sien prest soco» rreguts en les necessitats sues. Nom planga vos» tra merce, car yo so molt prompta a tot treball » que per ajudarlos haja de sostenir. » E la Senyora, molt contenta de les paraules de sa cara [*f. 49 b*] filla, besala ab molta amor e feu * la seure al seu costat; e, cridant sa senyoria totes les altres donzelles que restauen, dix los: « Mes filles: siau molt » alegres de la collocacio de vostres majors jerma» nes, que ensemps ab elles sereu acullides e » amades en la cort del meu Fill. *Quia in domo » eius mansiones multe sunt;* car en la real casa » de sa altesa y ha tantes posades e officis que » totes podeu esser molt ben aposentades e digna» ment collocades, e per sa Magestat amades com » a filles e germanes. » E, hoint aço, totes les virtuoses donzelles, ab gran goig besaren la ma a la Senyora e leuarense a ballar festejant sa senyoria e lo seu prenyat. *Tunc psallat Fides, Spes tripudiat, exultat Caritas, Deuotio plaudat, iubilat*

Puritas, et Sinceritas iocundetur; car lauors la sancta Fe, trobant se molt feruent, alça la sua veu e canta e loha lo Senyor e la sua noua venguda; la Sperança saltaua per sobres de gran goig; alegras infinidament la sancta Caritat; la Deuocio, inflamada, comença a tocar palmes; la sancta Puritat feya grandissimes festes; hague goig singular la verdadera Sinceritat. E, axi totes ballant, cantaren ab gran armonia, dient: «*Cantate Domine* » *nostre canticum nouum; laus eius in congregatione iustorum: letentur Celi de gloria eius insule* » *maris et totus orbis.*» Volent dir: « Cantau, totes » les coses creades, a la Senyora nostra cançons » nouelles; resone la lahor de sa senyoria en la » congregacio dels justs e les jlles de la mar e tota » la terra, car per lo fruyt del seu ventre tots * som [*f. 49 c*] » reparats. » E, acabat lo ballar, vengueren les dites donzelles ab gran reuerencia dauant la Senyora, e, ficant lo genoll en terra, adoraren lo seu glorios ventre, dient a sa senyoria: « O, excellent » Senyora, que ara que us trobau Mare de Deu » poden los miserables recorrer a vostra merce, » dient ab gran confiança: *O gloriosa spes nostra,* » *tuo Filio nos comenda: tu nos sibi representa:* » *quia in te dulcis Maria speramus vt nos deffendas in eternum;* volent dir: O, gloriosa sperança » nostra! Comanau nos, Senyora, al vostre excellent Fill quens guart ens defena; presentau nos, » Senyora, a la clemencia sua; feu quens accepte » a la seruitut sua; car en vos, dolça Senyora Maria, speram quens defendreu de tot perill eternalment. »

CAPITOL .XXXIX. COM LA MAGESTAT DEL ETERNAL PARE MANA A SANCT MIQUEL

VISITAS LA SENYORA SPOSA SUA E LI PORTAS DIGNES JOYES, E QUE TOTS LOS CIUTADANS DEL SEU REALME ANASSEN A PRESTAR HOMENATGE A AQUELLA.

CABADES les festes e alegries que en lo Cel foren celebrades de aquest gran misteri, la Magestat de nostre Senyor Deu mana cridar lo seu Visrey sanct [*f. 49 d*] Miquel e dix li: «Anau, Visrey: vi*sitau la Sposa » mia, e portauli joyes dignes al stat seu, e ordenau » los ciutadans del regne meu que vagen ordenadament a ferli reuerencia e prestarli homenatge » com a Reyna e Senyora de tots. E, apres dels » dits ciutadans, fareu que Adam e tots los que ab » ell son en los Lims prenguen forma de cors » huma, segons en lo mon, com viuien, solien » hauer, e vagen a fer reuerencia e a besar la ma » a la dita Sposa mia, per lo mija de la qual han » attesa reparacio e salut a tota la generacio sua.» E sanct Miquel, hobeint prestament lo manament de sa Magestat, feu desempachar les dites joyes, e, ab gran multitut dangels ben acompanyat e molt apunt, deualla de les altees del Cel e vench a la cambreta de la Senyora Verge, qui staua sola ab ses donzelles. E entrant dintre la dita cambra, mostrant se a sa senyoria en forma humana, sanct Miquel e tots los que ab ell eren, primerament adoraren ab grandissima reuerencia la Magestat diuina closa dins aquell sagrat ventre, e apres acostant se a la Senyora per besar la ma a sa senyoria; e sa altesa leuas de peus per recebir honradament lo Visrey, lo qual, ficant lo genoll en terra, dix a sa senyoria: «O, excellent Senyora! Sia de vostra » merce volerse tornar a seure, car tots los que

» som açi venim per seruir e reuerir vostra alta senyoria e visitar aquella de part del Pare eternal, » qui us ha elegida per Sposa e Mare del seu Fill » e diu a vostra senyoria: *Tibi dabo claues regni* » *Celorum;* car dellibera sa Majestat acomanar * [*f. 50 a*] » a vostra altesa les claus de Paradis e que maneu » obrir a qui plaent vos sia; e tramet a vostra senyoria aquestes joies perque, arreada ab elles, se » mostre e resplandeixca en vostra merce la gloria » sua, qui tan digna us ha elegida. »

CAPITOL .XL. COM FOREN PRESENTATS A LA MARE DE DEU .V. MAÇOS DE PERLES PER SANT MIQUEL, SIGNIFICANT .V. GRAUS DE PURITAT.

COSTANT se hun angel ab vna singular capça dor per excellencia obrada, e ficant lo genoll dauant la Senyora, posa la dita capça en mans del Visrey; lo qual, obrintla, dix: « Purissima Senyora: ve us açi » cinch maços de perles orientals blanquissimes e » molt singulars que la Magestat diuina tramet a » vostra senyoria, significant en vostra merce cinch » graus de puritat en los quals excelliu e passau a » tota creatura. Car la puritat de vostra mundissima pensa ha clarejat e clareja continuament, » que foscura nenguna en ella james sera trobada, » e perço dignament de vostra merce es dit: *Tu* » *es lucerna vere lucis, tu exemplar omnis artis;* » car vos, Senyora, sou la lum vera qui resplandiu » per puritat, e sou exemplar de tota art a vencre » virtuosament totes les temptacions a aquells qui » a vostra merce se comanaran. Posseiu, Senyora, » tanta mun*dicia en la vostra sanctissima anima, [*f. 50 b*]

» que estimar ni rahonar nos pot, car de vostra
» senyoria es apartat e molt lunyat tota natura de
» peccat original, venial e mortal, e nenguna spe-
» cia de aquells a vostra merce james se es acostat;
» perque dignament de la dita anima vostra mun-
» dissima es dit: *O quam pulcra est anima tua*
» *sanctissima: Paradisus omnium delitiarum;*
» volent dir: O, com es bella e pura la vostra sanc-
» tissima anima, Senyora excellent, car ella es
» certament Paradis de delits, en la qual se delita
» e pren continuat deport la Majestat diuina! O,
» Senyora, que la mundicia de la vostra virginal
» carn resplandeix entre la natura humana axi com
» lo caruoncle en la fosca nit! En vos, Senyora, se
» reposa nostre Senyor Deu; los angels han singu-
» lar leticia e goig contemplant vostra senyoria qui
» vestida de humana carn sobremuntau la puritat
» angelica en singular grau; e per ço sera cantat
» de vostra senyoria per totes les nacions: *Ange-*
» *lorum agmina transcendit ex munditia.* O, Se-
» nyora! Quant son e seran les obres vostres
» fundades en puritat! Exemple e doctrina sou e
» sereu de tots los vergens: qui a vostra merce
» seguira errar no pora. En admiracio sou donada
» de totes les gents. O, purissima Senyora! Bena-
» uenturats seran los qui de cor vos amaran e per
» amor de vostra senyoria seruaran virginitat de
» pensa e de obres, seguint la regla vostra:
» aquests certament hauran vostra merce per ca-
» pitana e maestressa, sentint de vostra altesa grans
» fauors e amors, e poran be dir: *In caritate per-*
[*f. 50 c*] » *petua dilexisti nos: quibus* * *sempiternas deli-*
» *tias preparasti;* volent dir: O, Senyora! Y bens
» haueu amat ab infinida amor e caritat preparant
» e mostrant a nosaltres la via delitosa per anar

» als goigs de Parais, seguint lo anyell sens macula, Fill vostre, e a vos, Senyora, Mare sua, qui de puritat sou lo exemplar e la guia. E aqui cantarem hun cant de tant dolça melodia que sols lo entendrem los qui som de vostra virginal confraria. O, magnifica Senyora! Y quant gloriosament haueu mostrat la puritat vostra en les prudentissimes paraules vostres! Car james no es exida paraula de la vostra boca que no mostre e denuncie la puritat intrinsica del vostre mundissim cor, e perço les dites paraules de vostra senyoria han tant plagut a nostre Senyor Deu que ell mateix vos diu: *Vox tua plena suauitate melliflua: descendere me fecit in vallem miserie;* volent dir: O, Verge purissima! La dolçor de la vostra virginal veu, plena de suauitat molt delitable, ma fet deuallar per amor vostra en la vall de miseria hon vos posau. Axi, Senyora, puix tan singular sou en tots los graus de puritat, dignament vos son donades les dites perles. » E la Senyora accepta les ab molta estima per amor de aquell Senyor que les y trametia, e acomana les a la sua amada cambrera, qui hauia nom sancta Humilitat, car aquesta tenia carrech de guardar les joyes de sa senyoria.

CAPITOL .XLI. COM LO VISREY SANCT MIQUEL PRESENTA A LA SENYORA HUNA SIN*GULAR CAMISA, ÇO ES, VISCERAL PIETAT AB GUARNIMENT DE PERSEUERANÇA. [*f. 50 d*]

venint hun altre angel ab vna capça guarnida dambre de singular olor e bellea, e ficant lo genoll dauant la Senyora, posa la capça en mans del Visrey; lo

qual, obrint la, presenta la a sa senyoria, dient: « Clement Senyora: veus açi vna camisa molt special que tramet a vostra merce nostre Senyor Deu omnipotent, la qual es tota de seda singular, guarnida de marauellosa obra dor. Per la dita camisa, Senyora, es entesa la vostra visceral pietat qui us es natural e molt propinqua; lo guarniment qui per excellencia la embelleix es la perseuerança continua de vostres caritatiues obres; e sobre aquesta camisa se posaran molt be totes les altres robes. Aquesta camisa, Senyora, enbellira tant la vostra persona que los seruidors de vostra senyoria, contemplant vostra altesa axi arreada de tal camisa, diran: *Honorate Reginam plenam omnium gratiarum: et contemplamini cum reuerentia sanctissimum vultum suum;* volent dir: Honrau, totes les gents, aquesta Senyora Reyna, plena de tota gracia, e contemplau ab reuerencia la sua sanctissima e piadosa cara. » E sa senyoria, acceptant la camisa a ella tramesa per nostre Senyor Deu, acomanala a la sua fiada cambrera.

CAPITOL .XLII. COM FON PRESENTADA A [*f. 51 a*] LA SENYORA HU*NA HUMANA GONELLA DE CARMESI, SIGNIFICANT FERUENT CARITAT, BRODADA Y ENBELLIDA DE HONESTAT E PACIENCIA.

COSTANTSE altre angel ab hun baçi dor molt singular, e prenint lo sanct Miquel, presental a la Senyora ab gran reuerencia dient: « Molt alta Senyora: aquesta gonella tramet la Magestat diuina a vostra senyoria, la qual es de hun excellent carmesi sig-

» nificant la ardent caritat vostra. Es, Senyora, » tota brodada e sembrada de liris e de brots de » agnus castus, marauellosament obrats, mostrant » que la caritat de vostra merce es per excellencia » embellida de exemples de honestat e puritat. La » cortapisa de la dita gonella, Senyora, es de or » tirat excellentment obrat ab singulars esmalts, » en la qual se mostra la vostra inuencible pacien- » cia; e en los esmalts de aquella son pintades » totes les dolors de vostra senyoria perque cas- » cuna vegada que baixareu los vlls e veureu la » dita cortapisa hajau recort ab quanta multitut de » penes haueu a passar la present vida, les quals » dolors vostra senyoria passara ab tan gran calla- » ment que solament les rahonareu e comunicareu » ab lo amat Fill vostre, e poreu dir: *Effundique » in conspectu eius lacrimas meas, et dolorem » meum sibi exposui;* car en la presencia sua es- » campareu moltes lagremes, e la dolor vostra a sa » Majestat sera manifesta.*» E prenint sa senyoria [*f. 51 b*] la dita gonella ab molt plaer e comanala a vna de ses donzelles qui hauia nom sancta Fortalea, la qual tenia en carrech la guarda roba de sa merce.

CAPITOL .XLIII. DEL SINGULAR MANTO DE BROCAT BLAU, FORRAT DE DOMAS VERT, SIGNIFICANT LA GRAN MISERICORDIA SUA, EN LA QUAL HAN SPERANÇA LOS PECADORS, PRESENTAT A LA SENYORA PER LO GRAN VISREY.

tantost fon aqui hun altre angel ab hun baçi dor de molt bella granea, guarnit de singulars esmalts, en lo qual hauia hun manto per excellencia singular; e,

prenint lo sanct Miquel, dix: « O, inclita Senyora! » Veus açi hun manto que tramet a vostra merce » nostre Senyor Deu, lo qual es de hun brocat blau » de tanta magnificencia que james Reyna ni Emperadriu la portat ni portara semblant, en lo » qual sera mostrat que vostra senyoria es tota » celestial, e la misericordia vostra molt habundosa » en lo Cel e en la terra. Lo dit manto, Senyora, » es forrat de hun domas vert molt singular mostrant la gran sperança que en vostra merce poden » tenir los peccadors, recorrent a vostra senyoria » en les necessitats sues, cobrint se ab lo vostre » misericordios manto, dient a vostra altesa: *Spes* » *nostra, salve;* volent dir: O, Senyora! Puix sou [*f. 51 c*] » sperança * nostra, saluau nos e delliurau nos de » tot perill, car lo vostre real manto es la nostra » cuberta e refugi. O, Senyora, que de tanta excellencia e preciositat es lo dit vostre manto que » no solament los peccadors, ans lo Fill de Deu se » es volgut amagar dauall aquell, tancant se dins » lo vostre virginal ventre, perque aquil hajen a » trobar molt certament los qui cercar lo volran, e » puguen dir de vostra senyoria: *Venite, gentes,* » *seruite illi reuerentialiter exultantes: et sanabit* » *vos benedictus fructus ventris illius;* volent dir: » Veniu, totes les gents, de qualseuol condicio » siau! Seruiu aquesta Senyora reuerentment e ab » molta alegria, car siau certs sereu sanats e guarits de tota malaltia per lo beneyt fruyt del seu » ventre, qui sta amagat sots lo seu manto! E vos, » Senyora, rebent los, venint a vostra merce, ab » molta amor e clemencia, dir los eu: *Venite ad* » *me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego* » *refficiam vos;* volent dir: Veniu a mi tots los » qui treballau e sou cansats, car yo us dare en

» refectio e descanç lo Fill meu molt amat e aco» llir vos he a tots ab gran plaer dauall lo meu » misericordios manto. » E, mirant la Senyora aquell excellent manto a ella offert per sanct Miquel, acceptal ab gran plaer e reuerencia per amor de aquell Senyor qui loy trametia, e comanal a la mateixa donzella qui tenia la guarda roba.

CAPITOL .XLIIII. DEL ADMIRABLE COLLAR OFFERT A LA SEN*YORA, EN LO QUAL [*f. 51 d*] EREN ENGASTATS PER PERLES LOS .LXIJ. ANYS DE LA SUA VIRTUOSISSIMA VIDA, E PER DIAMANTS LES .VIIJ. BEATITUTS, PER ROBINS LES .VIJ. OBRES DE MISERICORDIA SPIRITUALS, E PER MARAGDES LES CORPORALS.

PRES vengue altre angel ab huna capça redona, tota de or tirat, de singular obra, e, feta gran reuerencia a la Senyora, posa la dita capça en mans de sanct Miquel; lo qual, obrint la, presenta la a sa senyoria, dient; « Serenissima Senyora: aquest collar qui » sta dins aquesta capça tramet la Magestat de » nostre Senyor Deu a vostra altesa, lo qual es de » or molt fi. En la redonea sua es mostrada la » perfectio de la virtuosa vida vostra, que sacor» dara molt be lo començ ab la fi. Sexanta e dos » perles molt grosses e singulars son en ell engas» tades, car tants seran los anys de la edat vostra, » despesos en virtuoses obres qui embelliran la » vida vostra, deixant en lo mon exemplar molt » clar de sanctissima e celestial doctrina per que » los homens, tirats per vos a la conexença diuina,

» puguen dir: *Benedicta sis, Domina, quia instruis seruos Dei;* volent dir: O, Senyora! Benedictio e gloria sia donada a vos, car instruhiu continuament los seruents de Deu per los virtuosos [*f. 52 a*] exemples vostres, mostrant los com deuen or*denar la vida sua per anar a Parais. En lo dit collar, Senyora, stan engastats huyt diamants de singular claredat, car en vostra merce reluen e resplandeixen les huyt beatituts. Car no es creatura nenguna, angelica ni humana, a qui pus propriament puga esser dit que a vostra senyoria: *Beati pauperes spiritu;* car sou, Senyora, pobrissima e exemplar de vera e virtuosa pobrea. O, Senyora! E com largament posseireu vos laltra beatitut qui diu: *Beati mites;* car sou la pus benigna e dolça que en natura de dones sia stada creada! E a vostra merce, Senyora, se endreça molt be laltra beatitut qui diu: *Beati qui lugent.* O, Senyora excellent! Quantes lagrimes, e com meritories, haueu lançat fins a huy per la redemptio de natura humana! E haueu la obtenguda ab la força del vostre deuot e piados plor. Ara, Senyora, mudareu de lagrimes, car lo modo de la dita redemptio sera a vostra merce tan doloros e penos que escampareu infinides lagrimes en tota la vida vostra, vehent e coneixent que tots los deutes san a pagar ab la sanch impreciable del vostre amat Fill. O, Senyora, que de vostra merce se enten aquella beatitut singular qui diu: *Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam;* car vos, amable Senyora, sou aquella que mes haueu desijat, famejat e sedegat la verdadera iusticia, ço es, que nostre Senyor Deu sia amat e seruit sobiranament, e que los homens vixquen iustificadament en la present vida perque atenguen lo repos

» de Paradis! O, Senyora! Que * propria e natural [*f. 52 b*]
» es a vos la beatitut ques segueix, la qual diu:
» *Beati misericordes;* car la misericordia e cle-
» mencia de vostra senyoria no pot esser re-
» comptada: en nengun cars no fallireu que siau
» reclamada! ¿En qui, Senyora, sino en vos, es
» complida y acabada laltra beatitut qui diu: *Bea-*
» *ti mundo corde;* car lo purissim cor vostre es
» vera font de mundicia, del qual ixen rius habun-
» dosos de puritat singular? O, Senyora! E quant
» vos es familiar laltra beatitut qui ve apres, la qual
» diu: *Beati pacifici;* car no solament sou pacifica,
» ans haueu tractades aquelles grans differencies
» qui eren entre Deu e natura humana, e les haueu
» reduhides a pau e molta concordia! O, Senyora!
» Que en vostra merce sera complida molt larga-
» ment la beatitut qui dona fi a totes les altres, la
» qual diu: *Beati qui persecutionem patiuntur*
» *propter iusticiam;* car les persecucions e dolors
» del senyor Fill vostre per propries les haureu, e
» sentireu de ells pena inestimable, comportant la
» ab tanta patiencia que sera cosa admirable! E
» axi. Senyora, los dits diamants embelleixen lo
» collar vostre, en lo qual axi mateix son engastats
» set robins molt ardents mostrant esser en vostra
» senyoria molt complidament les set obres de
» misericordia spirituals, car vos, Senyora, sou la
» benigna maestressa dels ignorants, e perço, Se-
» nyora, dien a vostra merce, lo genoll per terra:
» *Esto reffugium pauperum in tribulatione: quia*
» *tu es baculus cecorum et Mater miserorum;* * [*f. 52 c*]
» car vos, Senyora, sou refugi dels pobres de sa-
» ber, als quals illuminau en la tribulacio e igno-
» rancia sua; car vos, piadosa Senyora, sou basto
» dels cechs e Mare dels miserables. O, Senyora!

» Que vos sereu la general consellera e guiadora de tots los errants, los quals ab molta raho poran dir a vostra senyoria: *Sub tuum presidium confugimus, sancta Dei genitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus: sed a periculis cunctis libera nos semper, Virgo benedicta;* volent dir: Sots la custodia e comanda vostra nos posam, Senyora sanctissima qui Deu haueu concebut e parit: no vullau menysprear, Senyora, les pregaries que fem a vostra merce posats en necessitat, ans vos placia, Senyora, deliurar nos de tot perill e error, vos qui sou Verge beneyta, Mare del nostre Redemptor! O, Senyora! Y ab quanta dolçor corregireu los peccadors errants, mes per exemples de virtuts que per aspres paraules, car ab amor e pietat tirareu les gents a la via dreta! E perço los peccadors, confiant de la gran clemencia de vostra senyoria, dien: *In anima contrita veniamus ad illam dicentes: Illumina vias et semitas nostras, vt cognoscamus que placita sunt Deo;* volent dir: Acostem nos a aquesta Senyora ab la anima contrita e lo cor humiliat, dient e suplicant a sa senyoria que vulla illuminar les vies e carreres nostres perque conegam la voluntat e plaer de [*f. 52 d*] nostre Senyor Deu e posem aquella * per obra. O, Senyora! Y quant haueu vos treballat en consolar los trists e desolats! E sereu la vera consolacio dels tribulats, e tots los peregrinants en aquesta mortal vida poden dir a vostra senyoria: *Consolare nos in terra peregrinationis nostre; inueniant graciam apud Deum qui te in suis necessitatibus inuocabunt;* volent dir: O, Senyora! Sia de vostra merce consolar nos en la terra de la peregrinacio nostra, e per lo mija de

» vostra senyoria troben gracia dauant Deu tots aquells qui en les necessitats sues inuocaran la clemencia vostra. O, Senyora! Ab quanta paciencia e dolçor comportareu vos los incomportables, co es, perseuerants en peccat, sperant los ques conuerteixquen e vinguen a venia; los quals poden dir a vostra senyoria: *Ostende nobis, Domina, misericordiam tuam, et conforta nos in seruicio tuo;* volent dir: Senyora clement: mostrau nos la misericordia e pietat vostra, quens releue de aquesta grosseria e ceguedat que tenim, e siam confortats per la merce vostra en lo seruici vostre! O, Senyora! Que en lo remetre de les injuries exemplar sereu a tota creatura, car aquelles doloroses injuries fetes en la persona del Fill vostre, a vos tan cara, qui us trauessaran la anima e us daran major pena que si en la persona vostra les sentieu! Vos, Senyora, les portareu ab tanta patiencia, que no solament als enemichs e perseguidors vostres e del vostre Fill perdonareu, ans pregareu per ells els contracta*reu ab molta pietat si conuertirse volran; [*f. 53 a*] e poran dir, coneguda la vostra clemencia: *Tu autem, Domina, suauis et verax es, patiens nimis et miseratione plena;* volent dir: Vos, Senyora, sou suau e verdadera, e molt pacient e plena de misericordia. O, Senyora! Y aquella obra de tanta misericordia, qui es pregar generalment per bons e mals, ¿qui la ha complida pus largament que vostra senyoria? Que en la present vida ne en la esdeuenidora no cessau ne cessareu de pregar nostre Senyor Deu per los homens justs e peccadors, en tant que tots vos tenen per general aduocada e dien: *In periculis et rebus dubijs inuocate eam: et in necessitatibus vestris*

» *inuenietis auxilium et refugium caritatis illius;*
» volent dir: Siau auisades, totes les gents, que
» aquesta Senyora es lo refugi nostre, al qual po-
» dem recorrer en tots perills e casos dubtosos, e
» inuocar sa senyoria en les necessitats nostres, e
» trobarem en sa merce, sens dubte, auxili e refugi
» per la molta caritat sua. O, Senyora! Que aquests
» robins fan lo present collar de gran estima. E
» axi mateix, per creixer la bellea e estimacio sua,
» son en ell posats set smaragdes de granea e be-
» llea molt singular, mostrant en vostra senyoria
» esser les set obres de misericordia corporals en
» grau molt excellent. Car la primera, qui es dar a
» menjar als famejants, vostra merce la ha com-
» plida abundosament, car, durant aquella fam
[*f.* 53 *b*] » ge*neral que natura humana hauia incorregut
» per lo peccat, nunqua los homens han trobat
» quils haja socorregut de vianda sufficient a fartar
» la sua fam fins vostra senyoria es venguda els ha
» comunicat lo fruyt tan saboros del vostre virgi-
» nal ventre, lo qual sols basta a fartar e contentar
» lo apetit huma; e ara poden cantar ab grandis-
» sim goig tot(o)s los homens: *Panem angelorum*
» *manducauit homo;* car lo pa dels angels vos
» laueu donat a menjar als homens, de que us res-
» ten molt obligats. La segona obra de misericor-
» dia, qui es donar a beure als sedejants, vos,
» Senyora, la haueu complida cauant en aquella
» penya fortissima de la potencia diuina per con-
» tinues oracions, fins que haueu fet sortir aygua
» de gracia a fartar la set de les gents. E de aquesta
» font vos, Senyora, teniu la clau, e podeu dir: *Si*
» *quis sitit veniat ad me et bibat;* volent dir: Tots
» los que haueu set de la gracia diuina, veniu, que
» yo us mostrare la font abundosa hon poreu fartar

» la vostra set. O, Senyora! Que la terça obra de misericordia complireu vos molt piadosament acullint dins les entramenes de la vostra clemencia los peregrinants per aquesta mortal vida, car en vos trobaran posada e repos los treballats e cansats en lo dit cami; los quals, regoneixent lo repos e consolacio que en la merce vostra trobaran, diran ab alegria no recomptable: *Melior est caritas tua cunctis diuitijs, et gratia tua super aurum et lapidem pretiosum;* volent dir: O, Senyo*ra! que molt millor es la dolçor e alegria [*f. 53 c*] que trobam en la caritat vostra que quantes riquees posseir poriem, e la gracia vostra estimam molt mes que or ni pedres precioses. O, Senyora! La quarta obra de misericordia, ¿qui la ha complida axi perfetament com vostra senyoria? Car, despullat Adam e tots los seus fills de la vestidura de innocencia e de tots altres bens, ¿quils ha redreçats e vestits sino vos, clementissima Senyora? Car, vehent la nuditat e fretura de cascu de ells, manareu a les vostres donzelles e direu: *Cito proferte stolam primam: et induite illum: et date anulum in manu eius: et calciamenta in pedibus eius;* volent dir: Veniu, vos, Caritat: vestiulo de aquella vestidura de amor delicatissima e molt prima; e vos, Fe, dauli lo anell de vera crehença en la ma sua; e vos, Sperança, calçaulo de virtuoses obres; perque, axi arreat, sia plaent al Pare eternal, lo qual lo hauia auorrit per la nuditat sua. O, Senyora! Que vos sou la vera solicita e caritatiua qui compliu la quinta obra de misericordia visitant e consolant los malalts de qualseuulla malaltia sien detenguts, procurant los sanitat e paciencia. Nengu no recorre a la merce vostra que ajuda

en aquella prestament no trobe. E perço poran molt be dir los homens qui de vostra senyoria hauran rebut merce e gracia: *Magnificate eam omnes qui impingati estis melle et lacte recreationis eius;* volent dir: * [f. 53 d] Magnificau e exalçau aquesta Senyora tots los qui us trobau ajudats e recreats de la dolçor e gracia sua. O, Senyora! Que la sisena obra de misericordia fareu ab gran treball e us costara molt, e perço reportareu grandissima gloria, la qual es rembre los catius; car los que ara se troben en captiuitat nos poden rembre per nengua peccunia sino per sola sanch del vostre tan amat Fill. Aquesta, Senyora, haueu vos a offerir si voleu deliurar aquesta gent e complir la obra tan piadosa e misericordiosa; car vostra senyoria pot esser molt certa, *sine sanguinis effusione non fit remissio,* que sens aquesta impreciable sanch no pot esser feta vera remissio del peccat per lo qual los homens son catius. La setena complireu vos, Senyora, continuament tant com lo mon durara, car los morts en la anima, qui per totes les creatures seran auorrits e lançats, vos, Senyora piadosa, los tocareu e contractareu sens nengun fastig, els soterrareu dins les entramenes de la misericordia, cobrint los ab terra de la vostra clemencia fins que de aqui ixquen resuscitats per la intercessio vostra. E perço sera de vostra merce cantat: *Clemencia tua, Domina, non defficiet a seculis eternis: et misericordia tua a generatione in generationem;* volent dir: La clemencia vostra, Senyora, no fallira james en los setgles eternals, e la misericordia vostra sera coneguda e magnificada de generacio en generacio. Axi, Se* [f. 54 a] nyora, aquest collar tan be guarnit de perles vos sola lo

» podeu portar dignament. » E la Senyora, acceptant lo dit collar ab gran plaer, comanal a la sua cambrera, Humilitat nomenada.

CAPITOL .XLV. COM SANCT MIQUEL PRESENTA A LA SENYORA .XIJ. PARELLS DE GUANTS MOLT BEN GUARNITS, DIENT A SA ALTESA COM, TENINT AQUELLS EN LES SUES PRECIOSES MANS, GUARRIA PER SOL TOCAMENT .XIJ. SPIRITUALS MALALTIES.

E tantost fon aqui vn altre angel ab vna capça de crestall molt clar, guarnida dor molt special; prenint la sanct Miquel, obrila, (*e*) e, presentantla a la Senyora, dixli : « Excellent Senyora : veus açi vna dotzena » de parells de guants, qui us tramet la Magestat » diuina, guarnits singularment cascu de sa color, » perço, Senyora, que vos sou la gran metgessa de » natura humana e haueu a guarir totes les malal- » ties de aquella, e a cascuna malaltia que us sera » presentada, vostra merçe se posara sa manera » de guants per pus piadosament contractar aque- » lles. Car com vostra senyoria veura aquella cruel » malaltia de hydro*pesia, ço es, de superbia e [*f. 54 b*] » presumpcio qui axi agudament fa sedejar als » homens la gloria mundana, vnflant aquells de » vanitat e miseria, fent vida oblidant e menys- » preant tot lo be esdeuenidor (com mes creix » aquesta malaltia menys se coneix), moguda vos- » tra senyoria de molta pietat, posaruos eu aquells » guants qui son guarnits de flocadura burella, qui » es color cendrosa, e, tocant los dits malalts, dir-

» los eu: *Recordare quia puluis es et in puluerem*
» *reuerteris;* volent dir: O, miserables superbio-
» sos! Recordeus que sou pols e cendra, e que en
» aquella haueu a tornar. E auis vos de aço: *Quia*
» *vbi superbia ibi contumelia;* car hon y ha molta
» superbia nunqua defallen minues vituperis e ver-
» gonyes. E aco es la propria medicina de aquesta
» malaltia: axi, si la dita medicina us es fort (*e*)
» enuiosa, fugiu a la causa de la malaltia. Car siau
» certs: *Quia odibilis et Deo et hominibus super-*
» *bia;* car abominable es a Deu e a homens la
» superbia, e a cascu ha plaer de punir aquell. E
» ab aquestes amonestacions e inspiracions, en-
» semps ab los exemples de la vostra profundis-
» sima humilitat, guarreu vos, Senyora, tots los
» detenguts de aquesta mortal superbia si a vos,
» Metgessa singular, creure volran. O, Senyora!
» Que laltra malaltia no menys perillosa, qui es
» etiguea, entesa per los enuejosos, vos no la menys-
» preareu, ans ab molta solicitut entendreu en la
» curacio de aquella, e posant vos los guants guar-
» nits dor, tocareu ab molta dolçor los dits malalts,
[*f. 54 c*] » dient los: *Qui* non diligit proximum suum manet*
» *in morte;* volent dir: O, fills meus, qui en aques-
» ta tan cruel malaltia de enueja e auorricio de vos-
» tres prohismes sou caiguts! No penseu star en
» poch perill, ans siau certs que la mort spiritual
» es ab vosaltres e sou molt luny de la amor diui-
» na; car qui no ama lo germa seu, qui veu, ¿com
» amara lo Creador seu, qui no veu? E ab la dolçor
» de les vostres paraules, e mirant los vostres
» guants, qui son daurats e molts clars exemples de
» la caritat vostra, seran guarits perfetament los
» dits malats. O, Senyora! Que vna altra orrible
» malaltia guarreu perfetament, ço es, la abhomi-

» nable lebrosia, qui ab lo alende seu corromp les » gents, e es entes per los mal parlers, que a tots » los quels miren e toquen enfectionen. Be haureu » mester, Senyora, en la curacio de aquesta malal- » tia, que us poseu los guants del guarniment » negre, ço es, reduint los a memoria lo stret juhi » de Deu, en lo qual seran examinades totes les » mal dites paraules. E dir los ha vostra merce: » *Quis est homo qui viuet et non videbit mortem?* » volent dir: ¿Sabeu vosaltres, miserables, qui axi » us alargau a mal parlar, si ha nengun hom dels » viuents que no sia sotsmes a mort? E, si tal cosa » trobar nos pot, ¿com viuiu axi reposats en vici » tan criminos, puix sou certs que la mort posara » terme en vostre desfrenat parlar e sera començ » de la pena que james finira? E ab aquesta temor, » Senyora, los apartareu de aquest vici els fareu » occupar la len*gua sua sols en loar nostre Se- [*f. 54 d*] » nyor Deu e en edificar lo proisme. O, Senyora! » Quant sereu demanada per guarir e ajudar » aquells qui per febra pestilencial son turmentats, » ço es, aquells qui per multitut de peccats e des- » ordens continuats tiren los altres, per son mal » exemple, a semblant malaltia, acorrereu, Senyo- » ra, molt prest ab los guants en la ma guarnits de » blanch, mostrant los exemples singulars de nedea » e puritat de vostra real persona, qui es spill e » regla de tota virtut e fre molt poderos contra tot » vici, e dir los eu: *Ve homini illi per quem scan-* » *dalum venit;* volent dir: O, vosaltres qui axi » sens nengua temor escandalizau vostres proismes » els tirau a mal! Siau certs que la maledictio de » Deu es sobre vosaltres. E de tals diu Dauid: *Di-* » *lexit maledictionem et veniet ei;* car haueu amat » lo peccat, qui de si porta maledictio, e es vos

» venguda justament. E axi, Senyora, temerosos
» de la vostra rigorosa sentencia, girars an a la
» clemencia vostra demanant misericordia e per-
» do, e mudaran la vida sua de vicis en virtuts per
» la intercessio de vostra senyoria, qui continua-
» ment los direu a la orella: *Si vis vicijs exui,*
» *longe a vitiorum exemplo recede;* volent dir:
» Fills meus: si us voleu ben despullar dels vicis
» que acostumat haueu, fugiu a totes aquelles com-
» panyies que mal exemple de vida vos poden
» donar, car lo veure fer mal mou la persona a
[*f.* 55 *a*] » desig de fer semblant. * O, Senyora, que vos sola
» haueu a guarir aquella fexuga malaltia incurable
» quis diu paralitiquea, qui es entesa per aquella
» spiritual malaltia de perea, qui agreuia molt los
» peccadors els porta a la mort eternal! Açi, Se-
» nyora, haureu vos mester los guants qui son
» guarnits de ploma de pago, ço es, la infinida
» diuersitat de treballs e merits del vostre precios
» Fill, e ab los dits guants en la ma tocar los eu al
» cor, dient a cascu de aquells qui per tal malaltia
» sera detengut: *O miser, scribe in corde tuo vul-*
» *nera Filij mei et omnia opera sua;* volent dir:
» O, miserable de pereos qui axi passes lo temps
» infructuosament! Scriu dins lo teu indurit cor
» les nafres e dolors del meu amat Fill e totes les
» obres sues, e aqui veuras e legiras com james en
» tota la vida sua hun sol moment no ha reposat
» que per tu nit e dia no haja treballat, e sera con-
» fusa la tua perea que per lo seruici seu e salut
» tua no vulles treballar. Car aquesta ley ha cons-
» tituyda nostre Senyor Deu als mortals, que ab
» treballs guanyen la vida eterna, e qui passa lo
» temps ociosament posa en gran perill la vida e
» saluacio sua; e perço es scrit: *Nulla major jac-*

tura quam perdicio temporis: quo amisso nulla est reparatio possibilis; volent dir: que noy ha al mon major perdua ne pus dampnosa que la perdua del temps, lo qual, huna vegada perdut, es impossible poder se cobrar; e perço diu lo Ecclesiastich: *Conserua tempus et declina a* * [*f. 55 b*] *malo;* volent dir: que qui vol passar esta mortal vida ab seguretat, ques guarde e conserue lo temps el despengua en obres virtuoses, e fuja e se aparte de tot mal. *Quia nichil preciosius tempore;* car no ha lome res pus precios que lo temps, car ab aquell ha a guanyar Paradis; e perço lo pereos es pijor que orat, car pert lo temps en que tant de be poria guanyar. E de aço fa testimoni Salamo dient: *Qui sectatur otium stultissimus est.* O, Senyora! Y de quant vos restaran obligats los homens trobant se per vos guarits de vna tan perillosa malaltia! Ab quant plaer besaran les vostres mans ensemps ab los guants que en aquelles portau, regraciant vostra alta senyoria de la curacio sua! O, Metgessa excellent! Que altra malaltia haueu a guarir molt difficil, quis diu frenesia, co es, ira, qui axi trau lome en qui es de seny e de raho que de son propri mal se alegra e se riu! Aci, Senyora, acorrereu vos ab los guants en la ma qui son guarnits de tenat, qui es color de leo, car espantar los eu ab la rigor del estret juhi diuinal, qui tan cruelment punix los impiadosos e yrosos qui furiosament e inhumana tracten son proisme. E perço es dit: *Eadem quippe mensura qua messi fueritis remetietur vobis;* car, ab la mateixa mesura quel home paga, ab aquella es pagat. Car poden esser molt certs los dits homens *quia nullum malum impunitum, neque vllum bonum irremu*ne-* [*f. 55 c*]

» *ratum;* e perço deuen mitigar sa furia los mortals
» remetent les causes sues a nostre Senyor Deu, qui
» es jutge verdader e venga molt largament aquells
» qui per amor sua nos volen venjar. E axi, Se-
» nyora, ab lo tocament de les vostres dolçes mans
» e ab les singulars medicines que ab aquelles
» fareu, guarreu los dits malalts els restituireu en
» perfeta sanitat, car de yrosos los fareu benignes
» e dolços. O, Senyora! Que altra malaltia sera a
» vostra merce presentada qui no es metge al mon
» qui la emparas de guarir sino sola vostra senyo-
» ria, car es malaltia tan amagada que ans mata
» que no sia coneguda, la qual, Senyora, se no-
» mena basques de cor, entesa per los maliciosos.
» O, Senyora, que tant com mes orrible es la dita
» malaltia tant ab mes dolçor sera per vostra merce
» tractada, car los cordials a ella necessaris, ab
» vostres propries mans los pastareu tenint en
» aquelles los singulars guants guarnits de grana,
» ço es, reduint los a memoria aquella feruent ca-
» ritat e amor que lo senyor Fill vostre ha agut a
» natura humana venint en lo present mon per
» pendre mort per donar vida als mortals! O, Se-
» nyora! Y quin restaurant sera aquest tant singu-
» lar! No es veri al mon qui dauant li stiga. E,
» vostra merce visitant los dits malalts turmentats
» per dolorosa e maliciosa tristicia, darlos ha vos-
» tra senyoria aquesta medicina primer de totes
[*f. 55 d*] » coses, dient los: *Gustate et * videte quoniam*
» *suauis est Dominus: beatus vir qui sperat in*
» *eo;* volent dir: O, miserables maliciosos qui axi
» teniu lo cors e la anima malalts e morts per les
» coses temporals, les quals en sufficiencia hauer
» no podeu! Deixau aqueixos pensaments: tastau
» e asaboriu la amor diuina, e vejau quant es

» dolç nostre Senyor Deu que axis dona largament » als peccadors, que, per ells a saluar, offir la vida! » O, quant seran benauenturats los qui en la cle- » mencia sua posen tota sa sperança e a ell reme- » tran la venjança de les injuries sues e perdonaran » a sos proismes, deposant tota malicia per amor » de nostre Senyor Deu, lo qual los aconsolara » molt largament si a sa Magestat remeten totes » coses! E aquells que, indurits en sa malicia, » volen entendre en venjançes, venen souint en » grans aterraments e minues; e per ço us consell, » fills, que fujau a tal malaltia, que porta en si infi- » nits mals e liga lome ab ligams no coneguts, e, » axi catiu e sens nengun merit, lo porta a(*l*) mort » eternal, hon sera turmentat sens nenguna pietat, » puix ab malicies continues haura despes la vida » sua. O, Senyora, que los dits malalts, vehent se » axi piadosament esser tractats per vostra senyo- » ria, e tement los grans perills e laços que de » aquella malaltia se segueixen, desijosos de salut, » ab gran fe e deuocio diran a vostra merçe: *Do- » mina, quis potest euadere laqueos istos!* volent » dir: Senyora! Y qui pora escapar dels ligams de » aquesta cruel * malaltia! Dau nos consell e ajuda, [*f. 56 a*] » Metgessa excellent! E vos, Senyora, dir los eu: » *Quisquis amat Filium meum, mundum non dili- » git;* volent dir: Aquell qui ama verdaderament » lo meu Fill, auorrex lo mon e no ama res que de » ell sia, e lauors es franch de tots los ligams de » malaltia. E, sabuda per les gents la gran fama de » les curacions que vostra senyoria fa de tanta » diuersitat de malalties, presentar vos nan vna » altra no menor que les passades, la qual se no- » mena pleuresis, entesa per desobediencia; e, axi » com lo dit pleuresis lo principal senyal que te

» de mort es lo escupir de la sanch, axi, Senyora,
» los desobedients menyspreearan la sanch e mort
» del vostre excellent Fill, no volent se humiliar
» per amor sua ne fer lo per ell manat, ans volran
» seguir sa propria voluntat en totes coses. E vos,
» Senyora, vehent los dits malalts axi propinques
» a la mort, posaruos eu aquells guants guarnits de
» blau en les mans vostres, e, tocant los ab molta
» dolçor, tirant los a pensar en lo Cel e en la gran
» gloria que aqui speren los verdaders hobedients,
» dir los ha vostra senyoria a cascu de ells: *Quan-*
» *tum enim humilior et hobediens fueris, tantum*
» *te sequitur altitudo glorie;* volent dir: Siau certs,
» fills meus, que, tant com sereu pus humils e ho-
» bedients, tant vos seguira major altitut de gloria
» en la vida esdeuenidora. E perço us dich, en
» veritat: *Tolle propriam voluntatem et non erit*
» *infernus tibi;* car, si cascu de vosaltres aparta
[*f. 56 b*] » de si la propria voluntat e * segueix la de aquell
» qui manar li pot, aquest tal es molt segur de no
» veure les penes dinfern. car los vers hobedients
» per martirs son comptats, e lo cami seu es de la
» terra al Cel. Veritat es que los tals hobedients es
» necessar[i] sien morts al mon e renuncien de cor
» a totes les coses mundanes, e sobre tot a sos
» apetits e propris vicis. *Quia qui renunciat omni-*
» *bus que possidet, et suis moribus non renunciat,*
» *non est Cristi discipulus;* car qui renuncia a les
» coses que posseheix o posseir poria, e sos mals
» costums no renuncia, no pot esser deixeble del
» Redemptor de humana natura, Ihesus, Fill meu;
» e perço, si alegrament e sens ansia voleu passar
» la peregrinacio de aquesta mortal vida, prenga
» cascu de vosaltres lo consell meu, qui es aquest:
» *Nulli placere studeas in vita tua nisi solo Deo;*

» co es, que no penseu en plaure a nengu en la » vida vostra sino a sol Deu, al qual sols deueu » amar e tembre com a donador de vida e de » mort. E, ab aquestes dolçors, Senyora, los » guarreu perfetament els portareu a vera hobe- » diencia. »

CAPITOL .XLVI. QUI CONTINUA LO SOBRE DIT.

Senyora! Que altra malaltia haueu a » guarir, molt dolorosa e poch plangu- » da, qui ha nom puagre, qui significa » los inconstants e no ferms en les » obres sues. Aquesta malaltia, Senyora, sera per » vostra merce molt planguda e ab summa dili- » gencia * (*diligencia*) curada, car vos sabeu quants [*f. 56 c*] » perills en si porta. Aci, Senyora, amprareu los » guants guarnits de vert, mouent los a sperança » dels bens esdeuenidors, los quals no satenyen si » no per treballs continuats, seguint lo exemple » dels sancts, que fins a la fi han perseuerat. » E perço vostra senyoria los dira: *Si vis saluari » semper studeas imitari vitam iustorum: fugies » exempla malorum;* volent dir a cascu dels ma- » lalts: O, miserable puagros, que ades tens la » dolor en hun loch, ades en altre, mudant souint » de proposit en proposit e de obra en obra! » Sies cert que, sit vols saluar, es necessari ab » gran studi penses e treballes en imitar e seguir » la vida dels justs, e fugir a aquells de qui pots » hauer mal exemple de vida; car los flachs e que » facilment se muden no poden hauer res pus » perillos que conuersar ab persones vicioses, ne

» res pus profitos que praticar ab persones virtuo-
» ses e constants e tenir sobre si gran custodia.
» *Quia vbi non est sepes, diripietur posessio;* car
» la hon noy ha tanca facilment se destroeix la
» possessio. E axi mateix *nou* [mou] molt al home
» a no perseuerar en lo be començat presumpcio e
» confiança de sa propria virtut; e perço es dit:
» *Qui de virtutibus suis extollitur quasi de medica-*
» *mento vulneratur;* car qui de ses propries virtuts
» se exalça es axi com aquell que ab la medicina
» de salut es nafrat e mort. E perço diu Salamo:
» *Fili, superbia nunquam ascendat in corde tuo:*
» *ab ispa enim sumpsit initium omnis perditio;*
[*f. 56 d*] » volent dir: que cascu se * deu molt guardar que
» superbia ne presumptio no regne en lo seu cor,
» car ensemps ab ella ve tota natura de perdicio.
» Es molt necessari al home qui vol perseuerar en
» vida virtuosa que haja pau e repos dins la sua
» consciencia, e defora ab totes les creatures; car
» perço es scrit: *Pacem cum hominibus habeas;*
» *bellum cum vitijs;* car ab tots deuem hauer con-
» cordia e pau, e solament brega ab los propris
» vicis. Car benignitat e dolçor conseruen la ani-
» ma en tot bon proposit, segons posa Salamo
» dient: *Simplicitas iustorum diriget eos: et ius-*
» *titia rectorum liberabit eos;* car la simplicitat
» dels iusts endreçara a ells en tota virtut, e la
» justicia dels qui son drets e sancers de cor de-
» lliurara aquells de tot cayment perillos. O, Senyo-
» ra! Que ab aquestes medicines e empastres gua-
» rreu axi los dits malalts que prestament los fareu
» sortir del lit, e, trobant se sans e forts, ab gran
» goig diran a vostra senyoria: *Ubi vis paremus*
» *tibi comedere pascha!* volent dir: O, Senyora
» excellent! ¿En quina manera de virtuts voleu

» quens exercitem per que vos, venint a nosaltres » per amor e caritat, portant nos la gracia diuina, » pugau fer pascua e gran festa ab nosaltres, ale- » grant vos de la nostra salut? O, Senyora! Que » encara us haureu a exercitar en guarir vna altra » malaltia que per natura es incurable e diuse » ceguedat, significada per los qui nos coneixen; » de la qual malaltia vostra merce aura molta * pie- [*f.* 57 *a*] » tat, e, posant vos en les vostres excellents mans » aquells guants guarnits de argent, tocar los eu » los vlls del enteniment, dient a cascu de ells: » *Si cognouisses et tu;* volent dir: O, miserable » cech, e si tut conexies! La malaltia tua seria » facil de guarir, car ignorancia fa les poques » malalties venir a esser mortals, per que en lo » començament no prenen la medicina deguda. » Axi, fills meus, despertau vos e no stigau axi en- » cegats! *Timete Dominum et date illi honorem* » *quia venit hora iuditij eius:* hajau gran temor de » nostre Senyor Deu e donau a ell honor e gloria, » coneixent e confessant les culpes vostres; car » prestament vendra la hora del seu rigoros juhi, » en lo qual los vostres peccats seran vists e cone- » guts. E siau certs: *Quia dies Domini sicut fur* » *in nocte veniet;* car lo dia que lo Senyor vendra » a jutiar sera axi amagat e secret com del ladre » que ve de nit. E guardau no hajau a hoir en » aquell estret juhi de boca del jutge: *Propter* » *multitudinem iniquitatis tue et propter dura* » *peccata tua feci tibi hoc;* volent dir: Siau certs, » vosaltres, cechs, que per la gran multitut de les » iniquitats vostres e per la durea dels peccats per » vosaltres no coneguts yo us he fet aço: que siau » dampnats eternament, e coneguts per totes les » creatures e per aquelles menyspreats, puix dauant

» mi no us sou coneguts ni humiliats. E, axi aterrats per gran temor, vendran en coneixença de » sa gran error, e diran a vostra senyoria : *Illumina occulos meos ne vnquam obdormiam in morte* [f. 57 b] » *nequando dicat inimicus * meus preualui aduersus eum ;* volent dir cascu per si : O, excellent » Senyora e Metgessa nostra ! Illuminau los meus » vlls de vera coneixença per que nom adorma en » la mort ignorant los peccats meus e de aquells » hauent poca cura, e que en aquell cars lo diable, » enemich meu, no puga dir : « Yo he vençut e » aterrat. » O, Senyora ! Que la vostra caritat sera » tanta que a nengun malalt no direu de no, e per » ço, Senyora, vendran a vostra clemencia los » sorts, qui es malaltia molt auorrida, sens sperança de salut, significada per los indurits e obstinats en peccat ! Aci, Senyora, haueu mester » hun gran esforç e metre les mans dins les entramenes de aquests malalts ab los guants guarnits » de groch, qui es color clara e resplandent, e » moureu lo cor de aquells a coneixença clara del » perill en que stan e que nengu nols pot ajudar si » ells mateixos ajudar nos volen. E dir los ha vostra merce : *Qui te fecit sine te, non te saluabit* » *sine te ;* volent dir : O vosaltres, qui continuament stau e perseuerau en peccat e axi voleu » viure ! Siau certs que aquell Senyor qui us ha » creats e fets sens ajuda vostra, no us saluara » james sens voluntat e treballs vostres. E lo temps » de mereixer sols es en la present vida ; e, si » aquest despeneu en vicis e peccats, ¿ que us » resta sino la pena per ells meritada ? Car scrit es: » *Que eius seminauerit homo, hec et metet :* car, » segons les obres quel home fara, axi sera pagat. » *Filioli recordamini quem nouissima hora est.*

» E per*ço recordau vos, fillets, que ja sou a la [*f.* 57 *c*] derrera hora: esforçau vos a fer bones obres, car certament vos dich: *Bonorum ergo laborum gloriosus est fructus;* car dels bons treballs glorios es lo fruyt, e a cascu de aquells qui virtuosament haura obrat sera dit, en lo pas de la mort, per nostre Senyor Deu: *Date ei de fructu manuum suarum: et laudet eum in portis opera eius;* volent dir: Sia dat a aquest del fruyt de les sues propries mans, ço es, lo gran premi que mereix per sos treballs, e sia lohat de les sues bones obres en la porta, ço es, en lo eximent de la mortal vida. E ab aquestes medicines, Senyora, fareu cobrar la hoida als sorts, e cascu de ells, lançant se als peus de vostra senyoria, dira: *Domina, audiui auditionem tuam et timui;* volent dir: O, Senyora! Yo, hoint les amonestations de vostra senyoria, so vengut en coneixença de la mia error e obstinacio, e tem molt la rigor del diuinal jutge; perque soplich a vos, senyora Metgessa, que de aquesta mortal malaltia maueu guarit, me doneu alguna medicina per a vsar que no torne en la dita malaltia. E vostra merce respondra ab molt plaer, dient: *Serua mandata quia breues dies hominis sunt;* volent dir: Fills meus: no es cosa nenguna que axi us preserue de tot mal com es seruar los manaments diuinals e tot ço a que lome es obligat; car los dies de la vida dels mortals son tan breus que nengu nos deu enujar de qualseuulla treball que porte, puix sab que tan poch te a durar, car la mort es fi de tots treballs de * aquesta vida. [*f.* 57 *d*] E qui be viu e ordenadament, la fi ha segura, segons es scrit dient: *Non potest male mori qui bene vixerit;* car no pot mal morir qui be ha

vixcut. E aquestos, Senyora, molt contents de les vostres medicines e bon regiment, sotsmetranse tots a la hobediencia de nostre Senyor Deu e vostra, guardantse de tornar en la primera malaltia. O, Senyora clement! Que altra manera de malalts vendran a vostra senyoria, los quals ab signes demanaran ajuda, car son muts e parlar no poden. Aquells, Senyora, son entesos per los qui mal regeixen la lengua e no donen a nostre Senyor Deu la lahor que deuen. E, vostra merce rebent los ab molta pietat, entendreu solicitament en la curacio de ells; e tenint en les vostres precioses mans aquells guants guarnits de morat, qui es color foscha e molt honesta, tocar los ha vostra merce en lo cor, escalfant aquell ab les vostres propries mans, car la fredor del cor fa cessar la lengua de son virtuos exercici, e de aqui, Senyora, fareu sortir la foscha e amagada deuocio. E apres tocar los eu la lengua, purgant aquella, e fareu publicar la dita deuocio per paraules manifestes, dient a aquells: *Loquimini et clamate*: *quia volo vos orare in omni loco leuantes puras manus sine ira et disceptatione;* volent dir: Puix per lo tocament meu sou guarits, parlau e cridau, car la voluntat mia es que oreu en qualseuulla loch que us trobeu, leuant les mans al Cel ab puritat de conscientia, sens ira nenguna ne con-
[*f. 58 a*] tencio, ans ab vera humi*litat e pacificacio. Car tals oradors vol lo Pare eternal, e perço dix Dauid: *Respexit in orationem humilium: et non spreuit precem eorum*; volent dir: que nostre Senyor Deu mira e aproua les oracions dels humils e no menysprea james les pregaries de aquells. *Quia oratio humiliantis se nubes pe-*

» *netrat*; car la oracio de aquell que se humilia penetra les nuus. E aquest exercici de lohar vostre Deu y Creador vull que proceeixca de cor; car dich vos certament: *Si cor non orat in vanum lingua laborat*; que si lo cor no es atent en la oracio, en va treballa la lengua. *Quia Deus non aspicit verba orantis, sed attendit cor deprecantis*: car lo Senyor no mira les paraules del qui ora, ans aten al cor e a la affectio ab que es pregat. O, Senyora! Que aquests muts, hauent cobrada la paraula per mija de vostra senyoria, e trobantse desijosos e inflamats de continuar e perseuerar en la lahor diuina, diran a vostra merce: O, inclita Senyora! Sia de vostra merce darnos algun orde ab que perfetament pugam seruir e lohar aquell senyor Fill vostre, segons per vostra altesa som amonestats! E vos, Senyora, dir los eu: Fills meus: la preparacio vostra per a ben perseuerar e obtenir lo que demanau ha de esser aquesta: *In sanctitate et justitia coram ipso omnibus diebus vestris*; car es necessari siau sancts dins en lo cor e defora en les obres, e que siau axi justificats que nengun peccat en vosaltres no puga aturar per sols vn mo*ment, e que us esforçeu de star en la presencia [*f. 58 b*] diuina continuament, ço es, en gracia sua, car nengu no li sta dauant sino aquells qui posseeixen la dita gracia; e en aço perseuerareu tots los dies de la vida vostra, auorrint lo mon e totes les coses sues. Car dich vos certament: *Longe est mens illius a Deo, cui hec vita dulcis est;* ço es, que es molt luny de nostre Senyor Deu la pensa de aquells a qui la vida present es dolça e plaent. E los dits malalts, Senyora, molt inflamats de la resposta de vostra senyoria, es-

» forçar san a posar per obra lo per vostra merce » manat. Axi, Senyora, veus açi los guants vostres » a que han a seruir. » E la Senyora ab molt plaer accepta los dits guants, e comanals a vna de ses donzelles, nomenada Prudencia, dientli quels tingues prests per a quant vendrien los malalts a esser curats.

CAPITOL .XLVII COM SANCT MIQUEL PRESENTA A LA SENYORA .VJ. PARELLS DE TAPINS, DIENT LOS CALÇAS SA MERCE QUANT PER SIS STAMENTS DE PERSONES SERIA RECLAMADA.

PRES fon aqui altre angel ab vn bell baçi fet de coral, guarnit dor de molt singular obra, en lo qual y hauia sis parells de [*f. 58 c*] tapins; e, prenint*lo sanct Miquel, presentals a sa senyoria dient: « Excellent Senyora: » la Magestat de nostre Senyor Deu tramet a vostra altesa aquests tapins per a vostre calçar, car » haueu molt a caminar per socorrer a natura » humana en les necessitats sues com per ella sereu » reclamada. Los vns tapins, Senyora, son tots de » argent specialment obrats: aquests, Senyora, calçareu com sereu reclamada per los homens quis » trobaran en stament de gracia, car, coneguda la » flaquea humana, seran molt certs que sens vostra » merce conseruar nos poden; e perço continuament cridaran e diran a vostra senyoria cascu de » ells: *Conserua me, Domina, quoniam speraui in* » *te*; volent dir: O, Senyora! Y conseruaume en » aquest stament glorios, que stiga ferm e constant » en la gracia y amor del meu Senyor e Creador e

» deliure de tota offensa sua! E, corrent prestament la Senyora per ajudarlos, dir los eu: *Nolite confidere in cordibus vestris: quia qui confidit in corde suo stultus est;* volent dir: O, fills meus, qui sou en stament de perfectio e posseyu la gracia de nostre Senyor Deu! Guardau vos de presumpcio, que no es cosa al mon que pus prestament vos faça caure, ne fieu de la fermetat del vostre cor, car dich vos certament que es be orat qui de si mateix confia; ans tostemps que sentireu en vosaltres alguna virtuosa disposicio deueu dir ab humilitat: *Suffitientia nostra ex Deo est,* confessant que qualseuulla be o gracia que en vosaltres sia sols es de Deu, e de vosaltres no res; e a*xi perseuerareu ferms en la gracia a vos- [*f. 58 d*] altres donada. Los altres tapins, Senyora, son de vn brocat vert molt singular: aquests calçara vostra merce quant sera cridada per aquells qui son en peccat mortal; car los dits miserables, trobant se en aquell pou profunde de la jra de nostre Senyor Deu, reclamaran a vostra clemencia, dient cascu per si: *Saluum me fac, Domina: quoniam intrauerunt aque vsque ad animam meam;* volent dir: O, Senyora, qui sou font de misericordia! Saluau nos e deliurau nos, car les aygues de peccat son entrades dins la anima nostra e han la offegada e morta e apartada del seu Creador, e noy ha quins delliure, sino vos, qui sou Mare del jutge, ens podeu ab ell reconciliar. E vos, Senyora, hoyt lo crit dells, cuytareu ab los dits tapins, e, acostant vos a ells, darlos ha vostra merce gran sperança de venia, dient a cascu de ells: *Spera in Domino et declina a malo et fac bonitatem;* volent dir: O, miserables, qui en la profunditat de peccats sou caygutsl

» No us des[es]pereu, ans hajau gran sperança en » la clemencia de nostre Senyor Deu, que us haura » merce, e apartau vos de tot peccat e mal, e feu » obres bones e virtuoses, e sereu delliures de la » mort eternal. Los altres tapins, Senyora, son de » vellut burell, tots brodats de mates de murta: » aquests calçara vostra senyoria com negociara » en les fahenes ardues de natura humana, car a » vostra merce han a recorrer tots los temptats e » tribulats en la present vida, los quals diran a [*f. 59 a*] » vostra altesa: * *O tu, benedicta super mulieres,* » *qui angelos vincis puritate, sanctos superas* » *pietate: veni, Domina, in adiutorio populo Dei;* » volent dir: O, Senyora! vos qui sou beneyta » sobre tot lo linatge de les dones, e venceu los » angels en puritat, e sobrau tots los sancts en » excellent pietat! Veniu, Senyora, en adiutori del » poble de nostre Senyor Deu e vostre, car sens » vos los tribulats pereixen, los temptats son ven- » çuts. E vostra senyoria respondra a ells dient » a cascu per si: *Eleua de tenebris affectionem* » *tuam: et de sempiternis delitijs refice viscera* » *tua;* volent dir: Sabeu vosaltres, qui en tants » perills e treballs vos trobau, no es cosa nenguna » que tant vos puga ajudar a no sentir ni estimar » los dits treballs com es leuar la amor e affectio » vostra de les coses tenebroses de aquest mon e » fartar e adelitar lo vostre cor e entramenes en » contemplar e desijar los delits eternals, car » aquell sols es dit benauenturat en la present vida » qui de cor menysprea tota la felicitat mundana e » res no ha menester de aquella; e perço es dit: » *Felicissimus est ergo plane cui felicitate vti* » *opus non est.* E molts, desijant repos e gloria » temporal, cahen en infinides dolors, perque les

» caygudes dels passats deuen fer cautelosos los » presents; e perço es scrit: *Felix quem faciunt » aliena pericula cautum.* E axi, menyspreant lo » mon, fugireu a tots los mals e temptacions de » aquell. Los altres tapins, Senyora, son de brocat blanch: a*quests calçara vostra senyoria com [*f. 59 b*] » sera cridada per aquells qui son en lo pas de la » mort, los quals, trobantse en tanta dolor e angustia, reclamaran a vostra altesa dient: *O tu, » pia, potens et potenter pia Maria: de qua fons » est ortus misericordie: deffende nos in prelio » vt non pereamus in tremendo iuditio;* volent dir: » O, Senyora! vos qui sou piadosa e potent, e tant » com pus potent tant pus piadosa, de la qual, axi » com de viua font, mana a nosaltres la diuinal » misericordia! Defeneu nos, Senyora, en aquesta » estrema batalla, perço, Senyora, que no perixcam en lo temeros juhy que apres la mort speram. E, vostra senyoria corrent a ells ab los » dits tapins, recaptarlos eu aquella gracia final » quils emblanquira e denejara la anima, fent la » molt segura e alegra en son viatge; e dir los ha » vostra merçe: *Induite vos armaturam Dei vt » possitis stare aduersus insidias diaboli;* volent » dir: O, fills meus! No us espanteu en aquest » tan stret pas: preniu les armes de nostre Senyor » Deu, ço es, la sanch del meu Fill, e, ab aquesta » armats e guarnits, poreu vençre e sobrar les cauteles diabolicals, qui en aquest cars se esforça a » fer vos perdre la gracia e amor diuina, la qual » per mija de la dita sanch haueu obtenguda; e » apres de aquesta gran victoria peruendreu a la » gloria de immortalitat, hon descansareu de tot » treball. Los altres tapins, Senyora, son de brocat » blau: aquests calçara vostra merce quant volra

[*f. 59 c*] » visitar aquell spital * de purgatori hon son aque-
» lles animes turmentades per la sentencia diuina
» fins sien purgades e fetes dignes de entrar en lo
» repos de Parays. De aquestes vostra senyoria
» sera tan ansiosa, que souint los fareu grandissi-
» mes misericordies, en special en les vostres so-
» lempnitats e festes, en les quals dira vostra exce-
» llencia a les dites animes: *In nomine meo petite*
» *et accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum*; vo-
» lent dir: O, animes penades! Demanau en nom
» meu, ab gran confiança, remissio de les vostres
» penes en los dies solempnes meus, car no sera
» negada misericordia a nengu en aquells dies si
» ab vera deuocio e fe demana, ans siau certs lo
» vostre goig sera complit e haureu plenament e
» complida aquella visio diuina qui tant desijau.
» E, com sereu en aquell repos, pregareu estreta-
» ment per aquells qui de vosaltres se son recor-
» dats en lo temps que ereu posats en penes e
» dolors e us socorrien ab ses oracions e suffragis.
» E yo, per amor vostra, sere special aduocada
» dels dits ben factors vostres, e us offir de james
» fallirlos en les necessitats e angusties sues, car
» les obres de pietat me plaen molt, quant mes
» aquelles que a vosaltres son fetes, qui sou confer-
» mades en la gracia e amor del meu amat Fill.
» E aquelles animes, Senyora, no solament en les
» grans festes vostres, ans en los dissaptes a vostra
» merce dedicats, cridaran e demanaran a vostra
» altesa socors e ajuda, dient: *Inueniat anima*
[*f. 59 d*] » *nostra lucem misericordie tue et recreet*nos*
» *tue pacis dulcedo*; volent dir: O, Senyora cle-
» ment! Troben e senten e sien mereixedores les
» animes nostres de veure resplandir sobre si la
» lum clara de la vostra misericordia, e siam, Se-

» nyora, recreats ab la dolçor de la vostra pau, » quins deliure de la pena que sentim ens porte » prestament en lo loch de repos e pau. *Quoniam » benigna est misericordia tua et pietas tua in » omnes qui inuocant nomen sanctum tuum:* car » benigna e molt dolça es la vostra misericordia e » pietat a tots aquells qui inuoquen lo vostre sanct » e molt glorios nom. Los altres tapins, Senyora, » son de or tirat, singularment obrats: aquests » estojara vostra altesa per a la derrera jornada, » quant haura a fer aquell gran cami de la terra al » Cel; car sera vostra merce cridada per tota la » sancta Trinitat, dient a vostra senyoria: *Ascende » huc et coronaberis;* volent dir: Pujau açi, » Reyna excellent, en la gran ciutat de Parays, » hon sereu dignament coronada. Aquell dia, Senyora, calçareu los dits tapins de aquell or molt » resplandent de inmortalitat, e ab aquells entrareu per lo regne vostre de Parays ab gloria inestimable, e fareu la cercha per aquella sancta » ciutat per alegrar tots los ciutadans de aquella, » los quals contemplaran vostra senyoria ab goig » inestimable, e diran a vostra merce lo parlar de » Salamo qui diu: *Quam pulcri sunt gressus tui » in caltiamentis Filia Principis;* volent dir: O, » Senyora Princessa, Filla y Sposa del gran Princep Deu eternal! Y quant vos fa bell veure * [*f. 60 a*] » passejar ab aqueixos tapins resplandents de » inmortalitat! Tots, Senyora, ab gran alegria seguiran vostra senyoria, obeint lo per ella manat » com a Reyna y Senyora nostra. » E la Senyora, acceptant los bells tapins, acomanals a la sua cambrera, manantli quels tingues aparellats per a les jornades que sa senyoria los hauria mester.

CAPITOL .XLVIII. DE LA EXCELLENT E SINGULAR CORONA DE .XIJ. MURONS O ESTELES, ÇO ES, LES .XIJ. DIGNITATS SUES, E AB .VIJ. FERMALLS, ÇO ES, LOS .VIJ. DONS DEL SANCT SPERIT, PRESENTADA A LA MARE DE DEU PER LO PRINCEP MIQUEL.

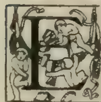

PRES vingue gran multitut de angels ab infinides trompetes e ministres, portant quatre dells vn bastiment dor molt guarnit de pedres e perles ab gran solemnitat, en mig del qual venia vna corona excellentissima; e acostant se los dits angels a la Senyora, ficant lo genoll dauant sa senyoria, baixaren lo bastiment, qui portauen molt alt. E sanct Miquel, prenint la dita corona en les mans, dix a sa altesa: « Serenissima e inclita Senyora: aquesta es la corona a vostra merce deguda per compliment de [f. 60 b] » les vostres * joyes, la qual es de tanta valor que » no basta enteniment huma a compendre la estimacio sua. Ella, Senyora, es de or molt purissim » obrada marauellosament, la qual te dotze murons, e sobre cascu de aquells resplandeix vna » stela de singular claredat significant les vostres » excellencies e dignitats, les quals son sens par. » La primera es, Senyora, que sou eternalment » predestinada per nostre Senyor Deu. La segona, » que vostra merce es stada figurada e per los » prophetes prophetada del començ del mon ença. » La terça, que per langel de nostre Senyor Deu » solempnament sou stada denunciada a pare e a » mare. La quarta es, Senyora, que sou sanctament » concebuda vsant de raho dins lo ventre de vostra

virtuosa mare. La quinta, que vostra merce es stada goyosament nada e haueu singularment alegrada tota la parentela vostra. La sisena, que lo nom de vostra senyoria es stat imposat per nostre Senyor Deu e per lo seu angel reuelat. La setena, que la vida de vostra merce es stada singularment ordenada sobre tota creatura. La huytena, que sou, Senyora, dels peccadors piadosa aduocada. La nouena es, Senyora, que sou Filla singular de Deu lo Pare. La dehena, que sou Mare verdadera de Deu lo Fill. La onzena, que sou Sposa molt amada del Sanct Sperit. La dotzena, que sou tresorera de gracia e administradora de aquella. E aquestes dignitats, Senyora, cascuna per si clareja molt mes quel sol, embellint singularment la vostra real corona. * Axi [*f. 60 c*] mateix son en la dita corona engastats set fermals fornits de pedres e perles preciosissimes, mostrant esser en vostra senyoria molt copiosament los set dons del Sanct Sperit; car de vostra senyoria es dit: *De plenitudine eius accipiant vniuersi*; volent dir: que de la plenitut e habundancia que en vostra senyoria se troba dels dits dons tot lo mon ne reb consolacio e gracia. En lo vogi de la dita corona son engastades infinides pedres e perles en gran orde, mostrant que la gloria vostra es embellida de innumerables virtuts. E perço, Senyora, mana nostre Senyor Deu que sia dit als homens habitants en la terra: *Glorificate eam omnes gentes in virtute vestra: et cuncti populi terre extollite magnificentiam eius*; volent dir: Glorificau aquesta Senyora, totes les gents, ab la virtut e força vostra, e tot lo poble de la vniuersal terra exalçau la magnificencia sua.» E la Senyora, molt contenta e alegra

de tal corona, pres la ab gran plaer e acomanala á la sua amada cambrera.

CAPITOL .XLIX. COM LA HUMIL SENYORA SE ARREA AB LES JOYES QUE DEU LO PARE LI HAUIA TRAMES, APARELLANT SE A REBRE LA GENT QUE VENIA.

[*f.* 60 *d*] sanct Miquel dix a sa senyoria: « Ara, » Senyora, sia de vostra merçe vestir vos » e * arrear vos ab aquestes joyes: que » troben vostra senyoria apunt los ciutadans de Parays qui venen a fer reuerencia a » vostra altesa. » E, acostant se les donzelles per seruir sa senyoria, la vna delles portaua la camisa, e laltra la gonella, altra lo manto; vna delles la pentinaua, estenent los seus bells cabells per les spalles; altra li posaua lo excellent collar sobre lo manto; e totes ensemps, ab molta reuerencia, li posaren la real corona. E sa senyoria, axi arreada, sigues en la cadira qui staua en mig del strado que los angels hauian aparellat. E, venint lo camarlench sanct Miquel, fica lo genoll dauant sa altesa e posa li lo ceptre en la ma, dient: « Senyora » excellent: aquest ceptre mana la Magestat diuina » sia a vostra merce donat per la dignitat maternal, » car per aquella haueu aconseguida general senyoria en lo Cel e en la terra. » Estant axi la Senyora en tan glorios stat, les donzelles sues, contemplant la bellea de sa excellencia, començaren a cantar glorificant sa senyoria, dient: « *Pulcritudo » eius vincit solem et lunam et compositio decoris » ad ornamenta virtutum.* » Volent dir: « O, que la » bellea de la nostra Senyora venç lo sol e la luna,

» e lo seu bell comport, ab lo ornament de tantes » virtuts! » E apres, acostant se les dites donzelles a sa senyoria, besant li la ma ab grandissima alegria, dient a sa altesa: « *Amicta solari lumine sicut ves» timento duodecim stellarum corona rutilans ra» dianti.* » Volent dir: «O, gloriosa Senyora! Y com » stau abrigada de aquell sol e lum diuinal * qui us [*f. 61 a*] » cobre tota axi com vn bell vestiment, e ennobleix » vostra senyoria singularment la corona de dotze » steles que sobre lo vostre excellent cap portau, » qui resplandeix e clareja singularment! »

CAPITOL .L. COM LOS CIUTADANS DE PARAYS VINGUEREN A FER REUERENCIA A LA MARE DE DEU, E PRIMERAMENT, LO MATEIX DIA, VINGUE LORDE DELS SERAPHINS.

Estant axi les donzelles festejant la sua senyoria, sentiren gran so de trompetes, e, girantse, veren venir gran multitut dangels en forma humana. E la Senyora mana al camarlench quels ixques a recebir, e les donzelles posaren se en orde entorn de la Senyora per acompanyar sa altesa en la venguda de aquella solemne gent. E, tornant sanct Miquel ab aquella gloriosa companyia, portaua lo capita principal per la ma; e, venint dauant la Senyora, feta reuerencia a sa senyoria, sa merce se leua vn poch per fer los honor. E, tornant se a seure, ells se agenollaren per besar la ma a sa senyoria, e lo camarlench dix a sa altesa: « Senyora excellent: aquest » es lo Princep dels seraphins, qui ve per fer reue» rencia a vostra senyoria ab tot lo seu principat.

» Aquests, Senyora, son en la cort de Parays los [f. 61 b] » pus auançats, car * tots son amor e no tracten » sino de les amors diuinals. » E lo dit Princep seraphin, besant la ma a sa merce, dix: «*Per te missa* » *est redemptio a Deo, populus penitens habebit* » *spem salutis.* » Volent dir: « O, clementissima » Senyora! Per vos ha trames nostre Senyor la re- » dempcio en lo mon, ço es, lo Fill seu, perque lo » poble penident haja sperança de salut. E nos- » altres, Senyora, per la gran amor que tenim a » natura humana, som açi per regraciar vostra » alta senyoria lo benefici a ella fet, offerint nos al » seruir de vostra merçe; car vos, Senyora, sou » tan amable que inflamareu e encendreu la amor » nostra; en contemplar vostra senyoria sera lo » nostre delit; los secrets de la amor diuina ab » vostra merce los tractarem e menejarem; vos, » Senyora, sereu la nostra maestressa e doctoressa » en les obres de la dita amor, car mes ne sent » vostra merce sola que tota natura angelica e hu- » mana. » E tots, de hu en hu, besaren la ma a sa senyoria ab molta amor e reuerencia; e tot aquell dia stigueren aqui ab grans festes, cantant e ballant, glorificant lo seu amable Creador, tanquat dins aquell glorios tabernacle del ventre de la excellent Mare sua. E, sa senyoria molt alegra del goig que mostrauen aquells amables serafins, per ben festejarlos mana sa merce a la principal de ses donzelles, qui era Caritat nomenada, que danças ab lo Princep dels serafins; e ella, molt contenta, leuas tantost per hobeir sa senyoria e perque te molta familiaritat ab lo dit Princep, car acordense molt en la calitat amable; e era molt certa la dita [f. 61 c] Caritat que tots * los homens que en la terra a ella hauran seguida y amada, en lo Cel seran collocats

en lorde del dits serafins: perçò se alegraua ab ells de goig inestimable. E, com hagueren ben dançat, prengueren se a cantar los dos, ço es, la dita Caritat ab lo Princep serafich, concordant ab ells tots los altres, e digueren: «*O amor inascibilis natura semper pullulans: tu conditoris ratio: lux* » *cordium fons venie.*» Volent dir: «O, Deu eternal, » qui sou pura amor sens començament e la natura » vostra tostemps dona de si amor, car vos, Senyor, » haueu creades totes les coses rationals per amar » a vos, qui sou lum e alegria del cor huma e font » de infinida clemencia! » E, com hagueren acabada aquesta canço a gloria del Rey de vida, digueren ne altra lohant la amable Mare sua, conuidant se tots a dignament exalçar sa senyoria; e digueren: «*Laudate eam, seraphin: laudate Domi*» *nam in factis eius: laudate eam in virtutibus et* » *miraculis eius.*» Volent dir: «O, seraphins! Tots » justats loau e magnificau a la nostra Reyna e » Senyora en los grans fets seus; loaula en les sues » virtuts e miracles, car digna es de tota lahor. » E, passat lo dia primer en aquestes joyoses festes, los seraphins se despediren de la Senyora per tornar en la patria sua; e, adorant lo prenyat e besant la ma a sa senyoria, partiren se de aqui.

CAPITOL .LI. COM LO SEGON DIA VINGUEREN LOS SANCTS CHE*RUBINS A FER REUERENCIA A LA SENYORA. [*f. 61 d*]

O cendema vengueren los cherubins ab gran solempnitat, exint los a rebre sanct Miquel, portant lo Princep de aquells al seu costat dauant sa altesa; e, ficant lo

genoll, dix sanct Miquel a sa senyoria: « O, Senyora! Aquest es lo gran Princep dels cherubins, qui es açi ab tota sa gent, desijosos de seruir vostra merce. Aquests, Senyora, son los grans doctors scientifichs de la gran cort del diuinal Fill, en los quals, Senyora, reposa plenitut de sciencia, car ells tracten e menejen les fahenes secretes de la sciencia e saber diuinal e a ells son reuelades les coses amagades. » E lo dit Princep, acostant se a la Senyora, besa la ma a sa altesa, dient: « *Tua virtute conseruantur omnia: et cuncta a te sperant vt des illis necessaria sibi.* » Volent dir: « O, Senyora! Aquest secret ha reuelat nostre Senyor Deu a tots nosaltres: que per la vostra virtut e gracia, apres de la sua potencia, vol que totes coses sien conseruades, e que de vos speren socors les creatures en les necessitats sues. O, Senyora! Y quant es stat lo vostre excellent saber e sciencia que axi haueu concordat Deu ab natura humana! E quant delit e gloria es al orde nostre disputar e parlar de la gran prudencia e modo de la intelligencia de vostra senyoria! Tot lo nostre saber passau, Senyora excellent, car sou Mare de aquell saber infinit; e perço es molt
[*f. 62 a*] ben dit de vostra senyoria: * *O sapientie Mater et lumen veritatis;* volent dir: que vos sou Mare de la diuinal sauiesa, e lum molt clar de tota veritat. A vostra merce, Senyora, regoneixent senyoria, venim a besar la ma e fer reuerencia, adorant lo vostre precios Fill e Creador nostre. » E, apres que tots hagueren besat la ma a sa clemencia, prengueren se a ballar ab gran reuerencia e infinit goig; e la Senyora mana a vna donzella sua, nomenada Deuocio, que ballas ensemps ab ells, la qual ho feu molt bellament; la qual canta

vna canço e tots la seguiren ab gran melodia, dient: «*O magnum misterium et admirabile sacramentum: quia gloriosus Deus conceptus fuerit in Virgine: et factus fuerit homo.*» Volent dir: «O grandissim misteri e marauellos sagrament, que lo glorios Deu eternal sia stat concebut dins lo singular ventre virginal e aqui sia fet home!» E, durant totes aquestes alegries per tot lo dia, acabada la jornada despediren se de la Senyora per tornar al celestial palau.

CAPITOL .LII. COM EN LO .IIJ. DIA VINGUEREN LOS SANCTS TRONS A VISITAR LA SENYORA.

Elaltre dia vengue lorde dels trons; e essent dauant la Senyora, dix sanct Miquel a sa senyoria: «Senyora excellent: aquests son los grans secretaris de la cort del vostre Fill, car a ells reuela sa Magestat los juhins ama*gats e secrets.» E lo dit Princep, ab tots [*f. 62 b*] los altres, besaren la ma a la Senyora, dient: «*Laudate Dominam nostram: quia magna est virtus illius: et gratia eius et clementia nullum habebit finem.*» Volent dir: «Lohem e magnifiquem la nostra Senyora, car gran sens comparacio es la virtut sua, e la gracia e clemencia sua no ha terme ne fi.» E, de aqui leuant se lo dit Princep, ab licencia de la Senyora prengue per la ma vna de aquelles donzelles, qui hauia nom Discrecio, e comença a dançar ab ella, tots los altres mirant ab gran plaer e festa; e, acabant de cantar lo Princep e la donzella, tots los altres feren vn ball redo, cantant aquesta canço: «*Beatus auctor seculi ser-*

» *uile corpus induit vt carne carnem liberas ne per- » deret quos condidit.* » E, venint dauant la Senyora, ficaren lo genoll dauant sa senyoria, adorant lo Senyor tanchat dins aquell precios ventre. E ab aquesta alegria e goig passaren tot aquell dia. E, volent se despedir, besant la ma a la Senyora digueren: « *Benedicta sit fecunditas tua: benedicta » virginitas et munditia tua: benedictum sit corpus » tuum sanctum: benedicta sit anima tua sanctis- » sima.* » Volent dir: «O, Senyora serenissima! Be- » neyt sia lo vostre prenyat, e beneyta la vostra vir- » ginitat e mundicia; e lo vostre cors, Senyora, glo- » rios e molt bell, sia beneyt ensemps ab la vostra » anima sanctissima! » E, despedits de sa senyoria, tornaren en la celestial patria.

CAPITOL .LIII. COM EN LO .IIIJ. DIA VIN- [*f. 62 c*] GUE LORDE DE * LES DOMINACIONS.

venint lo cendema la gran caualleria de les dominacions, ixquels a recebir lo gran camarlench, e ab molta honra portals a la Senyora, dient a sa merce: « Serenissima Senyora: *Isti sunt triumphatores et » amici Dei.* » Volent dir: « Aquests, Senyora, son » los victoriosos e valents cauallers de la cort del » senyor Fill vostre, los quals entenen tostemps en » lo regiment de natura humana, batallant per los » homens contra tots aquells quils impugnen. » E la Senyora, vehent que los dits Princeps son tan fauorables a natura humana, rebels ab molt plaer, dient los quant estimaua los serueys que fins aqui han fet en lo regiment e gouernacio dels homens, pregant los que de aqui auant los hajen molt mes

per recomanats per amor del seu Fill humanat, que ha volgut tant honrar la dita natura que ses fet passible e mortal. E lo Princep major, besant la ma a sa senyoria, respongue per tots dient: « O, » Senyora! Natura humana es huy tant exalçada » que nosaltres deliberam seruirla y amarla e molt » estimarla, segons mana vostra senyoria; e ab los » homens sera de açi auant lo delit e plaer nostre, » treballant tostemps en portarlos al repos eter- » nal en companyia nostra, e que ensemps ab » nosaltres lohen e beneixquen lo Rey humanat. » E la Senyora, vehent la feruor de aquells gloriosos Princeps, per ben festejar los mana a la sua amada donzella Fortalea ques leuas a dançar ab * ells; la [*f. 62 d*] qual, molt prest hobeint sa senyoria, feu lo que li era manat. E apres del dançar cantaren tots los dits Princeps a gran gloria de la Senyora y del seu prenyat, dient: « *O inmense Celi conditor cuius forti* » *potentie genu curuantur omnia celestia terrestia* » *nutu fatentur subdita.* » E, acabat lo cantar, agenollarense tots dauant la Senyora, contemplant ab gran goig la composicio de sa real persona; e, festejant sa senyoria, passaren tot aquell dia ab grandissima alegria. E, despedits de sa altesa, tornaren en la patria sua.

CAPITOL .LIIII. COM LO QUINT DIA VINGUEREN LOS SANCTS PRINCIPATS A VISITAR LA SENYORA.

apres de aquests vengueren los sancts principats; e rebels lo camarlench Miquel ab molta reuerencia e veneracio, e portals dauant la Senyora, dient a sa merce:

« O, excellent Senyora! Veus açi los singulars reli- » giosos de la cort del vostre diuinal Fill que no » entenen ni pensen sino en hobeir los seus sancts » manaments; e aquests, Senyora, axi fundats en » sancta hobediencia, indueixen los homens els » consellen de hobeir a nostre Senyor e a tots los » prelats per amor sua. » E la Senyora, que singularment ama los hobedients, feu tanta festa de aquests gloriosos Princeps, e se alegra tant de la sua venguda, que a tots fon manifest esser per sa [*f. 63 a*] senyoria molt amats e estimats e fa*uorits, acceptant los sa altesa per familiars seruidors a ella molt cars. E no solament volgue que vna de les sues reals donzelles dançás ab lo capita principal, ans mana a les tres pus amades ques leuen ensemps e que dançen e ballen e canten ab aquell Princep hobedient e ab los seus seguidors, car dignes son de tota honor e gloria. E los noms de les dites donzelles son: Hobediencia, Virginitat e Pobrea; les quals, molt alegres, se leuaren a dançar ab aquells sancts angels, concordant ab ells en totes coses, e ells no menys ab elles, coneixent clarament que tots segueixen vna intencio, ço es, de hobeir lo Creador e seguir la voluntat sua. E, apres lo dançar e ballar, cantaren les tres dites donzelles ab tanta armonia e dolçor que tots los angels que aqui eren digueren a la Senyora: « Verdaderament, Senyora, aquestes veus tan excellents e » de tanta concordança no *fan* [san] a separar, ans » deuen star tostemps en vna. E, com vostra senyo- » ria delliberara collocarles en matremoni ab los » religiosos esdeuenidors, sia de vostra merce que » cascu de ells se spose ab les tres, e seran molt » ben heretats de posseir vna tal terna; ab tot, » Senyora, que sera als dits religiosos molt treba-

» llos e difficil conseruar les tres sposes sues en » son real stat e amarles egualment fins a la mort, » e poran be dir : *Tria sunt diffitilia ;* car aques- » tes tres virtuts son tan difficils de seruar que noy » basta la humanal força si per Deu singularment » no es ajudada. E perço nosaltres tots, qui som » del dit orde dels prin*cipats, serem specials aduo- [*f. 63 b*] » cats e consellers dels tals religiosos ; e, com los » veurem un poch cansats del comport de aques- » tes senyores sposes sues, direm a cascu de ells : » *Inspice et fac secundum exemplar quod tibi in » monte monstratum est ;* volent dir : O, religios » quit canses de poch treball e no coneixes la » heretat gloriosa que per lo matremoni de aques- » tes tres donzelles has aconseguit ! Alça los vlls e » mira, e fes segons lo exemplar que te es mostrat » en la alta muntanya. Aquest exemplar, Senyo- » ra, sera lo amat Fill vostre, qui pujara en la mun- » tanya de la creu per hobediencia del seu diuinal » Pare, essent aqui en exemple e regla de tots los » religiosos. *Et quicumque hanc regulam secuti fue- » rint pax super illos et misericordia ;* car tots los » que esta regla seguiran aconseguiran pau de » consciencia e pervendran al regne de Parays, » hon reluu la misericordia diuina sobre tots » aquells qui, seguint lo senyor Fill vostre, amaran » e conseruaran aquestes donzelles axi com ell les » ha amades e seruades. » E les dites tres virtuts, vehent se axi lohades e magnificades per los sancts angels, volent dar de aço gloria a la inmensa Trinitat, començaren a cantar ab gran alegria, dient : « *In magestatis solio tres sedent in triclinio : nam » non est consolatio completa solitario.* » E, acabat lo cantar, besaren la ma a la Senyora, suplicant sa senyoria que no les vulla separar, segons per los

dits angels li es stat supplicat; e sa merçe los ho promete ab molt plaer. E de aço elles feren gran- [*f. 63 c*] dissima festa, e los glorio*sos Princeps ab elles. E axi passaren aquella jornada.

CAPITOL [.LV.] COM LO .VJ. DIA VINGUE A FER REUERENCIA A LA MARE DE DEU LORDE DE LES POTESTATS.

ENINT laltre dia, foren aqui juncts tots los sancts angels del orde de les potestats; e rebent los sanct Miquel ab grandissima honor e festa, e portant los dauant la Senyora, dix a sa senyoria: « O, excellent Senyora! Veus açi los officials reals de la cort del » senyor Fill vostre. Aquests, Senyora, fan les punicions e executen les sentencies per sa Magestat manades, e contrasten als dimonis e mals » homens que no façen tots los mals e desastres » que volrien. » E la Senyora leuas de peus per fer los honor com a officials prehemiments a ella molt cars, los quals ab molta reuerencia besaren la ma a sa senyoria. E sa merce manals ques siguessen tots aquells gouernadors e Princeps dauant sa altesa perque pus reposadament puguen parlar dels secrets diuinals e misteris que ells han tractat del començ del mon ença; los quals recitaren aqui a sa senyoria tots los grans fets e obres que han executat en lo mon per manament de nostre Senyor Deu, mostrant la sua furia e terror als homens, e digueren a sa merce que ja sentien que de aqui auant nostre Senyor Deu volia dar fi a les tals pu- [*f. 63 d*] nicions per amor del seu Fill humanat. * E la Senyora, molt alegra de aquestes rahons, volent fes-

tejar los magnifichs officials e consellers reals, mana a dos de les sues fauorides donzelles, les quals eren Justicia e Misericordia, que ballen aqui en presencia de aquells senyors; e elles, hobeint sa senyoria, feren lo per sa altesa manat. E lo ballar de les dites donzelles fon tan singular e gracios, que los angels, admirats del ayre e graciositat de aquelles, digueren a la sua Reyna e Senyora: « O, excellent Princessa! Y be es gran la bellea y orde de les vostres donzelles! A vostra senyoria pot esser dignament dit lo parlar de la gran Reyna de Sabba, la qual, trobant se en la presencia de Salamo, vehent la sauiesa sua e lorde de la sua casa, fon forçada de dir: *Beati serui tui qui stant coram te semper et audiunt sapientiam tuam. Sit Dominus Deus tuus benedictus in secula: cui complacuisti: eo quo dilexerit te Dominus Deus in sempiternum;* volent dir, dreçant aquest parlar a vostra senyoria: O, serenissima Senyora! Y benauenturades son les vostres donzelles qui serueixen vostra merce e stan dauant la vostra presencia tostemps e hoen la sauiesa e doctrina de vostra senyoria! E de aço, Senyora, sia donada lahor e benedictio al nostre Deu y Senyor eternalment, al qual tant haueu plagut, car coneixem que singularment vos ama, com per a Mare del seu Fill vos ha elegida e de tan excellents donzelles acompanyada. Nosaltres, Senyora, fins açi, de les criades vostres no coneixiem sino sols a Justicia, e ab ella hauiem fet gran liga, en tant que res* que [*f. 64 a*] ella jutjas punidor tantost era per nosaltres executat: ara, Senyora, nos som tant enamorats de Misericordia, vist lo seu gracios comport, que delliberam amarles abdoys ensemps, a Justicia e

» a Misericordia, e graduarles segons lorde que en » la cort de vostra excellencia son graduades, » donant tostemps la majoritat a Misericordia com » a digna de tota honor e preminencia, car ella ha » tractada e fermada la pau entre la Magestat di» uina e natura humana, e perço deu esser per » angels e per homens reuerida e amada. E pot » esser dit de aquesta vostra virtuosa donzella: » *Beati qui in ea habent spem et confidentiam:* » *beati qui per illam felicitatem suscipiunt eter*» *nam: quia amor illius expellit peccatum a corde* » *et gratia illius expurgat conscientiam peccato*» *rum;* car certament, Senyora, seran benauentu» rats tots aquells qui en la dita Misericordia posa» ran sa sperança e confiança, e seran molt mes » benauenturats los qui per ella aconseguiran la » felicitat eterna, car la amor de aquesta donzella » lança tot peccat e vici del cor huma, e la gracia » sua deneja la consciencia dels peccadors. » E Misericordia, vehent se axi lohada en presencia de la sua Senyora, e que sa merce se alegra molt de la dita lahor, pres les mans de sa senyoria e, besant aquelles ab molta reuerencia, dix: «*Ne auer*» *tas faciem tuam a me quia spetiem et decorem* » *tuum a iuuentute mea concupiui.* » Volent dir: « O, ma Senyora! No gireu la vostra cara de mi, » ans sia yo tostemps en la vostra amor e gracia, [*f. 64 b*] » car la bellea e dolçor de vostra senyo*ria cara» ment he amada de la mia jouentut ença, e ab » vostra merce me so criada, e de vostra altesa me » ve que sia per angels e per homens coneguda y » estimada; perque dignament sereu per mi serui» da, e molt lohada e magnificada, en lo Cel e en » la terra, hon se vulla que yo sia trobada. » E los gloriosos Princeps de les potestats, mirant les dol-

çors e amors que passauen entre la Senyora Reyna de gloria e la sua amada donzella Misericordia, foren tant alegres e contents, que començaren a cantar a gloria de sa senyoria, dient: « *Glorificemus omnes misericordias eius et benedicamus omnes bonitates illius.* » Volent dir: « O, que dignament deuem tots ensemps glorificar les misericordies de aquesta Senyora e donar a sa clemencia benedictio singular per les infinides bonees sues! » E, dit aço, despedirense de sa merce molt contents, e alegres retornaren en la sancta ciutat de hon eren venguts.

CAPITOL .LVI. COM LORDE DE LES ANGELICALS VIRTUTS VINGUE LO .VIJ. DIA A PRESTAR OBEDIENCIA A LA EXCELLENT SENYORA.

E laltre dia apres fon aqui lorde de les virtuts; e, rebent los sanct Miquel ab molta honra, portals dauant la Senyora, dient a sa merce: « Senyora: aquests son los discrets asessors de * la cort del vostre [*f. 64 c*] diuinal Fill, qui consellen e regeixen los Princeps de la terra e los regidors de aquella. Aquests los endreçen en totes les obres que han a fer segons la voluntat de nostre Senyor Deu, dient los tostemps: *Diligite iustitiam qui iudicatis terram,* e consellant los continuament que temen e amen al sobiran Senyor quils ha posat en lo regiment de la terra, perque no perden lo Cel. » E la Senyora vehent los dits asessors, e sabent quant eren solicits en lo bon regiment del vniuersal mon, feu los sa senyoria gran aculliment, e mana a dos don-

zelles sues, molt auisades, nomenades Prudencia e Egualtat, que disputen ab ells de la marauellosa sciencia que elles saben necessaria al regiment humanal. E, leuant se les dos ab gran plaer a la disputa, comença a parlar Prudencia, e dix: « O, senyors asessors e consellers dels princeps de » la terra! Ab quant desig he desijat la vostra » venguda perque açi, en presencia de la nostra » real Senyora, yo pogues dir a les magnificencies » vostres en quantes necessitats e perills son los » regidors del mon si per vosaltres, senyors meus, » no son ajudats! Dels quals regidors diu Ysayes: » *Custos qui de nocte;* volent dir: que los prelats » e princeps terrenals son custodis de la nit, car » no poden veure en los sotsmesos seus sino les » obres corporals e foranes, qui son tan tenebroses » e fosques que verdader juhy no sen pot fer de » aquelles sino per sols aquell Princep general » nostre Senyor Deu, del qual Jeremies diu: » *Tu autem, Domine, qui iudicas iuste et probas* [*f. 64 d*] » *re*nes et corda;* volent dir: Vos, Senyor, sou » aquell qui feu los juhins justs e verdaders, car » sabeu e veu clarament lo cor e les entramenes » dels homens, e podeu entrar dins aquelles. » Les quals coses los jutges humans fer no poden: » perço los es tan necessaria la ajuda de vosaltres, » qui sou illuminats de aquella lum diuina e coneixeu clarament quanta es la miseria e flaquea » humana e com tendrament e delicada te a esser » menejada per les sobtoses mutacions sues, les » quals fan perdre larbitre e lo seny als regidors. » Car algunes vegades, alegrant se molt de les virtuts e bona vida de les gents que regeixen, los » par que sien en Parays, oblidant tota pena e » treball del regiment y de les occupacions de

» aquell; e, vehent lo contrari, son tant turmentats » e torbats, que deuallen en lo abis de molta mise- » ria e dolor, segons testifica Dauid parlant dels » dits regidors, dient en lo Psaltiri: *Ascendunt » vsque ad Celos: et descendunt ad abissos anima » eorum in malis tabescebat: turbati sunt et moti » sunt sicut ebrius et omnis sapientia eorum » deuorata est;* volent dir: que pugen al Cel e » deuallen al abis, e la anima de aquells defall per » los grans mals e perills que vehen en los sotsme- » sos, e de aço son torbats e moguts axi com » embriachs, e defall los tot saber. E aço permet » nostre Senyor Deu perque ab molta feruor reco- » rreguen a la ajuda sua los dits regidors regonei- » xent que no son res, ne saben ne poden, sino » tant com la sauiesa diuina los illumina per lo » mija de vosaltres, senyors de asessors. » E, hoy* [*f. 65 a*] des aquestes rahons per los gloriosos Princeps de les virtuts, respos lo principal de aquells e dix: « O, senyora Prudencia! E be par que sou criada » de aquesta excellent Senyora Reyna e que ente- » neu agudament e sentiu totes les primors del art » del regiment, de la qual se pot dir: *Ars artium » cura animarum;* car art es sobre totes arts » difficil e molt perillosa la cura e regiment de » animes! Perque us deman de gracia, senyora » Prudencia, que vos e la senyora vostra jermana » Egualtat vullau entendre de aci auant, ensemps » ab nosaltres, en lo regiment dels Princeps e Pre- » lats, car sens vosaltres ells son perduts e passen » la vida de aquest mon ab multissims carrechs » e treballs sens profit, segons testifica Job dient: » *Pertransierunt quasi naues poma portantes;* » car van axi com naus carregades de pomes, no » sentint del carrech que porten sino la olor, e del

» fruyt non mengen, car la olor de la gloria mun» dana los farta els contenta, e no peruenen james » a menjar lo fruyt glorios que nostre Senyor Deu » te aparellat als prudents e virtuosos regidors.» E, hoyt aco, diu li Prudencia: «Senyor Princep, e » vosaltres, senyors: yo us do la fe, per ma germa» na e per mi, que, si los princeps de la terra e re» gidors de aquella volran, la companyia nostra » nunquals leixarem, car tal manament hauem de » nostra Senyora que ab los dits princeps façam » liga e singular amicicia per reuerencia del sobi» ran Princep nostre Senyor Deu, qui se es vnit » nouament ab natura humana.» E, hoyda la res- [*f. 65 b*] posta de les donzelles, tots los * Princeps de les virtuts, molt contents e alegres, ficaren lo genoll dauant la Senyora, regraciant a sa senyoria la offerta que les sues donzelles los hauien feta de confederarse ab los Princeps de la terra, e digueren: «*O quam magnificata sunt opera tua, Domi» na. O quam decoratur tua excelsa gubernatio » per misericordiam quam exerces quia per te » Reges regnant.*» Volent dir: «O, Senyora! E com » son magnifiques e grans les obres vostres! » o quant es embellida la excellent gouernacio » vostra e lo alt regiment per les continues miseri» cordies que feu e exerciu! Car per vos e per lo » mija de les donzelles vostres los princeps e reys » regnen virtuosament e son prosperats, e sens » vostra merce nengu no pot plaure a nostre » Senyor Deu ne fer nenguna obra virtuosa; per» que dignament per tots deueu esser reclamada, » axi per princeps com per subdits, puix de tots » sou aduocada. *Quia nullum cognosco potentio» rem ad iram placandam tanti iudicis quam te: » quia propter recontiliationem peccatorum ab*

» *ipso effecta es Mater;* car certament, Senyora, » yo no conech creatura angelica ni humana tan » potent com vostra merce a placar la jra del gran » jutge nostre Senyor Deu, lo qual, per reconciliar » ab los peccadors, vos ha fet Mare sua. Axi, Se» nyora, sia de vostra merce hauer per recomanats » los princeps de la terra e manar a vostres don» zelles que nols leixen james durant la present » vida, qui es plena de infinits perills. » E los gloriosos asessors, haguts larchs colloquis ab la Senyora, despedits de sa merce, parti*ren de aqui [*f. 65 c*] molt prest, alegres e molt contents, lohant e magnificant sa senyoria e les sues donzelles virtuoses.

CAPITOL .LVII. COM LO .VIIJ. DIA VINGUEREN LOS SANCTS ARCHANGELS A BESAR LA MA A LA SANCTISSIMA VERGE.

venint lo dia seguent, foren aqui juncts lorde dels sancts archangels; e, vehent los sanct Miquel de luny, dix a la Senyora Reyna: « O, Senyora! Que aquesta » companyia que ara ve son los insignes jurats qui » regeixen e gouernen les ciutats e comunitats del » imperi de la Magestat real del vostre Fill, e son » persones tan preminents per lo seu offici, que » deuen esser rebuts ab gran honor e molta gra» ciositat. Perque sia de vostra merce manar a al» gunes destes donzelles de vostra senyoria que » ensemps ab mi los ixquen a recebir. » E, la Senyora, molt contenta de fer lo que lo camarlench consellaua, crida sa merce aquella excellent donzella Magnanimitat nomenada, e dix li: « Anau vos, » qui sou alegria de les gents, e festejaume be

» aquests jurats, car yo vull que us amen e tinguen » en gran estima perque ab la companyia vostra se » tiren lo cor de tots los ciutadans e pobladors de » les ciutats que ells regeixen. E vagen ab vos les » dos germanes vostres, Concordia e Pau, perque » ab elles sien conseruats en fama inmortal. E no [*f. 65 d*] » reste vostra cosina germana Dili*gencia, ans vull » que vaja ab vosaltres, car sens ella les comunitats » son perdudes e los regidors de aquelles desesti» mats. » E les dites donzelles, obeint lo manament de la Senyora, anaren prestament ab lo camarlench per recebir los jurats. E ells, vehent les quatre donzelles axi belles e a punct, *gauisi sunt gaudio magno;* e, acostant se a elles, abraçaren les ab gran amor e reuerencia, demanant al Visrey com hauien nom les senyores ne qui eren. Lo qual los respos: « Aquestes son criades de nostra Senyora » e per sa merce singularment amades. Los noms » delles son: Magnanimitat, Concordia, Pau e Di» ligencia. La companyia de aquestes es tan neces» saria als regints les comunitats, que la Senyora » Reyna nostra ha volgut que a elles vesseu primer » perque poseu la vostra amor ferma en elles, e ab » la companyia e amistat de les dites donzelles » sera magnificat e molt exalçat lo vostre regiment, » e les ciutats augmentades en tot be. » E los jurats, hoit aço, tornaren abraçar les senyores, demanant los de gracia nos vullen partir de ells ne de tots aquells que tenen regiment de comunitats, car sens elles les dites comunitats no es possible esser ben regides. E Magnanimitat, responent per totes, dix: « Senyors: les germanes mies e yo som contentes » de acompanyar continuament los dits regidors » tant com ells nos volran conseruar e amar, car » aquesta es la voluntat de la nostra excellent Se-

» nyora, que aturem ab qui nos vol e ama e que » fujam de quins auorreix. » E, dit aço, les dos donzelles * prengueren en mig de si lo jurat en cap e [*f. 66 a*] posaren se en orde per entrar a la Senyora. Anant primeres les altres dos donzelles ab lo Visrey, vengueren dauant sa senyoria, e, feta humil e profunda reuerencia, besaren la ma a sa altesa, dient: «*Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei.*» Volent dir: «O, » gloriosa Senyora, que de vos es dit molt propriament que sou aquella gran e molt singular ciutat » hon nostre Senyor Deu ha elegit la posada sua! » Perque nosaltres, qui som guardians de totes les » ciutats de la terra, venim açi a fer homenatge e » reuerencia a vostra senyoria, regoneixent a vostra merce senyoria general en lo Cel e en la » terra, supplicant vostra altesa que en les forçes e » castells de les ciutats que nosaltres regim mane » posar, per alcaydes de aquestes, vostres donzelles, car certament sera inexpugnable lo loch hon » elles faran sa habitacio. » E sa senyoria, rebent los ab molta graciositat e amor, acceptant los per seruidors e amichs molt cars, dix los: « Magnifichs » jurats: vosaltres siau benvenguts. Siau certs que » yo us ame singularment per esser tan fidelissims » a la Magestat diuina e tant curosos de la salut » humana, e so molt contenta que mes donzelles » sien ab vosaltres e que us aiuden en lo regiment » de les comunitats qui son al Fill meu e a mi » molt cares. » E los jurats, hoydes les gracioses rahons de la Senyora, foren tan alegres e contents de sa senyoria, que, besant les mans de sa merce moltes vegades, regraciant sa altesa dels tants e tan singulars beneficis que per sa excellencia han rebut natura humana e angelica, e digueren: « *Benedicta sit magnificentia, tua Domina nostra:* * [*f. 66 b*]

» *quia per te angeli reparantur et homines saluantur.*» Volent dir: «O, Senyora nostra! Beneyta sia » la gran magnificencia vostra, car per vos les cadires angeliques son reparades e los homens saluats, de quant vos resten, Senyora, obligats.» E les donzelles, vehent axi alegres e contents los senyors de jurats, començaren a cantar a quatre veus ab singular armonia, dient: « *Benedicant te, » Domina, sancti archangeli, quia tu es delectatio » eorum.*» Volent dir: «O, Senyora! Beneixquen vos » los sancts archangels qui son aqui presents, car » vos sou la delectacio e goig de ells e de tot lo » restant del Cel e de la terra!» E, axi cantant aquelles donzelles e dançant molt bellament, alegrauense ab elles los sancts archangels, e tostemps lohauen e magnificauen la sua excellent Reyna y Senyora: passaren tota aquella jornada ab singular alegria; e, a la fi despedint se de sa merce, los dits jurats tornaren a la gran sala de Paradis.

CAPITOL .LVIII. COM LOS SANCTS ANGELS DEL NOUEN ORDE FOREN AB LA SENYORA LO .IX. DIA PER FER REUERENCIA A AQUELLA.

venint lo nouen dia, foren aqui los sancts angels del menor orde, e rebent los sanct Miquel ab gran alegria e goig; e portals dins la cambra de la Senyora, e dix a sa merce: « O, excellent Senyora! Aquests » son vns officials per lo senyor Fill vostre molt » amats e estimats, car son dits pares e aduocats
[*f. 66 c*] » dels * orfens. Aquests, Senyora, tenen en cura e » guarda los miserables fills de Adam, dels quals

» son molt ansiosos e curosos. E han ho be me- » nester, car son constituits e posats entre infinits » perills de diuersitat de enemichs. *Nec eius posset » tuta esse humana infirmitas inter tot et tantas » hostis illius insidias : nisi sanctorum angelorum » muniretur auxilio ;* car sia certa vostra senyoria » no poria la infirmitat humana esser segura en » tantes batalles e persecucions de enemichs si no » fossen guardats e defesos per la custodia ange- » lica. » E la Senyora, vehent aquells gloriosos sperits dits pares dels orfens, alegras molt dells, mostrant grandissim goig de la sua venguda, e dix los : « Be siau venguts, pares dels miserables fills » de Adam ! Vosaltres teniu offici tal que de ne- » cessitat priuareu molt ab lo Fill meu e ab mi, car » les majors fahenes que son en la cort sua son les » que vosaltres haueu a menejar, ço es, de la salua- » cio dels homens. Aquest negoci es tan car a la » Magestat del meu Fill, que per acabar e complir » aquell es deuallat del Cel en la terra ; perque vos- » altres, per amor sua, deueu esser molt solicits de » la salut de aquestes animes a ell tan cares. E no » hajau esguart a la desconeixença dels dits mise- » rables fills de Adam, sino sols a la bonea del » Creador vostre y seu, qui tan carament los vos » ha acomanats. E, perque millor pugau exercir » esta fahena tan gran y tan difficil, vull que hajau » de açi auant, en companyia vostra, continua- » ment, tres donzelles mies, ço es : Pietat, Beniuo- » lencia, Solicitat ; e que los homens coneguen que » per la noua incarnacio del Fill de Deu vosaltres » los tractau ab multissima pietat, * mes que no [*f. 66 d*] » haueu acostumat, cobrint e dissimulant los seus » mals e comportant aquells longament, los quals » solieu punir brauament ; e quels mostreu molta

» beniuolencia, comunicant los molts secrets de la
» amor diuina e dels infinits delits que han a pos-
» seir en Parais si us hobeixen e segueixen vostres
» consells, e que ab solicitut continua penseu en
» portarlos per la via de salut. E de aço teniu ma-
» nament de la Magestat diuina, segons Dauid ha
» reuelat als fills vostres, dient a cascu de aquells:
» *Angelis suis Deus mandauit de te vt custodiant*
» *te in omnibus vijs tuis;* car vosaltres sou consti-
» tuits curadors e guiadors dels exellats e bandejats
» fills de Adam, als quals deueu endreçar en totes
» les vies e carreres sues, puix sabeu aquesta esser
» la voluntat de nostre Senyor Deu; e yo que us
» ho acomane ara nouament de part del seu Fill e
» meu, lo qual vol que los homens a vosaltres aco-
» manats sien pus segurs e mes guardats e conser-
» vats, e que, com cascu de aquells sera de edat de
» discrecio, que per vosaltres sien induits e conse-
» llats a fermar matremoni ab set donzelles mies,
» les quals son aquestes: Fe, Sperança, Amor,
» Temor, Humilitat, Penitencia e Perseuerança.
» Aquestes los guardaran e deliuraran de tot perill
» els portaran finalment a la eternal beatitut, se-
» gons es scrit, dient: *Saluatus est vir infidelis per*
» *mulierem fidelem;* car lome infel e desobedient
» a son Deu e Creador sera saluat per les dites
» mullers fidelissimes. Car la primera, que es Fe, lo
» apartara de tota error, donant li conexença de la
» veritat que te a seguir e de les obres que te a fer
» conformes a la fe perque la dita fe sia viua e
» meritoria. E de aqui tantost lo abraçara la Spe-
[*f. 67 a*] » rança, e di*ra ab vna gran fermetat de cor: *Ego*
» *enim sic curro non quasi in incertum;* volent
» dir: Yo, si treballe corrent per lo curs de
» aquesta mortal vida, nou faç vanament ne sobre

» cosa incerta, ans so molt segura que aquell larch donador me dara lo premi molt major, sens comparacio, que mos merits no meriten. E, coneguda aquesta gran magnificencia e liberalitat diuina, encendras en amor de aquell sobiran be qui sols mereix esser amat, e de aquesta amor paternal sortira la amor filial; car nunqua tem verdaderament de temor virtuosa lo qui no ama, e lo axi temeros guardas de offendre lo seu amat e tota cosa leixa, per cara que li sia, per no rompre la dita amor. E com mes lome sentira de aquesta amor diuina, molt mes coneixera la sua propria miseria, e de aqui se engendrara la profunda humilitat en la anima; la qual humilitat fa desijar al home poder satisfer a Deu de les offenses que fetes li ha. E aquest virtuos e humil desig li fara pendre ab molta patiencia totes les tribulacions e congoixes que Deu permet li vinguen, de qualseuulla natura sien; e no solament acceptara les dites penes alegrament, ans voluntariament se donara a molta penitencia, apartant de si tots delits e plaers, donant a la sua persona molta manera de treballs e penes per subiugar la carn sensual al sperit. E, sentint lome la dolçor e repos que sta amagat dins los treballs de penitencia, es animat a perseuerar en tota virtut fins a la fi de la vida sua, e lauors rebra lo guardo infinit per los treballs finits. E, axi los homens ligats per matremoni ab aquestes donzelles, seran axi forts * y ferms e molt feruents e promptes a [*f. 67 b*] tot be, que vosaltres los portareu per tots los camins que volreu. E diran ab molt plaer: *Sic transeamus per bona temporalia vt non amittamus eterna;* volent dir: O, pares e guiadors nostres! Siau certs que axi volem passar per los bens e

» plaers de aquest mon que per ells no perdam » nenguna cosa de la seruitut diuina, ne la vida » eternal per a la qual som creats. » E los angels, hoydes les rahons de la sua Reyna y Senyora, foren alegres de goig infinit, e, besant la ma a sa altesa, digueren: « *O Maria, gratiam apud Domi-* » *num inuenisti et hanc per totum mundum dif-* » *fundere meruisti.*» Volent dir: «O, Senyora Ma- » ría! Vos sou aquella que haueu trobada gracia » dauant lo Senyor, e per lo mija vostre la dita » gracia es stada per lo mon escampada sobre los » Fills de Adam, de qui nosaltres tenim cura. E » perço, Senyora, som açi per adorar lo Fill vos- » tre, regraciant a la Magestat sua la gran miseri- » cordia que ha feta als criats nostres, fills de Adam, » exellats de Parays, als quals nosaltres no podiem » aiudar, per molt que fossem curosos e ansiosos » de ells, que a la fi tots no deuallassen en infern; » car fins açi no hauem vist goig nengu dels dits » criats nostres que ab companyia nostra los po- » guessem portar a regnar en Parays, ans, venint » cascu de ells a la fi dels seus dies, los hauiem a » leixar en lo carcre tenebros de infern, condemp- » nats a mort eternal per lo peccat e deslealtat del » seu primer pare. E ara, Senyora, venint lo vostre » excellent Fill e vestint se aquesta natura, ha axi
[*f. 67 c*] » viuificat lome, ques * pot molt be dir: *Sicut in* » *Adam omnes moriuntur ita et in Christo omnes* » *viuificabuntur*; car, axi com en Adam tots los » seus fills foren sentenciats a mort, axi per la ven- » guda de aquest Redemptor Deu e Senyor son » restituits a vida eternal, de que nosaltres aconse- » guim vn singular goig: *Et gaudium nostrum* » *nemo tollat a nobis*; car som molt certs que aquest » goig nengu nol pora leuar a nosaltres si lome se

volra conseruar en la gracia a ell donada. Perço suplicam a vostra senyoria quens vulla prestar ajuda en conseruar aquesta gent, qui te la natural inclinacio tan reuessa e peruersa per lo peccat del pare seu que ab grans ginys e affalachs los hauem a portar a Parays; e han molt necessari la intercessio de vostra senyoria, qui pot tot lo que vol, car de vostra excellencia es dit: *Non enim decens est vt ei aliquid deneget, qui matrem honorare precepit;* car no es cosa decent que lo senyor Fill vostre denegue nenguna cosa per vostra merce demanada, lo qual ha manat estretament honrar e obehir la mare.» E les virtuts nomenades, que la Senyora hauia triat per a esser mullers dels fills de Adam, hoint parlar la Senyora e los angels tant en fauor de aquells que hauien a esser sos marits, enflamades en la amor de sa senyoria, per mija de la qual tanta gloria e exaltacio hauia aconseguit lome peccador, agenollades dauant sa excellencia, començaren a cantar, dient: «*O benignissima omni laude dignissima quia per te reparata sunt omnia: et exaltatus homo et Pa-* [f. 67 d] *radisus apertus.*» Volent dir: O, Senyora benignissima e dolça, digna e mereixedora de tota lahor, car per vos totes coses son stades reparades, e lome singularment exalçat, e Parays per a ell vbert! E perço, Senyora, nosaltres som molt contentes de fer ab los dits fills de Adam matremoni, car vehem en ells girada la sort, ço es, que tots los que fins açi los auorrien e hauien en hoy ara los amen e han plaer de acostarse a ells, car fent pau ab lo Creador lan feta ab totes les creatures; la qual pau, Senyora, ses tractada y fermada per lo vostre dolç parlar, e per ço dignament pot esser cantat a gloria de vostra senyoria: *Bene-*

» *dictum sit eloquium sanctum tuum: et benedicta* » *sint omnia verba oris tui;* car ab molta raho » deu esser beneyt lo parlar vostre e totes les paraules de la vostra sanctissima boca.» E, dit aço, leuarense a dançar les dites donzelles, e los angels ab elles ab gran alegria. E, acabada la jornada, partirense de aqui los gloriosos pares dels orfens, molt contents de la excellent Senyora e de ses donzelles.

CAPITOL. LIX. COM MISERICORDIA E PIETAT SUPPLICAREN LA MARE DE DEU QUE ADAM E LA SUA GENT VINGUES A FER REUERENCIA A SA SENYORIA.

[*f. 68 a*] ACABADA la visita de tots los officials reals e ciutadans de Parays, resta la Se*nyora sola en sa cambra, acompanyada solament del Visrey Miquel, qui seruia sa senyoria de camarlench, e de ses donzelles molt amades. E, stant axi, Misericordia e Pietat deliberaren supplicar la Senyora del que Adam los hauia recomanat; e, venint les dos dauant sa senyoria, ficaren lo genoll dauant sa altesa e digueren: « Excellent Senyora: ja sab vostra merce que nosaltres dos germanes som stades tant partials a » natura humana que del seu cayment ença nunqua » la hauem desemparada, ans hauem treballat sens » cessar per releuarla e tornarla en gracia e amicicia del seu Creador; e lo dia que acabam e » cloguem aquesta fahena, ço es, que lo Fill de » Deu se encarnaria dins vostra senyoria deuallant » del Cel, molt alegres de la conclusio de aquest » misteri passam per lo carcre hon sta Adam e los

» fills seus, e, dientlos la bona noua, alegrarense de infinit goig; e lo pare Adam, ab affectio no recomptable, nos prega molt que com vostra merce hagues concebut suplicassem aquella volgues recaptarlos esta singular gracia ab la Magestat del senyor Fill vostre: que lo dit Adam, ab tots los presos que ab ell son, sien licenciats de formar cossos segons sa natura e venir adorar lo seu Redemptor e Senyor, e besar la ma a vostra senyoria, per lo medi de la qual han aconseguit tan singular gracia. » E la Senyora, hoyda aquesta piadosa demanda, stigue tota pensosa e recollegida dins si mateixa, volent consultar de aquesta fahena ab lo seu excellent Fill parlant li en sperit, segons acostumat hauia; e, sentida la voluntat e delliber del * dit Senyor, respos sa merce a Mise- [*f. 68 b*] ricordia e Pietat dient: « Donzelles: al meu Fill e a mi plau que sia contentat Adam e vinga e veja lo seu desig complit, car ab gran fam ha desijat e sperat aquesta jornada; anau vosaltres e portaulo. » E Misericordia e Pietat, molt alegres de la liberal resposta de la Senyora, besant les mans a sa senyoria, digueren: « *Qui sperant in te amictum luminis induentur: et gaudium et perpetuam letitiam sortientur.* » Volent dir: « O, clement Senyora! Que tots aquells qui en vos speren seran vestits e cuberts de resplandent lum e acompanyats de goig e perpetual alegria. » E, volent partir de aqui molt prest per anar als Lims, dix sanct Miquel: « Aturau, senyores, que yo he de anar ab vosaltres. » E, dit aço, lo dit sanct Miquel fica lo genoll dauant la Senyora e dix a sa altesa: « Sia de vostra senyoria darme licencia que vaja ab aquestes donzelles per acompanyar Adam, car tal manament tinch de nostre Senyor Deu

» que apres que los ciutadans de Parays haguessen fet reuerencia a vostra senyoria yo fes venir Adam e tota la generacio sua per besar la ma a vostra altesa. E ara, Senyora, jre molt ben acompanyat ab aquestes donzelles que vostra senyoria y tramet, car elles e yo som tan affectats a Adam e a la generacio sua que entendre en les fahenes sues nos es vn gran delit.» E la Senyora respos a sanct Miquel dient: «Molt me plau, Visrey, que vos aneu, car gran raho es que per vos sia cridat Adam a venir en aquell conuit per ell tan desijat.» E, dit aço, lo visrey e les donzelles, feta [*f. 68 c*] reuerencia a sa * senyoria partiren de aqui per anar als Lims, hon era encarcerat Adam ab sos fills; e moltes altres donzelles de la Senyora demanaren licencia a sa merce de anar ab lo Visrey per acompanyar Adam, car totes se alegrauen infinidament de la reparacio e goig del dit Adam. E, axi anant, peruengueren a aquell loch tenebros; e sanct Miquel, vehent Adam, parlali ab veu molt alegra, dient: «O, venerable vell e pare de tota natura humana! Alegrau vos de singular goig, car yo so açi de part de la Magestat diuina per conuidaruos que aneu a fer reuerencie a la excellent Senyora Reyna, Sposa sua e Filla vostra, la qual trobareu ja prenyada del Redemptor e Senyor vostre, Deu e hom verdader.» E, hoyda aquesta gloriosa noua per Adam, fon recomplit de goig infinit e fica los genolls en terra ab les mans plegades. Dix: «*O, pretiosum et admirandum conuiuium: salutiferum et omni suauitate repletum.*» Volent dir: «O, glorios Miquel! Y quin conuit tan precios e tan admirable es aquest a que vos me conuidau! Quant sera suau e plaent e profitos a mi, lo qual me recomplira de tota dolçor e ale-

» gria! *Vadam et videbo eum quem diligit anima* » *mea*. Anem prest, senyor Miquel, e vega yo aquell » qui tan carament ama la mia anima. » E, dit aço, entraren totes aquelles donzelles, e dix sanct Miquel: « Veus açi, Adam, les vostres aduocades » Misericordia e Pietat, que han supplicat la nostra » Senyora que us recaptas aquesta gracia ab lo seu » diuinal Fill que poguesseu anar a la presen*cia [*f. 68 d*] » sua per visitar sa merce. » E lo dit Adam, leuantse, corregue abraçar a la senyora Misericordia, dient: « O, senyora e maestressa mia! Que vos » e la germana vostra haueu portat a fi les fahenes » mies, les quals vos hauia recomanades de verda» der cor, confiant de vos, e no so stat enganat. » Ab vos me so aconsolat en totes les angusties » mies, tenint lo consell de sauiesa qui diu: *Cau*» *sam tuam tracta cum amico tuo: et secretum* » *tuum extraneo ne reueles*; volent dir: que les » propries necessitats ab lo verdader amich les deu » hom tractar e menejar, e lo secret intrinsech no » reuelar per res al strany. O, senyora Misericordia! » Y tan certs poden esser los qui en vos confien » que a la fi veuran tots los seus desigs complits. » Axi, senyora, guiaume, e peruinga yo prest a » veure aquella Senyora per qui tant de be he » aconseguit, car la tarda mes molt penosa: ab fam » insaciable desije adorar lo seu diuinal prenyat e » besar les mans a sa merçe. »

CAPITOL .LX. COM ADAM, AB TOTS LOS PARES, PARTIREN DEL LIMS E VINGUEREN A FER REUERENCIA A LA MARE DE DEU, PER LA QUAL FOREN REBUTS AB GRAN AMOR.

VOLENT partir, dix Misericordia al Visrey: « Senyor: vos sou açi lochtinent general [f. 69 a] » de la Magestat real de nostre Se*nyor » Deu: sia de vostra merce manar orde» nar aquesta gent perque vagen concertats e be en » orde. » E lo Visrey respos dient: « Senyora Mi» sericordia: lorde que a mi par se deu tenir en » aquesta anada es aquest: que vos e Pietat, vos» tra germana, porteu lo venerable Adam en mig » de vosaltres, e la senyora Fe vaiga primera e sia » guia de tots, car a ella deuen dir los homens: » *Per tuas semitas duc nos quo tendimus ad lucem* » *quam inhabitas;* volent dir: Senyora Fe: por» tau nos per les vies stretes e difficils, segurs e » ferms, perque pugam peruenir alla hon desijam » anar, ço es, a veure la claredat diuina hon vos » stau e habitau. E al costat de Adam ira la sua » virtuosa muller Eua, e portarlan del braç Amor » e Sperança car qui molt ama molt spera. E, com » les dones sien singularment amables per natura, » amor les ha de vnir ab nostre Senyor Deu; e, » sentint les dites dones dins si la gran efficacia de » amor quant los fa sentir e asaborir les consola» cions diuines, dira cascuna delles: *Miror cur* » *totus homo non resoluitur per amorem Domini* » *sui;* volent dir: Gran admiracio tinch com los » homens no regalen tots per amor del seu Senyor, » qui tant carament los ama. E apres de Adam y » de Eua jra lo seu santissim fill Abel, acompanyat » de Puritat e de Deuocio; e tots los altres segui» ran aquestos, e cascu ira acompanyat de dos » donzelles de aquelles que viuint en lo mon hau» ran amat e seguit. » E, hoyt aço, Misericordia dix: « O, senyor Miquel! Vos haueu molt ben

» ordenat: sia fet axi com * manau. » E, prenint [*f. 69 b*] les dos germanes Adam, començaren son cami. E lo Visrey cuyta primer per esser ab la Senyora en la recepcio de aquesta gent; e, entrant per la cambra, dix a sa altesa: « Senyora excellent: ja » son molt prop aquells qui ab infinit goig venen » a fer reuerencia a vostra senyoria. » E sa merce, alegrant se molt, leuas de peus, e dix que volia exir fins a la porta de la cambra per rebre Adam e ferli honor de pare; e, prenint la lo Visrey del braç ab multissima reuerencia, vingue sa senyoria a la dita porta. E, essent aqui junct, Adam, vehent aquella excellentissima cara de la Filla sua, *reuixit » spiritus eius et dixit: « Maria, Virgo virginum, » redemptionis hostium, porta salutis integra, lap- » so ceruicem releua.* » Car, reuiuint lo seu sperit de vna tal vista, dix: «O, Senyora Maria, Filla mia! Vos » sou Verge sobre totes les vergens, porta de nos- » tra redempcio: per vos nos es donada *entrega* » [entegra] salut: sia de vostra merce, Senyora, rele- » uar lo miserable caygut en tanta dolor e miseria!» E, dit aço, prostrat en terra, ab grandissima deuocio adora lo seu Creador, tancat dins aquella lanterna virginal del ventre sagrat de la sua Filla, e dix: « *Adorandus, admirandus et glorificandus es » semper Dominus meus et Deus meus propter » magnam misericordiam tuam.* » Volent dir: « O, » Senyor meu! digne sou de tota adoracio! Admi- » rable sou, Redemptor meu! Gloria sia dada a la » clemencia vostra eternalment, Senyor y Deu » meu, per la gran y habundosa misericordia a mi » feta e a la generacio mia, que de infern haueu » restaurada ab la vostra san*cta venguda! O, Se- [*f. 69 c*] » yor, que tostemps he agut ferma sperança en la » pietat vostra quem haurieu merce! Encara quem

» sia vist condempnat a mort perpetual e ja posat » en tenebros carcer, nunqua he desconfiat de la » clemencia e misericordia vostra; e perço dix lo » meu fill Job en persona mia: *Etiam si occiderit* » *me in ipso sperabo*; car, si vostra Majestat me » hagues mort de deu milia morts, james per axo » la sperança mia no fora perduda, ans sperara » hauer de la clemencia vostra perfeta resurrec- » tio e deliurament de la mia culpa e gran errada, » car la magnificencia vostra no ha terme ne fi. » E, acabades estes paraules, sentint en si vna singular dolçor e alegria de la presencia del Senyor, dreças per besar la ma a la Senyora; e sa merce no lay volgue donar perque li era pare, ans lo feu leuar e abraçal ab molta amor. E, prenint lo per la ma, tornas a seure en la cadira, e dix a sanct Miquel que fes portar vna cadira per a Adam, lo qual volia sigues al seu costat; e axi fon fet. E, seyta la Senyora, acostas la venerable mare Eua per fer reuerencia a sa altesa, la qual, vehentla, se leua de peus, rebentla ab molta amor e honor, com a mare molt cara. E la dita mare Eua, prostrada en terra, adora lo seu Redemptor e dix: « *Ecce qui* » *elongant se a te peribunt.* » Volent dir: «O, Senyor! » Y be es cosa certa que tots los que se aparten de » vos perexen, e los que se acosten a la clemencia » vostra de mort tornen a vida! *O maledicta sit* » *insipientia mea que me a te elongauit.* O, Senyor! [*f. 69 d*] » E maleit sia lo meu poch sa*ber, que axim ha » lunyat de vos, vida mia, per tant lonch temps, e » no solament a mi, ans a tots mos fills, per la erra- » da mia! E ara, Senyor, per la magnificencia e » clemencia vostra, podem dir ab gran alegria » ells e yo: *Eramus enim longe: facti sumus* » *prope in sanguine Christi*; car erem, Senyor,

» tots molt luny de vos per la iniquitat mia: ara, Re» demptor meu, som retornats molt prop de vos, » Senyor e Deu meu, per la humanitat que presa » haueu delliberant escampar la vostra preciosa » sanch per la salut mia. Quin tirament de amor » tant transcendent, Senyor, es aquest! ¿Quines » gracies, Senyor, pore yo retre a vostra Magestat » de tanta misericordia? Noy ha en mi res suffi» cient que offerir vos puga: tota so vostra, Se» nyor, e a vos me do de cor e de anima: preniu » me, Senyor, puix per sola clemencia vos sou do» nat a mi. *Te ergo inuoco, te adoro in animam* » *meam;* car a vos, Senyor, inuoque, a vos adore » dins la anima mia. » E, dit aço, dreças aquella sanctissima mare Eua ab feruor de amor; [e] prenint les mans de la Senyora, ab tot que sa senyoria nou volgues permetre, besaua aquelles dient: « O, » Senyora! Leixau me besar aquestes mans vos» tres, per qui tant de be he aconseguit! *Quia nul-* » *lum solatium habeo nisi in te, Domina mea;* car » no he altre solaç ni deport sino tocar e mirar e » contemplar a vos, Senyora mia, mare del meu » Redemptor! » E, leuantla sa senyoria ab vna singular familiaritat e amor, abraçantla e besantla dix li: « Be siau venguda, mare mia e de tota hu» mana natura. Veus açi lo Sen*yor, que tant ha- [*f. 70 a*] » ueu desijat e cridat: adelitau vos en ell, car » aquest es remey de vostres dolors, terme e fi de » vostre repos. » E, hoint aço Eua, besaua aquell ventre de sa senyoria ab goig no recomptable, dient: « O, Senyora! Y quin tabernacle es aquest » tant glorios en lo qual es tancat y clos lo qui no » pot esser compres: la Magestat infinida habita » en estreta sala!: O, Senyora! Y ab quanta raho » puch dir: *Benedictus sit mundissimus conceptus*

» *tuus: quia per ipsum liberata sum de manibus* » *querentium me;* car obligada so eternalment a » lohar e beneir lo purissim concebiment vostre, » per lo qual so misericordiosissimament deliurada » de les mans iniques qui volien la mia anima! » E, dient aço, tornaua abraçar e besar aquell excellent ventre; e la Senyora loy comportaua ab molt plaer, adelitantse en la deuocio feruentissima sua. E a cap de vna gran peça que la sancta mare Eua fon stada axi agenollada, alegrant se en lo seu Redemptor e Senyor, la Senyora Reyna li mana que sigues molt prop de sa merce en coxins; la qual, hobeint sa senyoria ab molta reuerencia, sigue alla hon li era manat, no partint james los vlls ni la pensa de aquell sagrat ventre, dient tostemps dins si mateixa: «*Ego autem gaudebo et exultabo* » *in Deo Ihesu meo.*» Volent dir: «Yom alegrare de » singular goig en lo meu Senyor Jesus, Redemp- » tor e Saluador meu.» E apres, tota la gent, axi en orde com eren venguts, anaren a besar la ma a la Senyora, adorant lo seu sanct prenyat; dient a [f. 70 b] sa senyoria cascu de ells: «*Interce*de pro nobis,* » *salutifera Mater Dei que angelorum et hominum* » *salutem concepisti.*» Volent dir: «O, serenissima » Senyora! Siau intercessora nostra, vos qui tant » potent vos trobau, car sou feta Mare de Deu e » haueu concebut aquell qui es salut e gloria dels » angels e dels homens! Vos, Senyora, sola sou » constituyda Mare e gouernadora e aduocada nos- » tra: a vostra clemencia tots reclamam! » E, feta reuerencia per tots a sa senyoria, ab gran alegria se prengueren a dançar e ballar ensemps ab les donzelles de la Senyora, les quals, ab molt plaer e singular amor, se acompanyaren ab los fills de Adam, vehent que la sua Senyora los ha tan ben

rebuts, e que en la sua cort ja no si parla sino de les grans fauors e amors de Deu ab natura humana, e que de aço los dits homens stan tan gloriosos e alegres que es molta raho que totes les virtus los ajuden a festejar aquesta gracia tan singular. E ab aquesta alegria e goig inrecomptable passaren tot aquell dia; e hauent se a partir de aqui, Adam fica lo genoll en terra per despedirse de la Senyora, e dix, mirant lo ventre de la Senyora, contemplant la gran Majestat que dins era: « *Tu* » *esto nostrum gaudium: qui es futurum premium:* » *sit nostra in te gloria per cuncta semper secula.* » Volent dir: « Vos, Senyor, sereu daçi auant lo goig » meu y dels meus fills, car vos sou lo esdeuenidor » premi e loguer nostre: en vos, Senyor, sera la » gloria e alegria nostra eternalment. » E, besada la ma a la Senyora, parti de aqui. E, venint la mare Eua per despedirse, besant la ma a sa* [*f. 70 c*] merçe, dix: « O, Senyora molt excellent! Que ara » poden recorrer los meus fills a vostra senyoria » ab gran confiança, dient vos en ses necessitats » e angusties: *Exules filij Eue ad te suspiramus;* » car podeu los recaptar gracia e gloria. » E axi, per orde, tots besaren la ma a la Senyora, e tornaren als Lims.

CAPITOL [.LXI.] COM LA SENYORA VISITA SA COSINA GERMANA ELISABETH.

restant la Senyora molt alegra apres totes les festes, recordas sa senyoria del que langel hauia dit de la sua cara cosina germana, qui era de sis mesos prenyada, e delibera anar la a visitar; e comunica lo

seu delliber ab les sues amades donzelles E respos vna de aquelles, Diligencia nomenada, e dix: « *Bonum opus nunquam differendum est.* » Volent dir: « O, ma Senyora! Ja sab vostra merce que la » bona obra e sancts pensaments nos deuen differir, » ans posarse tantost en obra: perque supplich » vostra altesa execute prest lo delliberat. » E leuantse la pus amada de ses donzelles, qui hauia nom sancta Caritat, dix a sa senyoria: « Senyora: » yo jre ab vostra merce per seruir Helizabeth en » lo seu part e en totes les altres necessitats sues, » car so certa vostra senyoria aturara en compa» nyia sua tots los tres mesos que resten fins al » parir seu. » E la Senyora, volent seguir son viat-
[*f. 70 d*] ge, ixque de la cambra* hon staua tancada e passa a la cambra hon staua Joseph, per demanarli licencia de la partida; car, puix nostre Senyor loy hauia donat en spos, volia star a la hobediencia sua en totes coses. E, com Joseph lagues hoyda, dix li que era molt content que anas, e que ell la volia acompanyar. E, axi, ixque la Senyora de sa posada, portant la per lo braç Humilitat e Pobrea; e sancta Vergonya anaua primera per mostrarli los camins apartats, perque sa senyoria no fos vista per les gents; e axi peruengue sa merce a la casa de Zacharies sens trobar nengu per lo cami. Lo qual Zacharies passejaua en aquella hora per la entrada de casa sua; e, vehent la Senyora axi descuydadament entrar per la posada sua, fon molt marauellat e hague singular goig, e, feta reuerencia a sa senyoria, cuyta a la cambra per dir la bona noua a sa muller en signes, car parlar no podia. La qual cuytadament ixque de la cambra; e, vehent la senyora Cosina germana sua, qui tant carament amaua, fon axi recomplida

de gran alegria e cansolacio, que nos pogue moure de alla hon era. E la humilisima senyora Mare de Deu cuyta lo pas per acostarse a Elizabeth, e ab cara molt alegra saluda la dient: « *Gaudium tibi sit semper*, *cognata dilectissima.*» Volent dir: « O, cosina germana molt amada! » Goig sia a vos per a tostemps, que haueu meritat concebre hun tal fill com es aqueix del » qual ha sis mesos sou prenyada! Car siau certa » lo Fill de Deu lo ve a visitar, volent lo sanctificar dins lo vostre ventre e purgar del original » peccat, perque dell*se puga dir per excellencia: [*f.* 71 *a*] » *Ante sanctus quam natus: prius plenus Deo* » *quam natus ex matre: prius noscens Deum* » *quam notus in mundo;* volent dir: que aquest » glorios fill vostre sera de tanta excellencia que » ans sera sanct que no ixqua del vostre ventre, e » primer sera ple de la gracia e amor de nostre » Senyor que nat de vos, mare sua; e primer coneixera e amara Deu en singular grau que no sia » en lo mon nat ne per ell conegut. » *Et factum est vt audiuit salutationem Marie Elizabet exultauit infans in vtero eius;* car axi com Elizabet senti la melodia e suauitat de aquella dolça veu de la Senyora Maria Verge, lo fillet seu se alegra de singular goig dins lo ventre de la dita mare, coneixent esser en si tot lo que la senyora Tia sua dit hauia; e axi, closet dins lo ventre, vehent dauant si la Magestat diuina vestida de carn humana, se agenolla per adorar aquella, regraciant ab infinida alegria e goig les gracies tant singulars a ell donades. E, sentint Elizabet la gran alegria e festa quel seu fillet feya dins lo seu ventre, *repleta est Spiritu Sancto Helizabeth;* car fon plena la dita Helizabeth de aquell singular goig del

Sanct Sperit qui dir ni rahonar nos pot, lo qual cor huma longament sostenir no pot; perque Helizabeth fon forçada de cridar vn gran crit mesclat ab gran habundancia de lagrimes procehints de singular alegria, e dix: «*Benedicta tu in mulieri-* » *bus et benedictus fructus ventris tui.* » Volent dir: « O! Beneyta sou vos, Senyora, de singular [*f.* 71 *b*] » benedictio, entre totes les dones creades e per * » crear, e beneyt sia lo fruyt excellent del vostre » glorios ventre, qui es vengut en lo mon per far- » tar la fam de natura humana! *Et vnde hoc mi-* » *chi vt veniat Mater Domini mei ad me?* E ¿de » hon ve a mi, Senyora, tanta gracia e misericor- » dia, que vostra senyoria, qui sou Mara del meu » Senyor e Redemptor, siau venguda a mi, indigna » de tan singular benefici? O, Senyora! Y beneyta » sou vos e digna de tota lahor, car haueu cregut » fermament lo misteri diuinal a vostra merce per » langel denunciat; e perço, Senyora, en vostra » senyoria seran complides e acabades totes les » coses a vostra merce dites de part de nostre Se- » nyor Deu ». E la Senyora humilissima, vehent la sua cosina germana, axi plena del Sanct Sperit, parlar coses tan altes en gloria e lahor sua, volent referir e tornar tota aquella lahor e magnificencia a la Magestat diuina, fica los genolls en terra ab los vlls al Cel e les mans junctes, e dix ab grandissima deuocio: « *Magnificat anima mea Domi-* » *num. Et exultauit spiritus meus sin Deo salutari* » *meo.*» Volent dir: «Vos cosina germana, lohau a » mi de boca e de cor, e lo vostre fillet ab demos- » tracions de singular alegria se mou dins lo vos- » tre ventre, festejant la mia venguda; e la anima » mia magnifica e exalça e loha e glorifica lo » Creador e Senyor meu, e lo meu sperit se alegra

» e se adelita en sol Deu, qui es salut y vida mia.» E, acabat aquest deuotissim cantich, leuas la Senyora de peus, e sa cosina germana Elizabeth pres la per la ma ab molta reuerencia e porta la en vna secreta cambra, supplicant la repo*sas alli del tre- [f. 71 c] ball del cami. E Zacaries pres lo glorios Joseph e portal ab si ab molta alegria: ab tot que fos mut, mostraua la consolacio que tenia dins la sua anima de la presencia del Senyor e de la sua Mare e de aquell excellent vell, lo qual, dignament, entre tots los mortals era elet per a spos e custodia de la serenissima Senyora Reyna, Mare del Rey eternal. E axi stigueren aquelles sanctes persones, ab molta amor e caritat, en casa de Zacaries, fins fon vengut lo temps del part de Elizabeth.

CAPITOL .LXII. COM NASQUE SANCT JOHAN BAPTISTA, E FON A ELL IMPOSAT NOM, E ZACHARIES COBRA LA PARAULA; E COM APRES SEN TORNA LA SENYORA EN NAZARET.

com los nou mesos fossen complits, Elizabeth pari vn glorios fill, e tota la dolor del part li fon prestament oblidada ab la vista joyosa del fill; lo qual, com fon faixadet, portaren lo a la Senyora, qui sera apartada en vn retret per no esser vista per les gents moltes que venien a visitar Elizabet, alegrant se molt del seu goig. E sa senyoria, vehent aquell chiquet e sabent la gran sanctedat sua, alegras de singular alegria e prenguel al braç ab molta amor, donantli largament la sua benedictio; e lo sanct chiquet, vsant de raho, baixa lo cabet axi

[*f.* 71 *d*] com * pogue, e besa la ma a la Senyora, qui en lo braç lo tenia: agenollas en la falda de sa senyoria, apartant los peuets seus no tocassen lo ventre sagrat ahon staua tancat lo Fill de Deu humanat, lo qual ell adoraua continuament ab sobirana reuerencia. E la Senyora, molt alegra de les marauelles que veia en lo seu car nebodet, dix: « *Iste* » *puer magnus coram Domino nam et manus eius* » *cum ipso est.* » Volent dir: « O, quant sera gran » e marauellos aquest fadri dauant nostre Senyor » Deu! E la ma sua, ço es, la sua potencia, sera ab » ell tostemps, fent li fer obres tan marauelloses » que sera vna gran admiracio dels miradors. » E, dit aço, tornal a la dida quel portas a sa Mare. E, com la gent sen fon anada, sa senyoria ana a la cambra de Elizabeth, e seruiala en les necessitats sues ab molta amor e diligencia, e james sen partia sino tant com la gent venia, car sabia era scrit: *Ubi est multitudo ibi est confusio;* car hon ha multitut no defall confusio. E, venint lo huyten dia, volent cincuncir la criatura, fon delliberat per los amichs e parents li fos posat lo nom del seu virtuos pare Zacharies; e, sentint aço la mare, dreças en lo lit ab vn gran esforç e dix: «*Nequaquam:* » *sed vocabitur Iohannes.*» Volent dir: «Nou façau » per res de metre li lo nom de son pare, mes di - » gauli Johan. » E respongueren a ella los parents pus acostats dient: « O, senyora! Per merce » pensau en esta fahena vn poch e no vullau li sia » imposat vn nom tan estrany que nos troba tal en
[*f.* 72 *a*] » tota la parentela vostra! » E, vehent que la ma*re staua ferma en son proposit, delliberaren demanar al pare, en signes, quin nom volia fos imposat al seu primogenit fill; lo qual, vehent que per paraula nos podia satisfer axi com desijaua, vengue-

renli los vlls en aygua, e demana tinta e paper, e screui dient: «*Johannes est nomen eius.*» Volent dir: «Senyors: perdeu tot pensament, car certa» ment vos dich que lo seu nom ha de esser Johan; » lo qual nom nol hauem triat sa mare ni yo, ans li » es imposat per la Magestat diuina, qui sab les » dignitats sues e segons aquelles la nomenat.» E, legit lo scrit, tots foren plens de gran admiracio vehent la concordia del pare e de la mare sobre aquest sanct nom. E, tantost com Zacharies acaba de scriure, senti la lengua sua deliura; e, hauent dins si vn grandissim goig, fica los genolls en terra per donar lahor e gracies a nostre Senyor Deu, e, sentint en si la gracia del Sanct Sperit, parla profeticalment e dix: «*Benedictus Dominus* » *Deus Israel quia visitauit et fecit redemptionem* » *plebis sue.*» Volent dir: «Beneyt sia nostre Crea» dor e Senyor Deu de Israel, car ha visitat lo seu » poble vestintse de carn humana, deliberant rem» brel de la captiuitat diabolica ab la sanch pro» pria.» E tots los que aqui eren, hoint parlar a Zacaries, hagueren grandissima admiracio e goig no recomptable: lauors fon la alegria complida en la casa de Zacaries e en tota la parentela sua. E la Senyora, molt aconsolada del goig singular que veya en aquelles senctes persones, loaua nostre Senyor Deu ensemps ab ells. E, fenides les festes, sa senyo*ria dix a Zacharies e a Elizabeth que [*f.* 72 *b*] delliberaua tornar a casa sua; los quals prengueren aquesta noua ab molta congoixa, supplicant sa merce volgues aturar en la posada sua e seria per ells seruida e reuerida com a Reyna e Senyora e Mare del seu Creador. E la Senyora, regraciant los la bona offerta e molta amor que en ells conexia, pregals haguessen paciencia, car no li era

possible contentar lo desig de ells, que la voluntat de nostre Senyor era tornas a Nazaret. E Zacharies e Elizabeth, sabent la ordinacio e voluntat de nostre Senyor Deu, no gosaren pus contrastar, ans, ficant los genolls en terra, digueren: «O, exce- » llentissima Senyora! Sia de vostra merce donar- » nos la ma, car digna cosa es que la us besem, » que Reyna e Senyora nostra sou e de tot lo mon » general; e placia a vostra senyoria voler nos » beneir a nosaltres dos ensemps ab lo nostre fillet » e tota la casa nostra.» E sa altesa nols volgue donar la ma, mas beneils ab molta amor, e dix los: « Alegrau vos, cosi germa e cosina germana. *Quia* » *in hoc vocati estis: vt benedictionem hereditate* » *possideatis;* car faç vos molt certs que sou cri- » dats e elets per nostre Senyor Deu perço que » posseixcau la heretat de benedictio e pau, ço es, » la gloria de Parais.» E prenint sa senyoria lo glorios Johan dels braços de Elizabeth, sa mare, e abraçant lo estretament ab molta amor, mirant lo en la cara dix: «*Tu, puer, propheta Altissimi voca-* » *beris; preibis enim ante faciem Domini parare* » *vias eius.*» Volent dir: « Vos, nebodet molt car, [*f. 72 c*] » sou fadrinet chiquet a la vista dels ho*mens, e » sou molt gran e magnifich dauant nostre Senyor » Deu, car la alta Magestat sua vos ha elegit en » propheta singular e demostrador del seu Fill » humanat, dauant lo qual vos jreu aparellant la » via, ço es, los cors dels homens, als quals ab » gran feruor preycareu quel reben com a Re- » demptor e Senyor, el amen el serueixquen.» E, dit aço, la Senyora torna lo fillet a la sua cosina germana, despedint se della. E lo glorios Johan, vehent que la Senyora sen volia partir, feu tanta demostracio de tristicia e de enyorament que a

tots los miradors feu plorar, car tant com se era alegrat per la venguda de sa senyoria, tant se entresti de la sua partida. E, axi, la Senyora sen parti, e torna en Nazaret a viure de la fahena de ses mans.

CAPITOL .LXIII. COM JOSEPH, HAUENT SENTIMENT DEL PRENYAT DE LA SENYORA, DELLIBERA DEXAR LA AMAGADAMENT, E FON CERTIFICAT, PER LANGEL, DEL MISTERI DE LA INCARNACIO DEL FILL DE DEU.

E creixent lo Senyor en lo ventre de la sua mare, Joseph comença hauer sentiment del prenyat de la Senyora, e stigue en fi molt alterat ignorant la causa del dit prenyat, ab tot que ell era tan cert de la puritat e sanctedat de sa senyoria, *quia possibilius e*nim* [*f. 72 d*] *credebat virginem sine viro posse concipere, quam Mariam posse peccare*; car pus possible li paria que verge pogues concebre sens home que no la Senyora Maria peccar ne defallir en nenguna cosa. E, per la molta amor e reuerencia que tenia a sa senyoria, no hague atreuiment james de demanar li quin prenyat era lo seu, ans tribulaua e combatia ab sos pensaments continuament, cobrint sa tristicia com podia, ab tot que no era amagat a la Senyora la alteracio de la sua cara, ans conexia be la torbacio que en lo seu sperit tenia per ignorancia de la manera del seu prenyat; de la qual cosa sa senyoria tenia molta congoixa e compassio del sanct vell, lo qual ella carament amaua y veyal tribulat de cosa que ell tant sen

alegraria si la sabes. E sobre aço recorregue a la clemencia diuina per mija de deuota e feruent oracio, suplicant sa Magestat volgues reuelar a aquest sanct hom lo seu diuinal misteri, ço es, del seu Fill humanat, car ella no gosaua manifestar aquest secret a nengu sens special licencia de sa real excellencia, car sabia que era scrit: *Sacramentum Regis abscondere bonum est.* E, continuant la Senyora sa oracio, mereixque obtenir lo que demanaua, car Joseph, creixent e augmentant en la sua dolor, dellibera de lexar la Senyora e anarsen amagadament, puix del seu prenyat nenguna raho ell no podia donar a les gents. E, entrant en la cambra per pendre la clocha, pensant que de tan cara e de tan amable companyia se hauia a partir per a tostemps, fon tanta la congoixa [*f.* 73 *a*] sua, que ab vn * grandissim plor caygue en terra, e aqui stigue la major part de la nit ab continues lagrimes; e en la matinada, lassat de molta dolor, adormis vn poch. *Ecce angelus Domini in sompnis apparuit ei dicens: «Joseph, fili Dauid, noli timere.»* E langel trames per nostre Senyor Deu, aparentli en sompnis, li dix: «Joseph, fill de Dauid: no vullau tembre, car vos, qui deuallau de la fidelissima casa de Dauid, sou molt cert de les grans promissions fetes als pares vostres com lo ver Messies se ha de encarnar en dona verge e de aquella naixer Deu e hom sens rompre la virginitat; e perço lo vostre para Dauid, contemplant la exaltacio del seu linatge, dix ab sobirana alegria: *Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis;* volent dir: que nostre Senyor Deu lo Pare, qui es Senyor general de tots, hauia dit al seu Fill que sigues a la part dreta sua. Aquest Fill, en quant Deu, es egual al Pare seu e

» Senyor de Dauid e de tot lo restant, e, en quant » home, sera Fill de Dauid; e per ço li diu Senyor » meu, car a ell es stat promes e donat. E, si dona » verge ha de esser Mare de aquest Senyor, siau » cert que es la Sposa vostra, vera Filla de Dauid. » *Vbi vidisti tam dignam? vbi vidisti tam pul-* » *cram? vbi vidisti tam sanctam?* Digau, Joseph: » ¿haueu vos vista nenguna tant digna, en les » passades ni presents, ni en les que se speren a » venir, per a esser Mare de Deu, com aquesta? » ¿Ni haueu vista semblant a ella en bellea corpo- » ral ni spiritual, ni la sanctedat sua sabeu que » tinga egual? ¿De que duptau? Posau tota tristicia » a*part. *Accipe Mariam coniugem tuam: quod* [*f.* 73 *b*] » *enim in ea natum est de Spiritu Sancto est.* » Acceptau, Joseph, aquesta Senyora Maria, no » solament per Sposa, ans per Reyna e Senyora, » car Mare es de Deu eternal, e lo prenyat seu es » per obra del Sperit Sanct. *Pariet autem filium* » *et vocabis nomen eius Ihesum.* La qual parra vn » excellent Fill, al qual vos, com a pare, posar li » heu lo nom e dir li heu Jesus; car aquesta digni- » tat singular haueu aconseguit de nostre Senyor » Deu: que vos en la terra siau dit pare del Fill » seu. *Ipse enim saluum fatiet populum suum a* » *peccatis eorum.* E siau cert que aquest es lo ver » Redemptor de natura humana, qui ab la sua pro- » pria sanch saluara lo poble seu, satisfent larga- » ment per los peccats de aquell ab la mort sua. »

E Joseph, axi informat per langel, leuas ab goig infinit e fica los genolls en terra per regraciar a la Magestat diuina de la misericordia a ell feta, e dix: « *Gratias tibi ago, Domine: quia conuertisti* » *planctum meum in gaudium michi.* » Volent dir: « Gracies faç a vos, Senyor y Deu meu, com per

» la vostra infinida clemencia y bonea tan largament haueu conuertit la mia dolor e planct en goig e en alegria.» E, exint de la cambra sua molt cuytadament, ana a la celleta hon la Senyora staua, e trobala agenollada e circuida de tanta claredat e lum, que no la pogue diuisar per la grandissima resplandor de la sua cara; e, cahent en terra, ab vn gran crit e moltes lagrimes dix: « O, Senyora excellent! Perdonaume, car yo, [*f. 73 c*] indigne de la vostra companyia, ha*uia delliberat dexaruos, ignorant fosseu Mare del Fill de Deu! Ara, Senyora, informat de la dignitat vostra, suplich vostra senyoria me vulla pendre a merce e perdonarme aquesta erra e acceptarme per seruidor, car de açi auant tota la vida mia, Senyora, sera occupada en seruir lo senyor Fill vostre e a vostra senyoria!» E la Senyora clement, hauent molta compassio del sanct vell, ana cuytadament a ell e, ab los vlls plens de lagrimes, leual de terra, dient: que ella li perdonaua de molt bona voluntat e que hauia passada molta congoixa de la sua dolor, e ques alegras, puix nostre Senyor lo hauia tant aconsolat reuelantli lo secret misteri de la incarnacio. E sa senyoria feu seure a sanct Joseph en vn banch perque descansas vn poch dels penosos dies passats; e sa merce, per alegrarlo, començali a comptar per orde tot lo misteri del seu prenyat e los grans misteris que de aqui se hauien a seguir; e Joseph escoltaua aço ab tanta deuocio e alteracio de pensa que staua quasi fora si mateix, ab continuat escampament de lagrimes. E de aquests parlaments tals hagueren moltes vegades durant los nou mesos, car james parlauen dalre sino com rebrien aquell Senyor, com lo contractarien, ab quanta amor e reueren-

cia lo seruirien; e en parlar e pensar de aço era lo delit dels dos. E axi passaren tot aquell temps sperant la vista del Fill de Deu tan desijada.

CAPITOL .LXIIII. COM LA SACRATISSIMA VERGE ANA EN * BETHLEM E, NO TROBANT POSADA, SE RECULLI EN VNA COUETA. [*f. 73 d*]

venint vn dia Joseph de fora de casa molt congoixat, la Senyora, coneixent loy en la cara, dixli: « ¿Ques aço, Jo» seph, que tanta tristicia portau? » Lo qual ab vn gran sospir respos: « O, Senyora, que » vna crida he hoyda quem ha posat en molta an» sietat e dolor! Car mana lo emperador que per » a tal jornada cascu se trobe en la ciutat o vila de » hon es natural, e que aqui pague lo trahut rego» neixent vassalia al dit emperador; e com yo, Se» nyora, sia natural de Behetlem, es necessari vaga » en lo dit loch; e veig vos tan propinca al part » que en nenguna manera yo, Senyora, no us lei» xaria, ans delibere encorrer qualseuulla pena des» obeint al emperador que leixar esta gran co» manda que la Magestat diuina a mi, indigne, ha » fet de la custodia del seu vnigenit Fill e de vos, » Mare sua. » E, hoyt aço, la Senyora respos e dix: « O, Joseph! No siau torbat, car necessari es a vos » hobeir a la ordinacio del emperador, puix sou » auisat a nostre Senyor Deu es molt plaent que » los senyors temporals sien temuts e reuerits e » molt hobeits per amor sua, del qual han la po» testat; e perço es scrit: *Serui subditi stote in » omni timore Dominis: non tantum bonis et mo-*

destis, sed etiam discolis; volent dir: que los vassalls e seruents sien sotsmesos ab tota temor e reuerencia a sos senyors, no solament als bons [f. 74 a] e ordenats, * ans encara als maluats e sens raho, sols per hobeir aquell que axi ho ha ordenat. E perço, Joseph, no solament jreu vos en Bethleem, mas yo ensemps ab vos jre; car siau cert que lo senyor Fill meu *Bethleem preelegit natiuitati, Hierosolimam passioni*. Aquest secret vull que sapiau, Joseph: que lo Fill meu ha elegit Bethleem per a celebrar la natiuitat sua, per esser poca poblacio e gent desconeguda, que fara molt poca estima de la sua venguda; e en Hierusalem vol lo dit Senyor finir la vida sua, per augmentar la dolor e vergonya sua. Axi, Joseph, deixau tots pensaments e posem nos en cami, car lo temps del meu parir es molt prop. » E Joseph, pensada la sua molta pobrea e que en loch impensat e fora sa casa hauia a portar la Senyora a parir, fon la anima sua trauessada de molta compassio; empero, recordantse que ell seria en tot, e que nos partiria james de la Senyora, e que ell veuria e tocaria lo Fill de Deu humanat, fon recomplit de singular alegria. E prestament partiren, car no tenien res que trossar per al cami sino sols vn trossellet de bolquerets que la Senyora hauia filat e texit, lo qual acomana a vna donzella sua, Diligencia nomenada, dientli quels tinga aparellats per a com lo Senyor sera nat. E, axi, Joseph e la Senyora anaren son cami a peu ab molt gran treball; e, venint en Bethleem, trobaren gran multitut de gent qui era aqui per la causa [f. 74 b] mateixa que ells venien. E Joseph ana * dret a posar a casa de vn parent seu de qui molt confiaua, lo qual li dix: que en nenguna manera nol podia

acullir, car tenia la casa logada e perdria molt si donaua comiat als hostes. E per molt que Joseph li digues la necessitat de la Senyora, que portaua prenyada, james lo pogue moure a pietat: tant tenia la cara girada a guany temporal; perque sen hagueren a partir de aqui ab molta vergonya e dolor. E axi passejaren la major partida de Bethleem, anant de casa en casa demanant posada per reuerencia de Deu, e no trobaren james qui acullir los volgues ne donar vn troç de cubert; e de aço Joseph staua tant atribulat e congoixat que ja no podia moure los peus, ans cuydaua caure dora en hora. E la Senyora, mirantlo ab molta compassio, deyali: « O, Joseph! No us doneu tanta tristicia e dolor, car aquestes coses permet nostre » Senyor Deu per augment de la vostra paciencia, » car sab quel amau de cor e us sentiu tant de la » desconexença a ell feta per aquest poble, que » major pena a vos no pot esser donada que la » que ara sentiu; e portant la ab vera patiencia creixereu en grandissim merit, que certament vos » dich: *Quod lima ferro, quod fornax aura,* » *quod flagellum grano, hoc tribulatio viro iusto;* » car ço que la lima fa al ferre, ço es, quel deneja » de tot rouell; e la fornal al or, quel clareja e purifica; e lo flagel al gra, lo qual deneja de la » palla, aço mateix fa la tribulacio en lome just e » virtuos. E perço, Joseph, *les tribulacions deuen [*f.* 74 *c*] » esser ab plaer acceptades, puix han la seguida » tan gloriosa, e que aquesta es la voluntat de nostre Senyor Deu: *Quia humiliari precipit et esse* » *patientes;* car mana e vol que los seruents seus » se humilien e sien pacients.» E Joseph, hoint les paraules de la Senyora e vehent que en ella reluya la perfeta paciencia de que parlaua, dix a sa se-

nyoria: «*Omnes gratie Dei radiant in te.*» Volent dir: « O, Senyora! Que totes les gracies que nos- » tre Senyor Deu ha comunicat a diuerses creatu- » res veig reluir en vos sola, car sobrau a Joseph » e a tots los tribulats en vera paciencia! *Confor- » ta me, Domina mea, in aduersitate ista: sis mihi » solatium in tribulatione.* O, Senyora mia! Con- » fortaume en aquesta aduersitat, siau me conso- » lacio en la tribulacio mia; car com pens, Senyo- » ra, que us he portat en la mia terra propria, hon » so tant emparentat, e per trobarme pobre so per » tots axi desconegut que vn sols troç de cubert » per a reposar vostra senyoria hauer no he pogut, » aço, Senyora, me dona tant turment e tristicia » que, sino per la molta paciencia que contemple » en vostra senyoria e per lo gran confort que » aquella me ha donat, yo fora esclatat; perque » puch dir ab veritat: *Tu es suauitas et dulcedo » anime mee: pax et gaudium in tribulatione;* » car vos, Senyora, sou vna gran suauitat e dolçor » de la mia anima, pau e alegria en les tribula- » cions mies. » E, stant axi, fallint los tot auxili [*f. 74 d*] huma, la Senyora fidelis*sima recorregue a la di- uinal ajuda, e, alçant los vlls al Cel, dix: « *Ostende » nobis, Domine, locum habitationis tue.* » Volent dir: «O, Senyor e Pare eternal! Mostraunos per vos- » tra infinida clemencia lo loch lo qual vos haueu » elegit per habitacio e repos del vostre vnigenit » Fill en la sua noua venguda. » E, dient aço, sa senyoria veu dauant si la sua amada donzella sancta Pobrea, qui dix a sa merce: « Veniu, ma » Senyora, que yo us he trobat casa tal com lo se- » nyor Fill vostre la vol. » E sa altesa seguila tantost, e peruengue a vna coueta cauada en la roca, en la qual hauia vn pesebre hon la pobra gent posa-

uen les sues besties, e trobaren aqui ligats vn bou e vn ase. E la Senyora, entrant per aquell loch, veu lo tan chich e tan miserable; e, pensada la altea e magnificencia del seu Fill e la miseria del loch, rompe en multissimes lagrimes e dix: « O, » eternal Deu e Senyor! ¿Vos, qui lo mon haueu » creat tan gran e tant spayos, tan estreta posada e » tan pobra haueu elegida per al vostre vnigenit » Fill? O, Senyor! ¿Y quin aculliment li fara per » auant lo traydor de mon, que ans de naixer ja » la desconegut? Ell ve per morir per los homens, » e ells li han negat posada; la sanch sua offir per » ells, e degu no ses recordat de presentarli sa » casa! » E sa senyoria acostas tant com pogue a aquella raconada hon era lo pesebre; e Joseph, qui continuament ploraua mirant aquestes coses, prengue un ramaç que troba aqui e comença apartar lo fem e agranar vn troç de * terra hon la Se- [*f. 75 a*] nyora sigues, e dix li: « O, Reyna del Cel e de la » terra! Aquest es lo strado que lo mon vos ha » aparellat hon reposeu lo tresor infinit que a ell » portau. » E, reposada la Senyora en aquell pobrissim loch, Joseph ana per aygua a vna font qui staua aqui prop, e ab vnes poques de panses e pa soparen los dos, que de tot lo dia no hauien menjat; e passaren tota aquella nit, qui era diuendres, e lo cendema dissabte continuament parlant e tractant dels grans secrets e marauelles de nostre Senyor Deu.

CAPITOL .LXV. COM LO SENYOR IXQUE DEL VENTRE VIRGINAL DE LA SUA MARE E FON ADORAT E BOLCAT PER *(A)* AQUELLA.

ENINT la nit del diumenge en lo qual lo Fill de Deu se hauia a presentar al mon, la Senyora se agenolla, leuant la sua pensa en la altea diuinal, contemplant los misteris marauellosos de la redempcio humana, e foren comunicats a la anima sua secrets no recomptables; e encesa en sobirana amor del seu Fill, desijant lo veure ab los vlls corporals, parlauali en sperit ab sobirana dolçor, e deya: « *O pulcherrimum et dulcissimum Dominum meum, ex* [*f. 75 b*] » *tote corde meo te desidero: veni mihi:* * *videam* » *te speciosissime pre filijs hominum: quia amore* » *langueo et te videre desydero.* » Volent dir: «O, Senyor meu y Fill molt car, bell e dolç! Vos sabeu » que de cor vos desije: veniu a mi, vejaus e tingaus en la mia falda, bellissim sobre tots los » fills dels homens, car defall ja la mia anima per » desig insaciable de veure la vostra presencia! » E stant axi la Senyora, tota inflammada e absorta en la amor diuina e en lo desig de veure aquell seu Fill tan amat, acostantse la mija nit fon aqui lo gran Princep sanct Miquel ab tota la cort del Cel; e, ficant lo genoll dauant sa senyoria, besaren li la ma, tots per orde, com a Reyna e Senyora del Cel imperial, e resplandi aquell loch de singular claredat. E lo dit Princep sanct Miquel ordena tota aquella multitut que stiguessen entorn de la excellent Senyora, qui prestament deuia parir, ab diuersos instruments de musicha de singular armonia; e sa senyoria staua en mig agenollada, ab les mans plegades, los vlls al Cel, la cara resplandent e tota angelica. E, venint sanct Miquel, agenollas dauant sa altesa, e crida lo gran secretari de sa senyoria, Gabriel nomenat, e lo Princep Ra-

fel, perque los tres cantassen alegrant sa senyoria. E ans de començar demanaren de gracia a sanct Joseph volgues fer la tenor; lo qual se leua molt prest e acostas a ells ab gran alegria, dient que era molt content de ajudarlos a cantar, car tant era lo goig que tenia en la sua anima, que volguera rompre los ligams del cors e que lo *sperit seu [*f. 75 c*] cantas e ballas continuament, festejant la Senyora e lo seu prenyat. E, axi, ells quatre començaren son cant ab solemnitat, dient: «*Marie Virginis: » fecundat viscera: vis sacri flaminis: non carnis » opera: carens originis: labe puerpera: Dei et » hominis: dans noua federa.*» E ab aquesta melodia, venint la hora e temps per lo Pare eternal ordenada, ixque lo Senyor del ventre virginal de la Mare sua sens dar li nenguna dolor, leixant la Verge e pura, segons Dauid hauia prophetat dient: «*Tanquam sponsus procedens de thalamo*»; car lo dit glorios Dauid veu en sperit com lo Fill de Deu exia de aquell talem excellent del purissim ventre de la Mare sua, vestit de aquella noua vestidura de natura humana, com a Spos de aquella. E sanct Miquel e los altres Princeps prengueren lo Senyor prestament perque no caygues en terra, e adoraren sa Magestat ab profunda reuerencia e presentarenlo a la senyora Mare sua, qui ab goig infinit lo miraua; la qual lo adora ans de tocarlo, regoneixentlo esser son Deu e Senyor, recordantse primer de la reuerencia diuina que de la amor de mare, ab tot que sens terme lo amaua. E, prenintlo sa merce de les mans dels angels, ab sobirana prudencia e reuerencia posal en la sua falda, e abraçal e besal estretament ab tendrea de amor, com a Fill seu verdader e natural; e lo Senyor ferma los seus amables vlls en la faç de la sua

sanctissima Mare, mostrant adelitarse en aquella com a cosa a ell pus cara que tot lo restant del [*f.* 75 *d*] mon. E, * sens mija de lengua, la anima del Fill e de la Mare se parlaren de tant alts e secrets parlaments que no bastaua enteniment angelich a compendrels; de que la Senyora fon recomplida de alegria tanta que estimar ni recomptar nos pot. E mirant e contemplant aquell petit cors, e vehent la excellent bellea sua, conegue esser aquell del qual Dauid hauia dit: « *Spetiosus forma pre filijs* » *hominum*»; car era lo pus bell de tots los fills dels homens. E mirant aquella diuinal persona tan tendra y tan delicada, e recordantse que era passible e mortal, senti en si la senyora Mare tant excessiua dolor que tot lo cor li trauessa, e specialment com lo senti plorar de fret; e, acompanyant lo en son plor ab sobirana pietat, embolcal ab summa diligencia, aiudantli ses donzelles; car Diligencia li donaua los bolquers, Caritat los escalfaua, Pobretat los estiraua tant com podia perque bastassen a cobrir los peuets del Senyor, e Pietat portaua vn drap que li fos posat damunt lo cap. E, tenint lo la Senyora axi bolcadet, lo Senyor leixa lo plorar, mostrant que hauia pres plaer ab aquella robeta quel estaluiaua del fret; e la Senyora, prenint gran plaer del seu repos, dixli ab dolçor de amor: « *Tu qui terram palmo concludis inuolutus pan-* » *niculis recreatus es.* » Volent dir: « O, marauellos Fill de Deu! Vos, qui per la vostra gran potencia e magnificencia cloeu tota la terra dins la » vostra ma, ara, vida mia, sou calfat e recreat ab [*f.* 76 *a*] » aquests pobrel*lets drapellets. » E prenia la Senyora los peuets del seu Fill, e calfauals ab les propries mans no hauent altra manera de foch, e deyali: « O, amor mia! La gran caritat e amor que

» haueu a natura humana vos fa sentir tant de fret » e pobrea de roba! O, Senyor meu! Y coneguen » aço los homens, e estimen ho, e amen vos de cor, » puix tant los haueu amat. »

CAPITOL .LXVI. COM LA SANCTISSIMA VERGE REPOSA LO SEU DIUINAL FILL EN LO PESEBRE E FON CONEGUT E REUERIT PER LO BOU E ASE.

IRANT la Senyora per aquell loch hon staua, cercaua hon poria reposar lo seu Fill; e no trobant part nenguna que li satisfes, dix a les sues donzelles: « O, criades mies! ¿Hon consellau que pose aquest » Rey eternal? *Quia non habet vbi reclinet caput » suum;* car, segons veu, no ha loch hon reclinar » lo seu glorios cap. » E respos sancta Pobrea, qui era la sua aposentadora, e dix: « Ma Senyora: » aquest pesebre ha elegit lo senyor Fill vostre per » lit de repos. Posau loy, Senyora: no hajau temor de les besties quey son; car puix los homens lan tant desconegut e desestimat, les besties, Senyora, no li falliran, ans li prestaran ab » molt plaer la dita menjadora el regoneixeran per » son * Deu e Creador. » E sa senyoria, hoint aço [*f. 76 b*] e sabent que aquesta era la voluntat de nostre Senyor Deu, qui volia que lo seu Fill se humilias fins a la companyia de les besties per tirar a si lome bestial e sensual e fer lo digne de la companyia angelical, ab moltes lagrimes e sospirs, pensada la excellencia del seu Fill e la extrema pobrea en quel veya, leuas lo mantell que abrigaua, e en la mitat embolica lo Senyor e de laltra mitat li feu

capçalet, e axi lo posa ab molta dolor en lo pesebre, agenollant se sa merce dauant ell, mirant lo tostemps en la cara. E lo bou e lase, segons sa natura bestial, feren gran demostracio de sentir la presencia del seu Creador, e, ficant los genolls, adoraren lo com a son Deu y Senyor, e, acostants se ab molta reuerencia a sa Magestat ab les boques tancades per no espantar la senyora Mare sua, qui tan recelosa staua de aquell excellent Fill, e ab lo alende que per lo nas lançauen e spayosament, calfauen lo Senyor, de que fon verificada la prophecia de Ysayes, qui diu: «*Cognouit bos possessorem suum et asinus presepe Domini sui: Israel autem me non cognouit*»; clamant se lo Senyor per la boca del dit profeta, dient: que lase e lo bou lo hauien conegut, e lo poble de Jsrael, tan amat, lo hauia desconegut. E, los sancts angels que aqui eren, ab gran admiracio e delit mirauen aquestes coses, e, loant la potencia diuina, començaren a cantar, dient: «*O Regem Celi cui talia famulantur obsequia: stabulo ponitur qui continet mundum: iacet in presepio, et in Celum regnat.*»
[*f. 76 c*] * Volent dir: « O, Rey e Senyor del Cel! Quant son grans e admirables les vostres obres! Acompanyat vos trobau de besties e seruit de aquelles! En lo estable sou posat, vos qui gouernau e regiu lo mon; en lo pesebre jaeu vos, Senyor, qui regnau en lo Cel! » E, dita aquesta canço e moltes daltres, adoraren la Magestat del Senyor e besaren la ma a la senyora Mare sua, e partiren de aqui.

CAPITOL .LXVII. COM LOS PASTORS VINGUEREN ADORAR LO SENYOR E FER REUERENCIA A LA EXCELLENT MARE SUA.

DESPEDITS los sancts angels leixant lo Fill de Deu en lo pesebre acompanyat de la sua excellent Mare e de Joseph, passaren per les muntanyes hon stauen vns sancts pastors, *vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregem suum,* los quals eren molt ansiosos sobre la custodia del seu bestiar; e mostras a ells hu dels angels, e la claredat de nostre Senyor los illumina, e hagueren grandissima temor de la marauellosa visio del angel, lo qual los dix: « *Nolite timere.* » Volent dir: « O, pastors virtuo» sos! No vullau hauer temor, car no so trames a » vosaltres per espantar vos, ans per denunciar» uos vn grandissim goig, lo qual se estendra a tot » lo poble. *Quia natus est vobis hodie Saluator,* » *qui est Christus Dominus, in ciuitate Dauid;* » car es nat a vosaltres, homens mortals, * huy en [*f. 76d*] » aquest dia, lo Saluador vostre, lo qual es lo ver » Messies e Senyor general, e lo loch hon ses cele» brada esta singular natiuitat es Bethlem, dita » ciutat de Dauid. E lo senyal en que coneixereu » aquest excellent Senyor es aquest: *Inuenietis* » *infantem pannis inuolutum et positum in pre-* » *sepio;* car trobar leu tan chichet que esta nit es » nat, embolicat en pobrellets draps e posat en vn » pesebre per fretura de lit. » E, dit aço, sobtosament hoyren los dits pastors aquell angel, ensemps ab altra gran multitut de caualleria angelica, cantar e lohar nostre Senyor Deu, dient: « *Gloria in* » *altissimis Deo et in terra pax hominibus bone* » *voluntatis.* » Volent dir: « Gloria sia donada a » nostre Senyor Deu en les altees del Cel, car de » aqui ha fet deuallar lo Fill seu a peregrinar en la » terra ab la esclauina de natura humana per

reduir a pau los homens que hauran bona voluntat e desig de concordarse e pacificarse ab lo seu Creador. La dita pau generalment a tots los homens es offerta e per pochs acceptada.» E los pastors, hoydes e vistes tantes marauelles, tingueren consell entre si mateixos e digueren: « *Transeamus vsque Bethlem, et videamus hoc verbum quod factum est: quod Dominus ostendit nobis.*» Volent dir: «Anem cuytadament e passejem fins a Bethleem, e vejam la veritat de aquesta paraula quens es dita, la qual nostre Senyor vol mostrar a nosaltres.» E, axi, ells partiren e vingueren en Bethlem, hon trobaren lo Senyor e la Mare sua e Joseph, segons langel los hauia dit. [*f.* 77 *a*] E, vehent primer * aquella Reyna excellent, en lo gest e maturitat sua conegueren que aquella era Mare del Senyor que ells cercauen, e digueren a sa senyoria, ab singular amor e deuocio: « *Ubi est dilectus tuus, o pulcherrima mulierum.*» Volent dir: « O, Senyora! Vos, qui sou la pus bella e graciosa de totes les dones, mostrau nos hon es lo vostre amat Fill.» E sa merce, leuant se de peus e acostantse al Senyor, qui jayia en lo pesebre, ab molta reuerencia leuali vn drap ab que tenia cubert lo cap e la careta, e mostra aquella faç diuina del seu sagrat Fill als deuots pastors, los quals reberen en si tanta alegria de aquella vista que, no podentla sostenir, caygueren en terra, perdent tots los sentiments corporals per la grandissima dolçor que dins la anima sentien, car coneixien esser Deu omnipotent aquell qui en tan chica persona home verdader se mostraua, tant humiliat e ab besties acompanyat. E la Senyora, vehent los dits pastors axi alterats, pres lo seu Fill al braç e sigues en terra perque millor lo pogues-

sen mirar e contemplar, e dix los: « *Si quis diligit sapientiam, ad me declinet, et eam inueniet.* » Volent dir: « Si vosaltres, diligents pastors, amau » la sauiesa diuina e cercau aquella, leuau uos e » veniu a mi, car en la mia falda la trobareu. » E los dits pastors, dreçant se, anaren ab molta reuerencia adorar lo Senyor, besant li los peus com a son Deu e Senyor, crehentlo esser *Deum occultum et hominem manifestum*; car la lum de la fe los mostraua que, dins aquella humanitat que ab los propris vlls veyen, era la diuinitat ama*ga- [*f.* 77 *b*] da; e perço digueren, dreçant son parlar a la senyora sa Mare, qui en los braços lo tenia: « *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors* » *et miserator Dominus, escam dedit timentibus* » *se.* » Volent dir: « O, Senyora excellent! Aquest » glorios Fill vostre es lo gran memorial, de que » parla Dauid, en lo qual nostre Senyor Deu hauia » de recollegir totes les obres marauelloses sues, » car açi relluu la sua sauiesa e potencia, e los » grans miracles fins a huy fets termenen en » aquest singular e inaudit miracle: que Deu e home » se troben vnits en vna sola persona, per lo qual » se seguiran infinits miracles de molt major excellencia que los passats. Ara, Senyora, seran al » mon manifestades molt largament les misericordies e miseracions de nostre Senyor Deu, car » aquest fruyt precios del vostre ventre es la » vianda singular que lo Pare celestial vol donar a » mengar als tements e amants a ell, lo qual sols » los pot fartar e contentar; e aço, Senyora, » demanaua Dauid en persona de natura humana » famolenta, no trobant res que la pogues deliurar » de tan miserable fam, com deya: *Ostende nobis,* » *Domine, misericordiam tuam.* Aquesta miseri-

» cordia, Senyora, fins a huy no ses manifestada » ni mostrada als homens: ara la hauem vista e » podem dir: *Dies sanctificatus illuxit nobis;* » car lo dia sanctificat per los pares antichs, tan » desijat a nosaltres, ha huy clarejat. » E la Senyora, vehent la gran misericordia que nostre Senyor Deu hauia feta a aquells pastors manifestant los [*f. 77 c*] tan largament los seus * diuinals secrets, al restant del mon tan amagats, alça los vlls al Cel regraciant al Pare celestial les marauelles sues, dient: «*Confiteor tibi, Domine Celi et terre, qui abscòndisti hec* » *a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis.* » E sa senyoria informa los dits pastors en la vera crehença del seu Fill e que totes les coses que veyen de la sua tanta humilitat e extrema pobretat eren misteris amagats, e dix los: « *Non* » *in parentum domo, sed in via nascitur, vt se* » *peregrinum esse et regnum suum de hoc mundo* » *non esse ostenderet.* » Volent dir: « Mirau aquest » Senyor, que no es nat en casa mia ne de nengun » parent, ans en aquest loch, qui es en la via » comuna, mostrant que ve a peregrinar en aquesta » mortal vida e que lo regne seu no es de aquest » mon; car, ab tot ell sia Senyor general del Cel e » de la terra, no delibera ara sa Magestat senyore» jar ne mostrar la sua potencia, ans passar tota la » vida sua en perfectissima humilitat, segons en la » natiuitat sua ha començat. » E los feruentissims pastors, hoint lo parlar de la Senyora, stauen tant eleuats quels paria que ja fossen en Paradis; e, per mostrar lo gran goig que dins les animes tenien, leuaren se a ballar e cantar, desijant lohar e magnificar lo Senyor e la sua excellent Mare, e digueren: « *Memento, salutis auctor, quam nostri* » *quondam corporis ex illibata Virgine nascendo*

»*formam sumpseris.*» E lo glorios Joseph, que no menys goig que los pastors tenia, sorti en lo ball, e comença a cantar dient: « *Gaudet chorus celes*» *tium, et angeli canunt Deo :* * [*f.* 77 *d*] *palamque fit pas*» *toribus, pastor creator omnium.*» E axi, ab molta alegria, festejaren la Senyora vna gran part de la nit; e acostant se la matinada, despedits de sa merce, los virtuosos pastors tornaren a les cabanyes sues *glorificantes et laudantes Dominum in omnibus que audierant et viderant.* E resta la Senyora, ab Joseph acompanyada, mirant e contemplant lo Fill de Deu e rahonant se continuament de les grans excellencies sues e de la excessiua amor que sa Magestat hauia a natura humana; e de aço li feyen continues gracies, supplicant sa clemencia perdonas a la dita natura humana la gran desconeixença que cometia estimant tant poch la sua venguda.

CAPITOL .LXVIII. COM LO SENYOR FON CIRCUNCIS E COMENÇA A ESCAMPAR LA SUA PRECIOSA SANCH PER LA REDEMPCIO NOSTRA, E FON A ELL IMPOSAT LO SAGRAT NOM DE JHESUS.

ENINT lo huyten dia, la prudentissima Senyora dix al seu spos: « O, Joseph! » Yo so certa que lo meu Fill *non venit* » *soluere legem, sed adimplere ;* car no » es vengut a trencar la ley, ans a complirla; perço » es necessari prenga huy circuncisio per confor» marse ab los pares, seruant la ley per ell manada, » e començara a entendre en les fahenes de » la redempcio humana, per * [*f.* 78 *a*] la qual es deua-

» llat del Cel en aquesta vall de miseria, volent » mercadejar e comprar los catius que son en » aquella, e ja de huy auant no cessara james que » no entenga continuament en la dita fahena fins » la haja portada a fi. O, Joseph! Tan car e tan » doloros sera aquest rescat dels dits catius, car » nos poden comprar per or ni per argent, sino ab » la sola sanch de aquest Fill meu tan amat, lo » qual vol huy, en presencia vostra e mia, rompre » la sanch de la humanitat sua prenint circuncisio, » e traure aquella moneda impreciable, començant » a pagar largament lo dit rescat donant per senyal » la sanch que escampara en aquesta jornada, » offerint se a pagar tota la resta lo dia doloros que entrara en la nau de la creu per retornar » al Pare seu, quil ha trames. Axi, Joseph, placiaus » anar per lo sacerdot de Bethlem e faças esta circuncisio. » Lo qual, ab moltes lagrimes, ixque de casa per fer lo que la Senyora manaua, car sabia que les paraules de sa senyoria eren totes conformes ab la voluntat diuina. E, partit Joseph, la Senyora prengue lo seu Fill al braç, aparellant se per a aquell misteri ab la anima trauessada de extrema dolor; e, mirant aquella cara tan dolça e tan benigna, besal ab amor no recomptable, regant lay tota de lagrimes, e dix: «*Dilecte meus, vulnerasti* » *cor meum.*» Volent dir: «O, amat meu! Y com » haueu nafrat lo cor meu ab lo pensament de » aquesta pena que ara voleu sofferir! Aquesta, » Senyor, es la primera dolor que de vos he sentit, » la qual ha fet nafra dins mi insanable, e durara [*f. 78 b*] » per tota la vida mi*a.» E, venint Joseph ab lo dit sacerdot, la Senyora se altera tota, e ab infinides lagrimes offeri lo seu tant amat Fill en aquella dolorosa pena. E, sentint lo plorar per la agudea de

la dolor, fon axi angustiada la sua anima e posseida de tanta dolor, que fon forçada de dir: « *Idcirco* » *conturbata sunt viscera mea super eum quem in* » *tanta amaritudine video.* » Volent dir: « O, dolo» rada Mare! Que ara puch dir que les entramenes » mies son totes alterades e regirades sobre aquest » Senyor y Fill meu, qui en la sua tan tendra edat » lo veig sentir amargosa dolor! » E, abraçant lo Fill, deya: «O, vida mia! Que aquesta dolor vostra » als miradors par poca, e a mi, Senyor, es tan » gran y tan soberga, que se de quantes penes e » turments es començament; car ja, Senyor, no » espere veure us, en tota la vida mia, sino ab » companyia de continues dolors, car ab aquest » preu haueu a pagar la mercaderia vostra. O, vida » mia! Y tan cruels seran los homens remuts si de » tal paga no son coneixents! » E, besant la Senyora lo seu amat Fill, ab molta dolçor lo afalagaua, hauent de la sua tendra dolor extrema pietat; e ab continues lagrimes li deya: « O, amor e » vida mia! Vos sou turmentat en la vostra delica» tissima carn, e yo so trauessada de dolor dins la » anima mia, car vos, Senyor meu, sou *diuitie mee,* » *delitie mee, delectatio mea et gaudium meum,* e, » posat vos en dolor, yo so cuberta de pena sens » remey. » E lo Senyor, a qui totes coses eren manifestades per la sua diuinal sauiesa sens esserli manifestades de boca, coneixent molt clara*ment [*f.* 78 *c*] la intrinseca dolor de la senyora Mare sua, la qual a ella no era possible poderla explicar per lengua, per donar algun remey a sa senyoria cessaua de plorar, posant la sua dolça maneta sobre la boca de la senyora Mare sua, mostrant que la dolor sua lo turmentaua molt mes que la pena propria. E la Senyora, per contentar lo tan amat Fill, cessa de

plorar, e, ab sospirs dolorosos, abraçaual e besaual, desijant metrel dins les entramenes sues e empremtar dins aquelles les dolors sues e leuarles de la persona sua, a ella tan cara; e deyali: «*Carissime obsecro da michi panem lacrimarum quem manducem die ac nocte: et non taceat pupilla occuli mei quia amore langueo videndo angustias anime tue.*» Volent dir, parlant en sperit ab lo Fill seu, qui en los braços tenia: «O, amat meu! Daume font de lagrimes viues qui sien a mi pa e vianda de dia e de nit, e no vull nengun repos en la present vida, car yo defallch e languesch per amor, quim fa sentir agudament les angusties que veig dins la anima vostra e la dolor que de present contemple en la delicada persona vostra; car de vos, Senyor y Fill meu, es dit: *Qui peccatum non fecit penam pro peccatis portauit.*» E, stant axi la Senyora en aquest piados plor, fon enterrogada per lo sacerdot quin nom volia fos imposat al senyor Fill seu, car sa senyoria hauia de esser la primera que hauia a nomenar e manifestar aquell nom, Jhesus, lo qual hauia manat lo seu Pare eternal li fos posat en la circuncisio sua per-
[*f. 78 d*] que fossen declarades les grans excellen*cies e dignitats de sa Magestat, *quia non est aliud nomen sub Celo datum hominibus in quo quis possit obtinere salutem:* car noy ha altre nom sots lo Cel donat als homens per obtenir salut sino aquest; e lo Pare seu ha promes no negar nenguna cosa que en lo dit nom li sia demanada; e perço vol e mana: *Ut in nomine Ihesu omne genu flectatur, celestium, terrestrium et infernorum.* E, nomenant lo, la Senyora senti en si tanta dolçor dels grans misteris que eren tancats dins aquell sagrat nom, a sa senyoria sola reuellats, que fon forçada

de dir dins la sua sanctissima anima: « *Jhesu dulcis » memoria dans vera cordis gaudia, sed super mel » et omnia eius dulcis presentia.* » Volent dir : que lo nomenar e recordar Jhesus dona vera alegria e consolacio en lo cor huma, e la dolçor de la sua presencia es molt pus delectable que nenguna dolçor que nomenar se puga. E, feta la dita circuncisio e imposat lo nom al Senyor, lo sacerdot sen ana sens hauer sentiment nengu que aquell fos son Deu e Senyor ne Messies promes en la ley; e la Senyora e Joseph restaren dolorats, acompanyant lo Senyor turmentat, lohant e magnificant la paciencia e humilitat de la clemencia sua.

CAPITOL .LXIX. COM TRES GRANS REYS DE ORIENT VINGUEREN EN JHERUSALEM CERCANT E DEMANANT AQUELL QUI ERA NAT REY DELS JUHEUS. * [*f. 79a*]

Lo tretzen dia apres la natiuitat de Jhesus, Senyor nostre, la excellent senyora Mare sua hague vn grandissim goig per temprament de la dolor passada, car veu complida aquella prophecia de Ysayes qui diu : « *Tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur » cor tuum : quando conuersa fuerit ad te multitudo » maris : fortitudo gentium venerit tibi.* » Volent dir, dreçant son parlar a sa senyoria : « O, excellent » Reyna e Senyora, qui us trobau Mare de Deu ! » Sia certa vostra altesa que lauors com haureu » atesa aquesta singular dignitat maternal sera lo » cor de vostra senyoria alegrat e molt exemplat » quant veureu venir a vostra merce la gran flota » de la gent qui nauega per les hones de les dig-

» nitats de aquest mon; car no seran gents de poca » estima los que vendran adorar e confessar lo » Fill vostre, ans seran Reys excellents acompa- » nyats e molt abillats.» E de aquests ha parlat Dauid, dient: « *Coram illo procident ethiopes et inimici » eius terram lingent: Reges Tharsis et insule mu- » nera offerrent: Reges Arabum et Sabba dona » adducent;* car dauant la presencia de aquest Se- » nyor nouament nat se prostraran los ethiops, qui » fins aquella jornada eren stats enemichs seus per » la sua infidelitat, e ab moltissima deuocio besa- » ran la terra dauant los seus sagrats peus; e los » Reys de Tharsis e de les illes li offeriran mo- » neda, e los Reys de Arabia e de Sabba grans » dons li portaran e a sa Magestat presentaran.» [*f.* 79 *b*] E axi fon complida largament la dita prophe*cia de Dauid. Venint aquests Reys animosos en Jherusalem, tota la terra qui era en lo circuit fon moguda e torbada, e molt mes los habitadors de la dita ciutat e specialment lo rey Herodes, qui lauors regnaua; car veren aquells excellents Reys sens nenguna temor entrar en regne strany e ab animo constant publicament demanar: « *Ubi est qui » natus est Rex iudeorum.* » E, venint aquesta noua al Rey, ixque los a recebir ab animo molt irat, e, portant los al palau seu, aqui los interroga agudament com sabien ells que Rey nouell sia nat en Judea, qui per la magestat del senyor Emperador Cesar August es senyorejada, lo qual ha fet manament negu no sia gosat nomenarse rey sino aquell a qui sa magestat volra donar tal titol. E los dits Reys esforçadament respongueren, dient: « *Vidi- » mus enim stellam eius in Oriente, et venimus adorare » eum.*» Volent dir: «No penseu que nosaltres vin- » gam ab poca certitut, ne siam persones quens

» mogam en layre, car be sabem que es scrit per Salamo: *Qui cito credit leuis est corde;* e perço siau cert vos, senyor, qui de present regnau per la magestat del emperador, que nosaltres venim ab tanta certitut e hauem vist tal senyal del naximent de aquest verdader Rey, que venim deliberats de adorarlo e confessarlo esser Rey e Senyor, e posar la vida e lo stat per lo seruici seu; e de vostra senyoria no volem aldre sino quens maneu dir lo loch e mostrar la posada hon aquest Senyor es nat.» E Herodes, ques pensaua tenir son regne en gran re*pos e seguretat, hoint que [*f.* 79c] aquests Reys en son regne cerquen e demanen nouell Rey fon molt enujat de aquesta fahena, e alteras e torbas en extrem, ab tot ques cobri tant com pogue, e dixlos: «Senyors: placiaus anar a vostres posades a reposar, e apres menjar tornareu y dar vos he resposta del que demanau.»

CAPITOL .LXX. COM HERODES TINGUE CONSELL PER SABER HON DEUIA NAIXER LO MESSIES.

E partits los dits Reys, Herodes, oblidat del propri dinar per la dolor enuejosa quel rosegaua, mana conuocar consell e feu ajustar tots los princeps dels sacerdots judaychs e los scriuans del poble per demanarlos agudament si sabien ells hon deu naixer lo Messies que ells speren; e, apres moltes altercacions, los juheus respongueren: «*In Bethlem.*» Volent dir: «Senyor: lo loch hon nosaltres crehem deu naixer lo Messies es Bethleem, la ciutat de Dauid.» E aço permete la sauiesa diuina per

gran confusio dels juheus, que ells nomenassen lo loch hon deuia naixer lo seu Rey, confermant lo seu dit ab test de prophetia, dient: *Sic enim scriptum est per prophetam. Et tu, Bethleem, terra Juda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israel;* car axiu trobam scrit per vn propheta que diu: que Bethleem, qui es en la terra de Judea, no crega esser [*f.* 79 *d*] me*nor en lo principat de Juda, car de ella te a exir lo regidor del poble de Deu. E aquesta prophecia los juheus no la digueren clara ni complida, ans la recitaren en so que no deuia esser creguda, per complaure a Herodes, que de aquesta noua staua molt jrat. E per ço nostre Senyor, qui es just e veu clarament lo cor dels homens, segons de sa Magestat es dit: *Deus intuetur cor. Quicquid agant homines sola intentio iudicat illos;* car nostre Senyor Deu, qui veu lo intrinsech del cor huma, no mira a les obres dels homens, ans los jutja segons les intencions de aquells; e vehent sa Magestat la reprouada intencio de aquells juheus, que per complacencia e temor humana no digueren la veritat clara axi com dirse deuia, puix los era demanada, permete que lo dit Herodes los rete lo guardo que mereixien, car, desijos de matar aquell nouell Rey, mata tots los fills de aquells miserables juheus qui axil volgueren complaure e lagotejar. Herodes, hoit lo parlar dels juheus, reposas molt, crehent que aço no seria res, puix los juheus, de qui principalment era interes, stauen tan desansiats e estimauen tan poch esta fahena, ab tot que ell fiaua molt duptosament de la paraula dells, ans los tenia per molt sospitosos; e, puix sabe lo loch, no cura pus de conferir ab ells, car cregue facilment dar hi recapte. E fon enganat, ignorant lo parlar

de Salamo qui diu: « *Non est prudentia, non est consilium contra Dominum.* » Car noy ha consell ni saber, per prudent que sia, que puga fugir a la volun*tat e ordinacio de nostre Senyor Deu. [*f. 80 a*]

CAPITOL .LXXI. COM HERODES TORNA RESPOSTA ALS REYS DIENT LOS LO LOCH HON DEUIA NAIXER LO SENYOR QUE CERCAUEN.

aquest miserable Rey Herodes, cuydant nauegar a sa guisa segons lo vent de sa presumpcio que seguia, trames cuytadament per los dits Reys, los quals foren ab ell molt prest, e rebels ab molta parenceria de amor ficta, e dixlos: « Senyors: yom so entrames » del que vosaltres demanau e cercau. Han me dit » aquests juheus, que saben prou en estes pro» pheties o fantasies, que en Bethleem deu naixer » aqueix Rey que vosaltres cercau. Axi, anau hi, » que prop es de açi, e demanau diligentment del » dit fadri; e, com lo haureu trobat, yo us deman » de merce que retorneu a mi, car deliberat tinch » de anar personalment per adorarlo. » Les quals paraules procehien de molt simulada e ypocrital malicia, car no hauia gana de adorar lo Fill de Deu, ans de matarlo; ne desijaua conseruar la vida del dit Senyor, ans de delir la memoria sua de la terra. Al qual Herodes podia esser dit: « O, Rey! » Com vanejes en los teus pensaments! car desijes » ço que portar a fi no poras: que, sies cert, lo ver» dader Rey Messies no te a morir en tan poca » edat. *Ante condendum est Euangelium: ante pre» dicandum est regnum Dei: ante sanitates donande:*

[*f. 80 b*] » ***ante sunt* * *fatienda miracula;*** car ans de la mort » sua te a esser ordenada la Ley euangelica, ans se » deu preycar lo regne de Deu e fer lo manifest als » homens, ans sera donada sanitat als malalts e fets » infinits miracles; e perço est encegat, tu e tots » los fills dels homens qui ab astucies e intrincats » sabers cuydau empachar la ordinacio diuina. Car » pensar pots, Herodes, si seny ni raho te acom» panyen, que lo Fill de Deu no es deuallat del Cel » per regnar en la terra, car de sa Magestat es dit: » ***Dominus mundi temporale non querit regnum: qui* » *prestat eternum;*** car lo Senyor del mon no vol ni » demana lo temporal regne, qui es vengut per do» nar lo eternal. » E lo dit Herodes dona comiat als virtuosos Reys, car la enueja sua nol leixaua reposar en nenguna cosa, ans se temia de totes parts: sospites li augmentauen de hora en hora; car ab aquesta pena se posseeixen les honors mundanes, que de continuu es temut lo decayment. E perço dix Salamo dels axi temerosos: « ***Fugiet im-* » *pius nemine persequente.*** » Car lo peccador quis troba en dignitat de la qual no es digne, tement lo decayment que justament mereix, accusantlo la propia consciencia, fuig sens nengu perseguirlo.

CAPITOL .LXXII. COM LOS REYS, PARTINT DE HIERUSALEM, ANAREN A BETHLEM E TROBAREN AQUI LO SENYOR E LA SUA [*f. 80 c*] EXCELLENT MARE. *

OS Reys sancts, haguda resposta de Herodes, despedits dell ab gran plaer, partiren cuytadament, desijosos de trobar lo Senyor que cercauen; e exint de

Hierusalem veren la stela quels hauia guiat per tot lo cami, la qual hauien perduda venint en la dita ciutat; e, recomplits de goig inestimable, seguirenla, la qual los porta al propri loch hon era lo Senyor ab la excellent Mare sua. E, entrant per aquella casa o porchet, trobaren la Magestat diuina ab la vestidura humana, sols de la sua Mare acompanyada; e, illuminats de celestial gracia, conegueren esser aquell lo Fill de Deu, qui en forma humana en los braços de la sua sanctissima Mare reposaua. E, prostrats en terra, ab goig inestimable adoraren lo Senyor, regraciant a sa clemencia la merce tan singular quels hauia feta, e digueren ab feruor de vera deuocio: « *O omnipotencia nascentis, o magnificentia de Celo ad terram descendentis: gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, quia ad viam rectam nos duxisti. Mens nostra tibi deuota: amore tuo succensa suspirans tibi: quia tu es fons lucis diuine et sol claritatis eterne. Requiescat in te anima nostra: ardeat in te cor nostrum, cantet laudes tuas in iubilatione; quia tu es gloria nostra et spes nostra in terra viuentium.* » E, dient aço, los dits Reys sentiren dins si vn lum diuinal quels illumina les consciencies, fent los conexer clarament les errors e peccats en que han viscut fins aqui e la gran misericordia que hauien rebuda per so*la [*f. 80 d*] bonea de nostre Senyor Deu; de que romperen en tantes e tan habundoses lagrimes que per gran peça no pogueren parlar ne leuarse de terra. E la Senyora, leuantse de peus ab gest prudentissim, presentas a ells tenint en lo braç lo tresor diuinal a sa senyoria comanat, ço es, lo seu Fill glorios, e dixlos ab singular dolçor: « *Surgite et accedite et illuminamini: et facies vestre non confundentur.* » Volent dir: « Leuau, fills meus, ab gran seguretat, e

» mirau aquest spill de vida, e sereu pus largament » illuminats; e, podeu esser certs, les vostres cares » de açi auant no seran confuses, puix vos sou me- » sos sots la bandera de aquest Rey de gloria. » *Ideo notum vobis facio quam liberati a peccato: serui » aunt facti Deo: habetis fructum vestrum in sanc- » tificationem: finem vero vitam eternam: quia no- » mina vestra scripta sunt in Celis.* » Volent dir sa senyoria: « O, amichs e per lo meu Fill molt » amats! Yo us manifeste vn grandissim goig, car » sou deliurats de tot peccat e fets seruents de » aquest senyor Fill de Deu e meu, qui es Deu » omnipotent e lo fruyt vostre en gran sanctificacio » de vida, de que aconseguireu la beatitut eterna, » car los noms vostres scrits son en lo Cel per » aquell qui eternalment vos ha elegit. » E dispensa axi la diuina clemencia que lo parlar de la Senyora fon axi entes per ells e lo dells per sa senyoria, com si tots eren de vna lengua. E, hoyt per los Reys lo dolç parlament e rahonament de sa altesa, dreçaren se ab infinit goig del que hoit hauien, e, anant axi agenollats, acostaren se al Senyor, ab [*f. 81 a*] mol*ta reuerencia, de hu en hu, besant lo peu de sa Magestat ab deuocio no recomptable. E la Senyora, a qui era donada potestat e auctoritat de regir lo Fill de Deu, prengue aquella preciosa maneta del dit Senyor e posala sobre lo cap de cascu dels Reys, de que sentiren consolacio no recomptable de aquell tocament, e digueren ab grandissima suauitat: « *O dulcedo amoris et amor dulcedinis, » quam magna misericordia tua: et propitiatio tua » conuertentibus ad te: quesiuimus et inuenimus te, Do- » mine, vt habeamus te sicut signaculum super cor nos- » trum.* » Volent dir: « O, dolçor de sobirana amor, » e amor tota dolça! Quant es gran la misericordia

» vostra, e com vos acostau, Senyor, als qui a vos » se conuerteixen! Cercat vos hauem, bonea infi- » nida, e sou vos leixat trobar, Senyor, perço que » dins lo nostre cor sia empremtada la memoria » vostra axi com lo sagell en la disposta cera. » E dient aço besauen moltes vegades aquells peuets, tan dolços, del Senyor. E apres volgueren besar la ma a la senyora Mare sua, e sa merce nou volgue permetre, per donar honor a la dignitat reyal, sabent quant es a nostre Senyor cara; e, posant los lo braç damunt ab molta familiaritat e amor, mana que siguessen en vn banquet pobrellet que staua en aquell loch, dauant sa senyoria, sens catifa ne bancal, car en la posada de sa merce res de empaliament noy hauia, ans pobretat extrema e fretura gran. E los dits Reys supplicaren sa senyoria los leixe star axi agenollats, car no senten nengun treball ne cansament. E, la Senyora tor*nant los a [*f. 81 b*] manar que siguessen, leuant se ells de peus per hobeir e fer lo que sa merce manaua, entra Joseph, lo glorios spos de la Senyora, per la porta (qui de mati era exit de la posada e no era tornat fins alauors), e, vehent tanta nouitat de gent estranya, stigue admirat fins per la Senyora fon informat qui eren ne perque venien; e, sabuda la veritat, alegras molt e festeja tant com li fon possible aquells excellents Reys, e ells lo reueriren singularment sabuda la sanctedat sua e la dignitat tan alta, qui era spos de la Senyora, de qui ells eren tan afectats seruidors. E lo dit Joseph, no podent los seruir daltre, leuas lo manto per posarlo sobre lo banch hon los Reys hauien a seure, per fer los strado; e ells, conuidant se ab ell, feren lo seure primer de si, regoneixent li majoritat e senyoria per esser dit pare del Fill de Deu e spos de la sua Mare; e

perço li donauen tota la honor e reuerencia possible. E stant axi los dits Reys asseyts, contemplant en lo Senyor e en la sua purissima Mare, e molt desijosos de saber largament lo diuinal misteri de aquella vnio diuina e humana, interrogaren la Senyora, dient: « *O mira et laudabilis inter feminas,* » *enarra nobis quomodo meruisti esse Mater Dei.* » Volent dir: « O, Senyora admirable e digna de sin- » gular lahor entre totes les dones! Sia de vostra » merce recomptar a nosaltres com haueu meritat » esser Mare de Deu, car defall tot enteniment en » pensar tan excellent dignitat. » E sa senyoria respongue ab la humilitat e prudencia acostumada, [*f. 81 c*] e dix: « *Gratia Dei sum id quid sum: quia * regnum* » *tenui virginitatis: et Regem genui castitatis: ingre-* » *dientem et regredientem habui in palatio ventris Fi-* » *lium Imperatoris: et de manibus meis non amisi cla-* » *uem regni pudoris.* » Volent dir sa merce als dits Reys: « O, fills meus! Responent vos al que desijau » saber, dich vos que les grans obres e maraue- » lloses que nostre Senyor Deu ha fetes en mi son » per sola gracia e clemencia sua, car hali plagut » que tenint yo lo regne de virginitat haja conce- » but e parit lo Rey de castedat, e dins lo palau » del ventre meu es entrat e exit lo Fill del Empe- » rador eternal e de la mia ma no he leixada james » la clau del regne de puritat virginal. » E, hoida aquesta resposta de la Senyora, los sancts Reys foren tant inflammats en la amor de sa senyoria que, ficant lo genoll dauant sa altesa, digueren: « *O Virgo virginum, reffugium oppressorum et summe* » *deitatis oraculum: pro peccatoribus es effecta: nam* » *peccatores hoc meruerunt: vt Mater efficereris altis-* » *simi: et propter ipsos inuenisti gratiam apud Deum:* » *non enim audebat homo: se tante credere Magestati:*

per seipsum accedere ad Deum suum: nisi tu mediatrix interuenisses: per quam velut per scalam ad nos descenderet summus Deus: et ad ipsum ascenderet ymus homo. » Volent dir: «O, Verge e Senyora sobre totes les vergens, reffugi e solaç als tribulats e posats en pressura! Vos sou aquella intercessora e aiudadora qui dels peccadors sou e sereu feta aduocada; e aço han, Senyora, meritat los peccadors, que vos siau constituida Mare del altissim Deu * e Senyor, e per ells haueu trobat gracia [*f. 81 d*] dauant la Magestat diuina, reconciliant los ab la sua clemencia. O, Senyora excellent! Que no fora lome gosat de pensar atreuirse tant que per si mateix se hagues acostar a tanta Magestat com es la del seu Deu y Senyor, si vos mediadora no fosseu entreuenguda, per lo mija de la qual, axi com per scala, es deuallat a nosaltres lo sobiran Deu omnipotent, e [per] sa clemencia es pujat lome, qui es pols e cendra. »

CAPITOL .LXXIII. COM LOS SANCTS REYS SUPPLICAREN LA SENYORA LOS COMUNICAS LO SEU FILL, QUEL POGUESSEN TENIR AL BRAÇ, E FOREN CONTENTATS EN SON DESIG.

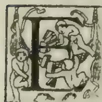

apres los dits Reys supplicaren la Senyora, inflammats en gran deuocio, que fos de sa merce dar a cascu de ells lo Fillet seu en los seus braços perque sentissen la dolçor inestimable del tocament daquell sagrat cors; e la excellent Senyora, sabent que per axo era vengut lo seu diuinal Fill, per leixarse tocar e palpar als peccadors, comunicals

ab molt plaer aquell tresor impreciable. E, prenint lo pus antich en los seus braços, senti tanta y tant extrema dolçor que vingue fins al departiment del sperit; e contemplant dins la sua anima aquella [*f. 82 a*] Magestat excellent cuberta de carn huma*na e lo Senyor Deu incomprehensible mostrant se en cors tan chich, e rompent en lagrimes, dix: « *Que forti-* » *tudo in tanta infirmitate, que altitudo in tanta hu-* » *militate, quid venerabile in tanto contemptu.* » Volent dir: « O, Senyor y vida mia! Y ¿hon es la fortalea » e omnipotencia vostra que en tanta flaquea sou » posat que les creatures vostres vos han a sostenir » al braç? O, Senyor! Y ¿hon es la gran altitut e » excellencia vostra que axi stau pobre e humiliat » a la vista humana? O, Rey de gloria! E ¿hon es » la honor a vos deguda que tan poca estima fan » huy de vos les creatures vostres? » E, besant los peus e mans al Senyor, donal al altre Rey, qui ab gran desig lo speraua; lo qual, rebentlo ab infinida alegria, contemplant la dolçor de la sua cara, pensa la sauiesa diuina ab quant orde hauia proueit a la redempcio humana, e dix: « *Aliter enim ab eterne mortis* » *vinculis non poteramus absolui: nisi in nostris fieret* » *humilis: qui in suis permanebat omnipotens: in ho-* » *mine hominem renouans: in se incommutabilis perse-* » *uerans.* » Volent dir: «O, clement Senyor! Que en » altra manera no podiem esser desligats ni absolts » dels ligams cruels de la mort eternal, si ja vos, » Senyor, prenint la nostra miserable carn, no us » fosseu tant humiliat mostrant vos semblant a » nosaltres, restant tostemps en la vostra diuina » natura Deu omnipotent, e fent vos home haueu » renouat home, restant vos Senyor incommutable » e immortal. » E, dient aço, besaua lo dit Rey los peus del Senyor ab molta deuocio, no podent lo

partir de si, ab tot que, vehent lo gran * desig ab [*f. 82 b*] que laltre Rey lo speraua, posaloy en los braços; lo qual, prenintlo ab singular amor, senti en si grandissima consolacio, e dix: « *Venerunt eius omnia* » *bona pariter cum illo.* » Volent dir: « Tot be es ven- » gut a mi ensemps ab aquest Senyor, qui es vida » mia. » E, mirant aquella diuinal cara e contemplant la gran caritat comunicada a natura humana per nostre Senyor Deu, loant la sua clemencia, ab gran admiracio dix: « *O mira circa nos tue pietatis* » *dignatio. O inestimabilis dilectio caritatis vt seruum* » *redimeres Filium tradidisti.* » Volent dir, dreçant son parlar al Pare eternal: « O, Senyor omnipotent! » E quant marauellosa e digna de infinida laor es » stada la pietat e clemencia vostra enuers los » homens! O, amor e caritat inestimable que dir ni » estimar nos pot! Per rembre lo seruent haueu » donat lo Fill vostre! » E, dient aço, aquell glorios Rey estrenyia e abraçaua lo Senyor, no podent lo partir dels seus braços, besant moltes vegades los seus peus. E, ab molt enyorament partintlo de si, tornal a la senyora Mare sua, la qual lo rebe ab goig inestimable, dientli sa senyoria, ab aquella dolçor de amor maternal la qual senti prenintlo en lo seu braç: « *Veni, dilecte mi, fons salutis et letitie* » *amor qui semper ardes: et nunquam extingueris:* » *habeo te in corde et in ore et pre occulis meis semper.* » Volent dir: « Veniu, amat meu, font de salut e de » alegria, amor insaciable qui tostemps cremau e » nunqua us apagau! Dins lo cor vos tinch, vida » mia, empremtat; la boca mia de vos, Senyor, vol » parlar tostemps; * los vlls meus en contemplar [*f. 82 c*] » la vostra presencia se adeliten continuament! »

CAPITOL .LXXIIII. COM LOS REYS OFFERIREN AL SENYOR OR, ENSENS E MYRRHA.

los dits Reys essent informats largament de totes les coses necessaries a la fe christiana per la Senyora Verge, Mare de Deu, vehent que la nit los cuytaua de partir de aqui, ans de anar a ses posades deliberaren fer vn real present, al Senyor, de les riquees sues, e manaren descaregar les adzembles e obrir les caixes dels seus thresors, e offeriren al Senyor e a la excellent Mare sua *munera, aurum, thus et mirrham.* O, offerta gloriosa! Y quants misteris son amagats en ella! Be mostraren aquests Reys esser catolichs e hauer apresa la vera crehença de la general maestressa e doctoressa, ço es, la Senyora Reyna, Mare del Senyor, qui, apres la Magestat sua, es la pus excellent e pus clara informadora que han hagut ne hauran los crehents! Car, offerint primer los Reys or, confessaren la diuinal natura del Senyor, mostrant que era Deu eternal *et Rex Regum et Dominus dominantium.* En lo ensens lo confessaren esser lo gran Sacerdot general qui si mateix hauia a sacrificar per la salut humana, car de sa Magestat hauia dit Dauid, parlant li en sperit: « *Tu es sacerdos in eternum secundum ordinem*
[*f. 82 d*] » *Melchisedech.* » E de aquest * diuinal Senyor e gran Sacerdot diran los seruents seus, alegrantse de tenir tal Prelat e Senyor: « *Habemus ergo Pontificem* » *magnum qui penetrauit Celos: Iesum Filium Dei:* » *non eius habemus Pontificem qui non possit compati* » *infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia.* » Volent dir: « Nosaltres hauem vn tan gran e singu-

» lar Bisbe e Prelat que ha penetrat los Cels e es deuallat en terra per sentir les miseries nostres. Lo nom seu es Jesus, Fill de Deu, e no hauem tal Bisbe que no puga hauer compassio de les infirmitats nostres, ans les ha sentides e asaborides en si mateix, car es stat tentat e atribulat en totes coses perque ab pietat socorregua a les necessitats nostres e comporte ab paciencia la miserable flaquea nostra, puix a ell sols es manifest quant es poca la virtut humana, segons testifica Dauid parlant de sa Magestat, dient: *Quomodo miseretur pater filiorum misertus est Dominus timentibus se, quoniam ipse cognouit figmentum nostrum*; volent dir: que, axi com lo dolç pare ha merce dels seus fillets, axi e molt mes, sens comparacio, ha pietat ens pren a merce lo Senyor y Deu nostre si de cor lo temem, car ell sols sab la miseria de nostra natura.» O! que aquella offerta de myrrha fon a la Senyora molt amarguosa, car conegue significaua lo seu Fill esser passible e mortal e sotsmes a infinides dolors, e que en sa persona portaria tota la amarguor dels peccats dels elets, satisfent largament la pena deguda per aquells, en tant que tota la vida sua seria occupada en continues dolors! Car recordauas sa sen*yoria que Salamo [*f. 83 a*] hauia dit, en persona del seu Fill: « *Manus mee distillauerunt mirram: digiti mei pleni mirra probatissima.* » Volent dir: que les mans del glorios Senyor, ço es, les sues sanctissimes obres, tostemps distillarien mirra de continues penes e dolors e amargoses persecucions; e los seus dits, qui son entesos per los exemples virtuosos de sa clemencia, seran tots plens de aquella perfeta mirra e molt prouada, ço es, la singular paciencia sua, qui sera confort e ajuda de tots los tribulats, en tant que

los seruents verdaders de sa senyoria e real Magestat, trobantse en alguna angustia o dolor, diran ab gran confiança: « *Vadam ad montem mirre.* » Car en aquesta muntanya de mirra, qui es lo Fill de Deu, se trobaran les herbes virtuoses e medicinals a guarir tota natura de tribulacions, per grans ne forts que sien. E la senyora Mare sua fon la primera e principal qui culli e conegue les herbes daquesta diuinal muntanya, car senti viuament dins les entramenes sues totes les dolors e amargors del seu dolorat Fill, en tant que sa senyoria podia ben dir: « *Fasciculus mirre dilectus meus mihi:* » *inter vbera mea commorabitur.* » Car tota la vida de sa merce fon acompanyada de dolorosa memoria, portant dins la anima sua lo recort de tantes dolors com vistes haura sofferir al amat Fill seu; e perço, contemplant Dauid aquesta Senyora en sperit, mirant les sues grans dolors, diu a sa senyoria ab [*f. 83 b*] molta pietat: « *Mirra et gutta et casia a vestimen*tis* » *tuis.* » Volent dir: « O, senyora Filla mia! Que vestida sereu de dolors e penes en la vida e mort » del vostre glorios Fill, e la vostra paciencia sera » vn singular exemplar a tot lo mon. » Car sa senyoria sola pot dir: « *Quasi mirra electa dedi suauita-* » *tem odoris* »; car la grandissima olor de la virtuosa paciencia de sa senyoria ha fet coneixer a les gents quanta dolçor sta amagada dins la amargor de les tribulacions e quant suau olor lança de si qui ab vera paciencia les porta; e perço aquell gran pacient Job, qui sentit hauia lo be inestimable que per mija de tribulacions se aconsegueix, interroga cascu dels tribulats, dient: « *Nunquid ingressus es* » *thesauros niuis: aut thesauros grandinis aspexisti.* » Volent dir: « Tu, quit congoixes de la tribulacio e » pena que soffirs, no par sies entrat en la profun-

» ditat de les neus de tribulacions e dolors, ne » hajes trobat los thesors que dins elles son ama» gats; car aqui son, certament, los grans thesors » sens nombre, els troba, sens dupte, quils cerca e » mirarlos gosa, acceptant ab gran animo la tribu» lacio hon son estojats. » Aquests thesors tots en singular grau son stats reseruats a la excellent senyora Mare de Deu, qui es la gran Monarcha, conquistadora e guanyadora de tots los thesors de les virtuts, qui fins a la venguda de sa altesa en lo mon los dits thresors e riquees son stats tant amagats que per los mortals no son trobats ni coneguts; e sa senyoria meritament los posseira en pacificable senyoria, e pora esser dit a sa merce: « *Inuenisti diuitias quas ti*bi non dimiserunt parentes* [*f. 83 c*] » *tui.* » Volent dir: « O, Senyora clement! Que aques» tes excellents riquees que vos posseyu no us son » vengudes per herencia de Adam, pare vostre, ne » de Eua, sa muller, ans certament de la sola bonea » de nostre Senyor Deu, qui tala us ha fet que » haueu meritat esser Mare sua, e de aquesta dig» nitat vos segueix tot lo restant. » E, apres que los dits Reys hagueren feta la dita offerta al Senyor e per la Mare sua fon acceptada e molt ben entesa, e tots los misteris de aquella, despediren se de sa Magestat e de la senyora Mare sua, ab molta dolor leixant tal companyia, e anaren a ses posades a reposar, no sens gran enyorament del Senyor que leixauen, ab tot que dins lo cor empremptat lo portauen hon se vulla que anassen.

CAPITOL .LXXV. COM LOS SANCTS REYS FOREN AUISATS PER LANGEL NO TORNASSEN PER HERODES, E COM PRENGUE-

REN COMIAT DEL SENYOR E DE LA GLORIOSA MARE.

venint la nit, aquests Reys foren auisats, en sompnis, per langel de nostre Senyor Deu, que no retornassen per res a Herodes, ans que prestament parteixquen de aqui, e, per altre cami e no per aquell hon son venguts, retornen en ses propries terres. E los [*f. 83 d*] dits Reys, molt spantats, retornaren a * la Senyora, maestressa sua, per pendre consell de sa senyoria e quels informa*(t)*s de la voluntat del seu amat Fill. E la Senyora, quels veu axi alterats, aconsolals ab la dolçor de les sues paraules e dix los: « O, fills meus! No us espanteu si lo Rey dels » reys vos mana fugir del rey terrenal, car tot se » fa per profit vostre e per deixar exemple als es» deuenidors, car ja sabeu que costuma es de vos» altres, Reys e senyors, que los cauallers valents » e animosos trameteu a les perilloses batalles » perque la força e virtut sua per tots sia coneguda » e molt estimada e reben la corona dignament, la » qual sens treballs a nengu justament no es dona» da. Axi, la Majestat reyal del Fill meu, hauent » vos acceptat a la seruitut e caualleria sua, vol » que siau posats en tentacio, segons diu lo Eccle» siastich auisant a tots los qui tal caualleria pen» dre volran, dientlos: *Fili accedens ad seruitu» tem Dei, sta in iusticia et timore et prepara » animam tuam ad tentationem et deprime cor » tuum et sustine;* car siau certs que qui no es » passat per foch de tribulacions e tentacions no es » sabut ni spert en nenguna cosa, segons testifica » lo mateix Ecclesiastich, dient: *Qui tentatus non » est nihil scit.* La tentacio fa passar al home los

» tempraments e oblidar tots delits, e perço diu
» Job: *Memento belli et ne vltra addas loqui;*
» car, lo quis recorda la gran pena que porten les
» tentacions, de sols parlar vna paraula sta teme-
» ros, e posa gran custodia en la sua lengua,
» sabent quant perilloses batallas comencen e
» venen per lo mija de aquella; * e lo home saui e [*f. 84 a*]
» prouat per tentacio totes coses ab gran animo
» sofir, e senyoreja si mateix e ses naturals inclina-
» cions, segons es scrit: *Qui sapiens est domina-*
» *bitur astris.* E en aço podeu coneixer quant vos
» ama lo meu Fill e com delibera premiar vos en
» la gloria sua, car vol que la primera tentacio
» vostra sia la pus fort que donar se pot, ço es, que
» sou perseguits per home potent e sabut e astu-
» cios en malicies, e pratich en aquelles, quis troba
» senyor e rey en aquesta terra, hon vosaltres sou
» stranys e no coneguts. Ara es hora, fills, de mos-
» trar vostra real natura e animo virtuos alegrant
» vos molt de esser perseguits per amor de aquest
» Senyor de qui ab tanta feruor vos sou fets ser-
» uents, lo qual, siau certs, no us leixara en la
» batalla, ans sera ab vosaltres, car a cascu qui per
» sa Magestat es tribulat, promet, per boca de
» Dauid, no fallirlos james, dient: *Cum ipso sum*
» *in tribulatione eripiam eum et glorificabo eum;*
» certificant tots los tribulats que ensemps ab la
» tribulacio reben lo Senyor si de paciencia son
» acompanyats. E, lo qui es cert de hauer tal com-
» panyia en les tribulacions sues, desijarles deu e
» no esquiuarles, e perço es dit: *Beatus vir qui*
» *suffert tentationem: quia in paucis vexati in*
» *multis bene disponuntur: quoniam Deus tenta-*
» *uit illos et inuenit eos dignos se;* car benauen-
» turat es, sens dupte, lo qui comporta la tribulacio,

» que poch dura, ab sperança del repos sens fi que
» per mija de aquella spera. *In illa superna ciui-*
[*f. 84 b*] » *tate vbi gaudium sine merore, requies si***ne*
» *labore, dignitas sine tremore, vbi summa Dei*
» *bonitas cernitur, et lumen illuminans a sanc-*
» *tis glorificatur;* car en aquella sobirana ciutat
» seran pagats e contentats e molt remunerats los
» verdaders pacients, en la qual ciutat trobaran
» goig sens tristicia, repos sens treball, dignitat
» gran sens temor de perdrela, e aquis mostrara a
» ells la summa bondat e clemencia de nostre
» Senyor Deu e aquell lum illuminant qui es per
» tots los sancts altament glorificat. » E los dits
Reys foren axi aconsolats del parlar de la Senyora,
que digueren a sa merce: « O, Senyora excellent!
» Be ha dit de vostra altesa la sauiesa diuina, per
» boca de Salamo: *Thesaurus desiderabilis re-*
» *quiescit in ore sapientis;* car lo parlar de vostra
» senyoria nos ha tant confortats que sentir perse-
» cucio e penes per seruir lo Senyor Fill vostre es
» a nosaltres gracia inestimable: sols la dolor nos-
» tra es hauer nos a partir de sa presencia, car
» certament, Senyora, *melius arbitramur cum*
» *illo tribulari quam in absentia illius epulari.*
» O, Senyora! Y quins pora partir de aquest mag-
» nanim Senyor qui tan largament nos ha comuni-
» cat la misericordia e clemencia sua, no solament
» a nosaltres, ans som certs se esten esta gracia a
» tota la gentilitat, la qual nosaltres representam,
» volent heretar lo dit poble com a fill seu primo-
» genit, deseretant lo miserable poble judaych per
» sa gran culpa e molta desconeixença! E perço,
» Senyora, sa Majestat los dira en la cara: *Multi*
» *ab oriente et occidente venient et recumbent*
[*f. 84 c*] » *cum Abraam,* * *Ysaach et Jacob in regno Celo-*

» *rum: filij autem regni eijcientur in tenebris.* » O, Senyora! Puix tanta e tan singular amor » hauem conegut en lo senyor Fill vostre, digna » cosa es sia per nosaltres obeit e seruit en totes » coses: veja vostra senyoria que mana de part » sua, que a tot som aparellats ab molta prompti» tut. » E la Senyora clement los dix: que la voluntat diuina era que retornassen en les sues terres, e que preycassen a les gents la fe noua que han pres, e que compten e reciten a les gents lo que han vist e hoit del Senyor humanat. Los quals, tantost, obeint lo manament diuinal, sens mes replicar despedirense de la Senyora ab dolor no recomptable, adorant la Magestat del seu Fill, que sa merce tenia en la falda, ab tanta habundancia de lagrimes que paraula neguna formar no pogueren, veent ja començar la persecucio del dit Senyor en tan tendra edat.

CAPITOL [.LXXVI.] COM LOS SANCTS REYS, PARTITS DEL SENYOR, TORNAREN EN SOS REGNES, E DE LA GRAN INDIGNACIO DE HERODES.

E volents se partir los dits Reys, lo cortes spos de la Senyora, Joseph, los volgue acompanyar fins a mar, e fon ab ells fins foren en fusta, confortant los tostemps e dient: « *Viriliter agite et confortetur cor vestrum.* » E, com hagueren donada vela els ha*gue*(n)* [*f. 84 d*] perdut de vista, retorna Joseph al Senyor e a la sua Mare ab infinides recomandacions de aquells qui ab tan gran enyorament seguexen son cami. E, sabuda aquesta noua per Herodes, que los Reys

que ell speraua retornassen a ell sen eren partits amagadament, tingues per scarnit trobantse axi decebut, de que vingue en tanta furia e malicia que del tot ixque de seny. Car tota persona, per sauia que sia, si es molt affectada en alguna cosa, pert lo juhy rahonable en aquella; e perço ha dit vn sabut e valent home: «*Perit omne iudicium cum* » *res transit in affectum.*» Axi li pres aquest miserable Herodes, car, ab la gran fama que tenia de sostenir la honor e stat en ques trobaua que res de raho no coneixia, e cuydant enganar los dits Reys, engana si mateix; e perço diu Jeremies, dreçant son parlar a aquest rey frenetich: « *Tu enim* » *docuisti eos aduersum te, et erudisti in caput* » *tuum: nunquid non dolores aprehenderunt te* » *quasi mulierem parturientem.* » Volent dir: « O, foll rey Herodes! ¿De quet congoixes? » E ¿no sabs que tu has mostrat lo cami a aquests » Reys els has informat de les prophecies que parlen hon deuia naixer lo verdader Rey de aquest » regne que tu posseeixes tirannicament? Sies » cert que has parlat contra lo teu cap, e perçot » prenen ara, ab molta raho, dolors axi com dona » que va de part. E no speres goig de ta dolor ne » fi en ta pena: ab malicia est anat, e malicia te » ha tancat los camins, que res no has ates del » que desijaues. » Be li ha seguit a aquest [*f. 85 a*] desauenturat Hero*des ço que diu Salamo: «*Quod timet* » *impius veniet super eum.*» Car del que mes se tem lo peccador impiados, allo li ve damunt. E vehent aquest maluat Rey que no podia hauer nenguna raho dels Reys qui per mar sen eren anats ab lo vent molt prosper, ne sabia cosa nenguna del Senyor e Rey Messies, de qui tant se temia, delibera matar tots los fills dels juheus per hoy del dit

Senyor. E la senyora Mare sua, sabuda aquesta noua, resta molt temerosa del tresor diuinal a sa senyoria acomanat, ab tot que ja per aquesta temor nos parti del loch hon hauia parit fins foren complits los quaranta dies, segons manaua la ley: ab tot sa senyoria no fos obligada a la obseruança daquell manament, volguel tenir, donant exemple a tots los obseruadors de les leys diuinals que no solament se sotsmeten al que son obligats, mas encara a tota ordinacio virtuosa.

CAPITOL .LXXVII. COM LA SACRATISSIMA VERGE MARIA PORTA AL TEMPLE LO SEU DIUINAL FILL, LO QUAL FON CONEGUT E ADORAT PER LO SANCT VELL SYMEON.

E venint lo quaranten dia, la Senyora dispongue de anar al temple a offerir lo seu fill primogenit a la Magestat del seu Pare per la redempcio humana. O, quantes lagrimes lança la * Senyora aquell dia prenint [*f. 85 b*] lo al braç per exir de casa! E, mirant lo en la cara ab amor inestimable, besantlo estretament ab dolçor no recomptable, deya li: « O, Senyor y vida » mia! Yo, Mare vostra, com aduocada e procu» radora de tota natura humana, vos tinch a offerir » en satisfacio e paga de tots los peccats e deu» tes de aquella, perque de vos sia fet sacrifici per » la redempcio de tots; lo qual sacrifici, Senyor, » no se executara ara de present, ans en lo temps » a vos pus penos e a mi, trista Mare, mes doloros, » ço es, en lo ple de la jouentut vostra, segons » Abacuch ha profetat, dreçant a vos, vida mia, » son parlar, dient vos: *Domine, opus tuum in*

» *medio annorum viuifica illud;* volent dir: » Senyor: que aquesta obra a la qual vos offeriu » huy, qui es axi vostra que altri no la pot fer sino » vos, que us recordeu, clemencia infinida, que a » viuificar haueu aquella en lo mig dels vostres » anys, ço es, com haureu complit los trenta e » tres, en lo qual temps, Senyor, dara vostra » Magestat fi a tot lo que offert haueu. O, Senyor » y Fill meu! ¿Quals entramenes de mare poran » fer aquesta offerta de tan doloros recort? Ajudau » me vos, vida mia, qui sou pietat inmensa, puix » axi manau que sia.» E sa senyoria esforças tant com pogue, ab molta dolor e lagrimes, a fer son cami ab la prudencia acostumada, anant li dauant lo glorios spos seu, e sa merce portant al braç lo Fill de Deu e seu ab tota aquella reuerencia a ella possible, cobrint lo ab lo propri mantell, axi per guardar la sua delicada personeta del gran fret de [*f. 85 c*] la matinada com per amagarlo que no sia co*negut per aquells quil hauien en hoy, dels quals se clama ell mateix per boca de Dauid, dient: «*Multi-» plicati sunt super capillos capitis mei, qui ode-» runt me gratis.*» ¿Qui pot pensar ab quanta temor e recel aquella Senyora porta lo seu amat Fill en la ciutat hon sabia staua lo rey Herodes, qui era enemich format del dit Senyor e que no pensaua nit e dia sino com lo poria matar e leuarlo del mon? Ab tot sa senyoria era molt certa que lo Fill seu no hauia a morir en aquella edat, no restaua que cascuna vegada que ella lo veya en perill de donar en mans de sos enemichs nos alteras molt, hauent noua dolor e congoixa. E de aquestes souenejades e congoixoses dolors hague sa senyoria infinides en tota la vida del seu amat Fill. E, axi la Senyora anant, peruengue a la porta del temple,

e ixque a recebir sa merce vn famos sacerdot qui hauia nom Symeon, inspirat per lo Sanct Sperit del aduenimient del Redemptor de natura humana. Lo dit Symeon era home just e tement Deu: hauia molt desijat la reparacio e consolacio de la casa de Israel, supplicant continuament la Magestat diuina que ans de la sua mort ell ves lo Fill de Deu humanat, e fon li respost: *Non visurum se mortem: nisi prius videret Christum Domini.* E ab aquesta resposta diuinal fon tan confortat e aconsolat que, ab tot desijas exir de aquesta miserable vida, car la virtuosa e longa vida sua li donaua gran seguretat de morir e la cansada persona sua desijaua lo repos de la fossa, car diuse dels venints en antiga edat: *Senex plenus* * *est querelis et nullis gaudijs:* [*f. 85 d* ell pres ab gran paciencia la larguea de la vida sua sperant vna tal vista, car de aquest sanct vell es dit: *Ecce Symeon perfectus fuit habens vitam in patientia et mortem in desyderio.* E no es marauella que totes coses li fossen facils de comportar sperant veure lo Redemptor de humana natura, lo qual tots los seus pares hauien desijat e molt reclamat, e sabia que seria dit a ell, deuallant als Lims, per tota aquella gent qui tal noua hoyria: « *Beati occuli qui vident* » *que vos vidistis: quia multi prophete et reges* » *voluerunt videre que vos vidistis et non vide-* » *runt.* » Volent dir: « O, Symeon! Y benauentu- » rats son los vlls que vehen lo que vos haueu vist, » car molts profetes e Reys han desijat veure » aquesta vista e no la han haguda! » E stant ja lo dit vell molt fatigat per la longa sperança, venint aquella jornada en la qual la Senyora vingue a presentar lo seu Fill, ell stant dins la sua cambra aquella matinada ences en son desig, agenollas ab

gran deuocio e lagrimes, e dix: « *O dulcissime* » *Domine, vita vitalis requies sine labore: obsecro* » *per viscera misericordie tue veni ad me vt* » *videam te: et da letitiam in corde meo, quia* » *amore langueo et dolore defficio.* » E, finida la sua oracio, senti dins la sua anima vna grandissima consolacio, e fonch li dit, per reuelacio diuina: « *Ecce adest quem expectas: quem queris nunc* » *eum videbis.* » Volent dir: « O, Symeon! Alegrau » vos, car no sereu fraudat en vostre desig, que » aquell Senyor que vos desijau ja es a la porta [*f. 86 a*] » del temple e a*ra lo veureu ab los propris vlls. » E, hoit aço, leuas ab goig no recomptable e cuyta per anar a la porta del temple; e, encontrantse ab la excellent Senyora portant lo seu Fill al braç, conegue clarament que aquell Senyor era Fill de Deu eternal, e, prostrant se en terra per adorarlo, tremolaua tota la sua persona per gran admiracio, mirant tanta Magestat axi humiliada cuberta de carn humana, e dix: « *O Domine Iesu Christe* » *Rex celestis: tu es fons lucis diuine et sol claritatis eterne, qui venisti de Celis querere et* » *saluare quod perierat in terris. Magnus enim* » *es sine quantitate: cuius omnipotentia omnia* » *gubernat, regit et implet et omnia concludit.* » *Cur, bone Domine, pie Redemptor, potens* » *Saluator, cur tantam virtutem operuisti tanta* » *humilitate, ostendendo te in similitudinem carnis peccati?* » Volent dir: « O, magnanim Senyor » Jhesus, Rey celestial! Vos, clement Senyor, sou » font de lum en vostra diuinal natura e sol de » claredat eternal, e sou vengut del Cel a cercar e » saluar aquell qui sens vos peria en terra. Gran » sou, Senyor, sens mesura nenguna, la omnipotencia del qual totes coses gouerna e regeix, e

» compleix e clou totes les coses que a sa voluntat » son plaents. O, bon Senyor e piados Redemptor » e Saluador potent! ¿Com haueu, Senyor, cuberta » tanta virtut e excellencia sots tan profunda humi» litat, mostrant vos als vlls mortals en semblança » de carn peccadora? » E, dit aço, dreças aquell sanct vell, e, anant axi agenollat, acostas al Senyor, besantli lo peu ab grandissima deuocio, e dix a la Senyora Mare sua que * fos de sa merce donarli [*f.* 86 *b*] en los seus braços aquell excellent Redemptor qui per ell es stat tan desijat.

CAPITOL .LXXVIII. COM LA MARE DE DEU DONA LO SEU FILL AL SANCT SACERDOT SYMEON E A LA SANCTISSIMA VIUDA ANNA, PROPHETISSA, LOS QUALS ADORAREN E MAGNIFICAREN LO SENYOR EN PRESENCIA DE TOT LO POBLE.

E la Senyora, vehent la gran deuocio del sanct vell, volgue contentar lo seu desig e comunica li lo seu Fill tan amat, de que lo venerable Symeon rebe tanta consolacio en sols tocarlo ab los propris braços, que fon content finir la vida sua apres de vna tan singular alegria, no restant li ja res a desijar en la present vida; e dix ab vn goig no recomptable: « *Nunc dimittis seruum tuum, Domine, secundum* » *verbum tuum in pace: quia viderunt occuli mei* » *salutare tuum, quod parasti ante faciem omnium* » *populorum. Lumen ad reuelationem gentium, et* » *gloriam plebis tue Israel.* » Volent dir: «O, Senyor » meu, vida e consolacio mia! Placia a la clemen» cia vostra licenciar la anima mia que ixqua del

» carcer de aquest miserable cors, puix largament » haueu complit lo que promes me hauia la pietat [f. 86 c] » vostra, ço es, que no tancaria los vlls * per mort » fins hagues vist lo Redemptor de humana natura » per vos, Pare eternal, promes, lo qual yo, seruent » vostre, tinch en lo meu braç. Ara, senyor, reposare en pau e dormire ab los meus pares, puix » yo he vist ab los vlls propris lo Saluador del mon, » per vos, Pare eternal, trames, lo qual haueu posat » dauant la faç de tot lo poble perque sia reuelada » e mostrada la lum a totes les gents e coneguen » la gran gloria de la casa de Israel, a la qual aquest » Senyor principalment es trames. E per ells sera » tant desconegut e mal rebut que la gloria los tornara en confusio, e perço sols desije molt exir de » aquesta vida per no veure la crueldat e ferea de » aquest miserable poble, lo qual abominara e » perseguira lo Benfactor e Redemptor seu, e haura » en oblit tots los beneficis seus, segons Dauid » testifica, dient: *Obliti sunt benefactorum eius,* » *et mirabilium eius que ostendit eis*. E perço, » Senyor, torne a supplicar vostra Magestat demanant merce a aquella, dient: *Educ de custodia* » *animam meam: me expectant iusti donec retribuas mihi;* car los pares del Lim, sabuda la promesa que a mi es stada feta de veure lo Redemptor, me speren ab vn grandissim desig quels » compte noues certes de sa clemencia. » E, dient lo sanct vell aquestes rahons, sobreuingue aquella famosa dona viuda, de singular vida, la qual conexia molt be la Senyora. La dita viuda hauia nom Anna, era filla de Phanuel: aquesta era la gran matrona qui regia les donzelles qui seruien [f. 86 d] Deu en lo temple. E aquesta, vehent lo Sen*yor, conegue per sperit de prophetia esser aquell lo ver

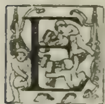
Messies promes en la ley; e, alegrant se de goig inestimable, adora la Magestat sua, loant e magnificant la clemencia sua, e, dreçantse, abraça la senyora Mare de Deu, ab tanta de amor, que paria que la volgues metre dins les sues entramenes, e dix: «*O Filia mea dulcissima, dimidium anime mee, dies letitie per te ortus est nobis, quia per* » *te fructum vite comunicauimus.*» Volent dir: «O, » la mia Filla e Senyora, que de tres anys vingues » en mon poder com fos offerta al temple! Yo, » Senyora, vos he criada e seruida tant com alli » aturas. Benedictio e gloria sia donada a vos, la » mia Senyora, car per lo mija vostre lo fruyt de » vida a nosaltres es donat e comunicat, e lo dia » de salut per vostra merce sobre nosaltres ha resplandit e clarejat.» E demana de merce a sa senyoria li volgues donar licencia prengues lo seu glorios Fill en los seus braços, lo qual encara tenia Symeon en les sues mans, no podentlo partir de si. E, haguda licencia de la Senyora, la virtuosa Anna se acosta a Symeon, dientli: «O, reuerent senyor » e pare! Comunicau a mi aqueix tresor inestimable: tingal yo en los meus braços! Toque y palpe » aquell qui ama la mia anima: tota la mia vida lo » he desijat e famejat! Per amor sua he seruat » viduytat fins al dia de huy, auorrint lo mon e tots » los delits de aquell, no exint del temple de nit ni » de dia, occupant me en continues oracions e » deiunis, escampant moltes lagrimes desijant veure » la sua cara; he la he vista e som alegrada de » goig inrecomptable! * O, pare Symeon! ¿Quina [*f. 87 a*] » gracia es aquesta que en nostres dies hajam vist » lo Creador del Cel e de la terra fet home passible » e mortal per reparar e illuminar lo mon e donar » salut e vera beatitut als homens en sa Magestat

» crehens? Ara us dich, reverent pare, que podem » dir: *O vere secula aurea Christi presencia » illustrata. O felitia tempora nostra, in quibus » omnes qui volunt scire possunt: perfecta beati- » tudo consistit in Deo.* » E la feruentissima dona, prenint lo Senyor en los braços inflammada de goig inestimable, sentint dins si alegria no recomptable, dix: «*Cor meum et caro mea exultauerunt in » Deum viuum.*» E, ballant lo Senyor e alegrant se ab ell, conuidaua tota la gent a adorar e coneixer lo Redemptor a ells trames, dient: «*Venite et vi- » dete opera Domini: quia Dominus angelorum » factus est homo, et Deus inuisibilis seruis suis » similis factus est.*» Volent dir: «Veniu tots: » acostau vos açi e veureu les grans e marauelloses » obres de nostre Senyor Deu, car lo Senyor dels » angels se es fet home e lo Deu e Senyor inuisible » se es fet semblant dels seus seruents, vestint se » de la sua liurea.» E la gent que aquis trobaua no la cregue gens, ans sen tragueren joch dient que desmemoriejaua e que de molt vellar e orar tenia ja lo ceruell buyt, e moltes altres iniuries, de que la sancta dona stigue molt torbada vehent la gran çeguedat e malicia de aquella gent. E lo glorios Symeon, coneixent la turbacio sua, confortala dient: «O, senyora viuda! Y ¿no sabeu que aquest
[*f. 87 b*] » Senyor es vengut en lo mon per sofferir iniu*ries » e dolors e moltes congoixes, e vol sa excellencia » que tots los seruents seus segueixquen la via sua » no estimant res en la present vida, e diguen pu- » blicament: *Nos stulti propter Christum: nos » autem prudentes in Christo: tanquam purga- » menta huius mundi facti sumus?* De mi, se- » nyora viuda, us dich que he passades moltes » congoixes e dolors, perque lo que deya e prey-

» caua del adueniment de aquest Senyor, ara que » conech lo profit que porten les tribulacions e » quan ajusten lome ab Deu, so tant esforçat a » pendre les ab paciencia, *que non solum alligari* » *sed et mori in Hierusalem paratus sum pro* » *nomine Domini nostri Iesu Christi, quem vidi,* » *quem amaui, in quem credidi, quem dilexi.* E de » a qui auant, senyora, vos e yo no pensem en lo » parlar de les gents ne en la estima de aquelles, » car dich vos certament: *Nec valde gaudere de-* » *bemus quando laudamur, nec contristari quando* » *vituperamur, quia nec dampnare iniuria, nec* » *coronare potest falsa laus.* Sols lo pensament e » ansia nostra sia en amar e seruir aquest Senyor, » qui de la sua presencia nos ha tant alegrats e » aconsolats. » E respongue la virtuosa Anna al sanct vell, dient: « Siau cert, pare reuerent, que yo » nom sent de les iniuries propries, car certa so » *quoniam per multas tribulationes oportet nos* » *intrare in regnum Dei.* Sols la mia dolor es com » veig lo meu Senyor tan poch conegut e axi des- » estimat que podem dir: *In propria venit et sui* » *eum non receperunt.* » E de aço feren vn piados plant Symeon e Anna; e la Senyora los ajuda molt lar*gament, que sentia pus viuament les desconei- [*f. 87 c*] xences fetes al seu diuinal Fill per aquell poble judaych. E, apres que per gran peça hagueren plorat e recomptat les grans obres e marauelles de nostre Senyor Deu per lo mon no conegudes, la Senyora recobra lo excellent Fill seu dels braços de la virtuosa viuda Anna, que encara lo tenia.

CAPITOL .LXXIX. COM AQUELLA SANCTA GENT, ORDENADA EN PROCESSO, PORTA-

REN LO SENYOR AL ALTAR PER FER DE AQUELL OFFERTA, E SYMEON PROPHETA A LA SENYORA LES DOLORS QUE HAUIA DE SENTIR.

apres ordenaren se en processo per anar al altar a fer sa offerta. E anauen primers los dos ansians singulars en sanctedat de vida, ço es, lo gran sacerdot Symeon e lo glorios verge spos de la Senyora, lo virtuos sanct Joseph; e aquests dos anauen cantant: « *Suscepimus Deus misericordiam tuam in* » *medio templi tui.* » E la excellent Senyora anaua apres, portant aquella offerta impreciable en los seus braços. E mana sa senyoria a aquella virtuosa Anna que anas al seu costat, la qual ho recusa molt, no tenint se per digna de tanta honor e gracia; e, sa altesa tornant loy a manar, ella lo hi obey ab molta vergonya, posant se al costat [*f. 87 d*] es*querre de sa merce, tirant se atras tant com podia. E axi anaren fins als graons del altar. E Symeon entra en lo loch hon se acostumauen vestir los sacerdots, e, vestit de aquelles pontificals vestidures, vingue al altar e, feta profunda reuerencia, giras a la Senyora, qui staua agenollada al grao del dit altar, e dix a sa merce: « Senyora molt excel» lent: yo so açi com a sindich de tota natura » humana per rebre lo preu de la redempcio sua: » axi, Senyora, sia de vostra merce donarlom per » quel offira a la Magestat del seu Pare en paga e » satisfactio de tots los peccats e deutes de Adam » e dels seus fills. » E sa senyoria, ab moltes lagrimes, dona lo seu amat Fill en mans de aquell sanct sacerdot perquen fes offerta a la diuinal clemencia; e, prenint lo Senyor lo dit sacerdot Symeon,

ab multissima reuerencia dix, en presencia de tots, alçant lo Senyor en alt ab gran alegria: « *Intue-* » *mini quantus sit iste qui ingreditur ad saluan-* » *das gentes: ipse est Rex iustitie, cuius generatio* » *non habet finem: precursor pro nobis ingreditur* » *secundum ordinem Melchisedech pontifex factus* » *in eternum.* » E, dit aço, posa lo Senyor sobre laltar e retorna a la Senyora, Mare sua, per pendre la offerta de les sues mans; e sa senyoria offeri, segons costuma de la gent pobra, *par turturum aut duos pullos columbarum.* E de aquells ocells ell feu sacrifici en presencia de sa senyoria, en lo qual sacrifici sa merce contempla largament tota la passio e mort del seu amat Fill. ¿ Qui pot pensar quantes lagrimes escampa sa senyoria mirant lo * dit sa- [*f. 88 a*] crifici, e quant turment passa en aquella jornada de tan doloros recort? E, finit lo sacrifici, la Senyora reme lo seu Fill per preu de cinch cicles de argent, segons acostumauen fer dels primogenits; e aço no sens gran misteri, car significaua que aquella archa o caixa dels thresors diuinals qui era la persona sagrada del Fill de Deu seria trencada en cinch parts principals, e de aqui exiria la moneda, impreciable e molt habundosa, a rembre natura humana. E, stant la Senyora en aquesta dolorosa contemplacio, escampant infinides lagrimes, retorna a sa merce Symeon portantli lo seu Fill; e vehent sa altesa axi abundosament plorar, e coneixent que ab molta raho se dol de les extremes dolors que spera veure de aquell Fill seu a ella tan car, dix a sa senyoria: « O, Senyora exce- » llent! Si de la sola figura que haueu vist sou axi » turmentada per extrema dolor, ¿ que fareu vos, » Senyora, quant en presencia vostra veureu aquest » Senyor Fill vostre sofferir dolors sens nombre e

» en aquelles finir la vida sua? Car no us vull callar, Senyora, ço que en aquest sacrifici me es stat revelat: *Ecce positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum in Israel: et in signum cui contradicetur: et tuam ipsius animam pertransibit gladius;* car vostra senyoria pot esser molt certa que, ab tot lo Fill vostre sia general Redemptor e molt sufficient a largament saluar natura humana, molts se dampnaran per sa propria culpa, no volent hoir ni creure aquest Senyor. E los qui a sa Magestat seguiran e amaran [*f. 88 b*] seran resusci*tats de vida viciosa a vida virtuosa, seguint lo capita de virtuts, qui es lo senyor Fill vostre, e auorriran de cor totes les coses terrenals que amar solien, e sera dit a ells: *Si consurrexistis cum Christo, que sursum sunt querite, non que super terram.* E los que aço faran, apres de aquesta vida, per los merits de aquest Senyor, hauran aquella immortalitat gloriosa; e de aço ha supplicat lo dit Senyor a la Magestat del seu Pare, dient: *Pater, quos dedisti mihi volo vt vbi ego sum et illi mecum, vt videant claritatem meam: et sicut tu, Pater, in me et ego in te, ita ipsi in nobis sint.* O, Senyora! Que aquest Fill vostre sera posat en senyal a tots los fills dels homens, al qual molts contradiran, perseguint les obres sues, abominant totes les sues paraules: res que dell sia hoir ni veure no volran! O, excellent Senyora! ¿Que mes vos dire? Car podeu esser certa que aquest poble judaych, al qual principalment es stat trames, lo perseguira en tan crua manera que sols vn dia de repos no li daran en tota la vida sua; de que, Senyora, vistes per vostra merce les dolors e persecucions de aquest tan amat Fill, sereu nafrada dins la

» vostra sanctissima anima de coltell doloros qui » us trauessara les entramenes, car lo martiri vostre » passara a tots los martiris, que nenguna pena » corporal nos pot acomparar a la que vostra senyoria sofferra e portara dins la anima, car singular sou en amor e singular sereu en dolor. » E, hoyda per sa excellencia la prophetia tant dolorosa de Symeon, fon axi trauessada de amargosa com*passio de les penes que speraua veure en [*f. 88 c*] aquella persona del seu Fill, tan delicada, que li paria ja sentirles; e aqui tantost comença sa senyoria a sperimentar quant era agut e doloros lo dit coltell de que Symeon parlat li hauia. E, per la gran pena que sa altesa dins la sua piadosa anima sentia, fon la sua cara axi alterada e mudada, que, mirant la aquella virtuosa viuda Anna, teme sa merce no se smortis; perque prestament supplica sa senyoria que fos de sa merce volerse seure e posali la falda sua per estrado. E, la Senyora baxant se en terra, fallirenli les forçes per sobres de dolor que dins si sentia, e aqui feu vn doloros e piados plant contemplant lo senyor Fill seu, qui en la falda tenia. O que be pot esser comptada aquesta dolor per vna de les principals que sa senyoria hague, car james li oblida aquesta penosa jornada, ans la tingue en continuat recort en tota la vida sua! E Symeon e Anna, qui veyen sa senyoria axi plorar e dolorosament suspirar ab tanta prudencia e modo, foren moguts a grandissima pietat e compassio de sa merce, e amaren mes morir que veure aquella Senyora en tanta pena.

CAPITOL .LXXX. COM LA SENYORA, DELLIBERANT EXIR DE HIERUSALEM, SE DES-

PEDI DELS SANCTS VELLS SYMEON E [f. 88 d] ANNA, PROPHETISSA. *

sa senyoria, que per vnes dolors no oblidaua les altres, recordas en quant perill staua si Herodes podia hauer sentiment que fos en Hierusalem ab lo seu amat Fill; lo qual maluat Herodes no hauia altre pensament ne desig sino com poria matar e destroir lo Senyor e delir la memoria sua de la terra. E lauors sa merce se leua ab tota sa dolor e dellibera partir prestament de aqui e exir de aquella ciutat hon lo senyor Fill seu era axi auorrit e ayrat, e despedintse sa altesa del virtuos Symeon e de la deuota viuda, los quals ab moltes lagrimes supplicaren a sa senyoria fos de sa merce que los dos anassen ab ella e no restassen orphens de tal companyia, car pijor que mort los seria la separacio del Senyor e sua. E sa merce los respongue que lo senyor Fill seu acceptaua la bona voluntat e sanct desig de ells, e que no volia sa Magestat que pus peregrinassen en aquesta vall de miseria, ans que prestament anassen als Lims, hon eren los altres pares, e que aqui sperassen la clemencia sua; lo qual certament, finat per mort lo terme de la vida sua, seria ab ells, e lauors lo seguirien ab seguretat de james perdre la sua companyia. E lo dit Symeon e Anna, sabent que la sua mort seria tan presta, aconortaren se de restar, puix la voluntat del Senyor era aquella. E, agenollantse Symeon, prengue les manetes de Jesus, besant aquelles moltes vegades ab dolçor no recomptable, e dix: « *Puro corde credo, et ore confiteor, te esse verum Deum et hominem. In manus* [f. 89 a] * *tuas sanctas ac venerabiles, dulcissime Domine Iesu,*

» *commendo animam meam et corpus meum et me* » *totum, quia tempus est vt comendes terre corpus* » *meum.* » E, dit aço, la Senyora prengue aquella reuerent ma del seu Fill e posa la sobre lo cap de aquell venerable vell, donant li lo Senyor largament la benedictio sua. E lo dit Symeon senti dins en si tanta consolacio, que dix, ab vna grandissima deuocio e dolçor: « *In pace in idipsum* » *dormiam et requiescam.* » E, besant los peus de sa Magestat, apartas per fer loch a la sancta viuda, qui a sa clemencia se volia recomanar. E, acostant se la dita feruentissima Anna, prostras tota en terra, adora lo Senyor ab feruor no recomptable, e, dreçantse, besa los peus e les mans sues, no podentse partir de la sua real presencia; e, comanant se carament a la Magestat sua, dixli: « *Custodi animam meam et erue me non erubescam,* » *quoniam speraui in te. Nam et si ambulauero* » *in medio vmbre mortis non timebo mala, quoniam tu mecum es.* » E apres, prenint les mans de la Senyora, ab moltes lagrimes dixli: « O, Filla » mia! Deixau me besar aquestes vostres mans, » car Mare sou del meu Senyor e Reyna general » del Cel e de la terra! O, Senyora! Quim haguera » dit a mi, quant yo us tenia chicheta açi en lo » temple, que durant la vida mia yo us hagues a » veure Mare de Deu restant Verge pura! O, ma » Senyora! Gracies infinides faç al meu Creador » de tanta misericordia a mi, indigna, feta! » Ara, Senyora, finare la vida mia ab gran repos, » puix he vist lo meu Redemptor nat de vos, » Sen*yora e vida mia, qui sou la pus cara persona [*f. 89 b*] » que en aquest mon yo he tengut, car, com vostra » merce ixque del temple, morir cuydi de enyorament, car semblant a vostra senyoria noy hauia

» en totes les que restauen. Ara, Senyora, me par-
» teixch alegra de aquesta vida, puix vos he vist;
» ab tot, Senyora, que no oblide ni oblidare les
» vostres dolors, ans men porte la anima trauessa-
» da de aquelles e les vos volria ajudar a portar si
» al Senyor plahia, car, ab tot lo viure me sia
» molta pena, si a vos, la mia Senyora, hauia a
» seruir la mia vida, yo la pendria ab paciencia.
» Empero vos, Senyora, maueu recaptat aquesta
» gracia que passe de aquesta vida prest e que no
» veja les dolors del senyor Fill vostre, les quals
» vos trauessaran la anima e les sentireu per pro-
» pries. Al Pare eternal vos coman: ell sia lo con-
» solador vostre y ajudador en totes les angusties
» e dolors vostres. » E, dient aço, abraçaua y es-
trenyia sa senyoria ab tanta amor que separarse
della no podia, e dix: « *Dulcis est memoria tua*
» *super mel et fauum: et amor tuus super omnia*
» *aromata.* » E la Senyora excellent, qui de cor
ama als qui la amen, sabent que amor nos pot
pagar sino ab la mateixa moneda, vehent la tanta
feruor de la virtuosa dona, comunicas a ella ab
tanta caritat y amor com si propriament li fos
mare, e dixli: « O, Anna, mare mia! Siau certa
» que lo Fill meu vos ha en singular amor e vol
» molt premiar la vostra virtuosa vida en la gloria
» sua e que siau exemplar a totes les viudes e ver-
[*f. 89 c*] » gens, special a aquelles qui en collegis de re*li-
» gio viuran, les quals vos deuen hauer en singular
» deuocio; e lo meu Fill per amor vostra fara
» grans e asenyalades gracies a aquelles qui a vos
» se recomanaran. » E sa senyoria comunica a-
aquella sancta dona molts secrets diuinals e miste-
ris singulars, de que la dita Anna, recomplida de
grandissima admiracio, comença a dir: « *Audiui*

» *archana verba que non licet homini loqui.* » E resta la virtuosa viuda de aquest rahonament axi aconsolada e contenta que li paria ja posseir Paradis, puix la Senyora Reina de aquell li donaua seguretat de la saluacio sua dientli certament esser li perdonats tots los seus peccats per lo senyor Fill seu, qui era ver Redemptor e perdonador de peccats per sa sola clemencia. E la sancta dona, tornant a pendre les mans de la Senyora, besant aquelles ab deuocio inestimable, despedint se de sa merce dix: « *O dulcissima Domina mea, spes mea,* » *dulcedo mea, consolatio mea post Dominum: in* » *manus tuas, Domina, comendo animam meam et corpus meum.* » E, axi despedida Anna de sa merce, parti sa senyoria prestament, exint del temple, deixant Symeon e Anna molt inflammats en deuocio; los quals en breu temps finiren la vida. *De quibus dignus non erat mundus;* car lo mon no era digne de posseir pus largament tales dos persones.

CAPITOL .LXXXI. COM LA SENYORA, CONTINUANT SON CAMI, PERUENGUE A LA CASA SUA * E FON VISITADA PER LA GLORIOSA SANCTA ANNA, SA MARE. [*f. 89d*]

la Senyora, ab molt recel, continua lo seu cami per tornar en Nazaret a la posada sua. E, essent aqui juncta, senti la venguda de sa merce la senyora Anna, mare sua, e vengue molt prest ab desig no recomptable de veure la Magestat del seu Net e la senyora Filla sua, tan amada; e vengueren ab ella les dos filles sues donzelles, germanes de la Senyo-

ra, per fer reuerencia a sa senyoria, desijoses de seruirla com a Senyora e major Germana. E, aquella gloriosa Anna vehent vna tal vista, cuyda deffallir per sobres de goig, e prostras en terra adorant lo Senyor com a son Deu y Creador; e, dreçant se ab feruor de amor, prengue lo dit Senyor en los seus braços com a Net seu molt car. E la excellent senyora Mare de Deu, agenollantse ab molta reuerencia, besa la ma a la senyora mare sua, demanant li la benedictio sua, la qual lay dona molt largament, besantla e abraçant la ab singular amor; e sigues la Senyora ab molta humilitat dauant la sua sancta mare, mirant lo goig e festa que feya de aquell seu excellent Net. E de aço sa senyoria prenia vna grandissima consolacio com veya la sua mare, en la sua antiga edat, hauer obtingut per lo mija seu vna tan singular dignitat de esser auia del Fill de Deu, e quel haja vist ab los vlls corporals, e quel haja tengut en la falda sua. La qual gloriosa Anna abraçaua aquell [f. 90 a] excel*lent Net ab infinida amor, besant lo moltes vegades; e, mirant la Senyora en la cara ab hun grandissim goig, dixli: « Ma Filla: comptau me estensament tots los misteris e secrets de aquest » Senyor, com lo haueu concebut e parit. Nom » celeu res, la mia amada Filla: daume aquest » complit goig en la mia vellea; car vos, la mia » cara Filla, fos lo començament de la alegria e » consolacio de la casa mia: per vos he meritat » aquest diuinal Net, qui sera gloria y delit meu. » Recitaume largament tot lo esser seu, car yo so » certa vos res no ignorau. » E la piadosa Senyora, hoint la demanda de la sua mare e ab quanta amor speraua hoir tot lo proces de aquell Senyor e Net seu, e recordantse quantes dolors e penes li hauia

a comptar del dit Senyor si satisfer volia a la sua demanda, callant, baixa los vlls e comença habundar en multitut de lagrimes per la sua preciosa cara. E les sentides e corteses germanes de la Senyora, ab tot fossen de poca edat, per son bon sentiment e virtuos criament conegueren que la senyora sa mare e la senyora sa Germana major volien parlar e comunicar de alguns grans secrets: sens dirlos negu res, elles se leuaren e, feta reuerencia, parti*(e)*ren se de aqui, deixant la senyora mare ab la sua amada Filla a soles per que pus francament poguessen comunicar la vna a laltra sos secrets. E la Senyora, vehent que ses germanes se eren apartades per fer los loch, leuas per tancar la porta, per star ab mes repos; e, tornant * a [*f. 90 b*] seure, augmenta lo seu piados plor e dix: «*Quid dicam aut quid respondebo tibi?*» Volent dir: «O, senyora mare! ¿Que us puch dir ni respondre a la vostra demanda del que voleu saber de la persona de aquest senyor Fill meu, sino que sia certa vostra merce que te a rembre natura humana per mija de mort e de infinides dolors, e sera perseguit en tota la vida sua per aquest poble a qui tant ha amat? Per sola enueja e malicia, hun sol dia de repos no li permetran hauer en tota la vida sua.» E la gloriosa Anna, hoyda vna tal raho, vehent la gran dolor e alteracio de cara ab que la senyora sa Filla ho recitaua, la qual no podia nomenar la mort del seu amat Fill sens venir en extrem de mort, fon axi trauessada la dita Anna de extrema dolor que, perdent lo parlar, ab gemechs no recomptables, tremolant tota la persona sua, ab lo esforç que podia abraçaua lo seu Net, desijant lo metre dins les sues entramenes e amagarlo de la vista de aquell cruel poble judaych que

axil desconexia. O, quant fon la senyora Mare de Deu turmentada per crua dolor vehent la sua mare antiga en tan extrema pena! Quantes lagrimes escamparen les dos sens poderse dir res! E la Senyora, alçant los seus piadosos vlls, miraua la cara del seu amat Fill e conexia que tenia gran compassio de la dolor sua, e dix li: «O, vida mia! *Aspice in* » *me, que tanta patior pro te.*» Volent dir: «O, vida e [*f. 90 c*] » dolçor mia! Mirau me vos, qui podeu veu*re lo » intrinsech de la mia anima, e veureu com so » trauessada de dolor recordant les vostres penes! » E veig aquesta senyora mare mia tant tribulada » per gran compassio que te de la dolor vostra e » mia, que tem no perda la vida: tant es la edat » sua cansada, que no te força a sofferir pes de » tanta dolor si vos, Senyor, no li ajudau. Cara» ment la us coman, vida mia; car apres la vostra » amor no tinch res pus car en la present vida!» E lo piados e clement Senyor, hoyda la peticio de la sua amada Mare, desijos de obehirla, giras tot a la sancta hauia sua, e ab les sues dolçes manetes tocaua li lo cap e la cara, posantli los dits sobre la boca, volent li mostrar que tenia gran compassio de la sua dolor e quasi pregant la que cessas de plorar per amor sua. E la gloriosa Anna, vehent los affalachs e caricies de aquell Senyor dolç, retorna quasi de mort a vida, e, besantlo moltes vegades, miraua e contemplaua tota la sua persona; e dix, dreçant son parlar a la senyora Filla sua, dientli: «O, ma Filla! Y ¿qui pora fer mal a aquesta » persona del senyor Fill vostre, tan delicada e tan » reuerent? ¿Qui la gosara maltractar? ¿Qual cor » huma sera acompanyat de tanta crueldat que de » sa Magestat no haja pietat? O, ma Filla! ¿Quil » pot auorrir com ell sia tan amable?» E ageno-

llantse la gloriosa Anna en feruor de sperit, tenint aquell dolç Senyor en les sues mans, dix: « O, Crea» dor meu! Vos sou inmortal per la vostra diuinal » natura, e sou passible e mortal per la humanitat » que de aquesta mia tan amada Filla haueu presa, » per la qual me sou Net * verdader e natural; per- [*f. 90 d*] » que supplich la clemencia vostra vulla donar fi a » la vida mia, puix vos he vist humanat, e no haja » yo a veure les vostres dolors, car del sol hoirles » nomenar es la anima mia axi turmentada y affli» gida quem par veure les ja e sentir les dins les » mies entramenes, e ab aquest sospir vos posseire » tant com viua sia: hajau, Senyor, pietat de la an» tiga edat mia, que ja es cansada de soportar la » vida! Infinit es stat, Senyor, lo goig meu de » hauer vos vist humanat; stimar nos pot la dolor » mia pensant vos passible e mortal: sia de vostra » merce no veja mes dolor, car no basten les mies » forçes a poderla comportar! » E lo Senyor, ab tot encara no parlas, ab la dolçor del seus piadosos vlls mostraua voler la contestar; e la excellent Senyora, a qui era donat parlar y respondre en persona del seu Fill, dix a la mare sua, Anna, com lo Senyor era content atorgar li la sua demanda, fent la certa que ella passaria de aquesta vida per mort ans que sa Magestat entras en lo conflicte de la sua acerbissima batalla, empero que plau a sa clemencia que ella vixqua fins que ell haja complit los vint anys, perque en tot aquell temps se puga alegrar e sentir lo goig de la sua diuinal presencia e hauer ab ell colloquis de tanta consolacio que no basta lengua humana ne angelica a explicarlos. E, hoyda per la gloriosa Anna la resposta que la senyora Filla sua li hauia feta de part del seu excellent Net, fon axi la anima sua alegra e aconso-

lada, que muda les lagrimes de dolor en gran [*f. 91 a*] dol*çor de la diuinal amor que dins si mateixa sentia; e prenint los peus del senyor Net seu, besant aquells moltes vegades, regraciaua a sa clemencia la tanta misericordia a ella feta, e abraçaua a la senyora Filla sua ab amor no recontable, sabent que de ella e per ella li venen tots aquests bens. E la Sen[y]ora excellent, ab aquella dolçor filial, aconsolaua la sua mare recomptant li los misteris de la redempcio humana. E axi, parlant e plorant, passaren gran part de la nit. E apres torna la gloriosa Anna a la posada sua: resta la Senyora sola en la casa sua ab lo Fill seu y ab Joseph, criant e seruint aquell diuinal Fill ab molta pobrea e solitut, ab tot que la senyora sa mare la visitaua souint, car lo delit seu era veure e contemplar lo senyor Net seu, nis volguera partir dell james. E aquella visitacio e companyia de la gloriosa Anna era a la senyora Filla sua vna grandissima consolacio e descanç; empero nostre Senyor permete, per augment dels seus merits, que li dura molt poch, car forçadament se hague a partir de Natzaret e deixar la companyia tan amada.

CAPITOL .LXXXII. COM LA SENYORA FON AUISADA QUE FUGIS EN EGIPTE, CAR HERODES VOLIA MATAR LO SENYOR FILL [*f. 91 b*] SEU. *

com lo Senyor hagues vn any, poch mes, creixent la malicia de Herodes, a la Senyora conuengue buydar la terra e peregrinar en terra estranya, car fon dit a Joseph, per langel, dormint en son lit, de part

de nostre Senyor Deu: «*Surge et accipe Puerum et* » *Matrem eius, et fuge in Egiptum, et esto ibi* » [*usque*] *dum dicam tibi. Futurum est enim vt Herodes querat Puerum ad perdendum eum.*» ¿Qui pot pensar com se leua Joseph espantat e alterat de vna tal noua? E, tot tremolant e plorant, exi de la sua cambra e toca a la porta de la celleta hon la Senyora staua, e per la cuyta del tocar sa senyoria se espanta. E leuant se ab molta prudencia per no despertar lo seu Fill tan amat, que lauors se era adormit, *(e)* obri la porta sens fer remor [e] dix, ab la cara molt piadosa: «¿Ques aço, Joseph? ¿Sentiu » nenguna nouitat contra lo Fill meu?» E lo dit Joseph, vehent sa altesa axi recelosa de la persona del seu Fill, a ella tan cara, augmenta lo seu plor, no podent formar paraula. E sa senyoria, atrauessada de dolor, coneixent que alguna cosa de molta congoixa volia dir lo seu spos Joseph que rahonar ni esplicar no la podia, fallint les forçes a sa senyoria, baixas, sient se en terra, e arrima lo cap a la porta, e sens parlar lançaua grans gemechs, sperant que seria aço que Joseph li vol denunciar; lo qual, vehent sa senyoria en tan extrema pena, prengue esforç e dix a sa merce: « *O Domina mea,* » *nolite expa*uescere: surgite, eamus peregrinari* [*f. 91 c*] » *in Egiptum: quia congregati sunt inimici nostri vt effundant sanguinem Filij tui, et inimici nostri sunt iudices.* » Volent dir: « O, excellent Senyora! No us espanteu ne sia lo vostre » cor esmayat, car ara, Senyora, es hora de exercitar la virtuosa fortalea del real animo vostre; » car necessari es a vostra senyoria leuarse en fortalea de amor e que fujam prest e anem a peregrinar en Egipte, car yo he sentit, per reuelacio » diuina, que los nostres enemichs se son ajustats

» e venen deliberats de escampar la sanch del vos- » tre glorios Fill. E no pense vostra merce que los » dits enemichs nostres sien persones de poca » estima e que facilment los pugam fugir, ans son » certament los jutges e regidors de la terra e lo » rey de aquella; perque, Senyora, noy ha loch » segur en la propria patria a campar la vida del » senyor Fill vostre, ans es necessari anar en es- » tranya terra hon no siam coneguts, car ja sab » vostra senyoria que diu lo consell diuinal: *Cum* » *persequentur vos in vna ciuitate, fugite in* » *aliam;* ço es, que com serem perseguits en vna » ciutat ho en vna terra, que fujam en altra. Axi, » Senyora, esforçes vostra merce ab molta pacien- » cia, car esta fahena no sofir dilacio, ans esta nit, » ans que sia de dia, hauem a exir de Natzaret, » car los aguayts dels enemichs nostres son molts » e acampar no poriem de les sues malicioses » mans si tardauem mes la partida.» E la Senyora, hoydes aquestes paraules, lança vn doloros sospir
[*f. 91 d*] e dix: «*O Io*seph, concussa sunt enim ad hanc* » *vocem omnia viscera mea.*» Volent dir: «Hoyt » lo vostre parlar, Joseph, spos meu, totes les en- » tramenes mies son stades regirades e han tre- » molat.» E leuant se sa senyoria de peus, no podent hauer repos vehent la persona a ella tan cara posada en perill de mort, dix ab feruor de amor: «*Assumat sponsus meus pennas vt aquila* » *volet et non defficiat: vt saluum faciat Filium* » *meum.*» Volent dir: «O! Si lo sperit meu ensemps » ab la persona mia podien seguir la feruor de » amor que dins la anima sent, pendrien ales axi » com aguila, e volaria sens cansar per saluar la » vida del meu Fill tan amat! Car ja sabeu, Joseph, » ço que es scrit: *Amanti nichil est impossibile:*

» *quia vbi amor est labor non est;* car al qui verda- » derament ama no li par res impossible que a fer » haja per la persona que ama, car alla hon es la » amor lo treball no es sentit ni estimat. » E Joseph, vehent la tanta feruor de sa senyoria mesclada ab incomportable dolor, e contemplant lo delicament e tendrea de la sua real persona e la difficultat del cami, cuydaua esclatar e desijaua morir e no veure sa senyoria en tanta angustia. E la Senyora, anant al lit hon dormia lo seu Fill, ab vna lum en la ma, miraual; e, vehent lo dormir ab tanta suauitat e dolçor, no li bastaua lo cor a despertarlo, ans, trauessada de piadosa dolor, deya: « *O Ihesu benignissime, tu dormis super » latus tuum sinistrum: et inimici tui circundant » te.* » Volent dir: « O Iesus, Fill meu y Senyor, » bondat y dolçor infini*da! Vos dormiu axi repo- [*f. 92 a*] » sat sobre lo vostre costat esquerre mostrant la » benignitat e pacificacio del vostre piados e mise- » ricordios cor, e los enemichs vostres, Senyor, » vos circuixen desijant matar e destroir la vostra » persona! O, Senyor! Y ¿hon son los tants y tan » singulars benificis que a aquest poble judaych » haueu fet que axi sou per ells desconegut que en » esta persecucio de Herodes nengu no uṣ fa va- » lença, ans, Senyor, son tots contra vos e us lan- » cen de la propria terra? O, vida mia! Vos los » haueu deliurat de la dura captiuitat de Egipte, ab » tantes marauelles e miracles mostrant la vostra » diuinal potencia: ara, Senyor, sou perseguit per » ells: haueu a fogir en la mateixa terra de Egipte » per mostrar la paciencia e humilitat vostra. O, » Sen[y]or! Exemplar sou fet de tots los perseguits e » tribulats, mostrant los ques apresten a la furia de » sos enemichs e que ab paciencia e callament

» vençen les sues batalles. O, clemencia diuina! Be ha dit de vos Dauid, pare vostre: *Non est qui se abscondat a calore eius;* car a tots los lochs e terres sera manifesta la calor inflamada de la misericordia vostra, car Egipte per la vostra diuinal potencia es stat ferit de diuerses plagues quant volgues deliurar lo poble vostre: ara, Senyor, visitant la dita terra, guarreu aquella de totes les malalties sues ab la medecina de la vostra real presencia. Ara, Senyor, poran dir los dits habitadors de Egipte lo parlar de Osee, propheta, qui diu: *Percutiet nos, et curabit nos: visitabit* [*f. 92 b*] *nos, et * suscitabit nos;* volent dir: Aquest Senyor nos ha batuts e ferits, e ell mateix nos ha curats e, visitant nos, per sa clemencia nos ha resuscitats. Ara, Senyor e Fill meu, passareu per aquell desert hon los pares nostres stigueren quaranta anys, e aqui la diuinal clemencia vostra los sostengue de vianda celestial, essent los molt propici e faborable, e aqui, Senyor, vos desconegueren e se apartaren de vos, ydolatrant e murmurant moltes vegades; e de aços clamaua Dauid, en persona vostra, dient: *Quadraginta annis proximus fui generationi huic, et dixi: semper hij errant corde: ipsi vero non cognouerunt vias meas.* E per lo passament vostre, Senyor, lo dit desert sera purificat e sanctificat, e en temps esdeuenidor sera habitacio de sancts hermitans, qui us seruiran ab deuocio inestimable, dels quals vos, Senyor, sereu guiador e capita. O, clement Senyor y vida mia! Vos obris la mar en dotze camins perque lo poble de Israel passas sens treball nengu: ara, Senyor, son a vós closos tots los camins de la terra, que no us puch portar en nenguna part que no sia recelosa de mortal

» perill, car lo enemich vostre e meu, Herodes, se » es tant huy encrudelit contra mi que vol robar e » destroir la vida vostra, qui es a mi molt pus cara » que la propria; perque puch dir, manifestant la » mia dolor al eternal Pare vostre, dient a la cle- » mencia sua: *Vide Domine afflictionem meam: » quam erectus est inimicus et terruit me de cir- » cuitu;* volent dir: O, Senyor omnipotent, a qui » totes coses son manifestes! Mirau la afflictio » mia, car la * persecucio del vostre Fill e meu [*f. 92 c*] » propria es mia e yo porte dins la anima mia les » dolors sues, car veig que aquest enemic meu se » es leuat contra mi ab tanta potencia que de totes » parts so circuyda de temor! Ajudau me vos, Se- » nyor, e pugnau per lo Fill vostre, qui en tanta » humilitat es posat per amor de natura humana, » que pot esser dit de sa excellencia: *Ille ante fa- » ciem persecutoris fugit cui angeli ministrant;* » car aquest Senyor fuig a la faç del seu persegui- » dor segons la humanitat que de mi ha presa, e, » segons la diuinal natura sua com a Fill vostre, li » es deguda seruitut angelica. *Quia si non fuisset » homo, quis in Egipto fugit? Et si non fuisset » Deus, cui dicitur: ex Egipto vocaui Filium » meum?* Car si aquest Senyor e Redemptor de » natura humana no fos verdader home, no fora a » ell necessari fugir en Egipte, e si no fos verdader » Deu, ¿a qui fora dit per vos, eternal Pare seu, » « de Egipte he cridat lo Fill meu »? Axi, clement » Pare, placiaus ajudar a la part mia, qui es passi- » ble e mortal, e sotsmesa a moltes dolors, per » rembre los peccadors. *Quia si ille non esset homo, » non liberetur homo;* car si no fos home no ha- » guera deliurat lo home. E ja per axo la part » vostra, Senyor, no resta humiliada, ans en quant

» Fill vostre es inmortal e impassible, egual a vos » en potencia e essencia e en totes les perfections » diuinals. Vos, Senyor omnipotent, sou lo Pare de » les consolacions e glorificacions, e yo la Mare [de » les] penes e dolors: hajau pietat, Senyor, de la angustia mia, e donem vostra clemencia confort en » esta peregrinacio que manau que faça, e feu me [f. 92 d] » portar lo vostre Fill en * loch que campe la vida » sua, qui en tant perill es posada per la malicia e » enueja dels seus enemichs ; car la dita enueja los » ha axi infectionades les affections e pensaments » seus, que continuament lançen de si pudor de » malicioses obres, e perço dix Salamo : *Putredo* » *ossium inuidia.* » E la Senyora, dient aquestes coses, ab multissimes lagrimes miraua lo Fill seu ; e, vehent que encara nos despertaua, acostas a ell ab molta amor e besal estretament per despertarlo ab mes dolçor, ab tot que lo dit Senyor, per lo trencament del son e per lo sobtos e cuytat despertament, se prengue a plorar ab vna careta tant piadosa, que lo cor de la senyora Mare sua fon axi trauessat de extrema dolor que cuyda morir. E, tornant lo a besar ab molta compassio, prenguel al braç, affalagant lo ab molta amor, e deyali : « Ay, » vida mia ! E no ploreu, car vos sabeu ab quanta » dolor vos he yo despertat per la gran temor que » tinch del perill vostre, car so certa, Senyor, que » los enemichs vostres no dormen ne cessen de » perseguir a vos. *Or aperierunt super te os suum* » *omnes inimici tui : sibilauerunt et fremuerunt* » *dentibus et dixerunt : deuorabimus eum ;* car los » dits enemichs vostres, Senyor, han vbertes les » boques sues sobre vos, e han chiulat e cridat » estrenyent les dents ab gran furia, dient que de » tots punts vos deliberen deuorar e leuar la vida.

» Axi, Senyor, puix no deliberau contendre ab vos» tres enemichs, nels voleu vençre sino ab sola » paciencia, necessari es que fujam, car la furia de » Herodes es molta e desmesurada. » E, dit aço, la Senyora vesti lo seu Fill e bolcal, posantli tota la * robeta que tenia, ab tot fos tan poca e tan po- [f. 93 a] breta que nol podia molt calfar ni guardar del fret, e posali vn drap doble al cap cobrintli la careta tant com podia, car la fredor de la nit era gran e lo Senyor tan delicat que sentia les penalitats humanes pus viuament que nengun altre home. E apres sa senyoria li dona a mamar, regalant li la cara ab les lagrimes abundoses que dels seus vlls exien, dient: « O, Senyor y vida mia! Y en tan » poca edat començen les persecucions vostres, » les quals augmentaran continuament fins a la fi » de la vida vostra! » E, leuant se sa senyoria ab lo senyor al braç, ixque de casa acompanyada del seu spos Joseph, e passa a la posada de la senyora sa mare per despedir se de sa merce e pendre la benedictio sua ans de començar son cami.

CAPITOL .LXXXIII. COM LA MARE DE DEU PRES COMIAT DE LA SUA MARE SANCTA ANNA ANS QUE PARTIS P[E]RA EGIPTE.

venint sa altesa a la porta de la dita senyora mare sua, toca ab molt recel perque no fos sentida ne coneguda per la gent del veynat, car de tots se temia e de negu nos gosaua fiar, puix per lo rey de la terra se veya perseguida. E, sentint lo tocar la gloriosa Anna, mana a vna de ses filles ques fes a la finestra e que miras qui era; e aquella, tornant

molt espantada, dix que la senyora sa Germana era, e que li paria que venia ab molta congoixa. E la senyora sa mare, ferida de amargosa dolor, dreças en lo lit e mana que li obrissen; e la Se- [*f. 93 b*] nyora * entra e puja dalt, e, venint a la cambra hon la sua mare era, dixli ab vn grandissim plor: « *Consurge in nocte in principio vigiliarum tua-* » *rum: effunde sicut aquam cor tuum ante cons-* » *pectum Domini pro persecutione amantissimi* » *Filij mei pro quo necesse habet fugere in* » *Egiptum.* » Volent dir: « Leuau, leuau, senyora » mare, ab tot sia de nit e hora de dormir, e stau » esuellada, e en lo començ de les vigilies vostres » escampau lo vostre cor axi com aygua per viua » deuocio dauant la presencia del Senyor, suppli- » cant la Magestat sua me vulla ajudar en la dura » persecucio del meu amat Fill, per la qual a ell e » a mi es necessari fugir de aquesta terra e anar » en Egipte e leixar la companya vostra; e aquesta » separacio es a mi, senyora, vna mortal dolor. » E, hoint aço la gloriosa Anna, cuyda morir, sentint ja aquell doloros enyorament que aconsegueria per la absencia de aquelles persones a ella tant cares; e dix, ab multissima dolor: « O, Filla mia! » Y en ma vida veure yo tanta de dolor! Que de » aquest Senyor y de vos me veja separada! Ab » vos, ma Filla, vull anar e james no leixar vos, car » mes ame morir seguint la companya vostra que » viure absent de la presencia vostra. » E la Senyora, ab moltes lagrimes, dixli: « Ma senyora » mare: hajau paciencia, car no es voluntat del » senyor Fill meu que nengu vaja ab sa senyoria » en aquest viatge sino Joseph e yo, Mare dolo- » rosa. » E, la virtuosa Anna vehent que te a restar è la sua Filla amada a partir, lo cor seu vengue a

esclatar no podent durar tan amargosa separacio, e ab vn gran crit dix: « O, Filla e Senyora mia! » Y * tan poch ma durat la consolacio de la vostra [f. 93 c] » companyia! ¿Per que yo no mori lo dia que vos » entras en esta ciutat de Natzaret, en lo qual dia » yo senti alegria no recomptable de veure lo meu » excellent Net e a vos, vida mia? O, quant es ara » doblada la dolor mia com no us puch seguir, e » dolor e plor sera la antiga edat mia! O, ma Filla! » Si pensas que anau en loch que fosseu ben acullida e que poguessem hauer souint letres vostres, que es la major consolacio de les persones » cares qui separades se troben, aço seria a mi » algun conort; mes so certa que anau entre gent » ydolatra e molt grossera, e que naturalment han » en oy los juheus; e vos, ma Filla, sereu en ells » tan estranya que ab nenguna persona de ells » aconsolar no us poreu, ne ajudar vos en vostres » necessitats, ni a les gents que daçi iran alla no » us gosareu mostrar perque no siau coneguda, ans » vos haureu amagar recelant vos de tots, ne yo, » trista mare vostra, gosare demanar als que vendran de Egipte: « ¿Haueu vist ma Filla? », perque no senten hon sou. O, dolor, qui rahonar ni » sentir nos pot sino per mi, qui la soffir! Que yo » viuint haja a esser separada de persones a mi » pus cares que la vida, e que no us pugua ajudar » ni consolar en cars de tanta necessitat, car ara » haurieu vos, ma Filla, mester la companya mes » que en altre temps! Vos portareu dolor de la » mia soledat e yo de la vostra, e la vna a laltra » aconsolar nons porem. » E la Senyora, hauent gran compassio de la virtuosa mare sua, plora ab ella vna gran peça, e, confortantla, dixli: « O, senyora mare! Preniu esforç a passar aquesta con-

[*f. 93 d*] » goixa: pensau que, ab tot vos e yo siam * sepa- » rades corporalment, les animes son vnides per » vera amor. De mi, senyora, no passeu congoixa, » car yo porte la companyia del meu Senyor e » Fill, que tot loch mes delitos puix que ab ell sia, » e tota pena per ell portada es a mi singular delit » e refrigeri. *Et hoc sit in hoc exilio consolatio* » *mea: et in ipsa dulcedine conquiescit anima* » *mea;* car aquesta sera la consolacio mia en aquest » exili, e en la dolçor sua reposa e se adelita la » anima mia, car mirant la sua diuinal cara des- » canse de totes les mies congoixes. Axi, senyora, » placiaus darme licencia, que massa tardam e lo » dia se acosta. » E la gloriosa Anna, ansiosa de les necessitats de la senyora sa Filla, qui tan cara- ment amaua, dix a sa senyoria: « O, ma Filla! Y » ¿quina prouisio haueu fet per al cami? » E sa merce respos que no nenguna, car sols hauia pen- sat en fugir, obeint lo manament diuinal, deixant tot lo restant a la ordenacio e prouidencia de sa alta clemencia. E la senyora Anna dix: « Ay, ma » Filla! E ¿no veu que lo Pare eternal no vol ara » mostrar la potencia sua perque sia manifestada » la paciencia del seu Fill humanat, e vol que lo » dit Fill seu senta tots los treballs e fretures hu- » manament, axi com si fos pur home, no ajudant » se en res de la diuinal potencia, axi com vem » ara que fuig de aquells qui poria a no res tornar? » Axi, Filla, feu me gracia de pendre vna somereta » que yo tinch açi en casa mia, e portareu algunes » necessitats per al cami, car haueu a passar per » vn gran desert que noy ha poblacio nenguna, e [*f. 94 a*] » que vos * pugau caualcar, car lo anar a peu tan » larch cami no us seria possible, ab tot vos ara » res no estimau que treballos sia, sols apartar

» pugau lo Fill vostre de aquest perill, e la feruor » de la amor sua vos fa oblidar lo delicament e » tendrea de la persona vostra, la qual es a mi tan » cara que oblidar no la puch, ans tinch e tendre » continua ansia de les necessitats vostres, desijant » continuament ajudar vos en aquelles. » E mana la dita senyora mare albardar la somereta en que caualcas la sua Filla, e feu metre en vna talequeta tot lo pa ques troba en casa sua perque tingues que menjar en lo cami, e donali vna cistella dous, dient li ab moltes lagrimes: « Aquests ous, ma » Filla, seran per al vostre Fill; e veus açi un » sclauo perque pugau encendre foch en les montanyes desertes, e recreareu vos e lo Fill vostre a » la calor del foch, e coureu li vn ou cada dia com » haureu oportunitat de fer foch, perque pugau » passar lo treball del cami. » E les amables donzelles germanes de la Senyora, desijoses de seruir sa senyoria, despenjaren rayms e magranes e posaren ho en vna cistella ab altra fruyta seca per proueir la del que podien, car eren molt certes que lo cami era tan aspre que no trobarien per a menjar, ne encara erba per a la somera; e perço la prudent mare sua, qui en tot pensaua, prouehi de ciuada per a la somera, ab tot non podien portar sino poca per no anar tan carregats. E Joseph hauia molta consolacio de la prouisio que la * mare de [*f.* 94 *b*] la Senyora hauia feta per al cami; e, prenint ho tot, posau sobre la somera. E la Senyora, besant la ma a la senyora sa mare, regraciaua li ab molta humilitat lo que donat li hauia, prenint ho per amor sua mes que per satisfer a la propria necessitat. E, despedint se sa senyoria per a partir, la senyora sa mare fon trauessada e ferida de congoixa inestimable, e abraçala ab molta amor e

dolçor, no podent comportar tan dolorosa separacio, e besauala moltes vegades sens poderli parlar; e, adorant lo seu Senyor e Net ab moltes lagrimes, esforças a parlar axi com pogue e, ab grans sanglots, dix li : « O, vida mia! Y acomanuos la vostra » Mare, qui per vos soffir tants treballs ! » E, les germanes de la Senyora volent acompanyar sa merce fins a la porta, sa senyoria les mana que restassen ab la senyora mare, dient los : « Germa- » nes : si voleu que us ame ym recorde de vos- » altres, seruiu e obeyu a la senyora nostra mare : » carament la us acoman. Hajau pietat de la anti- » quitat sua, car ab molta dolor resta per la absen- » cia mia. » E les virtuoses e amables germanes, no podent dir res a sa senyoria per habundancia de plor, ficaren los genolls besant la ma a sa altesa com a Germana major e Senyora, mostrant en son gest que son prestes a obeir tot lo per sa merce manat.

CAPI[TOL] .LXXXIIII. COM LA SENYORA PARTI DE CASA DE LA SUA MARE E SEGUI [*f. 94 c*] SON CAMI. *

la Senyora, exint de la cambra de la senyora mare sua, trauessada de dolor, deixant aquelles persones a ella tan cares en grandissima pena, deualla baix; e, stant en la entrada de casa, aqui tingue consell ab Joseph, car sabia sa senyoria que es scrit: *In antiquus est sapientia ;* car en los antichs e be asenats es fundada sauiesa. E tractaren com exirien de la ciutat que no fossen coneguts ne degu pogues hauer sentiment del seu fugir; e, apres

moltes rahons que passaren entre los dos, concordaren que Joseph anas primer ab la somera, e la Senyora quel seguis de luny portant lo seu excellent Fill molt amagat, perque si encontraua nengu no haguessen a coneixer que sa merce portas criatura. E axi exiren de Natzaret ab molta por e recel fins que foren luny de poblat, e aqui Joseph spera la Senyora. E sa senyoria plega morta y cansada, e sigues damunt vna pedra per donar a mamar al seu diuinal Fill, lo qual, sentint lo gran fret de la nit, se prengue a plorar; e la Senyora, trauessada de dolor e pietat, afalagaual tant com podia ab ses acostumades dolçors, calfant li los peuets ab les propries mans, dientli: « Ay, vida » mia! Y no ploreu, que lo vostre plor turmenta la » mia anima trobantme en esta solitut, hon no puch » hauer vn poch de foch ab que us escalfe ne vn » troç de cubert hon vos amague de la fredor de » la nit! » E sa senyoria, desijosa de ajudar al seu Fill en aquella pena que sentia del gran fret que trauessaua la sua delicada persona, leuas lo mantel que abrigaua e, doblant lo de molts dobles, * em- [*f. 94 d*] bolca e cobri tota la personeta sua, dient: « O, Senyor y Fill meu! Vos sabeu que no puch » fer pus sino leuarme la roba per cobrir a vos, » vida mia: dins les entramenes vos volria posar, » Senyor meu, e que no sentisseu aquesta pena del » fret. » E lo virtuos Joseph, qui ab molta pietat miraua aquestes coses, leuas lo seu manto, supplicant la Senyora, ab moltes lagrimes, que li plagues abrigarlos; e sa senyoria nou permes, ans lo prega molt ques vulgues tornar abrigar, dientli: « O, Joseph, pare meu! A mi nom cal planyer de » la pena que sofir per ajudar al meu Fill, car en » totes coses lo vull seruir: *In frigore et nuditate;*

» e sentir per ell pena es a mi repos e vida. Abrigau vos, virtuos pare, car la edat vostra no es » per a comportar força de tan extrem fret, e a mi » seria mes pena veureus passar fret que sentirlo » en la propria persona. » E lo glorios prohom, vista la caritat de la senyoria, obey al manament de sa merce tornantse abrigar, no sens molta dolor vehent sa altesa tremolar de fret. E leuas la Senyora per continuar son cami, e Joseph acostali la somera perque caualcas, e sa senyoria puja damunt vna pedra per caualcar e acomana lo seu Fill a Joseph; e com fon a cauall cobra aquel tresor inestimable e, posant lo sobre la sua falda, alça los vlls al Cel suplicant al Pare eternal que la vulla endreçar en lo seu viatge, dientli « *Vias tuas,* » *Domine, demonstra mihi, et muro tuo inexpugnabili circumcinge nos, et armis tue potentie* » *protege nos semper.* » Volent dir: « O, Senyor e » Deu eternal! Mostrau a mi lo cami de aquest » desert per lo qual aueu ordenat vaia lo vostre [*f. 95 a*] » Fill, e lo muro de la * protectio vostra acompanye continuament a nosaltres: les armes de la » diuinal potencia sien custodia e guarda nostra. » E axi la Senyora, seguint son cami, entra per aquell pregon desert; e, com ja los hagues attes lo dia clar, dix Joseph a la Senyora: « Yo tendria per » bo no caminassem, car si nengu nos encontra » serem coneguts e descuberts. » E sa senyoria, obeint lo molt prestament, descaualca, e, anant a peu sa merce e Joseph, cercaren alguna coua secreta hon se poguessen amagar; e, com molt haguessen cercat, trobaren ne vna, e aqui entraren ab molta temor, ariscantse al perill de les besties feres per fugir a la malicia e furia dels homens. E, entrant Joseph primer, regonegue tota la coua;

e, vehent que noy hauia nenguna bestia fera ne res de perill, feu entrar la Senyora e aposenta aqui sa senyoria. E, tornant a exir defora, descarrega la somera e leuali lalbarda, e ligala a la entrada de la coua e donali vna poca derba que ab gran treball hauia trobat. E, retornant dins, troba la Senyora congoixada, car no trobaua hon collocar lo seu Fill; e lo glorios prohom leuas prestament la clocha per fer estrado hon la excellent Reyna pogues seure lo seu Fill, e del seu capiro li feu coxi, e aqui la Senyora posa lo gran Monarcha e Senyor del Cel e de la terra. E la Senyora e Joseph agenollaren se dauant la Magestat sua, contemplant ab infinides lagrimes la pobretat e humilacio de sa excellencia; e dixli la Senyora Mare sua, ab vna grandissima feruor: « O, clement Deu e Senyor! Y tant haueu amat » los homens que per vesitar a ells sou del Cel » deuallat, * desfreçant vos ab la vestidura huma- [*f. 95 b*] » na, que no sou per negu conegut, ans perseguit » e de la vostra terra lançat! Aquesta coua, Senyor, » qui es habitacio de besties, es ara a vos, vida » mia, cambra de repos. O, Senyor! Y placia a la » vostra clemencia donar lum als homens, e no » permetau desconeguen tanta misericordia! » E, girant la Senyora son parlar a natura humana, per Deu tant amada, deyali ab feruor de caritat: « *Ama amicum tuum aquo amaris cuius amore* » *preuenta es qui est causa amoris tui: patet tibi* » *archanum cordis: patet magnum pietatis sa-* » *cramentum: patent viscera misericordie: in* » *quibus visitauit nos oriens ex alto.* » Volent dir: « O, anima qui per lo Fill de Deu te sents tant » amada e fauorida! Ama carament lo amador » teu, per lo qual infinidament est amada e la sua

» amor es primera, car, ans que tul hajes conegut » ni seruit, ta la sua clemencia manifestada e mos» trada la amor sua, e ell es causa e fonament de » la tua amor, car vol manifestar a tu los secrets » del seu cor. Vol te mostrar vn secret e misteri » de singular pietat, ço es, que ses humanat per » amor de tu, e vol que veges e sien a tu manifes» tes les intrinseques misericordies sues, ab les » qual nos ha visitat deuallant de la altea celestial » per star ab tu en aquesta miserable terra. » E la Senyora, axi mirant lo seu Fill e parlant ab ell, senti tanta dolçor e consolacio dins la sua anima, que li paregue esser Paradys dins aquella coua; e, inflamada de amor inestimable, prengue lo Senyor al braç e, besant lo moltes vegades, dix li: « *O amor qui semper ardes et nunquam extin-* [*f. 95 c*] » *gueris, fac vt homines te diligant* * *pro quibus* » *tanta et talia sustinuisti.* » Volent dir: « O, amor » diuina, qui tots temps cremau e nunqua deffa» lliu, ans de continu mostrau la vostra caritat als » homens! Feu, Senyor, per merce, que los dits » homens vos amen, per los quals tals e tants tur» ments deliberau sostenir! » E Joseph, mirant la dolçor que lo Senyor mostraua en la sua careta, els affalachs que la sua Mare li feya, e les paraules transcendents que li deya, staua fora si mateix e deya: « *Siue in corpore, siue extra corpus nescio,* » *Deus scit.* » Volent dir: « O, Senyor! Si so en lo » cors o fora lo cors, nou se: vos, clemencia di» uina, ho sabeu, qui per vostra acostumada pie» tat me feu sentir tanta dolçor que sostenir no la » puch! » E ab gran feruor de deuocio prengue los peuets de Iesus; besant aquells ab lagrimes de molta delectacio deya: « *Tu esto exultacio mea,* » *spes mea, salus atque redemptio.* » Volent dir:

« O, Senyor! Y vos sou la alegria mia e tota ma » sperança, salut y redempcio de la anima mia! » E, acostantse la hora de dinar, Joseph, leuantse dels peus del Senyor ab consolacio tanta que recomptar nos pot, ana defora per cercar aygua, e troba vna font molt prop de la coua e de aqui po*(r)*a aygua, e culli romerets per fer foch; e, venint ab molta alegria, trague lo sclauo e encengue foch ab prou treball, e cogue vn ou. E la Senyora, prenint lo dit ou ab molt plaer, dona a menjar al seu Fill tenint lo segudet en la sua falda, posant li los bocinets en la boca; e, apres que lo Senyor hague menjat, la senyora Mare sua e Joseph se dinaren ab sola fruyta e pa, car los * ous estojauen per al [*f. 95 d*] Senyor, que aldre no podia menjar. E apres que foren dinats stigueren aqui al foch rahonant dels grans misteris diuinals als homens amagats e a ells per sola misericordia reuelats, e donaren moltes laors a la diuinal clemencia de totes les obres sues; e en aço despengueren vna gran part del dia. E apres la prudent Senyora dix a Joseph que dormis vn poch per que de nit fos pus vigil al caminar, car tot son viatge hauien a fer de nit; e lo dit Joseph, obeint sa senyoria, metes a dormir en terra, en vn canto de la coua, posant se lo sach de la ciuada per coxi. E la Senyora, tenint lo seu amat Fill en la falda arrimant lo seu cabet sobre los seus pits, affalagaual que dormis, car no tenia altre breç hon posas sa excellent senyoria, e sa merce vetlaua guardant ab molta prudencia aquell Rey eternal. E com Joseph fon despertat del seu dormir, sa senyoria li dona lo Senyor, adormidet, quel tingues en lo seu braç, e sa altesa dormi vn poch; e Joseph, tenint se per molt glorios de vna tal comanda, ab gran alegria deya:

« *Ad te leuaui oculos meos vita viuificans. O Domine, tribue vt laudet te cor meum et lingua mea,* » *et omnia ossa mea dicant: Domine, quis similis* » *tibi?* » Volent dir: « A vos, Senyor y Creador » meu, dreçare yo los meus vlls e tota la mia » anima, car sou vida viuificant. O, Senyor! Feu me » merce que lo meu cor e lengua de continu sien » occupats en la laor de la Magestat vostra, e los » ossos meus e totes mes forçes diguen e criden » que noy ha semblant a vos en valor, saber e
[*f. 96 a*] » poder! » E, * com la Senyora hague vn poch reposat, leuas sa senyoria, ansiosa del cami; e, venint la nit, endreçaren de partir. E, anant per aquella espessura del desert, enfosquias la nit en tant que escassament veyen lo cami, e sentien bramar los leons e chiular les serpents e adular los altres animals; les quals coses natura humana sentir no pot sens molta alteracio, per que la Senyora Reyna fon forçada de dir: « *Timor et* » *tremor venerunt super me* »; car gran por e tremolament sentia en sa real persona de la feredat de les besties que sentia ab les propries orelles, tement molt no li vinguessen dauant; perque, posada sa merce en tanta angustia, recorregue al adiutori diuinal, dient: « *Qui Celorum contines,* » *tronos et abissos intueris, Domine Rex regum,* » *exaudi nos in gemitibus nostris et libera nos de* » *ore leonum.* » Volent dir: « O, Senyor! Vos, qui » senyorejau lo Cel e mirau clarament, sens nengun empaig, tots los amagatals de la terra; vos, » Senyor, qui sou Rey dels reys; exaudiu les clamors nostres e deliurau nos de la cruel boca dels » leons! » E, dit aço, la diuinal potencia imposa silenci a tots aquells animals, e manals fugir de totes aquelles partides perque poguessen passar

sens temor nenguna. E axi passa la Senyora aquell treballos cami anant de nit, stant amagats lo dia dins aquelles tenebroses coues.

CAPITOL .LXXXV. COM LA SENYORA E JOSEPH VINGUEREN A VNA COUA DE LADRES. * [f. 96 b]

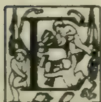
sdeuengues, vn dia, per augment de la paciencia de la Senyora, que, volent sa senyoria recullirse en vna coua, troba alli vna gran flota de ladres; e, vehent los Joseph, fon axi alterat per extrema por, que nos pogue moure e perde del tot lo parlar. E la Senyora, qui en tals casos hauia a mostrar lo seu real animo, confortaua a Joseph dienli: « *Impetum* » *inimicorum ne timeas; memor esto quomodo salui* » *facti sunt patres nostri: et nunc clamemus in* » *Celum: et miserebitur nostri Deus noster.* » Volent dir: « O, Joseph! No temau la furia da» quests ladres, qui son enemichs de tots los cami» nants: recordeus, pare meu, com los antichs pares » nostres foren deliurats miraculosament en les » angusties sues; e perço ara leixem tota temor e » reclamem al eternal Pare, qui es en lo Cel, e » haura merce de nosaltres lo nostre Deu e Se» nyor. » E, dient aço la Senyora, dins la sua anima cridaua supplicant la potencia diuina li volgues trametre la sua ajuda, e deya ab grans gemechs: « *Pater et Deus vite mee, saluifica me ex hac* » *hora.* » Volent dir: « O, Pare e Senyor e Deu de » la mia vida! Vullau me saluar e delliurar en aques» ta hora de tanta congoixa! » E los dits ladres, vehent la gent tan indefesa, acostarense a ells ab

vna gran furia, circuint los entorn perque no poguessen fugir; e la Senyora, recorrent a les sues acostumades armes, qui son de profunda humilitat, ab les quals sa senyoria vencia totes ses batalles, [f. 96 c] ficant sa merce los ge*nolls en terra dauant aquella maluada gent, ab piadoses lagrimes dix a ells: « *Miseremini mei, miseremini mei saltem vos, amici* » *mei, et videte tribulationem et angustiam meam,* » *in quem posita sum.* » Volent dir: « O, amichs » meus! Yo us prech hajau merce de mi! Hajau » merce de mi e placiaus veure e mirar la tribu» lacio mia e la gran angustia en que so posada! » Car la dolor daquestos dos que son ab mi tota » es mia, e no podeu enujar a nengu de ells que » no turmenteu la mia anima: car lo prom es spos » meu, pare e guiador e confort meu en aquesta » peregrinacio; lo chiquet es fill meu e vida mia » e tota ma consolacio: separarme dell seria a » mi pijor que mort. Axi, placiaus deixar nos anar » nostra via, car si ab nosaltres vsau de misericor» dia, nostre Senyor Deu la comunicara a vosaltres » molt largament; car Salamo diu: *Miseratio ho-* » *minis circa proximum suum: misericordia au-* » *tem Dei super omnem carnem;* car la pietat e » clemencia dels homens se ha a extendre a sos » proismes, e la gran misericordia de nostre Se» nyor Deu relluu sobre tota carn. E si aquesta » poca roba que portam vos plaura pendre, tota » sia vostra: sols en les persones nostres vsau de » pietat, e nons vullau detenir, ne menys separar, » sino donau a mi la mort primer, car sols vn » punt no poria viure sens lo meu fill. » E, dient aço sa senyoria, abunda en tant gran e tan abundos plor que de la dolor sua lo seu Fill se prengue [f. 96 d] a plorar. E Joseph, ab grans crits, demanaua mi*-

sericordia, dient: « O, senyors! Hajau pietat de » aquesta dona e del Fillet seu! » E, stant la Senyora en aquesta tanta angustia, la clemencia diuina feu tal mutacio en aquella gent, conuertint aquells cors leonenchs e indomables en tanta dolçor e pietat, ques prengueren a plorar, hauent molta compassio de sa senyoria; e, leuant sa merce de terra, se agenollaren per demanar li perdo del espant que donat li hauien, dientli: « Senyora: » no temau que per nosaltres vos sia fet enuig » nengu en bens ni en persona, car la dolçor de la » vostra paraula basta a conuertir lo mon; e de » nosaltres sia vostra senyoria certa que tots, de » vna voluntat, som deliberats de apartarnos de » aquesta fera pratica de escampar sanch humana, » e serem al seruici de vostra merce tant com de » nosaltres volra esser seruida. » E lo principal capita de aquells ladres dix a sa senyoria: « Senyora: feu me merce de aturar aquesta nit açi » en la abitacio nostra, car ma muller y es, que » so cert aura molta consolacio de la vista de vostra senyoria, ab tot que sta vn poch enujada per » la malaltia de vn fillet que tenim de la edat del » vostre. » E la Senyora, vehent aquella gent tan fera conuertida en tanta benignitat, deya dins lo seu cor: « *Hec mutatio dextere excelsi* »; car tal mutacio, e tant sobtada, sols Deu la podia fer. E, sa senyoria regraciant a tots la misericordia e pietat que en ells trobada auia, e les offertes que fetes li han, dix sa merce al capita: que, puix axi li playa que aturas alli aquella nit, que era molt contenta de star en companyia de sa muller. E lo dit * capita [*f. 97 a*], molt alegre, pres Joseph per la ma e anaren primers los dos, e la Senyora los segui portant lo seu Fill al braç; e axi entraren dins la coua. E,

anant, trobaren altra coua chica, en la qual staua la muller del capita; e, vehent sa senyoria, fon molt espantada de tal nouitat, car era molt certa nengu no passaua per aquell cami que no fos pres o mort. E mirant son marit els altres axi pacifichs e alegres, portant la Senyora ab tota la reuerencia a ells possible, stigue tant admirada que no pogue dir res; e son marit dix li: « Muller: veus açi » aquesta Senyora, que ve molt cansada de cami: » aculliula e seruiula en la posada vostra, car la sua » presencia ha feta tanta impressio en lanimo de » cascu de nosaltres que crech major la fara en » vos, qui sou dona e per natura inclinada a tota » virtut; e encara tinch crehença que la sanctedat » sua bastara a guarir lo vostre fillet, de qui vos » tanta congoixa portau. » E la dona, hoydes les paraules de son marit e contemplant la bellea de sa excellent senyoria, alegras de singular goig e acostas a sa merce, volent li besar les mans; e sa senyoria nou permete, ans la abraça e besa ab molta familiaritat, mostrant estimar molt lo bon aculliment que en son marit e en ella hauia trobat. E lo capita, despedint se de sa merce, portassen Joseph a sopar ab si, leixant sa muller en seruici de la Senyora.

CAPITOL .LXXXVI. COM LO FILLET DEL [f. 97 b] CAPITA DELS LADRES * FON GUARIT PER LA MARE DE DEU, LA QUAL REUELA A JOSEPH CON AQUELL CHIQUET SERIA LO SANCT LADRE DIMAS.

la dona, trobantse a soles ab la excellent Senyora, comença a rahonar les passions sues a sa merce, prenint gran descans de menudament dir les a sa senyoria, e specialment li recompta aquella dolor extrema que mes la congoixaua de la malaltia de vn fillet sols que tenia que lamaua mes que a la sua vida; e, prenint les mans de la Senyora ab grans lagrimes, estrenyia e besaua aquelles, dient: « O, ma Senyora! Y quant me fora yo mes alegrada » de la venguda de vostra merce si la dolor da» quest fillet nom tingues tan affligida! Car vostra » senyoria pot esser certa que tantes nits ha que » no dorm ni repose james. » E la Senyora, que de sols hoir nomenar dolor e amor de fill les entramenes sues se alterauen totes, comença a plorar ab la dona atribulada, hauent molta compassio de la pena e dolor sua, car de la sua virtuosa caritat se pertanyia *flere cum flentibus, et gaudere cum gaudentibus*, ço es, plorar ab los qui ploren e alegrarse ab los qui virtuosament se alegren; e sa senyoria aconsolaua la largament ab la dolçor de les sues paraules. E acostas sa merce, ensemps ab la dita dona, al breç hon jayia lo * fill malalt, e [*f. 97 c*] trobaren lo ab vn pantaixet que paria que ja li volia exir la anima; e la trista de mare, augmentant lo seu plor, lança vn gran crit, dient: « Ay, la » mia Senyora! Y ¿que fare yo que lo meu fillet se » mor? » E, no podent mirar la pena de aquell fill que tant amaua, apartas de aqui trauessada de amargosa dolor. E la Senyora piadosa resta ab lo minyo, affalagant lo e tocant ab les sues propies mans tota la sua personeta, de que lo malaltet comença a pendre vn gran millorament per lo toca-

ment de sa senyoria ; e sa merce, vehent lo ja ques començaua vn poquet alegrar, prengue lo seu excellent Fill e posal de peus arrimat al breç del malalt, e dix li : « *Scio quam omnia potes et nulla te latet* » *cogitacio.* » Volent dir : « O, Fill meu e Senyor ! » Yo so certa que a vos totes coses son possibles » e nenguna cogitacio a vos no es amagada, e vos, » vida mia, sabeu que a mi seria plaent que aquesta » criatura guaris del tot per consolacio de la mare » sua, qui ab tanta caritat nos ha acullit. » E lo Senyor, qui en totes coses deliberaua hobeir la senyora Mare sua, mira e toca aquell malalt ab tanta dolçor que tot mal e dolor fon apartat de la sua personeta ; e, alegrant se de singular goig, dreças en lo breç ab vna gran alegria, escometent de jochs al Fill de Deu. E lo excellent Senyor, per amagar los secrets diuinals, prengues a jugar ab ell, de que la dolorada mare del fadri, qui son fill com a mort ploraua, sentint les sues rialletes giras [*f. 97 d*] al * breç hon staua ; e, vehent lo axi sa y alegre, per sobtos e desmesurat goig ixque quasi de si mateixa, e, lançant se als peus de la Senyora, deya a sa merce : « O, ma Senyora ! Y beneyt fon lo dia » que vostra senyoria entra en aquesta coua ! Que » tanta misericordia e gracia yo haja aconseguida » per la presencia de vostra merce ! Noy basten, » Senyora, quants seruirs yo poria fer a vostra » altesa a tan gran e singular benefici ! » E, acostant se la dita dona al seu fillet, prenguel al braç ab alegria no recomptable, e, besant lo estretament, donali ab gran plaer a mamar ; e lo chiquet, apres que hague mamat, adormis en los braços de sa mare. E ella, de aço molt joyosa, loaua la potencia diuina de tan singular marauella ; e ab aquesta alegria passa tota la nit. E, venint lo dia, fon aqui

son marit ab Joseph; e la dona, ab gran goig, mostra al dit marit lo fillet bo y guarit, de que fon molt alegre e regracia a nostre Senyor Deu la misericordia que feta li hauia per mija de aquella Senyora qui en sa habitacio ab tanta amor hauia rebuda. E la Senyora aparta vn poch a Joseph e dixli: « O, pare meu Joseph! Vull vos manifestar » vn gran misteri que nostre Senyor Deu me ha » reuelat, lo qual yo no puch dir sens multissima » dolor, e coneixereu que es molt vera e certa » aquella paraula que diu: *Pietas ad omnia valet,* » ço es, que pietat val y ajuda a totes coses; car » per lacolliment e pietat que aquesta gent ha ha» gut de nosaltres fent nos tanta cortesia, prenint » nos a merce com nos poguessen pendre e catiuar » a la seruitut sua, * segons acostumauen fer a les [*f. 98 a*] » altres gents, nostre Senyor Deu, qui es magnanim » remunerador, los vol molt largament remunerar » aquesta obra, qui a sa Magestat es stada molt » accepta, car no solament aquell fill del capita » sera guarit en lo cors, ans vos dich sera hu dels » grans e asenyalats sancts de Parays, car, ab tot » que ell en lo seu jouent seguira los apetits e ma» les inclinacions del pare seu e ocupara la vida » sua en grans ladronicis e homeys, e, en aquells » perseuerant largament, sera pres en lo temps » doloros quel meu Fill sera cruelment perseguit e » mort, e finara la vida al costat seu, aquest se » conuertira a la amor e conexença del dit senyor » Fill meu ab tanta força de fe, que, ab tot lo veura » en pena e turment e en molta humiliacio, lo con» fessara Rey e Senyor e donador de gloria quant » los juheus e majors de la ley lo maleyran e » menyspreearan; aquest tendra la fe ferma quant » los criats y dexebles del Fill meu la perdran; en

» aquest contemplaran largament los peccadors la » granea e inmensitat de la misericordia diuina. » E podeu pensar, Joseph, que, mirant yo ara » aquest chicquet e recordant me que ensemps ab » lo amat Fill meu te a finar la vida, es coltell de » dolor que trauessa la mia anima. E a nostre Senyor Deu plau que yo sapia estes coses menudament ans, perque sien augment de les mies dolors » e perque acompanye lo meu Senyor e Fill en lo » recort de les sues penes, car res no ignore del » que te a passar, ans li son presents tostemps les » dolors que te a sostenir en tota la vida sua, les » quals de continu yo porte trauessades en la anima » mia. » E aço recomptaua la Senyora ab [*f. 98 b*] multissi*mes lagrimes, e Joseph la escoltaua ab infinida dolor. E, venint la hora de partir per continuar son viatge, la Senyora se acosta a la muller del ladre per despedirse de ella, la qual, ab grans crits e plors, se abraça ab sa senyoria, no podent se separar de sa merce, e deya : « Ay, la mia Senyora! » Y tan poch ma durada aquesta tanta consolacio! » Paradis seria a mi lo star de aquest trist desert si » vna vegada lo dia yo us podia veure, car ab lo » descanç de la vostra presencia hauia oblidat totes » les mies dolors e desauentures! Ara, senyora, les » cobrare doblades per la absencia de vostra senyoria! » E la Senyora, per sa acostumada caritat, mostraua hauer molta pietat de aquella dona, e aconsolaua la molt de la solitut sua e de les altres tribulacions dientli lo gran be que los pacients aconsegueixen; e axi sa merce se parti della leixant la ab molta dolor e plor. E lo capita dels ladres volgue acompanyar sa senyoria ab tota la sua gent, e sa merce nou permes, ans los feu aturar, regraciant los molt la bona voluntat; e ells,

vehent la necessitat e pobrea de sa senyoria, prouehiren la largament per al cami; e hagueu be mester, car ja hauia acabat tot lo que li hauia donat la senyora sa mare.

CAPITOL .LXXXVII. COM LA SENYORA, EXINT DE LA COUA DELS LADRES, CONTINUA SON CAMI E PERUENGUE EN TERRA DE EGYPTE. * [f. 98 c]

despedida la Senyora de aquella gent, segui son cami loant e beneynt la clemencia diuina com de tal e tan gran perill los hauia deliurats; e Joseph comptaua a sa senyoria com encara li tremolauen les cames de la gran por que hauia aguda, que tota la nit no hauia dormit stant recelos de aquella gent, no tenint se per segur en la companyia sua, hauent en recort lo dit del Ecclesiastich, qui diu: *Non est ei bene qui assiduus est in malis: quam et altissimus odio habet peccatores;* volent dir: que no pot hauer be ni repos aquell qui sta en companyia de persones perseuerants en mal, car nostre Senyor Deu ha en hoy los peccadors. E la Senyora respos: « O, Joseph! En lo temps que lo » Ecclesiastich dix axo, la justicia diuina era axi » pratica en lo mon per braues punicions, que les » gents hauien a dir que nostre Senyor hauia en » hoy los pecadors: ara delibera sa clemencia, » per amor del seu Fill humanat, comunicar la » misericordia sua ab los homens, que poran dir » ab molta alegria: *Non ergo horret peccatores* » *qui pro peccatoribus factus est homo;* volent » dir: Ara coneixem verdaderament que lo Senyor

» no auorreix los peccadors, puix per amor de » ells ses fet home. E la caritat sua a nengu no » dona negatiua per gran peccador que sia, puix » dellibera leixar lo peccat e acostarse al seruici » seu, e perço es dit: *Caritas reformat pacem » inter Deum et peccatorem;* car la caritat diuina » ha reformat la pau entre Deu e lo pecador.» E, axi parlant de aquestes coses, la Senyora e [*f. 98 d*] Joseph passauen lo treball de * son cami. E, passades algunes jornades, entraren en los termens de Egypte, de que la Senyora se alegra molt, tenint se ja per segura, puix era fora de la juredictio de aquell Rey Herodes qui ab tan seca malicia perseguia lo seu amat Fill. E, entrant sa senyoria en Egypte, per virtut de aquell Rey inuencible que sa merce portaua al braç caygueren totes les ydoles en terra, trencantse e esmenuantse totes, segons Ysayes hauia prophetizat quant dix: «*Ingredietur » Egyptum et mouebuntur simulacra a facie eius.*» Volent dir: que entrant la Magestat del Senyor per Egypte serien remogudes totes les ydoles de la sua presencia. E hague gran comocio en tota la terra per aquesta nouitat, no sabent de hon los venia ne perque. E diu lo mateix propheta: «*In die » illa erit altare Domini in medio Egypti.*» Car la excellent senyora Mare de Deu era aquell altar dor molt fi, consagrat per la diuinal potencia, sobre lo qual reposaua lo Fill seu; e axi entra en Egypte portant aquella real Magestat en los seus braços.

FI DEL PRIMER VOLVM

TAULA

DEL PRIMER VOLUM DEL «VITA CHRISTI»

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Pàgina

Registre

*, *a*, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 y 23.

Tots son quaderns, exceptat * y 23 que son duerns.

LIBROS
PORTER
BARCELONA

A BON SENY NO HI VAL ENGANY